BSB Bayerische StaatsBibliothek
MDZ Münchener DigitalisierungsZentrum Digitale Bibliothek

Exercitium puerorum grammaticale per dietas distributum

[Straßburg] 1495.10.26.

4 Inc.s.a. 1422 b#Beibd.1
urn:nbn:de:bvb:12-bsb00026977-2
BSB-Ink E-138 - GW 9502

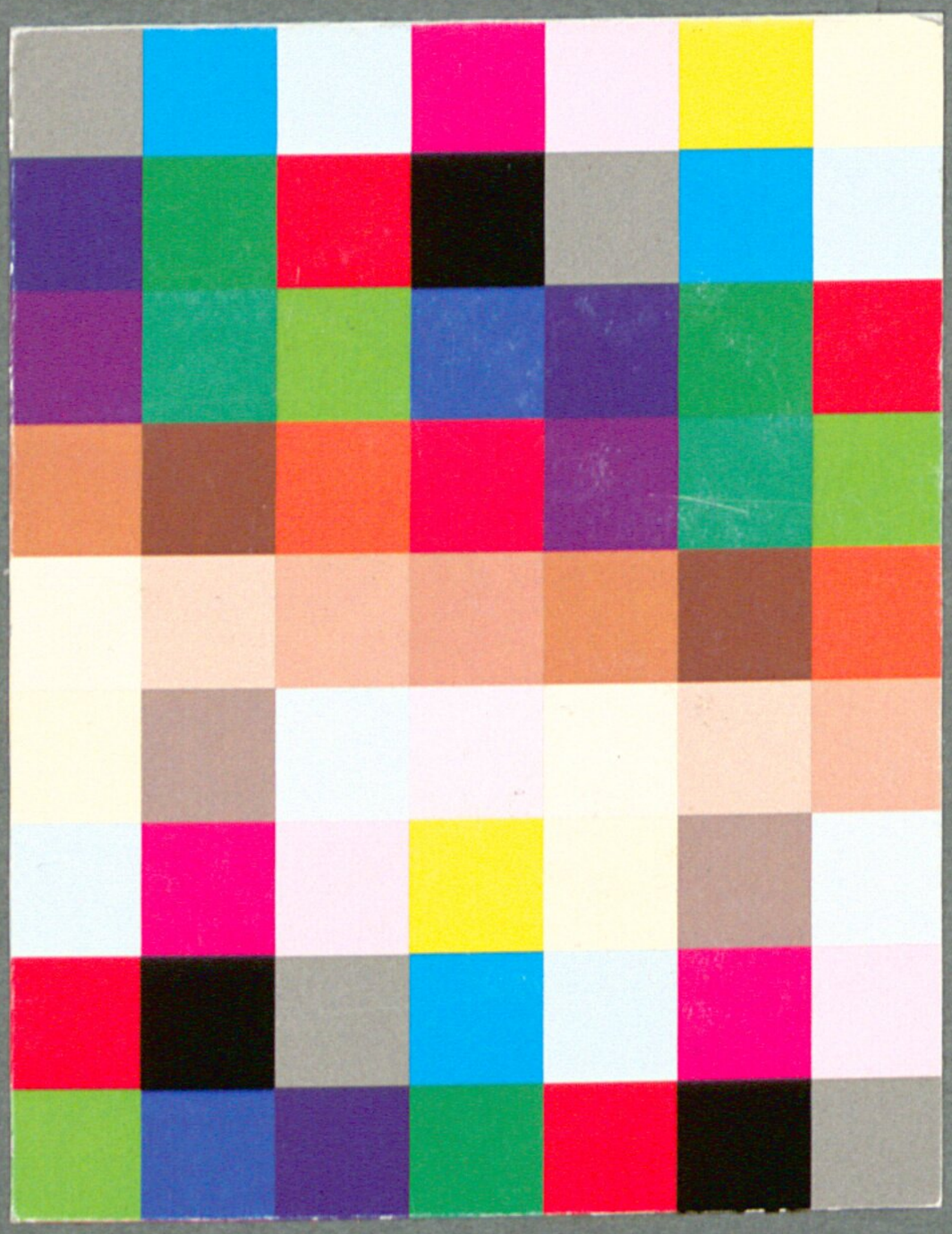

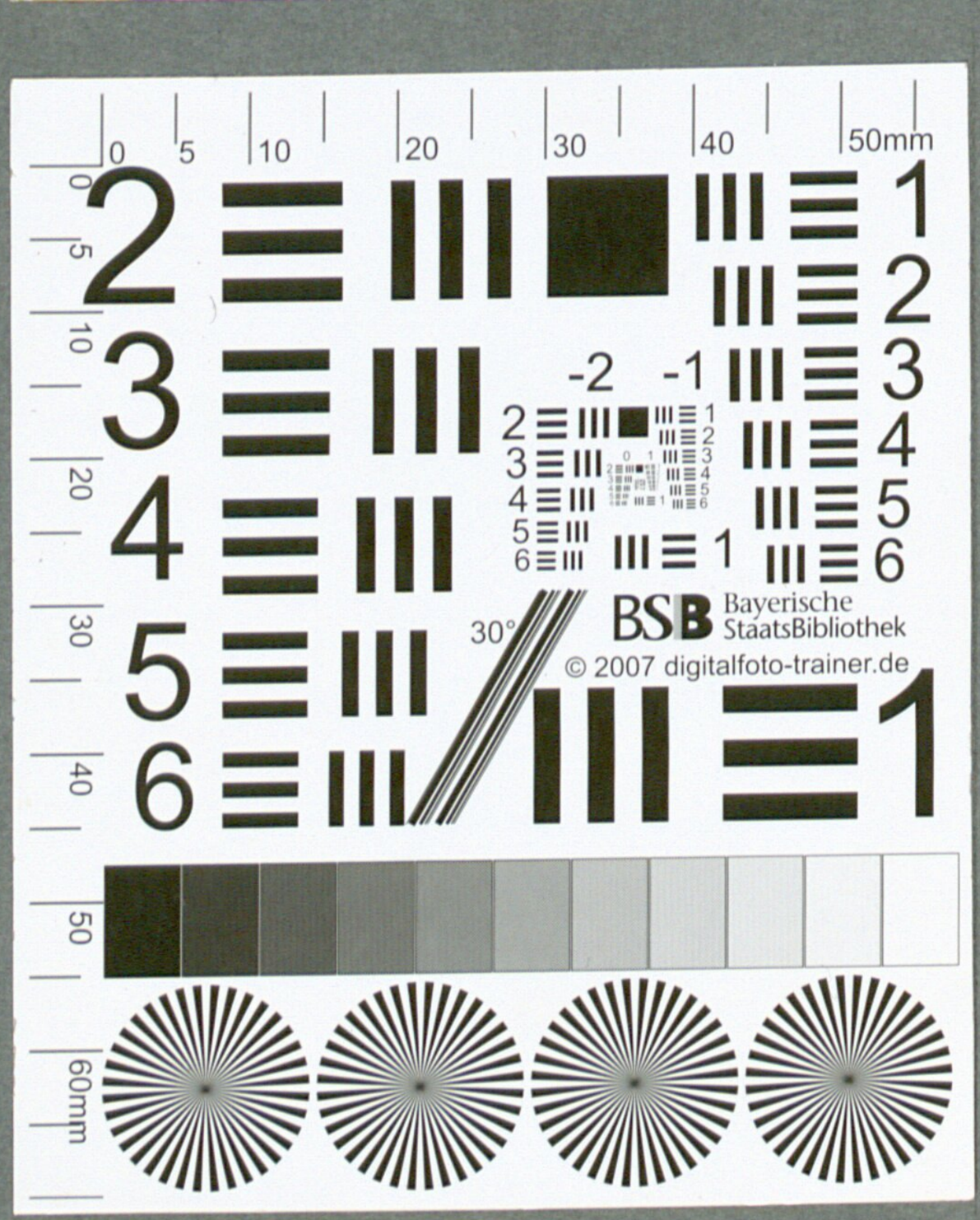
0
5
10
20
30
40
50mm
2
3
4
5
6
1
-2
-1
30°
BSB Bayerische StaatsBibliothek
© 2007 digitalfoto-trainer.de
50
60mm

Exercitium grãmaticale pũ erozũ per dietas distributũ

wosl. Hain 6771

GW 9502

Prologus in quo Grãmatice necessitas demonstratur.

Rãmatice noticia eiusq; institutio: q̃ latinũ ꝛ grecũ idioma docet. añ oẽs alias artes: oẽsq; superiores facultates a deo q̃dẽ opportuna ꝛ necessaria phibeꝫ. vt ipa de se sane posset dicere. Sine me nihil potestis facere. qm̃ phi. ora tores. theologi. iuriste. medici atq; sophiste. nihil pñt sine greca. lin guaq; latina. q̃ꝫ doctrix ẽ grãmatica. Quis oro. sine grãmatica spe randus ẽ poeta. q̃s historiaꝝ scriptor. q̃s causaꝝ orator. q̃s ꝯ hereti cos valẽs disputator. aut q̃s vnq̃ alteri deditus studio sine grãma tica fuerit. Tolle grãmaticã. ꝛ certe oĩum studioꝝ labor inanis est. Quintiliano dicẽte. Grãmatica nisi studijs grauioribꝫ fundamẽta fideliter iecerit. q̃cq̃d supstruxeris corruet. Jdeo grãmatica ceteris ar tibꝫ sane põt dicere. Sine me nihil potestis facere. Est ꝓterea oĩbus linguis atq; natõnibꝫ ideoma cõissimũ ꝛ nobilissimũ. oĩbꝫ scientijs fundamentũ. oĩbꝫ lr̃aꝝ studiosis. lumen ꝛ ornamentũ. pinde vt ait Quintilianus. Grãmatica ẽ necessaria pueris. iocũda senibꝫ. ꝛ dul cis ãbulantiũ comes. q̃ sola oĩuꝫ studioꝝ plus hꝫ opis q̃ꝫ ostẽtatio nis. Quisq; igit̃ lr̃aꝝ amator. si q̃d in secretis phoꝝ dictis. si in po etica ꝛ oratoria facultate. si in ceteris bonis artibꝫ. illustribusq; do ctrinis ꝓficere cupiat. añ oĩa id curet. vt congrui sermonis rõnẽ ha beat. vt nõ barbare nõ inepte ſꝫ apte. latineq; mẽtis ꝯceptũ exp̃me re sciat. ne dũ maiora ꝛ illustriora ꝓsequat. turpit̃ cũ dedecore in mi noribꝫ labi videat. Grãmatica em̃ fm Alphorabiũ est inuẽta. ne in lingua erret. ꝛ ne in sermone pecceꝫ. Postremo grãmatica est phoꝝ poetaꝝ. ꝛ oratoꝝ. ideoma. sub q̃ suas snias. suaq; archana tradide rũt. q̃re si nr̃is ingenijs nõ oĩa scibilia inuenire sufficimus. ſꝫ phoꝝ aliorũq; egemus auxilio. q̃ppe illoꝝ ideoma qõ sola grãmatica do cet scire nob expedit. Sane igit̃ ipa ꝛ libere põt dicere. Sine me ni hil potestis facere.

Complanctus super puerorũ nimia detentione in obscuris prolixis. et inutilibus. Grãmatice.

Grauí meroꝛe ꝛ iniquo aĩo. ferendũ existimo. Cũ ipa grãmatica apud oẽs natiões vna sit. eius tñ institutio ꝛ dogmatizatio. nimiũ multiplicatis ꝛ diuersis opusculis tradit̃ atꝫ voluminibꝫ. Sũt nõ nulli q̃ sup Alexãdri ꝓtes cõmentaria cudũt lõga. obscura ꝛ inutilia quibꝫ puuloꝝ ingenia ꝓturbãt ꝛ obtundũt. atq; nõ recto tramite ſꝫ ꝓ deuia ad finẽ grãmatice ducũt. q̃ fit vt in vanis vilibusq; rebus in graue puoroꝝ dispendiũ impẽsas ꝛ tpa pdũt. Ach q̃to satius illis frũolis tanq̃ pestiferis reiectis. ad illustrioꝛa studia se ꝯferrẽt. Na

Prologus

bēt italici p̄ceptores. laudabiles ꝙ suetudines q̄ pueros sibi ad eru/
diendū cōmissos. p̄mis aliq̄tulū iactis fundamētis. stati ad virgi/
liana carmina. comediasq̄ therētianas ⁊ plautinas. oīum poetaꝝ
p̄ncipes collocāt. Epl'asq̄ familiares Tullij cū de amicicia. de sene/
ctute. de padoris ⁊ ceteris ad manus hñt. Quāobrē ip̄i in lingua la
tina ornatissimi ⁊ elegātissimi. ceteras oēs nationes añcellūt. Nos
vo in eoꝝ cōparōe nō latini. sz tanq̄ barbari. magis balbutire q̄ di
cere videmur. Qua ꝓpter cūctos scholaꝝ rectores p̄ceptores atq̄ le
ctores ex charitate hortor oro ⁊ obsecro. vt oib⁹ dispēdiosis. vanis et
obscuris. spretis atq̄ pjectis. facilia. necessaria. ⁊ magis vtilia. do/
gmatizēt. q̄ citius ad poeticā. q̄ grāmatice decor est. ex aio ꝓperēt. id
quidē elegāter nos ammonet Cicero dicēs. Hoc viciū vitandū est.
ne nimis magnū studiū in res obscuras, difficiles ⁊ nō necessarias
ꝓferamus. Parua puos decēt ⁊ breuia. q̄ cito ad finē ducūt. ex plu/
rib⁹ eligant. vt p̄clare canit Oratius. Quicq̄d p̄cipies esto breuis vt
cito dicta p̄cipiāt animi dociles. capiantq̄ fideles. Est añt breuitas
cū nullū nisi necessariū sumit verbū. vt ait Tullius. Preterea puu
los suos. regulas atq̄ p̄cepta doceāt multis exēplis cū practica ad
finē grāmatice applicādo. Nā vt Varro testat. Lucidissimū doctrī
genus est exemplaris subiunctio.

Cū vo hoc opusculū. qđ exercitiū pueroꝝ appellat. iuxta doctissi
noꝝ p̄fatoꝝ snias p̄cedat clare faciliter breuiter ⁊ exēplariter debēt
pueri illud sibi familiarissimū hāe ⁊ in illo sumope sese exercitare et
oblectare. q̄ finē grāmatice (q̄ est cōgrue loq̄) citius facilius ⁊ breui/
us ꝓseq̄ valeāt. Sine q̄ oīs scīa tanq̄ mutilata claudicat. ⁊ omniuꝝ
scīaꝝ imperatrix theologia. cuius subiectū deus est nō theologizat. q̄
p̄issimus supꝝ oīa bñdictus in sempiternū regnat. Amen.

Diuisio Libri

¶ Oc exercitiū pueroꝝ grāmaticale ꝑ nr̄is paruulis lin
guā latinā breuit̄ z clare scire cupiētib⁹ cōpositū in du
os tractatus diuidit̄. ¶ Prim⁹ docet vnā spēz grāmati/
ce videlz ethimologiā ꝑme pti alexādri rīdentē. Lu/
ius noticia q̄zmaxie ē necessaria. Scōs docet de alia
spē grāmatice. s. diasynthetica. vt mō patebit. ¶ Primus tractatus di
uidit̄ in q̄nq; capl'a in q̄bus sic ꝓcedit̄.

In primo capitulo.

In ꝑmo capl'o q̄m pueri nouiter ex declinatōe ꝓnominū z ꝯiuga/
tione v̄boꝝ more donati ad istud opusculū assumunt̄ ideo noua
eoꝝ declinatio z ꝯiugatio in forma luce clariori depingit̄. in qua
añ oculos casus z tpa videbūt z discēt sine molestia.

In secundo capitulo determinatur de generibus.

¶ Primo de generib⁹ adiectiuoꝝ ponit̄ regula vna.
Scōo de substātiuis masculini generis penes significatōez ponun
tur regule quinq; cū varijs exemplis.
Tercio de substātiuis masculini generis penes terminatiōez sunt
regule decē. sz interponunt̄ q̄nq; exceptōes de is. z paulo post ad/
huc tres multum notande.
Quarto de substātiuis fe. ge. ꝑ fcationē. ponunt̄ regule quinq;.
Quinto de substātiuis fe. ge. ꝑ terminatōez ponunt̄ regule septem.
Sz interponunt̄ magne exceptiōes de a. do. go. io. z de us q̄ sunt
pueris notande.
Sexto de substātiuis neu. ge. penes fcatōez ponunt̄ regule tres.
Septimo de substantiuis neutri generis penes terminatōez ponū
tur regule vndecim.
Octauo de noib⁹ cōis generis solū penes fcatōez ponit̄ vna regula
Cuius sunt varie terminationes.

In tercio capitulo determinatur de declinationibus.

¶ Primo pingit̄ forma ꝑme declinatōis ꝑ suas terminatōes vt cla/
re videāt z magis illas mēorie imꝑmāt. Deinde subiungunt̄ re/
gule alexandri. Et interponit̄ ꝑ practica decliatio adiectiui z sub
stantiui simul ꝑ regulas ꝑme.
Scōo pingit̄ forma scōe. ꝑ suas termiatiōes q̄b⁹ subiūgunt̄ regule
cū practica declinādi ꝑ q̄druplicia substātiua. masculinū. femini
nū. neutꝝ z cōe cū suis adiectiuis.
Tercio depicta ē duplex forma declinatōis tercie. ꝑ suas terminati
ones in ntō q̄ sunt circit̄ seraginta post q̄s sequunt̄ regule genera
les alexādri sex casuū in singulari z plī deinde ponunt̄ spāles de

Diuisio Libri

formatõe grõz singulariũ tercie.oñdẽtes ꝙ gri crescãt z ꝙ nõ.multũ plane/ꝗs quisqz discere posset sine quasi instructore.

Quarto depingunt due forme ꝑ ꝗrta z quinta declinationibz que sunt facillime

In quarto capitulo determinatur

Primo de declinatõe noiuz cõposite figure/z inflexiõe noiuz pronomicoz.Deinde de tribz gradibz cõparatõis z eoz formatõe/cũ additione aliquoz ab Alexandro omissoz.

Preterea de nominibz heteroclitis/que ad oculũ in septuplici numerant differẽtia vt sine ꝓceptore sciri poterunt.

In capitulo quito de ꝑteritis et supinis verborum.

In ꝓncipio ponunt vba ꝑme ꝯiugatõis circa ducẽta sexagĩta z eorũ fcata.ꝙ iõ nũerant vt pueri videãt/ꝙ nõ oia vba in eo terminata sint scde ꝯiugatiõis.in io ꝗrte/z nõ oia in bo co do go lo mo no ro po to sint tercie ꝯiugatõis.ꝙz fcatões nosse nõ erit inutile.

In scda ponunt fere oia simplicia ĩ beo ceo deo geo seo meo neo zc̃. cum eoz ꝑteritis/supinis z significationibz.

In tercia ꝙz oiuz simplicium ꝑterita z supina tercie ꝯiugationis ad oculũ numerant/z eoz significationes clare exponunt.

In quarta (credo) oia verba ꝗrte ꝯiugatõnis paucissimis exceptis sub ordine optimo depĩgunt.s.in bio cio dio gio lio mio nio pio rio sio tio uio.quoz significata illic videbunt.

Post hec de ꝑteritis z supinis vboz passiuoz cõiũ z deponentaliũ z nũerant (ausim dicere) fere oia deponẽtia ꝓme ꝯiugatiõis scde tercie z ꝗrte fm ordinẽ alphabeti.ꝑterita ꝙz z supia/regimia z fcata singloz/nescio si plani9 z euidẽti9 tradi possint/illic patefiunt.

Finaliter verba defectiua cum quatuor verboz formis sequuntur huius opusculi primi tractatus finem ꝯcludentia.

Secundus tractatus huius opusculi docet de dyasinthetica hoc est.docet quo pacto dictiones ad inuicem combinare debeamus in forma regiminis et constructionis.Et diuiditur in octo capitula.

In ꝓmo docetur de modo traducendi materias latinas in theutonicum seu vulgare nostrum.Ad qõ ꝓncipaliter quatuor sunt necessaria que illic videantur.

In scdo caplo post diuisionem grãmatice in ꝯceptiuam.ꝓmissiuã. z ꝓhibitiuam.Ponunt decem regule congruitatũ grãmatice ꝯceptiue maxime necessarie.Quaz quinqz contra se habent aliqs oõnes figuratiuas grãmatice ꝓmissiue.Et aliqs oõnes ĩpedimẽtales grãmatice ꝓhibitiue ꝙ illic clare ponũt ꝙz oiuz cognitio

Die Lune

sumope pueris ē necessaria/vt sciāt discernere qd p̄ceptum/qd p̄
missū eis sit/ad imitādū.z qd phibitū sit ad fugiēdū z declinādū
In tercio.tractaf ppulchre ō regimie noīuz substātioꝝ regētiū gtm̄
otm̄ z abltm̄ regul' sex.z de regimie adiectiuoꝝ regulis decē.
In q̄rto de regimie ꝓnoīuz regulis q̄tuor.
In qnto de regimine v̄boꝝ.Et ꝑmo de v̄bis regētiby ntm̄ añ se cō/
grue z figurate.ibi pulchre de figuris in breui/videb regulas sex.
Et de regimine nti post se regulā vnā.
Postea de v̄bis regentiby gtm̄ ponunt regule sex.
Ibidē de nūero z regimine impsonaliū actiue z passiue vocis
Deinde.q oīa v̄ba mūdi pñt regere otm̄ accm̄ tpis z abltm̄ sine p̄/
positione tanq̄z tres casus cōmunes omniū verboꝝ p tres regu/
las aureas.
Consequenter de regimine verboꝝ actiuoꝝ verboꝝ passiuoꝝ ver/
boꝝ neutraliū z deponentaliū.multum distincte clare z bre/
uiter.
Postremo ō regimie z ꝯstructōe infinitiuoꝝ gerūdioꝝ z supinoꝝ.
In sexto de regimine participioꝝ p regulas quatuor pulcherrimas
Et de constructione participioꝝ de vtilitate breuitate z multa eo
rum elegantia videaf ibi.
In septimo.de constructione aduerbioꝝ regulis duaby/de regimi/
ne coꝝ regulis triby.z de interrogatiuis locoꝝ z coꝝ respōsiuis
distinctionib⁹ quatuor.
In octauo de ꝯstructione coniunctionū/p̄positionū z interiectionū
simul.in q̄ huius secundi finis concludit.

Ut p̄ceptoꝝ labor minuatur.

Pro pueris nr̄is instituēdis in hoc opusculo/nō opus ē lectōe p̄uia
qm̄ res ipa clarissime atz facillime añ oculos ē depicta. Scholariū
igit̄ rectores p̄ceptores atz lectores:nō sua capita frangāt legēdo vo
ciferando clamando:sz maiore vel minore lectione discipulis data
p eoꝝ qualitate conditione z etate:ipi legāt relegāt resumant repe/
tāt. Et post auditionē atz recitationē p̄ceptoriby suis factā tūc semel
aut bis in die:septeni vel octeni:petitiones atz q̄stiones in auditis
z redditis inter se faciant sub pena mutuo se vexantes. Hec em̄ ve/
xatio mirabilē dabit intellectū:eos sane ꝑmptos exercitatos z au/
daces efficiet:latine loq̄ assuescēt:arguere z causas suas rōnib⁹ de/
fendere p̄cupient:z p honore victoria atz glia ꝯsequēda:ꝯcertare in
ardescent. Nunq̄d nō:hec exercitatio multo vtilior:multoq̄z magis
in paruuloꝝ cedit p̄fectū q̄z magistri clamādo(vt coꝝ ilia frangi vi
deant̄)cerebra sua macerent. Exercitatio em̄ magnā vim hz. Hoc

Dieta Prima

eleganter Licero testaꝫ cum nos admonet dicens, Exercitatio nostro studio adhibēda est: q̄ omniū magistroꝝ p̄cepta exupat. Si tanta sit vis in exercitatione: illi ipi igiꝫ seinuicem petendo q̄rendo vexent molestent exerceāt: qm̄ sic (vt exprientia compertū est) ad finem grāmatice multo breuius puenient.

Modus exercitandi se in hoc opusculo.

Si queraꝫ quis erit modus quo se pueri exercitabūt. Dico q̄ exercitatio huius primi tractatus distributa est in .xij. dietas. Quarū sex facient hebdomadā primā f̄m numeꝝ sex feriaꝝ. Alias sex in ferijs hebdomade secunde. Et sic in qualibet quindena suum complebūt iter petendo arguendo respondendo p̄ totam ethymologiā ⁊ totam alexandri partem primam hoc pacto.

Die lune facient dietam primam in petitionib⁹ incipiendo a primo capitulo vsqꝫ ad secundum.
Die martis a scō capl'o vsqꝫ de substātiuis femínini generis.
Die mercurij ab hinc vsqꝫ terciū capl'm qō est de declinationib⁹.
Die iouis a capl'o tercio vsqꝫ Primus pluralis dabit es.
Die veneris ab hinc vsqꝫ capl'm quartum.
Die sabbati a quarto capl'o vsqꝫ de heteroclitis.

Die lune scō hebdomade facient dietā septimā ab heteroclitis vsqꝫ quintū capl'm qō est de p̄teritis ⁊ supinis verboꝝ.
Die martis ab hinc vsqꝫ de p̄teritis v̄boꝝ scō ꝯiugatiōis.
Die mercurij a p̄teritis v̄boꝝ scō. vsqꝫ de Do. in tercia.
Die iouis a de Do. in tercia vsqꝫ coniugationē quartā.
Die veneris ab hinc vsqꝫ a deponentalib⁹ tercie.
Die sabbati facient duodecimā ⁊ vltimam dietam a deponentalib⁹ tercie coniugationis vsqꝫ finem.

Die lune pro petitionibus. Dieta prima.

Capl'm primū de declinatōe p̄noīuꝫ ⁊ ꝯiugatione v̄boꝝ in optima forma.

Nteq̄ꝫ ad genera ⁊ declinatōes noīuꝫ p̄cedaꝫ. Primo forma facilis lucida ⁊ clara depingiꝫ. p̄ quā puuli añ oculos simul videbūt casus ⁊ declinatōes p̄noīuꝫ quoꝝ cognitio quantū sit necessaria: docet creberrimus eoꝝ vbiq̄ cōcursus. omni nāq̄ mom̄eto nostris sermonib⁹ p̄sto sunt. legantur psalmi: vix em̄ in illis: versicul⁹ est. qui p̄nomen vnum aut plura non redoleat. Deinde noua coniugandoꝝ v̄boꝝ forma depingeꝫ. p̄ quā practicam regule suppositi ⁊ appositi clare videbunt ⁊ p̄mpte pauc̄is laboribꝫ ad manū habebunt.

Die Lune

Persone prime sunt duo ntī. Ego et Nos.

In fri { Ntō Ego Btō mei vel mis Datiuo mihi Accusatiuo me Ablatiuo a me.

In plurali { Ntō Nos Btō nostrum vel nostri Dtō nobis Accusatiuo nos Ablatiuo a nobis.

Persone secunde sunt duo ntī. Tu et Uos.

In fri { Ntō Tu Btō tui vel tis Dtō tibi Accō te Uocatiuo o tu Ablatiuo a te.

In plī { Ntō vos Btō vestrū vel vestri Dtō vobis Accō vos. Utō o vos Ablatiuo a vobis.

In singula ri ⁊ plurali { Btō sui Dtō sibi Accō se Ablatiuo a se. Dēs alij ntī h ⁊ alibi/sunt tercie psone.

In fri ntō	ille / illa / illud	Btō illius	Dtō illi	Accō	illū / illā / illud	Ablto	illo / illa / illo
In plī ntō	illi / ille / illa	Btō illoꝝ / illaꝝ / illoꝝ	Dtō ⁊ abla. ab illis.	Accō	illos / illas / illa		
In fri ntō	ipe / ipa / ipm	Btō ipius.	Dtō ipi.	Accō	ipm / ipaz / ipm	Ablto	ipso / ipsa / ipso
In plī ntō.	ipi / ipe / ipa	Btō ipoꝝ / ipaꝝ / ipoꝝ	Dtō ⁊ ablto ipis.	Accō	ipos / ipas / ipsa		
In fri ntō	hic / hec / hoc	Btō huiꝰ.	Dtō huic.	Accō	hūc / hāc / hoc	Ablatiuo	hoc / hac / hoc
In plī ntō	hi / he / hec	Btō hoꝝ / haꝝ / hoꝝ	Dtō ⁊ ablatō his.	Accō	hos / has / hec		
In fri ntō	is / ea / id	Btō eiꝰ	Dtō ei.	Accō	eū / eā / id	Ablatiuo	eo / ea / eo
In plī ntō	ei vl'ij / ee / ea	Btō eaꝝ / eoꝝ	Dtō ⁊ ablto eis vel ijs.	Accō	eos / eas / ea		
In fri. ntō	qs vel q / q vl'q / qō vel qd	Btō cuiꝰ	Dtō cui	Accō	quē / quā / qō vl'qd	Ablto	q vl'q / q vel q / q vl'q

Dieta Prima

In plī.ntō	qui	q̄				quos
	q	Btō q̄	Dtō ꝛ abltō q̄s	vl' q̄bꝫ.	Accō	quas
	q vel q̄	q̄				q̄ vel q̄
In fri.ntō	me⁹	mei	meo	meū	mi	meo
	mea	Btō mee	Dtō mee	Accō meā	Utō mea	Ab. mea
	meū	mei	meo	meū	meū	meo
In plī.ntō	Mei	meoꝝ			meos	mei
	mee	Btō meaꝝ	Dtō ꝛ ab. meis.	Accō meas	Utō	mee
	mea	meoꝝ			mea	mea

In eadem forma declinat noster/q3 in vtō hz noster.

In fri.ntō	Tuus	tui	tuo	tuū	tuo
	Tua Btō	tue Dtō	tue Accō	tuā Ablatiuo	tua
	Tuū	tui	tuo	tuū	tuo
In plī.ntō	Tui	tuoꝝ			tuos
	Tue Btō	tuaꝝ Dtō	ꝛ ablatiuo tuis	Accō	tuas
	Tua	tuoꝝ			tua

Eodem modo declinant Suus ꝛ Uester.

Composita de quis.

Cum.quis/nam/q3/piam/sine qui quis iūge/putas/q̄z.

vt sunt	Quisquis	Quisnam	Quispiā	Quisq̄z.
	Aliquis	Quisq3	Quisputas	

De quib3 duo non declinant. Quisnā ꝛ quisputas. Quisquis in singulari tantū. Alia fere p totum.

Ntō aliquis/aliqua/aliquod vel aliquid. Genitiuo alicuius. Dati/uo alicui. Accusatiuo aliquem/aliquam/aliquod vel aliq̄d. Ablatiuo ab aliq̄ q̄ q̄ ꝛc.

Ntō q̄sq3/q̄q3/quodq3. Btō cuiusq3. Dtō cuiq3. Accō quēq3/quamq3 quodq3. Ablatō a q̄z/q̄q3/q̄z. ꝛc.

Ntō q̄spiā/q̄piā/q3piam. Btō cuiuspiā. Dtō cuipiā. Accō quēpiam quāpiam/q3piā. Ablatō a q̄piā. ꝛc. Ita de quisq̄z.

Composita de qui.

Dam/uis/cunq3/libet/q sine q̄s/retinet.

vt sunt	Quidam	Quicunq3
	Quiuis	Quilibet

Ntō q̄dā/q̄dā/q̄ddā vel q̄ddā. Btō cuiusdā. Dtō cuidam. Accō quē/dam/quandā/q̄ddā vel q̄ddā. Ablatō a q̄dā/q̄dā/q̄dā. ꝛc.

Ntō q̄uis/q̄uis/q3uis vel q̄duis. Btō cuiusuis. Dtō cuiuis. Accō quēuis/quāuis/q3uis vel q̄duis. Ablatō a q̄uis/q̄uis/q̄uis. ꝛc.

Ita alia duo. qlibet/q̄cunq3. p omnes casus in singulari ꝛ plurali

masculino genere. femínino z neutro.

Declina mihi idem compositum ab Js.

Ntō idē/eadē/idē. Btō eiusdem. Dtō eidē. Accō eundē/eandē/idem.
Abltō ab eodē/eadem/eodem. Jn plurali.
Ntō ijdem/eedē/eadem. Btō eorundē/earundē/eorundē. Dtō z abl/
latiuo ijsdē vel eisdem. accō eosdem/easdem/eadem.
Et nota q eadem in ablatiuo femínini generis pducit a/in ceteris
corripit. idē in masculino gñe pductū. in neutro correptū ait Do/
natus. vñ. Neutrum curtat idem: sz mas pducit idem. Jn rectis
eadem: vult ablatiuus eadem.

Sequitur forma coniugationis facillima pro verbis acti
uis in o et neutralibus in o.

Jn indicatiuo.

	Ego	tu	ille	Nos	vos	illi
	amo	as	at	amus	atis	ant
	doceo	es	et	emus	etis	ent
pñti tempe	lego	is	it	imus	itis	unt
	audio	is	it	imus	itis	iunt

	Ego	tu	ille	Nos	vos	illi
	amabā	abas	abat	abamus	abatis	abāt
pterito	docebā	ebas	ebat	ebamus	ebatis	ebāt
impfecto	legebā	ebas	ebat	ebamus	ebatis	ebāt
	audiebā	iebas	iebat	iebamus	iebatis	iebāt

	Ego	tu	ille	Nos	vos	illi
	amaui					
pterito	docui	isti	it	Jmus	istis	erūt vel ere.
pfecto	legi					
	audiui					

	Ego	tu	ille	Nos	vos	illi
	amauerā					
pterito	docuerā	ras	rat	Ramus	ratis	rant
plusquāp.	legerā					
	audiuerā					

	Ego	tu	ille	Nos	vos	illi
	amabo	abis	abit	abimus	abitis	abunt
futuro	docebo	ebis	ebit	ebimus	ebitis	ebunt
	legā	es	et	emus	etis	ent
	audiā	ies	iet	iemus	ietis	ient

Sicut ista sex supposita Ego tu ille in singulari Nos vos illi in plu
rali, depicta sunt cū appositis sub q̄uenientia nūeri z psone ita re/

Dieta Prima

petant in modis z tpib⁹ sequentib⁹ ad infinitiuum vsqz

In imperatiuo.

	Tu	ille	Nos	vos	illi
pñti	ama	et	emus	ate	ent
	doce	eat	eamus	ete	eant
	lege	at	amus	ite	ant
	audi	iat	iamus	ite	iant
futuro	amato	ato	emus	atote	anto vel antote
	doceto	eto	eamus	etote	ento vel entote
	legito	ito	amus	itote	unto vel untote
	audito	ito	iamus	itote	iunto vel iuntote

In optatiuo.

	Ego	tu	ille	Nos	vos	illi
pñti z	amarē	ares	aret	aremus	aretis	arent
ꝑterito impfe.	docerē	eres	eret	eremus	eretis	erent
	legerē	eres	eret	eremus	eretis	erent
	audirē	ires	iret	iremus	iretis	irent
ꝑtō pfecto z	amauissem					
	docuissem	isses	isset	issemus	issetis	issent
plusqꝫpfecto	legissem					
	audiuissem					
futuro	amem	es	et	emus	etis	ent
	doceā	eas	eat	eamus	eatis	eant
	legā	as	at	eamus	atis	ant
	audiā	ias	iat	iamus	iatis	iant

In coniunctiuo.

	Ego	tu	ille	Nos	vos	illi
pñti	amem	es	et	emus	etis	ent
	doceā	eas	eat	eamus	atis	eant
	legam	as	at	amus	atis	ant
	audiam	ias	iat	iamus	iatis	iant
ꝑterito impfecto	amarē	ares	aret	aremus	aretis	arent
	docerē	eres	eret	eremus	eretis	erent
	legerē	eres	eret	eremus	eretis	erent
	audirē	ires	iret	iremus	iretis	irent
ꝑterito pfecto	amauerim					
	docuerim	ris	rit	Rimus	ritis	rint
	legerim					
	audiuerim					

Die Lune

pterito plusq̄pfecto
- amauissem, docuissem, legissem, audiuissem
- amauero, docuero, legero, audiuero

isses isset. Issemus isseris issent.

In infinitiuo.

Infinitiuus modus sine numeris ꝛ personis non regit ante se nominatiuos. Ego tu ille. ꝛc. Sed illoꝝ nominatiuoꝝ regit accusatiuos. hoc pacto.

pñti ꝛ p̄terito imp.
- Me te illum. Nos vos illos.

amare, docere, legere, audire

p̄terito pfe. ꝛ plusq̄pfe.
- Me te illū. Nos vos illos.

amauisse, docuisse, legisse, audiuisse

Futuro
- Me te illum
- Nos vos illos

amatū ire vel atuꝝ esse, doctū ire vel ctuꝝ esse, lectū ire vel lectuꝝ esse, auditū ire vl' ituꝝ esse.

Gerundia sunt
- amandi docendi legendi audiendi
- amādo docēdo legendo audiendo
- amādū docendū legendū audiēdū

Supina
- amatum doctum lectum auditu.
- amatu doctu lectu auditu.

Participia
- amans docens legens audiens.
- amaturꝰ docturus lecturus auditurus.

De coniugatione Impersonaliū passiue vocis.

pñti
- amatur docetur legitur auditur.

p̄terito ímpfecto
- amabatur docebatur legebaꝫ audiebaꝫ

p̄teritopfecto
- amatū est vel fuit doctum lectum auditū est vel fuit.

p̄teritoplusq̄ꝑ.
- amatū erat vel fuerat doctū erat vel fuerat lectū eratvel fuerat auditū eratvel fuerat.

Dieta Prima

Futuro	Amabitur	docebitur	legetur	audietur
pñti ipatiui	ametur	doceatur	legatur	audiatur
futuro ipatiui	amator	docetor	legitor	auditor
pñti optatiui	amaretur	doceretur	legeret	audiretur
ptō optatiui	amatum	doctum	lectum	auditū eēt vl' fuiſſ3
futo optatī	ametur	doceatur	legatur	audiatur
pñti ꝯiūctiui	ametur	doceatur	legatur	audiatur
ptō ipfecto	amaretur	doceretur	legeretur	audiretur
pterito pfecto	amatus	doctum	lectum	auditū ſit vl' fuerit
ptō pluſq3pf.	amatum	doctum	lectum	auditū eēt l' fuiſſet
futuro	amatum	doctum	lectū	auditū erit l' fuerit
Infinitiuo	amari	doceri	legi	audiri
ptō p. t pl9 q3.	amatum	doctum	lectū	auditū eē l' fuiſſe
futuro	amatum iri	doctum	lectum	auditum iri

Sequitur forma coniugandi verba paſſiua deponentalia t cōmunia.

In indicatiuo.

Ego tu ille Nos vos illi.

pñti
- Amor aris vel are atur. Amur amini antur
- Doceor eris vel ere etur. Emur emini entur
- Legor eris vel ere itur. Imur imini untur
- Audior iris vel ire itur. Imur imini untur.

pterito impfecto
- amabar
- docebar
- legebar
- audiebar

baris vl' bare bat. Bamur bami bantur

pterito pfecto
- amatus
- doctus
- lectus
- auditus

ſum vl' fui es vel fuiſti eſt vel fuit. Etpl' amati ſumus vel fuimus eſtis tc.

pterito plusq3.
- amatus
- doctus
- lectus
- auditus

erā vl' fuerā eras vl' fueras erat l' fuerat amati eram9 vel fueramus eratis vl' tc.

futuro
- Amabor
- docebor
- legar
- audiar

ber3 vl' bere bet. bimur bimini buntur

eris vel ere etur. Emur emini entur.

Die Lune

In impatiuo.

	Tu	ille	Nos	vos	illi
	Amare	etur	Emur	amini	entur
pñti	docere	eatur	Eamur	emini	eantur
	legere	atur	Amur	imini	antur
	audire	iatur	Jamur	imini	iantur
	amator	ator	Emur	aminor	antor
futuro	docetor	etor	Eamur	eminor	entor
	legitor	itor	Amur	iminor	untor
	auditor	itor	Jamur	iminor	iuntor

In optatiuo.

	Ego	tu	ille	Nos	vos	illi
	amarer					
pñti	docerer	reris vl' rere	ret	Remur	remini	rent
ptoimpfecto	legerer					
	audirer					
	amatus					
ptō pfecto	doctus	essem vl' fuissez	esses vl' fuisses	esset vel fuis/		
z plusqzp.	lectus	set. Nos amati essemus vel fuissemus zc.				
	auditus					
	amer	eris vel ere	etur	Emur	emini	entur
futuro	docear	earis vel eare	eat	Eamur	eamini	eant
	legar	aris vel are	atur	Amur	amini	antur.
	audiar	iaris vel iare	iat	Jamur	iamini	iant

In cõiunctiuo.

	Ego	tu	ille	Nos	vos	illi
	amer	eris vel ere	etur	Emur	emini	entur.
pñti	docear	earis vl' eare	eat	Eamur	eamini	eantur
	legar	aris vl' are	atur	Amur	amini	antur
	audiar	iaris vl' iare	iat	Jamur	iamini	iantur
	amarer					
ptērito	docerer	reris vel rere	ret	Remur	remini	rentur
impfecto	legerer					
	audirer					
	amatus					
ptērito	doctus	sim vel fuerī sis vl' fueris	sit vel fuerit	Ama/		
pfecto.	lectus	ti simus vel fuerimus	sitis vel fueritis	zc.		
	auditus					

Dieta Prima

ꝑterito plusq̃ꝑ.	amatus doctus lectus auditus	essem vel fuissem eẽs vel fuisses eẽt vl' fuisset Amati eẽm⁹ vl' fuissem⁹ eẽtis vl' fuissetis ꝛc̃.
futuro	amatus doctus lectus auditus	ero vl' fuero eris vl' fueris erit vl' fuerit. amati erim⁹ vel fuerimus eritis vel fueritis ꝛc̃.

In infinitiuo.

pñti ꝛ ꝑte/ritoimpfe.	Me te illum	Nos vos illos	amari doceri legi audiri
ꝑteritopfe. ꝛ plusquã.	Me te illum	Nos vos illos	amatũ doctũ lectum auditũ esse vel fuisse
futuro	Me te illum	Nos vos illos	amatũ iri doctũ iri lectum iri auditũ iri

Gerundia ꝛ supina sunt eadem cum actiuis.

Participia	amatus	doctus	lectus	auditus
	amãdus	docẽdus	legẽdus	audiẽdus

Coniugatio impersonalium actiue vocis.

In indicatiuo prime decli.

pñti	Delectat
ꝑterito impfe.	delectabat
ꝑteritopfecto	delectauit
ꝑteritoplusq̃ꝑ.	delectauerat
futuro	delectabit

In indicatiuo secunde

oportet
oportebat
oportuit
oportuerat
oportebit

In impatiuo.

pñti	delectet
futuro	delectato

In impatiuo

oporteat
oporteto

In optatiuo.

pñti ꝛ ꝑteritoimpfecto	delectaret
ꝑtõ pfecto ꝛ plusq̃ꝑ.	delectasset
futuro	delectet

In optatiuo

oporteret
oportuisset
oporteat

Die Lune

	In coniunctiuo	In coniunctiuo.
pñti	delectet	oporteat
pterito impfecto	delectaret	oporteret
pterito pfecto	delectauerit	oportuerit
pterito plusq̃pfecto	delectasset	oportuisset
futuro	delectauerit	oportuerit
	In infinitiuo	In infinitiuo
pñti	delectare	oportere
pterito	delectasse	oportuisse
futuro	delectatũ ire	caret futuro

Coniugatio de Sum mirumimmodum est necessaria ad cõiugandum verba passiua deponentalia et cõmunia.

In indicatiuo.

	Ego	tu	ille	Nos	vos	illi
pñti	Sum	es	est	Sumus	estis	sunt
pterito imp	Eram	eras	erat	Eramus	eratis	erãt
pterito pfe	Fui	fuisti	fuit	Fuimus	fuistis	fuẽrt vel fuere
pteritoplusq̃	Fuerã	fueras	fuerat	Fueram⁹	fueratis	fuerãt
futuro	ero	eris	erit	Erimus	eritis	erũt

In impatiuo.

	Tu	ille	Nos	vos	illi
pñti	Sis	sit	Sim⁹	sitis vel este	sint
futuro	esto	esto	Sim⁹	estote sũto vel sũtote.	

In optatiuo.

pñti	Essem	esses	esset	Essemus	essetis	essent
pterito	Fuissem	fuisses	fuisset	Fuissem⁹	fuissetis	fuissent
futuro	Sim	sis	sit	Simus	sitis	sint

In coniunctiuo.

	Ego	tu	ille	Nos	vos	illi
pñti	Sim	sis	sit	Simus	sitis	sint
pterito imp	essem	esses	esset	Essemus	essetis	essent
pteritopfecto	fuerĩ	fueris	fuer}	Fuerim⁹	fueritis	fuerint
pteritoplusq̃	fuissem	fuisses	fuisset	Fuissem⁹	fuisset}	fuissent
futuro	fuero	fueris	fuerit	Fuerim⁹	fuerit}	fuerint

In infinitiuo.

pñti ⁊ pteritoiperfe.	Me	te	illũ	Nos vos illos	esse
pteritopfe. ⁊ plusq̃p	Me	te	illũ	Nos vos illos	fuisse

futuro Me te illum. Nos vos illos fore.
Supplet autem Fore.vicem futuri infinitiui de Sum.

Composita a Sum.sequuntur hanc formam.

pñti Possum potes potest. Possumus potestis possunt.
ptō impfecto poterā poteras poterat.poteramus poteratis poterāt
ptō pfecto. potui potuisti potuit.potuimꝰ potuistꝭ uerūt vel uere.
ptō plusq̄mpp.potuerā potueras potuerat.potueramus ratis rant.
futuro. potero poteris poterit.poterimus poteritis poterunt.

In optatiuo.

pñti possem posses posset.possemus possetis possent
ptōplusq̄mpp. potuissem potuisses potuisset.potuissemus issetꝭ issent
futuro. possim possis possit.possimus possitis possint

In coniunctiuo.

pñti possim possis possit.possimus possitis possint.
ptō impfecto possem posses posset.possemus possetis possent
ptō pfecto. potueri potueris potuerit.potuerimus ueritis uerint
ptō plusq̄mpfe.potuissem potuisses potuisset.potuissemus etis ent
futuro potuero potueris potuerit.potuerimus ueritis uerint

In infinitiuo.

pñti ꝛ ptō impfecto posse.
ptō pfecto ꝛ plusq̄mpfecto. potuisse.

Die Martis.Dieta secunda.

Secundum capitulum de generibus nominum

Quero tibi.de q̄ ðtermiat in scdo cap'lo exercitij puerorꝫ grāmatica-
lis.Dico de generibꝫ oiuꝫ noiuꝫ adiectiuorꝫ:substantiuorꝫ ꝛ par-
ticipiorꝫ.Quare ꝑmo de generibꝫ q̄ꝫ de declinationibꝫ.Dico ideo
qm̄ nemo declinare poterit nisi p̄sciat genus sub q̄ declinet. Ni-
si em̄ p̄scirem magister esse masculini generis nō dicerē ntō h̄ ma-
gister sub masculino genere.Et nisi p̄scirē sacerdos esse cōis gene
ris nō declinarē ntō h̄ ꝛ hec sacerdos sub cōi.ꝛ ita de alijs.
Quero tibi.q̄t sunt genera in noīe.Dico fm veritatem non sunt nisi
tria genera simplicia.masculinū.femininū.neutrū.
Contra.donatus ponit septē.masculinū.femininū. neutrū.cōmu-
ne.omne.dubiū ꝛ epicenū. Dico q
Cōmune genus non est vnū sed duo genera.
Omne genus non est vnū sed tria genera.
Dubiū genus est masculinū ꝛ femininū.
Epicenū genus est masculinū ꝛ femininū.
Nec debēt pueri dicere noīa auiū eē ge.epicē.sꝫ eē aut mas.vt passer
corui.Aut fe.vt pica cornix.fm eorꝫ termiatiōez.p illo nota qđ seqr.

Die Martis

Quero tibi. Cuius generis sunt noīa auiū / vt passer hirundo aq̄la. Si dicas epicheni.

Contra. ḡ sicut ista est cōgrua. passer alb⁹ / ita ista. aq̄la alb⁹. ꝓbaī. qz passer ⁊ aq̄la sunt eiusdē generis. ſ. epicheni.

Scdo arguī. ista nō est cōgrua. passer alb⁹. qz nullū adiectiuū ē ge/ neris epicheni. igī adiectiuū ⁊ substātiuū diſcōueniūt in genere. Dicaī igitur q̄ noīa auiū ⁊ bestiolaꝝ. vt dama. mustela. sunt aut masculi. aut fe. ge. ſm eoꝝ terminationē sicut alia noīa.

Quero tibi. ad q̄d valet nobis cognitio capituli de generibus. Dico ad quatuor regulas congruitatū. Primo ad regulā de adiectiuo ⁊ substantiuo que tenenī conuenire in genere. Secundo ad regulā demonstratiui ⁊ suę rei demonstrate q̄ volunt conuenire in genere. Tercio ad regulā de antecedente ⁊ relatiuo q̄ tenenī cōuenire in genere. Quarto ad regulā de adiectiuo partitiuo ⁊ grō plurali q̄ tenenī etiā conuenire in genere.

De generibus adiectiuorum.

Quero tibi. p q̄d cognoscis adiectiuū. Dico si ad vulgare nomis possit addi man oder wib. illud est adiectiuū. Si nō est substan/ tiuū. Exēplū. fortis ē adiectiuū qm̄ ad vulgare eius pōt addi mā vnd wib. vt bñ dicī. starck man. starck wib. Sz equus est substā tiuū. qm̄ non bene dicī phert man. phert wib.

Quero tibi. Cuius generis sunt adiectiua. Dico q̄ omnia adiecti ua mundi siue sint nominalia. siue ꝓnominalia. siue participia/ lia. sunt trium geneꝝ vel omnis generis. quod idē est ꝑ regulas Alexandri.

Adiectiua notes quibus omne genus dare debes

Item. In triplici genere decet adiectiua notare.

Exēpla sunt. alb⁹. niger. fortis. ego. tu. amans. lectus.

Quero tibi. an omnia adiectiua sint trium geneꝝ sub vna termina tione. Dico non. Pro quo nota q̄ adiectiuoꝝ quedaz habent nisi vnā terminationē in nominatiuo. vt felix sapiens. Quedam duas. vt fortis doctior. Quedā tres vt doctus. a. um. niger. a. um

Jā dico q̄

Adiectiuoꝝ quedā sunt omnis generis sub trib⁹ terminationibus ⁊ q̄ sunt illa. Dico sunt in q̄ntuplici differentia.

Prīo. oēs positiui sede declinatōis in us velter. vt alb⁹ niger

Secundo. oēs suplatini q̄ sub. us. sunt mas. sub. a. fe. sub. um. neu/ tri. vt doctissimus. a. um. fortissimus. a. um.

Tercio. omnia participia in tus. rus. dus. que sub us. sunt masculi na. sub. a. feminina. sub. um. neutra. vt amatus. amaturus. amā

dus.z sic de alijs.

Quarto.oia pnoia pter ego tu sui.vt sunt ille ipe iste hic is meus tuus noster vester zc.

Quinto.Duodecim noia tercie declinationis. Campester volucer alacer pedester equester zc.que sub er sunt masculini generis.sub is feminini generis.sub e neutri generis.

Quedam sunt omnis generis sub duabus terminationibus.

Que sunt illa. Dico Primo.oia adiectiua in is. vt facilis humilis parisiensis Louaniensis. que sub is sunt masculina z feminina. sub e neutra. Secundo.ois cõparatiuus.vt fortior fortius.pulcher pulchrius.q̃ sub or sunt masculina z feminina.sub ius neutra. Etiã ambo duo tres.

Quedam sunt omnis generis sub vna terminatione.

Que sunt illa. Dico sunt in quintuplici differentia.

Prio.oia noia in x.vt audax loquax verax astumax capax rapax sener simplex duplex felix pnix velox atrox ferox.

Secundo.oia noia adiectiua in ans z ens.vt demens prudens sapiens petulans recens.zc.

Tercio.oia participia in ans z ens.vt legens docens cantans mittens vigilans infirmitans.zc.

Quarto.multa alia tercie declinationis diuersaꝝ terminationum. vt par impar pauper vber bipes quadrupes particeps anceps. vetus concors sollers expers.

Quinto.ista tria pnoia. Ego tu sui.

Nota hic q̃ omnia numeralia cardinalia de tribus ad centũ.sunt omnis generis indeclinabilia. vt quatuor quinq; sexdecem viginti quadraginta centum z mille. Item ducenti ducente ducenta.ducentoꝝ ducentaꝝ ducentoꝝ.ducentis.zc. Ita tricenti tricẽte tricenta.quadringenti quadringente q̃dringẽta.q̃ngenti q̃ngẽte q̃ngẽta.Seringenti te.ta.Septingenti te.ta.zc.

Aut loco istoꝝ posset dici.bis centũ.ter centum.vel tercenti tercente tercenta. Ita quater centũ.quinquies centũ. Virgilius. Hic iaz tercentos totos dñabit annos.

Caue ne dixeris duo centum.tria vel quatuor centum.sed per aduerbia bis aut ter centum. Ita quoq; bis mille.non duo mille. ter mille.nõ tria mille. Sed milia est substantiuũ.ideo bene dicitur duo milia.tria milia. De numeralibꝫ patebit in alio ope maiori ad longum.

Die Martis

De nominibus substantiuis.

Quero tibi. cuius generis sunt noīa substantiua. Dico q̄ q̄stio facilis est. qm̄ pueri z indocti eam mouere pñt. Sz solutio difficillima est. nec vna sola rñsio sufficit.

Quid ergo dicis. Cuius generis sunt substātiua. Dico q̄

Nominū substātiuoꝝ	quedā sunt mascu.	pater	dominus
	quedā feminina.	aula	domus
	quedā neutra	vinū	corpus
	quedā cōmunia	agricola	virgo

Quero tibi. q̄t modis cognoscunt genera nominum substantiuoꝝ Dico tribꝫ modis.

Aut p̄ significatōez/vt papa pirata abbas centurio. q̄ sunt masculi. qm̄ significant dignitates vel officia viroꝝ.

Aut p̄ terminatōez/vt via stella petra. q̄ sunt feminina. q2 terminātur in a. Et nō noscunt ex significatōe. q2 iter z via idē significant. ita stella z sidus/sic lapis z petra. z tm̄ nō sunt eiusdē generis

Aut p̄ exceptōez/vt dogma scisma/sunt neutra p̄ exceptionem. papyrus domus/sunt feminina p̄ exceptionē vt patebit.

De substantiuis masculini generis per significationem.

Quero tibi. q̄t sunt regule de substantiuis masculini generis ex significatione. Dico ꝑm alexandrū quinq̄.

Idola dicta dei dant hic

Prima regula de substātiuis ex significatiōe est/q̄ noīa noīa significantia deos sunt masculina

vt sunt	Jupiter	pluto	mars	cupido
	neptunus	apollo	bachus	pan

Angelicum nomen dabit hic.

Scda regula/nomia angeloꝝ/bonoꝝ z maloꝝ. Et nomia choroꝝ angeloꝝ sunt masculina.

vt sunt	Michael	gabriel	cherubim	seraphim
	Sathan	sathanas	leuiathan	belial.
	Angelus	archangelus	thronus	p̄ncipatus

Excipiunt: Cherubin seraphin p̄ n q̄ sunt neutra. Virtus dñatio ptās/q̄ sunt feminina

Sz vt dicūt quidā docti q̄ in vtroq̄ nūero/masculina z neutra sunt cherub cherubin seraph z seraphin

Sed quia per sexum mulierum siue virorum

Tercia regula/oīa ꝓpria noīa viroꝝ sunt masculia. Et addit q̄ oīa noīa appellatiua significantia viros aut masculos/sunt masculi

lína non curando de terminatione.
De ꝑnijs. Thomas andreas anchises beda iugurta petrus iacob⁹ symon vranco hugo iabannes achilles.
Item doris filius neptuni Adonis amasius veneris/Paris adul/ter z raptor helene.
De appellatiuis. Pater auus abauus attauus Filius nepos ꝓne/pos abnepos/socer histrio mango. z multa similia.

Quedam sunt opera solis maribus adhibenda.

Quarta regula. Omnia noia substātiua significantia dignitates vl officia que solis viris ꝙueniunt sunt masculina. non curando de voce aut terminatione. infinita sunt.
Da exempla de noibus dignitatū spūalium.

papa	suffraganeus	curatus	officialis	abbas
ꝑiarcha	ꝑpositus	doctor	fiscalis	prior
cardialis	decanus	magister	notarius	monachus.
eps	canonicus	baccalaure⁹	aduocat⁹	gardian⁹

Da exēpla de nominib⁹ dignitatum secularium.

impator	comes	miles	baliuus	optimas.
cesar	marchio	domicellus	scultetus	primas
rex dux	baro	villicus	consul	secretarius

Da exempla de nominib⁹ officio⁊.

ꝓcurator	braxator	carpētarius	fullo
receptor	sartor	cementarius	ꝑco
theolonari⁹	faber	pelliparius	satelles
pistor	sutor	figulus	cerdo	cliens.

Arguo tibi. Figulus carpentarius ꝛc. sunt masculini ꝑ regulā. Dāt hic in us facta. Dico ꝙ non est inconueniens scire genera no/minū ꝑ diuersas regulas. quando aūt non scit genus ꝑ signifi/cationem: tunc recurratur ad terminationem. z econtrario/z vna regula iuuat aliam.

Que fiunt propria fluuiorum pone marina.

Quinta regula. Oia ꝓpria noia fluuio⁊ sunt masculina.

vt sunt
- secana, mosa, ysela
- acheron, flegeton, physon
- eufrates, lethes, tigris
- tibris, iordāis, araris
- rhenus, nilus, padus

De substantiuis masculini generis ex terminatione.

Quero tibi. q̄t sunt regule de substantiuis masculini generis ex ter/minatione. Dico fm Alexandrū tredecim/sed hic on. an. in. po nunt ꝑ vna regula, z ol. z vl. ꝑ vna.

Die Martis

Prima est de us secunde. Secunda de us quarte. Tercia de o. vt patebit.

Dant hic in us facta tibi declinante secunda.

Prima regula. Oia noia terminata in us secũde declinatiõis sunt masculina. Exempla sunt multa

animus	dñs	baculus	equus	caminus
capillus	seruus	gladius	mulus	hortus ti.
oculus	famulus	cibus	vicus	ventus

Quero q̃t sunt exceptões a regula dicta. Dico quiq̃

Prima Hec paradisus hẓ nardus domus atq̃ iacinctus.
Et sinodus costus ꝛ carbasus alnus abyssus.
Aluus crũstallus ꝛ humus byssusq̃ papyrus.
Porticus egyptus dyptõgus ad hec referantur.
Crũstallũ tamen hoc dicemus. ꝛ hic paradisus.

Scda Os grecum sepe mutabis in us muliebre.
vt periodus methadus pauca sunt

Tercia Hominis arborei vis, hec vult sibi sociari.
vt morus pirus quercus/de quib9 patebit

Quarta Homina villarum dant hec.
vt egyptus parisius cyprus/de quib9 patebit

Quinta Hoc vulgus pelagus indeclinabile virus.
Predicta metra sunt clara. nec egẽt expositiõe

Contra. Aluus est masculini generis per poetam Accium dicentẽ.
Maria nemus retinens grauido concepit in aluo/ibi grauido aluo dicit ꝛ non grauida. Dico q̃ hoc non est nobis imitandum quoniam vsus est in contrarium. Unde vsus capit autoritatem. Dico a Virgilio qui ait. In latus inq̃ feri curuam compagib9 aluum. Ibi curuam aluum dicit nõ curuum. quod nos imitamur

Quarte nomen in us maribus sociare solemus.

Secũda regula est. Oia noia terminata in us quarte declinatiõis sunt masculina. Exempla sunt infinita/vt sunt omia verbalia in tus ꝛ sus quarte.

visus	olfactus	gressus	spiritus.
auditus	status	circũitus	redditus
gustus	gradus	ambitus	questus
tactus	meatus	fructus	luctus
strepitus	introitus	currus	potus
accubitus	senatus	mgr̃atus	doctoratus latratus.

Dieta secunda

Contra. Manus domus sunt quarte. ⁊ tamē nō sunt masculi. sed feminina. Dico ꝙ excipiūntur. Quot sunt. Dico vndecim. Que sunt.

Hec anus atq; tribus ⁊ porticus manus idus.
Hec acus ⁊ pinus nurus ⁊ socrus ⁊ domus addes.
Hic tenet hec ve specus. illi penus associemus.

Hoc est/specus reperit in masculino ⁊ femininno/ita ⁊ penus. Sed vide de penus in de heteroditis.

O sicut cento maribus sociare memento.

Tercia regula. Oīa noīa terminata in o sunt mascu. ge. Et sunt oīa declinatōis tercie.

carbo	salmo	traco	falco
strabo	sermo	leo	grifo.
bubo	nebulo	leno	muto.
tiro	pulmo	draco	pauco
Berro	Bluto	Baneo	Bobio
cōmilito	Bnato	caupo	capo

Oīa ista hñt onis in gtō. Ita q̄z in io masculina. vt

cēturio	tabellio	mulio	pugio	Burgulio.
decurio	opilio	histrio	strucio	homūcio
q̄ternio	ternio	Barcio	stellio	curculio

Que fere oīa pñt esse mascu. p regulam ex significatōe.

Sex in do que hñt onis. sunt mas. ⎧ pedo, burdo, medo ⎫ Spado, cerdo, pdo

Ordo inis. Cardo onis vel inis mascu. sunt
Mergo inis. Turbo onis vel inis mascu. sunt
Cupido inis p deo. mascu. p auaricia fe.

Nota bene ꝙ omnia alia in do ⁊ go sunt feminina ⁊ habent inis. p ter dido quod habet onis. vt infra. Et preter pondo quod ē neutrum indeclinabile.

Quero tibi. Bubo cuius generis. Si dicas masculini. Cōtra dicit Virgilius in quarto. Solaq; culminibo ferali carmine bubo. Ibi dicitur sola bubo in feminino. Si dicas ꝙ sit feminini. Cōtra. dicit Lucanus. Et late iurātur aues bubone sinistro. Item Ouidius. Ignauus bubo dirū mortalibo omen. Dic ꝙ in vsu nostro/bubo est masculini generis. Sed vt ait Seruius. Virgilius mutauit genus referens ly sola ad auem. Sepe enim relicta specialitate a generali sumitur genus. Sicut. a breuis añ cio id est breuis littera.

Contra. lectio oīo albedo nigredo ꝛc̄. terminant in o. ꝛ nō sunt mas/culini. igit̄. Dico ꝙ excipiunt̄. Quotuplicia excipiunt̄. Dico tri/plicia. Primo in do ꝛ go que habent inis. Secundo verbalia in tio que omnia sunt feminea. de q̄bus vide in de femininis. Ter/cio excipiunt̄ triplicia cōmunia in o.

Primo. latro onis. homo virgo nemo que habent inis.

Scōo. noīa gētilia in o. q̄ significant viz̄ vel feminam.

vt sunt	friso	bziro	burgōdio	ligo	
	saxo	franco	macedo	galco	

Tercio. nomina in o pſonas infames significantia/q̄z̄ significata conueniunt vtriqz̄ sexui. aliq̄bus tamen placet ꝙ sunt mascu. tm̄ quod nō impedio.

vt sunt	comedo	gluto	susurro	lanio	ganeo
	bibo	palpo	vispilio	scurro	

Hec noīa habent onis in gtō vt patebit infra.

Ol tenet hic vt sol. Ul tenet hic vt consul.

Quarta regula est ꝙ noīa in ol ꝛ in vl sunt mascu. vt sol ꝙsul.

Excipiunt̄ pſul ꝛ exul cōis generis.

On an in tenet hic Alexāder dicit. Hic dat nomē in an.

On maribus iungas.

In dabit hic. vt delphin.

Quinta regula est ꝙ noīa in on. an. in. sunt mascu. generis.

vt sunt	demō	canō	phitō	acerō	oriz̄ō
	agō	arabō	flegetō	rinocerō	acerō

Item titan delphin. Excipit̄ syndō fe. Et dyatesserō hieralogodiō co lon que sunt neutra.

Er maribus detur.

Sexta regula ꝙ noīa terminata in er sunt mascu. generis. Et intel/ligit̄ de er scōe ꝛ tercie declinatiōis.

de se/cunda	ager	p̄sbyter	socer	siber	coluber
	magr̄	mīster	auster	aper	coriāder.
	faber	mulciber	caper	cācer	culter.
	gener	puer	liber	onager	pinaster
de ter/cia	pater	passer	carcer	aer	
	frater	agger	asser	anser	

Contra. Multoꝝ istoꝝ genera cognoscunt̄ ex significatiōe p regu/las suprapositas. g̃ superflue hic numerātur. Dico si significatio fuerit pueris ignota sicut in multis de o. vt Barcio opilio cerdo p̄do. ꝛ etiam in multis alīs. tunc recurrendū est ad regulas ter/minationū. Etiam nō est inconueniēs scire genera nominū per

Dieta secunda

diuersas regulas. Et ꝓtestor hic. si vnū ⁊ idē sepe cōperiat repeti/
hoc ꝙdē fieri maiorīs eruditōis gr̄a ꝑ pueris ignaris instituēdis
quoꝝ tarditati ex aīo ꝯsulere ꝓcupio.

Arguo secūdo. Iter vesper ruder terminant in er/⁊ tn̄ nō sunt mas/
culina sed neutra. igit regula falsa. Dec argumēta parua ꝑ puu/
lis facio: ꝙbus modus arguēdi ⁊ exercitādi se cum alīs demon/
strat. Dico ꝙ ista excipiunt.

Quot exceptōes ponit Alexāder a regula. Er maribus det. Dico
ꝙ nulla noīa in er secūde declinatiōis excipiunt. Sꝫ ponit quiꝫ
exceptōes de er tercie.

Prima. quiꝫ neutra. s. iter vesper spinter ⁊c. Uñ alexāder.

Iter hoc vesperꝙ sequetur.
Spinter seu ruder, decet bis adiungere iuger.

Secūda. Nomina in uer ⁊ in ber. vt cadauer ver veris. Item ver/
ber tuber suber ⁊ vber substātiuum ꝑ mamma/que sunt neutra
Sed imber ⁊ sua cōpōsita september october nouember decēber
sunt masculini generis.

Tercia. fructus terre in er declinatōis tercie. vt piper gingiber papa
uer cāser laser siler sunt neutra. sꝫ cucumer est mascu.

Quarta. tria feminina. vt linter mulier mater sub q̄ cōmater.

Quinta. Nomina adiectiua in er que sunt duplicia/ quedam sunt
cōmunis vel omis generis sub vna. vt puber vber degener pau
per. quedam sub tribus.

Lampester volucer alacerꝙ pedester equester
Siluester celeber acerꝙ celerꝙ saluber
His in bis quinꝙ tenet hic er. hec is. ⁊ hoc e.

Addunt his sequester ⁊ palustēr. Etiā dicit sequester a um. secunde
declinatōis. Item alacris reperit sub is in masculino apud Vir/
gilīū ⁊ Terentīū. ⁊ hoc magis vsitatū est.

Notandum est diligenter ꝙ significatum sepe mutat genus in no/
mine ⁊ verbo. Quomodo probabis hoc. Dico per hec que se
quuntur.

Uber ꝑ māma est neu. ꝑ fertilis teu. fruchbaer oīs generis.
Tuber ꝑ fungo teuto. swam. neu. ꝑ inflatus geswollen. omne
Uolucer ꝑ aue fe. ꝑ celeri. teu. gerade. oīs generis
Acer ꝑ arbore fe. ꝑ forti vel subtili oīs generis.
Lupido ꝑ deo amoris mas. ꝑ auaricia est fe. generis
Lituus pro cornu gracili masculi. pro virga augurum vel astrorum
femininī generis
Populus ꝑ turba boīuꝫ mas. ꝑ arbore fe. ge.

Die Martis

Ir maribus detur.

Septima regula. Nomia in ir sunt masculina. vt vir leuir semiuir duumuir. triũuir. centũuir cõpositefigure. Excipit hic. pir neutr z martyr cõmune.

Or maribus socia.

Octaua regula. Noia termiata in or sunt mas. Et sunt infinita no/mina vbalia in tor z sor regularia. z etiã irregularia. vt

scriptor	dormitor	lusor	cursor	amor
lector	vigilator	delusor	rasor	dolor
orator	accusator	irrisor	color	pudor.

Quot sunt exceptões. Dico tres. Aut fac argumentũ

Prima Equor ador marmor z cor sunt neutra.
Scõa Sed arbor hec tenet atqz sozor z vxor.
Tercia Demor discolor vnicolor bicolor multicolor.
Dedecor bicorpor tricorpor. Et cõpatiui in or vt doctior fortior. q̃ oia sunt adiectiua generis ois. vt sup̃. Cõpatiui ge. cõ. sunt.

Es breuis hic ponit.

Nona regula. Noia terminata in es breuẽ sunt masculina. Quero tibi. p q̃d cognoscis es longã z es breuẽ. Dico q̃ de hoc dare regulaz nõ est possibile. Nec alexãder hoc facit in tercia pte q̃ de es lõga z breui remittit ad p̃mam partem. z de p̃ma remittit ad terciam. z facit circulum z petitionẽ p̃ncipij.

Quo pacto igit scias que nomina terminãtur in es breuem que sunt masculina. Dico necesse erit h̃ ponere z numerare ad oculũ illa q̃ sunt in frequentiori vsu.

Quero tibi. q̃t sunt noia masculini gener̃ in es tercie. saltẽ appellati ua que sunt magis in vsu nostro. Dico circiter sexaginta aut pau lo plura hic numerant̃.

Masculina in es breuem non crescentia.

abiges	celtes	gausapes	ophites	stratilates
achates	cerastes	grisites	psaltes	syromathes.
alipes	cathetes	manes	pasrastes	theucates
alcides	cenobates	melãtes	pceres	trudes
boetes	cometes	mirrites	strates	verres.
	⎧aules	amistes	griphes	matrimes
	auledes	decures	patrimes	parastes,
	⎩agrestes	erudes	plastes	zelotes
Quiqz crescũt	⎧aries	lebes	Et q̃dã ꝑpria vt dares	
per etis	⎩paries	termes	chremes	tapes

Dieta secunda

xij. masculi. cre/scunt p itis

trames	merges	satelles
fomes	Burges	veles'
limes	cespes	bames
palmes	stipes	poples

Hec crescũt p edis

pres edis	calopes	cropes
pes edis z	sonipes	polipes
sua cõposita	tripes	loripes

Notandum est q̃ nõ oportebit pueros per cor scire omnia exempla posita z ponẽda. Sed sciãt p cor regulas z q̃tuor vel q̃nq; exẽpla.

De is masculinis.

Quero tibi. Cuius generis sunt noĩa terminata in is. Dico p regu/lã Alexãdri sunt feminina. Hec dat nomẽ in is. Sz valde multa sunt masculina/nõ p regulã sed p exceptiões quas scire putile est ideo hic ponunt̃ illa.

Quero tibi. q̃tuplicia in is. sunt mascu. Dico q̃ntuplicia

Primo Tamen hic declino molaris.
Caulis et edilis.
X is preposita.

Alexãder ponit p̃mo q̃tuor. sz valde diminutus est

pugillaris	stragilis	cãnalis
annularis	curulis	noualis
auricularis	annalis	q̃ntilis
maxillaris	natalis	sertilis
cicurris	pedalis	aprilis

Addunt

Scdo Et que crescunt genitiuis.
Lapis idis. cucumis eris. dis itis. quiris itis. vomis eris. ado/nis idis. semis issis. puluis. Alia crescentia. sunt femi. bamis itis Blis itis.

Tercio Aut consona bina.
Unica dum teneat bas.
id est q̃ hñt duas ꝯsonãtes añ is in vnica syllaba sunt mas. q̃t sũt sex. Ascis fustis vectis fascis postis piscis. Addit axis.

Quarto Aut n littera.
Noĩa vbi n lr̃a p̃cedit is/sunt mas. q̃t sunt octo. Panis cinis amnis vnicornis crinis penis ignis funis.

Quinto Siue in liquidam faciet penultima syllaba sine.
Noĩa in is q̃z penultia syllaba terminat̃ in liq̃dã sunt mascu. q̃t sunt liq̃de. q̃nq; l m n r s. Ista exceptio multũ est difficil' pueris.
Quot sunt noĩa mas. ꝟ ꝓcta. Dico circiter. xxiij.

collis mensis cineris torquis octussis
callis sanguis vermis cassis is centussis
follis anguis corbis tressis quadragessis
pollis ensis torris monassis
puluis vnguis orbis septussis

Arguo contra secundum modum. sunt alia in is que crescũt/caspis iaspis cuspis ꝛc̃.

Contra tercium. sunt adhuc que habent duas ꝓsonãtes ante is. vt vestis restis.

Cõtra ꝙntũ. sunt adhuc vallis pellis turris sitis ꝛc̃. Dico ꝙ oĩa alia in is q̃ hic nõ ponunt̃ sunt fe. ge. cõis. aut oĩs. vt patebit.

Hic os preponit.

Decima regula. Noĩa in os sunt mascu. Exempla sunt

mos heros tripos monoceros
flos honos lepos rinoceros
Blos oris ros nepos masculina greca
antropos agyos athanatos otheos yskiros

Hic querãt pueri quotuplicia nomĩa in os excipiunt̃ a regula Hic os p̃ponit. Dico quadruplicia. Tũc ꝓsequẽter/quot feminina/ quot neutra ꝛc̃. Dico

Feminina greca Arctos delos samos iacinctos Nerethos messembrios
Feminina latina Los dos arbos ꝛ Blos glotis
Neutra Os melos chaos argos logos Blos glossis
Cõmunia Bos ĩpos cõpos custos sacerdos antipos

De masculinis in bs. ns. ps. rs.

Mons pons fons hic dãt. mars stirps dẽs ceps quoq; quadrãs. Et ptes assis torrens sociabitur istis.

Hic autor excipit nouem noĩa in textu posita. Et ptes assis. vt Bi/cons. a regula S vult hec iũgi/que sunt masculina

Hic alexãder est multũ diminutus de his octo q̃ sequunt̃

Addunt̃ { orĩẽs dĩẽs bidẽs } tridẽs rudẽs calibs mauors serpẽs ꝛ ptes assis bicõs quicõs secõs.

Dant hic ps iuncta polisyllaba.

Jsta est exceptio a regula S vult hec iũgi. q̃ sequit̃. Et dicit̃ polisyllaba ꝓpter daps seps q̃ sunt feminina Exẽpla sunt

auceps merops sorops cecrops
cerops canops pelops municeps substãtiuum.

quo ꝙ aliq̃ pñt esse cõis generis.

Dieta Tercia

De masculinis in .x.

Xe si presit maribus polisyllaba iunges.

Ista est exceptio a regula/Hec x ponas

Judex veruex latex seinifex chozdex
pulex poller vertex sozex cupifex
culex codex pumex lodex opifex

Multa in ex possent hic poni/pontifex calcifex. vide supza.

Addun/tur
- Brex
- rex
- fornix
- calix

calix fenix abax erix varix
mastix bilix pollux
calx p versen trilix ramix.

Est tamen hec. pellex vibex obexqz supellex.
Forfex et forpex. hic aut hec dabit tibi cortex et silex.

Dle mercurij. Dieta tercia.

De substantiuis feminini generis penes significationem.

Quero tibi. qt sunt regule de substantiuis feminini generis penes significationē. Dico fm alexandrū quinqz.

Berit hec dea dictum.

Prima regula. Nomina significantia deas sunt feminini generis

Exempla

vt sunt
- Uenus
- Juno
- Pallas

minerua ceres cloto
pserpina cibele lachesis
diana caliope atropos

Sed quia p sexum mulierum siue virorum.

Secunda regula. Oia ppria noia mulier sunt feminini generis

vt sunt
- Maria
- Anna
- Lucia

katherina elyzabeth
barbara eustochium
gertrudis glisceriun.

Addit q oia appellatiua feias significatia sunt feminini generis.

vt sunt
- Mater
- auia

abauia neptis nurus nouerca
sozor vxor socrus priuigna

Quedam femineis quedam dat sexus vterqz.

Tercia regula. Oia noia significantia dignitates vel officia q̄ solis feminis ꝓueniūt sunt feminini generis

Dignitates In spūalib⁹
- abbatissa
- priorissa

monialis pphetissa
begutta poetissa.

Die Mercurii

In secularib⁹ impatrix ducissa baronissa
regina comitissa militissa.
Officia ſobſtetrix lotrix citharistria
pedissequa pistrix timpanistria.
ſnutrix sutrix liricina

Nominis arbozei vis.hec vult sibi sociari
Quarta regula.noīa arbo⁹ sunt feminina.Exēpla.

vt sunt ſpomus cerusus prunus querꝰcus
pirus volemus sambucus salix
ſmozus persicus laurus ilex

Excipiunt tria mas.ruby dumus oleaster/vñ siler.est neutꝝ
Uirgilius.Sponte sua veniũt molle siler lenteqꝫ geneste.
Priscianus dicit q siler nō est inter arbozes cōputandū.
Quero tibi.quō ꝓbaꝫ.noīa arbo⁹ esse feminini generis.Dico ꝙ virgiliū in Bucolicis q̄ dicit.

Sub tegmine patule fagi non dicit patuli
Hic inter densas corilos non densos
De celo tactas quercus non tactos
Deducere rigidas ornos non rigidos
Defendo a frigore teneras mirtos non teneros

Dic mihi latine/in der diffe mase stat eyn bocher moerbaem/wel/cher ist sere swartz. In ꝓfundo mosa stat alta mozus que valde nigra est.

Nomina villarum dant hec.

Quinta regula. Nomina significantia ciuitates villas villagia regiões ꝛ insulas sunt feminina.Excipiunꝫ que terminanꝫ in um. vt louaniū.londoniū.lugdunū. In r.vt tibur gadir. In t.effrot. in e.ꝑneste.que sunt neutra.Uñ Uirgilius in.vij.Quiqꝫ altū ꝑneste viri. Exēpla sunt

parisius egyptus tharsus colonia iacictos damasc⁹ pōtus babylō rhoma samos corithus cyprus vernon treueris pathmos.

athene a⁹ venecie a⁹ Brugis Hierusalē
Thebe a⁹ Baye a⁹ Swollis Bethleē

Quō ꝓbabis.Dico ꝙ illud vulgarissimum. O inclyta parisius nobile palladiū.i.nobilis locus sapie.
Ouidius.Quos tulit alta iacinctos.
Uirgilius in tercio.Apparet nemorosa iacinctos.

De substātiuis feminini generis ex terminatione.

Quero tibi.quot sunt regule de substātiuis feminini generis penes terminationē.Dico ſm Alexandrū sunt septē ꝙ latinis.

Dieta Tercia

Sit tibi nomen in a mulicbre.

Prima regula est. q noia terminata in a. sunt feminini generis. Infinita sunt.

anima aula sapientia candela
lingua coqna stulticia lucerna

Quero tibi. cuius generis est dama. Si dicas fm Alexandrū epi/cheni generis p regulā. Cetaq balena.

Contra. epichenū genus non est distinctū a masculino z feminino vtq illoq est. Si dicas est feminini sub articulo hec.

Contra. dicit Virgilius in bucolicis. Cū canibꝰ timidi venient ad flumina dame. Ibi dicit in masculino timidi dame. Si dicas q sit masculini vel epicheni sub hic.

Contra. dicit Oratius. Et superiecto pauide natarunt equora da/me. Ibi dicit in feminino pauide dame. ꝛc. Ita de talpa ait Virgilius. Aut oculis capti fodere cubilia talpe. De istis vide in alio opere.

Quero tibi. quot sunt exceptões a regula. Sit tibi nomē in a mulie bre. Dico tres in generali/sed septē in spāli.

Prima — Si solis maribus datur. hic tenet vt patriarcha.

Excipiunt ꝑmo. oia noia in a. q significata vel officia ꝙueniūt solis viris/q sunt masculina.

papa patriarcha collega verbigena
scriba monarcha sacrista nubigena.
satrapa ꝓpheta pirata
Secunda. adhuc alia planeta bellicrepa adria
cometa ceraста fungia

Tercia — Quod declinatū dat tercia sit tibi neutrum.

Nomina in a. tercie declinationis sunt neutra.

apostema crisma dogma fantasma ꝓpleuma
anathema cauma diadema flegma pneuma
aroma charisma dragma fleuma poema.
baptisma clima enigma idioma reuma.
celeuma catbegreuma grāma nūmisma scisma
stigma sperma sophisma thema zeugma

Ista oia dicta in ma. sunt tercie. z fere oia alia in ma. paucis tñ exceptis sunt ꝑme.

vt sunt { spuma victima bruma gēma flāma.
lima fama norma palma lachryma.
alma crema crumena forma coma.

Die Mercurii

Quarta. Mannaq neutrale cum pascha dicitur esse
Excipit pascha manna ⁊ mãmona q̃ sunt neutra ꝑme.
Quinta Deriuatiua decet et compositiua notare.
Sexta Nomina signari debent simul officiorum
Septima Si sexui gemino iungunt sua significata
Omnib⁹ his hic et hec iungatur

Excipiunt ꝟ triplicia nomia in a. quoꝝ significata ꝓueniunt vtriq; sexui. Primo deriuatiua hominũ ⁊ locoꝝ. Scõo cõposita a colo gigno cedo ⁊ alijs. Tercio noia officioꝝ

Da exempla de deriuatiuis hominũ

Jacobita leuita Guilhelmita thomista
Jsrahelita bernardita iohãnita scotista

Da exempla de deriuatiuis locoꝝ

heremita hierosolymita cameristа niniuita
gallata bethleemita cellita patriota
numida sarmata chorista persa

Prima venũt a ꝓprijs noib⁹ hoiuꝝ. Alia venũt a noib⁹ appellatiuis locoꝝ. Aut a noib⁹ ciuitatũ vel ꝓuinciaꝝ.

Da mihi exẽpla de cõpositis in a. de gigno colo ⁊c̃.

a gigno celigena alienigena frãcigena hispanigena
terrigena indigena brabãtigena flrãdrigena
a colo agricola christicola vrbicola accola
celicola ruricola maricola incola
a cedo homicida fratricida lapicida gliricida
patricida matricida muricida pecoricida
ab alijs alphabetissa iurista aduena cornupeta
donatista legista ydolatra assecla
artista apostata hypocrita multipota
sophista Juiua ydiota porcionista
palpanista teutonista latinista gallicanista
sicophanta q̃si fico fanta. i. ficus comedens.
Officioꝝ noia pincerna verna altarista citharista
lira sacrista psalmista organista
auriga nauta baptista lutinista
agonizeta agoniteta augula timpanista

Hec noia sunt generis cõis. Et multa alia vt patebit infra.

Quero tibi. in quotuplici genere ponunt nomina in a. Dico quadruplici/nã quedã sunt masculina. q̃dã feminina. q̃dã neutra. q̃dã cõia. Ad quid seruit mihi ista scire, Dico ad congruitatẽ adiectiui ⁊ substãtiui, ⁊c̃. hoc mõ.

Dieta Tercia

Dicendum est { In ntō bona ꝛ pulchra est doctrina xp̄i. bonū ꝛ pulchꝝ est dogma xp̄i. / In accō amo bonā doctrinā xp̄i. amo bonuꝫ dogma xp̄i. ꝛ nō amo bonam dogmam.

Simili mō practicabis in alijs/applicādo semp regulas ꝛ exceptiones ad finē grāmatice.q̄ est cōgrue loq̄.

Quero tibi.cuius generis sunt noīa greca ꝛ barbarica in e.Dico feminini generis.

Hec tibi greca dabunt.ꝛ eis se barbara iungunt.

Secūda regula. Noīa in e.greca sunt feminini generis.vt parasceue pēthecoste.vide de neutris post duo folia.

De femininis in o.

Que dant do vel go bene signes.si tamen ex o
Obliquus facit i que poscunt hec sibi subdi.

Ista est exceptio a regula O sicut cēto.Et dicit q̄ bñ notare debem⁹ noīa terminata in do ꝛ go.que habent inis in gtō.qm̄ illa sunt feminini generis.vt origo inis.arūdo inis.

Hic Alexāder remittit ad cap̄lm de declinatōne.vbi dicit.Qꝫ inis do p̄ficit ꝛ go.Femineo genere.Quid:oro dicit ibi.q̄ noīa in do ꝛ go feminini generis hñt inis in gtō. Notate verba hic ꝛ ibi.qm̄ hinc:itez̄ remittit ad cap̄lm de generibꝫ.ꝛ ita facit petitōez̄ p̄nci/p̄ij ꝛ circulū/qđ nō est docere. Idco talia in do ꝛ go ponunt hic ꝓ magna pte.alia pauca scient ex istis.

do { valitudo mlitudo viredo necessitudo teredo formido testudo acredo amaritudo certitudo altitudo albedo putredo dulcedo hirūdo magnitudo nigredo grādo caritudo cupido hirudo

go { imago plātago rubigo caligo vtigo vorago sartago erugo prurigo lētigo virago fuligo siligo indago impetigo ꝓpago cōpago salsugo origo lanugo farrago.

Hec dat verbale per io.caro talio iungo.

Alia exceptio. Noīa verbalia in io.i.que veniūt a verbis.sunt feminina.qbꝫ iungunt̄ ista duo caro ꝛ talio. Infinita sunt ꝟbalia regularia in io ꝛ multa irregularia quoꝝ q̄daꝫ a verb̄/q̄dam a nominibꝫ formātur vt sequit̄.

regularia a supinis { vocatio natio ꝓmissio ꝙiuratio lectio visio cātatio cōmestio oro risio eleuatio potatio mētio.

irregularia a p̄senti { opinio religio legio obliuio obsidio optio suspitio regio contio.

Die Mercurii

a nomi⁊ nib⁹. { ditio rebellio ꝓportio vespertilio cõmunio portio duellio.

Contra. Ternio quaternio bistrio homuncio ꝛc. terminant in io. et tñ nõ sunt feminina ſz masculina. Dico q̃ tex. dicit verbalia in io sunt fe. ſz illa nõ sunt verbalia in io.

Hec dat nomen in as.

Tercia regula. noīa terminata in as sunt femīnina

Exẽpla sunt { bonitas liberalitas lãpas hebdomas pietas pdi⁊ galitas herodias ciclas castitas bestialitas pelias troias humilitas puritas

Quot exceptões sunt de as. Dico ſm Alexandrũ tres

Prima { as assis boreas vas vadis elephas masculi. sunt adamas diamas.

Item ꝛ noīa hoīuz. mas abbas p̄mas gigas optimas sũmas magnas corybas calcas papas oīa sunt masculi.

Secũda exceptio. tria neutra. fas nephas vas vasis

Tercia. noīa gẽtilia que sunt cõia.

{ archas vīas suffenas rauẽnas cuias arpinas nīas alpinas capenas

Hec dabites longe.

Quarta regula. Nomina terminata in es longã sunt feminini ge⁊ neris. Quomõ noscis illa. Dico q̃ hoc est multũ difficile. vt ꝓbatum est supra. Ideo necesse est illa hic ponere ꝓ magna ꝑte q̃ nobis sunt magis vsitata.

{ ambages gades palũbes soboles cedes crates indoles pubes strages clades fe. sunt ꝛ mu. dapes labes rupes strues fames cãtes. i is in gtõ sine cres. lues nubes sedes ꝓles sepes sordes sudes vulpes vepres cautes

Seges teges magnes quies veges crescũt ꝑ etis.

Lõpes merces ꝑ edis. Ceres ꝑ eris. Apes vel apis.

Multa in es sũt mas. de q̃b⁹ sup̄. Multa sunt cõia de q̃b⁹ infra.

Hec dat nomen in is.

Quinta regula. noīa terminata in is sunt fe. Et intelligit̄ de latinis ꝛ grecis. Quero tibi. quotuplicia nomina in is ꝙtinent̄ sub ista regula. Dico sextuplicia.

Prio nõ crescẽtia latina { volucris securis febris bipennis maguderis auis puppis pestis caribdis vis buris nauis cuꝯ sitꝯ neptis vallis lactꝯ clauis pellicurrꝯ vestꝯ. classis pelvis messis tussis restꝯ.

Dieta Tercia

Scdo crescētia latina p idis { cassis tigris lis lis thet iaspis egs cuspis sardis aspis isis ibis glis glissis.

Tercio crescētia greca p idis { pyramis perichel nereis diplois clamis cumenis bolaps pixis emorreis hesperis parapsis.

Quarto librox nomina. eneis achilleis theseis thebais alexādreis herois.

Quinto noīa pīonomica. Priamis tyndaris dardanis/q̄ oia hñt idis/t quedā idis t idos. vt patebit.

Sexto nō cre/scentia greca { diocesis hipocrisis ydropesis plepsis eclypsis poesis ptisis themasis.

Multa sunt in is mas. t multa cōia t oīa. vt patet locis suis.

Hec dant si crescat genitiuus t u sibi seruat.

Quinta regula. noīa in us tercie/q̄ seruant u in gtō sunt fe. ge.

Pauca sunt { vir⁹ iuuen⁹ seruic⁹ pal⁹. sal⁹ senect⁹ tell⁹ inc⁹

Excipit vnū mas. vt mus. vnū fe. vt grus. vnū cōe. vt sus.

Quinq neutra. th⁹ ius rus crus pus. Itē laus t fraus sunt fe.

S vult hec iungi si consona presidet illi.

Sexta regula. Noīa in s que nō habent vocalē sed ꝯsonantem ante s sunt feminina.

Exempla { de bs vbs trabs plebs scobs de ls puls de ms hyems dens mēs gēs glās ꝯternans libripēs. de ps daps stips seps stirps p pgenie. de rs pars ars sors fors mors.

Multa sunt masculina t oīs ge. vt patuit supra. Et multa sunt cōmunia vt patebit infra. Nota oīa pricipia in ans t ens substātiua sunt neutra. vt accidēs potēs docēs monstrās. tc.

Hec x preponas.

Septima regula. Noīa terminata in x sunt feminina.

monasyllaba { pax prex nox crux lanx fax pix vox arx faux lex nix lux merx calx p kalc

de ax fornax thorax nocticorax stomax limax stoax.

de ix Salix Radix perdix cicatrix ceruix omix lotrix meretrix scriptrix sutrix tc.

de ex Pelex Supellex cimex latex forfex vibex obex ibex Lenidex Forpex tc.

Item Cortex silex ramex carex in masculino t feminino sunt. Alia in x e pcedente sunt masculini/ pter illa que sunt omnis. vt supra. t que sunt cōmunia. vt infra.

Die Mercurii

De substantiuis neutri generis ex significatione.

Quero tibi. quot sunt regule de substātiuis neutri generis penes significationem. Dico ꝑm alexandrum nulla est regula/possent tamen poni tres.

Prima regula. Nomia significātia fructus arboꝝ sunt neutra. ibi. Neutralis generis est fructus arboris ois. Preter auellana nux glās castanea ficus ꝛc̄.

Exēpla sunt ⎧ pomū ⎩ pirū — ceraſum prunū — fragū volemū

Excipiunt auellana nux ꝛc̄. Jtē vua gala dala oliua q̄ sunt femina ꝛ dactulus botrus acinus q̄ sunt masculina.

Secunda regula. Omnis dictio materialiter posita est substātiuus neutri generis indeclinabile. vt amo est verbū. ad est p̄positio. iuxta illud. Dictio quecūq; fuerit tibi materialis. Est neutrum substans indeclinabile nomen.

Tercia regula est. Oīs lr̄e. ſ. a b c d sunt neutri generis. iuxta illud. Nomina lr̄aꝝ dāt cuncta ꝓpria neutrum. Quod probat ꝑ Prisscianum dicentem. Oia em̄ nomia elementoꝝ ꝓpria neutra sunt. Secūdo probat. Nā in libro poꝝ sylogizat sic in neutro genere. Omne a est b. omne c est a. ḡ omne c est b.

De substātiuis neutri generis ex terminatione.

Quero tibi. q̄t sunt regule de substātiuis neutri generis penes terminationē. Dico ꝑm alexandrū vndecim

Um neutrum facies.

Prima regula. Oīa noīa que terminant in um sunt neutra secunde declinatōis. Et nulla est exceptio. nisi de noīb⁹ mulieꝝ. infinita sunt hmōi noīa in um.

vinū scamnū speculū templū vrticetū villū ostiū cubiculū palaciū herbetū lignū solariū brachiū stabulū quercetū.

Et omne suplatiuū neutꝝ. vt doctissimū fortissimū. ꝛ oīa adiectiua positiua in um. neutra. vt bonū malū albū nigrū ꝛc̄.

Et oīa pticipia in um. neutra. vt lectū lectuꝝ legendū/oīa dicta ꝑtinent sub p̄fata regula.

Quod declinatum dat tercia sit tibi neutrum

Secūda regula. Oīa nomina in a tercie declinatiōis sunt neutra/ꝛ nulla est exceptio.

⎧ enthimema — cathegreuma — perizoma
⎪ epithoma — cathaplasma — theoreuma
⎩ epigrāma — paradigma — sincathegreuma

Dieta Tercia

Multa alia posita sunt supra. Et omnia habent atis in genitiuo/ nulla est exceptio.

A neutrum nomen in e facit. vt pſepe cubile

Tercia regula. Oia noia terminata in e. sunt neutri generis.
pſepe altare miliare mensale monile cubile mare rete hospitale
mātile gausape doctrinale ꝛclaue tapete pneste.

Jtē cethe ꝛ tēpe etiā sunt neutra pluralia indeclinabilia tm̄. vt creauit de⁹ cete grādia. Tēpe sunt loca delectabilia. Item vespe/mane/velle/nolle/posse/scire/repiunt neutra indeclinabilia. ideo petunt adiectiua in neutro genere. vt fm meū posse faciā. Un̄ Persius. Scire tuū nihil est/nisi te scire hoc sciat alter.

Excipiunt noia greca. { caliope euterpe melpomine q̄ significāt musas
apocope synecdoche ypallage
anastrophe pagoge ypbole q̄ significant figuras
pasceue pēthecoste phebe diapēte dyonc phane melote }

Hec oia sunt ge. fe. ibi. Hec tibi greca dabūt.

J neutrum ponis.

Quarta regula. noia in i. sunt neutra. vt carui nausi gūmi

Excipiunt adiectiua. vt frugi mācipi. hmōi cuiusmodi.

U c d vel t neutris debes sociare.

Quinta regula. oia noia in u in c in d in t/sunt neutra

de v	cornu gelu	de d	quid aliquid
de c	lac allec	de t	caput occiput

Sit tibi nomen in al neutrum.

Sexta regula. noia in al terminata sunt neutra. vt. aial tribunal thoral lenigal ceruical vectigal bachinal puteal

sal { saltz. est neutr̄ ita iā hz vsus vel poti⁹ abusus. p wisheit.
z sic ē mascu. vt si sal infatuatus fuerit a q̄ saliet }

De isto vide in alio ope ad longū vbi multor̄ autoritatib⁹ pbat sal esse mascu.

El neutrum pone.

Jl dabit hoc.

Septima regula. Noia terminata in el vel in il sunt neutra. vt mel fel. Nil nichil. Michael gabriel raphael uriel ysrael sunt mascu. Vigil cōis generis. z pugil mascu.

En dabit hoc.

Octaua regula. noia terminata in n e p̄cedēte sunt neutra

vt sunt { nomē foramē fulmē flumē grauamē lumē semē culmē
bitumē specimē stramē limē omē documē certamen numen vimen regimen gestamen crimen }

Die Mercurii

Excipiuntur. Primo ista ꝙtuor. ren pecte splē liē addit hymen
Scdo cōposita a cano. liricē tubicē cornicē oscen
Tercio flamē p sacerdote. hec oia sunt masculina.
Quarto hoc nomen syren femininum

Ponis nomen in ar neutrum.

Nona regula. Noia terminata in ar. sunt neutri ge.

vt sunt. Bostar nectar far epar laquear coclear torcular pului
nar Lacunar par calcar exemplar lupanar iubar sub/
stantiuum.

Excipiunt. Primo cesar sotular aspar lar ⁊ nar sunt mascu.
Scdo par adiectiuū ⁊ sua cōposita. cōpar dispar.
Que sunt neutra in er ⁊ in or. Dico patēt supꝫ in de masculinis. de sil/
ler vide ibi. Noīs arborei.

Nomen quod fit in urdabit hoc.

Decima regula. noia terminata in ur sunt neutra.

vt sunt. Buttur robur iecur murmur/quod etiā in mascu. repti
tur. fulgur ebur femur.

Excipiunt. Prio vultur lemur auxur turtur p pisce astur q̄ sunt
mascu. Scdo fur ligur augur q̄ sunt cōis. Tercio tur/
tur p aue femininū. furfur in mascu. ⁊ fe. est

Que sunt neutra in ir. Dico hir gir abadir ē lapis pcios⁹. pir gadir

q̄ sunt neutra. in as. tria. fas nephas vas vadis
in es. vnū qd est. es eris in gtō.
in os. sunt septē q̄ patēt supꝫ de mascu.

Hoc terne dabit us si non tenet u genitiuus.

Undecima regula. noia in us tercie declinatiōis q̄ nō hñt u in gtō:
sz mutāt u in o vel in e sunt neutra.
Corpus dedecus Pectus tempus Facinus Litus timpus Fri/
gus penus decus fenus tergus Pecus pignus stercus habent
oris curtam.
doctius debilius grauius fortius facilius pulchrius hñt oris lō
gam. Et oēs cōparatiui in us neutri ge. sunt.
Scelus pōdus sidus genus latus vlcus munus onus glomus
fedus olus viscus acus pignus opus hñt eris curtam.
Item lepus quod habet leporis p o excipit q̄m mascu. est. ⁊ venus
eris femininū est.

De substantiuis communis generis.

Quero tibi. quot sunt regule de substantiuis cōmunis generis pe/
nes significationem. Dico nisi vna regula quam ponit Alexan/

der in duob⁹ locis.

Quedam dat sexus vtercꝫ.

Intelligitur de omnib⁹ nominib⁹ cōmunis generis cuiuscunꝫ terminationis fuerint. Item postea ponit alium textum sub eadem sententia.

Deriuatiua decet ꝛ compositiua notare.

Quod alexander intelligit de cōmunib⁹ in a. vt patet sup̄ de femininis. ḡ prior regula est generalior.

Regula est hec. Omnia nomina substantiua significantia dignitates/vel opera/vel officia/vel alias res que conueniunt vtriꝫ sexui: id est viro ꝛ femine/sunt generis cōmunis non curādo de voce vel terminatione. Sed quia ista regula est multum confusa: ideo nominabunt̄ hic illa cōmunia ꝑ magna parte ꝑ que alia facilius intelligant̄.

In a	iacobita	thomista	agricola.	
	heremita	organista	homicida	
	cellita	celigena	artista.	
	patriota	francigena	citharista.	
	auriga	nauta	pincerna	romipeta

De istis vide sup̄ multa exempla de femininis.

In o.	virgo	friso	gluto	
	homo	saxo	palpo	vide sup̄ in mascu.
	latro	brito	scurro	

In il vt vigil. In ul vt p̄sul exul. Item̄ martyr.

In or. vt doctior fortior. ꝛ ois cōparatiuus in or.

In ur. vt fur ligur ꝛ augur.

In as. vt nr̄as vr̄as archas rauēnas. vide sup̄.

In es. vt eques pedes supstes hospes sospes comes miles antistes ales prepes heres locuples preses obses deses reses. multa tamē capiunt̄ adiectiue.

In is. vt test⁹ ciuis burgēsis hostis canis iuuenis scholaris ipubis patruelis matruelis sodalis eucharis epicaris ꝯsularis ꝛc̄.

In os. vt bos impos cōpos custos sacerdos.

In bs ps ns rs. vt arabs celebs p̄nceps ethiops dolops cyclops. infans parens effrons adolescens bifrons insons libripēs. riburs misericors ꝯcors expers.

In x. vt dux ꝯiūx exlex remex redux cōplex segrex

Hoc in loco q̄rāt pueri sic. Da mihi q̄tuor vel plura nomina in a cōis generis/ꝛ q̄ regula. Da mihi cōis generis in o. Da in il/in or/in ur. Da in as/in es. Da in ns/ps/rs/in x. ꝛc̄.

Die Mercurii

Recapitulatio omnium regularum de generibus ex terminatione breuissima.

Quot sunt terminatiões noiuz masculini generis z ẽt regule. Dico xiij. terminatiões ꝑncipales. z. xiij. regule. Exceptiões ab alijs regulis sunt sex in generali z vndecim in spāli.

Dic mihi bas terminatiões z regulas.

Recapitulatio de masculinis.

A ꝑ excep.	Si solis maribꝫ dat hic	papa pirata
us secunde	Dāt hic in us facta	dñs seruus
us quarte	Quarte nomē in us	fructus visus
O tercie	O sicut cento maribꝫ	carbo sermo
Ol ul	Ol tenet hic. Ul tenet hic	sol ꝯsul
On an in	On an in tenēt hic	canō tytā delphin

De quibꝫ alexāder ponit tres regulas.

En ꝑ excep.	Sz ren dabit ꝫ pectē sil' z splē atqz lien. Et cōposita de cano. tubicē liricen.	
Er	Er maribꝫ det	puer frater
Ir	Ir maribꝫ det	vir leuir.
Or	Or maribꝫ socia	color scriptor
As ꝑ excep.	Facit ꝫ as vas vadis z mas boreas dyamas adamas ꝑmas abbas calcas summas ꝛc	
Es	Es breuis hic ponit	verres aries
	Tamen hic declino	molaris caulis
	Et q̄ crescūt gtis	lapis puluis
Is ꝑ excep. v.	Aut ꝯsona bina.	piscis vectis
	Aut n lr̄a	panis ignis
	Siue in liquidā	mēsis orbis.
Os	Hic os ꝓponit	flos nepos ros.
Ns rs ꝑ excep.	Mons pōs fons ꝫ dāt mars ꝛc.	
Ps ꝑ excep.	Dāt hic ps iūcta	auceps pelops
Ex ꝑ excep.	X e si ꝑsit maribꝫ	codex iudex

Recapitulatio de femininis.

Quot sunt terminatiões noiuz feminini generis z ẽt regule. Dico sunt octo ꝑncipales terminatões z octo regule. Exceptiones ab alijs regulis sunt q̄tuor.

A ꝑme decli.	Sit tibi nomē in a	anima aula
E grecū	Hec tibi greca dabūt	phebe parasceue
Do go ꝑ excep.	Que dāt do vel go,	albedo caligo
Jo ꝑ excep.	Hec dat verbale ꝑ io	oꝛo lectio

Dieta Tercia

As	Hec dat nomẽ in as	caſtitas pietas.
Es	Hec dabit es lõge	ſedes nubes ſentes.
Is	Hec dat nomẽ in is	clauis veſtis
Us ſcõe. ꝓ excep.	Hec paduſus hz nardus domus. ꝛc̃.	
Us q̃rte ꝓ excep.	Hec anus atqz trib⁹ z porticus ꝛc̃.	
Us tercie.	Hec dãt ſi creſcat gtũs	ſalus virtus
Bs ls ns ps rs.	S vult hec iũgi.	plebs puls gens
X.	Hec x p̃ponas	pax crux radix

Recapitulatio de neutris

Quot ſunt terminatões noiuz neu. ge. z q̃t regule. Dico terminationes ſunt. xv. ſz regule. xij. Exceptões q̃tuor.

Um ſcõe	Um neutrũ facies	vinũ oſtiũ.
A tercie	Nõ declinatũ dat tercia	dogma thema.
E	Neutrũ nomẽ in e	mare rete
I	I neutrũ ponis	carui nauſi
Ucor	Uc̃o vel t neutris ꝛc̃.	cornu lac q̃d caput
Al	Sit tibi nomẽ in al neutꝝ	animal ceruical
El. il	El neutrũ pone. Il dabit b̃	mel nichil
En	En dabit hoc.	nomen lumen
Ar	Ponis nomẽ in ar neutꝝ.	calcar coclear.
Er ꝓ excep.	Iter b̃ veſperqz ſequet. Spinter ſeu ruder ꝛc̃	
	Tercia dãs uer ber. Fetib⁹ b̃ terre. vt piꝝ accaſiũ.	

Or ꝓ excep. De or ſunt q̃tuor. E q̃r ador marmor z cor ſunt neutra

Ur	Nomẽ q̃ fit in ur dabit b̃.	guttur iecur.
As ꝓ excep.	De as ſunt fas nephas vas vaſis	
Os ꝓ excep.	Tenet b̃ os or∫ z oſſis. Et chaos atz melos argos logos ãnũerab. ſz archoſ grece latĩe p̃nceps ẽ maſ.	
Us	Hoc terne dabit us	corpus tempus

De cõmunib⁹ nõ eſt niſi vna ſnĩa ſub duab⁹ regulis q̃ manifeſte patent ex ſignificatõe nõ ex terminatõe. vt hermophrodita

Si dicas. pueri ſepiſſime ignorant ſignificationes noiũm/quõ igitur ex ſignificatõe poſſent ſcire genera noiũm. Dico q̃n ignorant ſignificatões tũc recurrent ad regulas penes terminatões/nã vna regula ſepe iuuat aliam.

Si dicas. licet hoc bene fieri poſſet in maſculinis/femininis z neutris. tñ in cõmunib⁹ nõ eſt poſſibile/q̃m nulla eſt regula in generali dãda de cõmunib⁹ penes terminatiões. q̃m cõe genus hz terminatões circiter ſedecim.

Et ꝑpter iſtud monendi ſunt pueri vt ſtudeãt notare noĩa cõia in a. poſita folio vltimo quaterni ſecundi. Et que ponunt b̃ ante. de a

Die Jouis

vt iacobita.de o.vt virgo.de il.vt vigil.de ul.vt exul.de ir.vt martir.de or.vt doctior.z omnis comparatiuus in or. Et ita de alijs notent exempla illic posita. Ex quibꝫ hic numeratis facilius noscent omnia.

Die iouis.Dicta quarta.

Capitulum tercium de declinationibus.

Uero tibi.ad q̃d pueris vtile est capl'm ꝺ declinatõibꝫ.Dico nõ solũ vtile ẽ pueris/imo necessariũ ẽ oibꝫ linguã latinam scire cupientibꝫ.Ad q̃s regulas congruitatis est necessarium.Dico ad multas.

Primo.ad regulã adiectiui z substãtiui q̃ in oz̃one pfecta simul stare cogunt/iam in ntõ/iam in gtõ/iam in dtõ acctõ vtõ z ablatõ in singulari z plurali/ergo necesse est scire ea declinare p oẽs casus p me scꝺe tercie q̃rte z quinte declinationis.

Secundo.oĩa nomina substantiua mundi.regũt post se substãtiuũ cũ adiectiuo in gtõ. Et quadruplicia adiectiua z sextuplicia ꝟba regũt gtm̃ vt patebit.ergo necessarium est scire quõ substantiua z adiectiua habeant in gtõ.

Tercio.oĩa verba mundi regunt dtm̃.

Quarto.oĩa verba mũdi regũt tempus in acctõ z ablatiuo. Et omnia verba actiua regũt acctm̃.

Quinto.oĩa ꝟba passiua regũt ablatiuũ mediante p̃positione.z oĩa verba mũdi pñt regere ablatiuũ sine p̃positiõe.q̃ necessarium est scire capl'm de declinationibꝫ p oẽs sex casus.

Quero.q̃t sunt declinationes noĩum.Dico q̃nq;. Prima.z est q̃ hz gtm̃ z dtm̃ in e. Scꝺa.z est q̃ hz gtm̃ in i z dtm̃ in o. Tercia.z est que hz gtm̃ in is z dtm̃ in i.Quarta.z est q̃ hz gtm̃ in us z dtm̃ in ui.Quinta.q̃ hz gtm̃ z dtm̃ in ei.

Forma declinandi nomina latin aprime.

	Ntõ		Ntõ e
	Utõ a		Utõ e
	Abltõ		Btõ ap;
In singulari		In plurali	
	Btõ e		Dtõ is.
	Dtõ e		Ablatiuo is
	Acctõ am		Acctõ as.

In singulari sunt tres terminationes. Et in plurali quatuor.in prima declinatione. Et debent preceptores istas terminationes pueris imprimere;easq; sepenumero declinando resumere. Ex hac

Dieta Quarta

forma sic depicta. ꝛ ex formis sequentib⁹ paruuli casus discent facillime oiuꝫ noiuꝫ cuiuscūqꝫ declinationis fuerint.

Quō ꝓbabis istam formam declinandi scilicet ꝙ nominatiuus vocatiuus ꝛ ablatiuus habent a. gtūs ꝛ dtūs e. ꝛc. Dico ꝙ tertiū alexandri qui sic ait.

Rectis as es a dat declinatio prima.
Atqꝫ per am propria quedam ponuntur hebrea.
Dans ae dyptongon genitiuis atqꝫ datiuis.
Am seruat quartus. tamen an aut en reperimus.
Quintus in a dabitur. post es tamen e reperitur
A sextus. tamen es quandoqꝫ per e dare debes.
Am recti repetes quinto. sextum sociando.

Quero tibi. Lingua q̄ pars. Dico nomen. Quale nomen. Dico substantiuum. Cuius generis. Dico feminini ꝓ regulā. Sit tibi nomen in a. Cuius declinationis. Dico prime: quia hꝫ genitiuum ꝛ dtm̄ in e.

Quero tibi. Justus que pars. Dico nomen. Quale nomen. dico adiectiuum. quod scio per vulgare ꝛc. Cuius generis. Dico omnis. sub differentia. quoniam sub us est masculinū/sub a femininuꝫ/sub um neutrum.

Declina mihi adiectiuum ꝛ substātiuum simul: ambo feminini generis prime declinationis per formam depictam ꝛ per regulas alexandri.

Ntō hec	ſ lingua iusta	Rectis as es a
Btō huius	lingue iuste	Dans ae dyptongon
Dtō huic	lingue iuste	
Accō hāc	linguā iustā	Am seruat q̄rtus.
Utō o	lingua iusta	Quintus in a dabit.
Abltō ab hac	⌋ lingua iusta	A sextus.

Primo plurali decet e quintoqꝫ locari.
Atqꝫ secundus habet arum. nisi syncopa fiet.
Tercius ꝛ sextus habet is.
Accusatiuis pluralibus as sociamus.

In plurali.

Ntō be lingue iuste	Primo plurali decet e
Btō baꝫ linguaꝫ iustaꝫ	Atqꝫ scōs bꝫ aꝫ.

Die Jouis

Dtō bis linguis iustis. Tercius ꝛ sextus hz is
Accō bas liguas iustas. Accusatiuis pluralib⁹ as sociamus.
Utō o lingue iuste. Decet e q̄nto⁹ locari.
Ablō ab bis linguis iustis. Tercius ꝛ sextus hz is.
Quero tibi. aia ꝛ dña quō habent in dtō ꝛ ablō pluralib⁹. Dico ab⁹ vt dñab⁹ ꝛ aiab⁹. Quot sunt que habent ab⁹. Dico fm Laurentiū duodecim/substantiua. addunt ambe due.
anima domicella famula mula ambe domia magistra liber/ta nata due sponsa dea equa filia.
Contra. Licero scribens ad vxorē ꝛ filiā/dixit duab⁹ animis ꝛ nō a/nimab⁹. Et Turcius de matre ꝛ vxore alexandri dixit dominis ꝛ nō dñab⁹. Enius/pter te innocens obiecta sum filijs ꝑ filiabus Dico q̄ illi dti ꝛ ablti ꝑ is nō sunt nob imitandi/qm̄ ꝛ illi ꝑpi alibi ꝛ doctissimi viri vtunt ꝑ ab⁹.

Forma declinandi nomina secunde in er ir ur ꝛ us.

Ntō er ir ur	Ntō i
Utō us in e	Utō i
Btō J	Btō oꝝ
In sin.	**In plurali**
Dtō o	Dtō is
Ablō o	Ablō is
Accō um	Accō os

Nota hic. nomē secunde in us habet quinq⁹ terminatōes in singu/lari ꝛ alia nisi quatuor. In plurali etiam quatuor. Istas pueri debent ꝓmpte scire qm̄ tota vis lingue latine stat in finali termi/natōe partium declinabilium.

Forma declinandi neutra secunde.

Ntō um	Ntō a
Accō um	Accō a
Utō um	Utō a
In singulari	**In plurali**
Btō i	Btō oꝝ
Dtō o	Dtō is
Ablō o	Ablō is

Hic nota. q̄ neutra secunde habent nisi tres terminatōes in singu/lari/ꝛ totidem in plurali.

Regula vtilissima.

A cutra notare decet sic nullum regula fallit.
Primum cum quarto quintoq⁹ sono dabis vno.

Dieta Quarta

Nomina neutri generis cuiuscunq; declinationis fuerint semp habent tres casus similes. s. ntm̃ acc̃ō & vtm̃. in nomine/pnomine & participio. ita q; in plurali semp habent a in tribus dictis casi/bus. Sed in singulari sicut habēt in ntō/ita habent in accō & vtō Sed illa terminatio est multiplex. Naz qñq; terminant in a. vt dogma. qñq; in e. vt mare. qñq; in al. vt aīal. qñq; in ar. vt torcu/lar. sicut patet sup̄ in de neutris.

Da regulas alexādri p̄ istis duab⁹ declināndi formis.

Er vel ir ur aut um vel us aut eus pone secunda.

Secunda declinatio habet sex terminationes in nominatiuo singulari que sunt er ir ꝛc̄. Sed de ir nō est nisi vnum. s. vir cū pau/cis compositis. vt leuir semiuir duumuir ꝛc̄. Et nisi vnū in ur. vt satur. Cetera in ur sunt tercie. & pauca in eus. q̄ magis curanduz est de er us & um.

I genitiuus erit.

Ista crescūt in gtō. Prosper tener liber fry. tiber exter asper miser lacer mulciber vesper adulter socer tuber puer p̄sbyter iber dapifer gener celtiber gibber scutifer.

Lucifer mortifer crucifer armiger clauiger corniger laniger Nugi/ger & alia cōposita de gero & fero q̄ oia hñt eri in gtō p̄ crescentiā.

Dexter format eri poteris quoq; dicere dextri.

Itē q̄ hñt ius in gtō crescūt. Alia noīa scde nō crescūt.

Unus & vllus vter & nullus solus & alter
Totus, dant in ius genitiuos addes alius.

Ista octo excipiunt a regula I gtūs erit/q̄ nō hñt i sz ius.

Tercius o posuit, sextumq; sibi sociabit.

Sed dabis i terno cum feceris us genitiuo.

Ista ē exceptio a regula Tercius o posuit. Et vult q; illa octo q̄ hñt ius in gtō hñt i in dtō. sz tenēt o in ablatiuo.

Um retinet quartus.

Cōtra. dicit Virgilius. Orpheaq; in medio posuit. nō dicit orpheū Dico orphea est accūs grecus nō latinus.

On iunges grecis menelaon erit tibi testis.

Eum tenet eus rectus aliquando fit per a quartus
Rectus in er vel in um similem faciet sibi quintum
Eum proprium dat ius tenet i quinto faciens us.

Non est difficultas in istis.

Gregorius ri. Ambrosius si. Tullius li.

Blasius si. Fabius bi. Ouidius di.

Die Jouis

Jsta bñt ti
laurentius ti. vincentius ti
florentius ti. boetius ti.
terentius ti. stacius ti vel ci.
bonifacius ci. marcius ci.
Jsta bñt ci. briccius ci. mauricius ci.
dicũt aliq mauriti; sed vsus seruet.

Us mutabis in e.
Quintus habet casus fili deus agne vel agnus.
Et vulgus pelagus populus fluuiusqz chorusqz.

Quero tibi. Amicus q̃ pars. Quale nomẽ. Cuius generis ꝛ declinationis sicut supꝫ de lingua quesitũ est. Postea Charus q̃ pars. q̃le nomen. Cuius generis ꝛc̃.

Declina mihi adiectiuũ ꝛ substantiuũ scde declinatõis simul ꝑ formam supꝫ depictã ꝛ ꝑ regulas alexandri.

Ntõ hic amicus charus — Er vel ir ur aut um
Btõ huius amici chari — Jgtũs erit
Dtõ huic amico caro — Tercius o posuit.
Accõ hunc amicum charꝫ — Um retinet quartus
Utõ o amice chare — Us mutabis in e
Abltõ ab ꝭ amico charo — Tercius o posuit sextũ.

Primo plurali quinto simul i sociabis.
Sed a debes ponere neutro.
Dic nisi consciscis orum fieri genitiuis.

Btũs pluralis secunde semꝑ terminat in oꝝ: nisi fiat syncopa. ꝛ habet fieri q̃n in medio dictionis aufert lr̃a vel syllaba. vt duum ꝑ duoꝝ. Jtẽ hec fama viꝝ ꝑ viroꝝ. O ductor teucrũ ꝑ teucroꝝ. hac syncopa poete sepissime vtunt.

Tercius is finit sextumqz sibi sociabit.
Os faciet quartus, nisi neutris a damus illis.

In plurali.

Ntõ hi amici chari — Primo plurali quinto.
Btõ hoꝝ amicoꝝ charoꝝ — Dic nisi ꝯscisis
Dtõ his amicis charis — Tercius is finit
Accõ hos amicos charos — Os faciet q̃rtus
Utõ o amici chari — Primo plurali quinto.
ab. ab his amicis charis — Tercius is finit sextũqz

Declina mihi adiectiuũ ꝛ substãtiuũ neutri generis ambo scde declinatõis ꝑ formã pñtẽ pictã ꝛ ꝑ regulas alexandri

Ntõ hoc vinum charꝫ — Er vel ir ur aut um
Btõ huius vini cari — Jgtũs erit

Dicta Quarta

Dtō huic	vino caro	Tercius o posuit.
Accō hoc	vinum cay	Neutra notare decet
Utō o	vinum cay	
Abltō ab h	vino caro.	Tercius o posuit sextū.
Ntō hec	vina cara	Sz a debes ponere neu.
Btō hoy	vinoy caroy	Dic nisi yscisis oy
Dtō his	vinis caris	Tercius is finit sextumqz
Accō hec	vina cara	Nisi neutr a dam illis vl
Utō o	vina cara	Sz a debes ponere neu.

Nota. sup dicte declinatões facte sunt p adiectiua t substātiua eiusdem declinationis. Et ideo in fine semp est eadem terminatio et consonantia. Et regule p quas ambo declinant etiam sunt eedē. Sed capiantur iam diuersay declinationum t erunt diuerse terminationes t diuerse regule.

Declina mihi. Scriba falsus. vnū pme. aliud scde declīationis. Et quere pmo. Que pars. Quale nomē. Cuius generis t declinationis sicut supra.

Ntō hic	scriba. pirata	Rectis as es a
	falsus falsissimus	Er vel ir ur aut um
Btō huius	scribe. pirate	Dans ae dyptongon
	falsi falsissimi	Jgtūs erit
Dtō huic	false. pirate	Dans ae dyptongon
	falso falsissimo	Tercius o posuit.
Accō hunc	scribam. piratā	Am seruat quartus
	falsum falsissimū	Um retinet quartus
Utō o	scriba. pirata	Quintus in a dabit
	false falsissime	Us mutabis in e
Abltō ab b	scriba. pirata	A sextus
	falso falsissimo	Tercius o posuit sextumqz
	Jta in plurali suo modo.	

Si queras. q̄re nō in fine hn̄t eandē terminationē: t q̄re semp sunt diuerse regule. Dico ideo: qm̄ substantiuū est masculinū pme declinationis. ideo b sequi dz pmā picturā t formā p regulas primē. Et adiectiuū est mascu. scde: qz nullū est adiectiuū mascu. pme declinationis. ergo hoc dz seq scdaz picturā t formam p regulas secunde declinationis.

Jta declinatur Mosa pfundus.

Econtrario iā accipe substantiuū femininū secūde: t adiectiuum femininū pme: qz nullū est adiectiuū femininū scde.

Declina igitur mihi eyn clein mulber baum.

Die Jouis

In singulari.	In plurali.
Ntō hec mozus parua	Ntō he mozi parue
Btō huius mozi parue	Btō haꝝ mozoꝝ puaꝝ.
Dtō huic mozo parue	Dtō his mozis puis.
Accō hāc mozꝫ paruam.	Accō has mozos puas.
Utō o mozе parua	Utō o mozi parue
Abltō ab hac mozo parua	Abltō ab his morꝭ puis.

Hic etiam non est ꝯsonātia in fine: qz adiectiuū z substantiuū sunt diuersaꝝ declinationum. Et nota bene quō adiectiuum semp sequitur substantiuum in eodem genere/numero z casu. sed nō in eadem declinatione.

Declina mihi ambo duo.

Ego dico ꝙ ambo duo carent singulari nūero.

	In plurali
Ntō hi ambo duo/he ambe due/hec ambo duo.	
Btō hoꝝ ābоꝝ duoꝝ/haꝝ ābaꝝ duaꝝ/hoꝝ amboꝝ duoꝝ	
Dtō his amboꝫ duoꝫ/ambaꝫ duaꝫ/amboꝫ duoꝫ.	
Accō hos ambos duos/has ambas duas/hec ambo duo	
Utō o ambo duo/o ambe due/o ambo duo.	
Abltō ab his amboꝫ duoꝫ/ambaꝫ duaꝫ/amboꝫ duoꝫ.	

Forma declinandi nomina masculina feminina z communia tercie declinationis.

Ntō sin/gulari z ytō { o.ol.ul.an.in. / on.er.ir.oz.as. / es.is.os.us.bs. / ms.ns.rs.ps.r. }

Ntō { Ntō / Accō / Utō } es

Btō is
Dtō i
Accō em vel im
Abltō e vel i,

In plurali

Btō um vel ium.
Dtō ibus
Abltō ibus

Nota in singulari ꝑ mascu. fe. z neu. sunt quinqz terminatiōes nisi gtūs fuerit similis ntō. Et in plurali sunt tres.

Forma declinandi neutra tercie.

Ntō
Accō
Utō { a.e.c.t. / al.el.en. / ar.ur.us. }
Btō is
Dtō i
Abltō e vel i

In plurali

Ntō { Ntō / Accō / Utō } a
Btō um vel ium
Dtō { Dtō / abltō } ibus,

Nota ꝓ neutris tercie. in singulari sunt quatuoz terminationes

in plurali tres.

Quero tibi. Tercia declinatio quot terminationes habet in nomi/natiuo. Dico decem terminationes litterales que sunt. A.e.o.c.l. n.r.s.t.x.

Sed habet circiter sexaginta terminationes syllabales

A an es uls irps aux e en is ems ars alx o in os Ans ers anx ac on us ens ors inx ec ar aus ins urs unx. Al er abs ons vt ax el il ebs uns Eps ex il or ibs ips aps ix ol ur obs ops ubs or ul as arx erx ux. ꝛc̄.

Principales regule de nominati/uo tercie declinationis sunt vn/decim.

D dabit e ꝫ vel a tibi declinatio terna.

De o. vt virgo sermo. de e. vt mare. de a. vt dogma.

L iunges a vel e.

Ut lac allec.

L cum vocali patietur qualibet addi

Ut animal. mel. vigil. sol. ꝓsul.

N u non iunge reliquis vocalib; adde.

Ut tytan. nomen. delphin. canon.

L uilibet r iunges

Ut calcar. pater. martyr. doctor. guttur.

S insuper omnib; addes.

Ut pietas. miles. nauis. nepos. corpus.

B quoqz preposita datur omnib; s sociata.

Ut arabs. plebs. calibs. scobs. vrbs.

N si preponas s omnib; addere debes.

Ut amans. legens. tirins. mons. quicuns.

N on u sed reliquis s p precunte locabis.

Ut daps. seps. stips. ops.

N on i sed relique precunt rs sociate

Ut pars. sollers. mors. riburs.

X cum vocali patietur qualibet addi.

Ut pax. rex. nix. nox. crux.

Regule generales de obliquis.

De genitiuo.

Is genitiuus habet.

Die Jouis

Exceptio est de grecis in e que habent es. vt penthecoste pentheco/stes. parasceue parasceues. Item q̃dam alia greca z p̃onomica que hñt is vel eos. Aut adis vel ados. Aliq̃ greca ĩres hñt i in gt̃o. vt achilles moyses.

De datiuo.

Sed tercius i tibi prebet.

De accusatiuo.

Em retinet quartus. Sed in im quandoqz locamus.
Quedã noĩa in is hñt im. Maguderis buris freneſis tybris tussis
sitis themasis eclypsis peluis caribdis vis hypocrisis
Turris puppis nauis securis restis clauis hñt em vel im
Contra. q̃dã hñt a in acc̃o. vt p̃bat̃ p alexandrũ dicentem
Quin etiam multa per a ponuntur quasi greca.
Unde Uirgilius. Phillida mitte mihi. Jt̃ vtraqz manu pulsat ver/
satqz dareta. Jt̃. Tũ pater ãchises magnũ crathera coronat. Jt̃
Hectora donabat p̃amo zc̃. Dico q oẽs illi sunt accusatiui greci
non latini, de q̃bus intelligit̃ tex. p̃dictus.

De vocatiuo.

Par recto quintus. Sed sepe tamen facit vsus.
Ad morem greci. ceu tebai pallaqz colchi.
Quedam in as es is greca deponunt s in vocatiuo. vt Pallas la.
chrimes me. alexis xi.

De ablatiuo.

Sextus in i vel in e. quandoqz tamen dat vtrunqz.

Sequuntur regule speciales
de ablatiuo.

Quot sunt regule de nominibus tercie que habent i tantum. Dico
quinqz.

Que habeut i tantum sunt regule quinqz.

Prima. Jdat nomen in e.
Exemplũ. vt doctrinale li. mare ri. cubile li. rete ti.
Excipiunt̃ gausape p̃sepe p̃neste cepe sozacte.

Cum preit r aut is per e si neutrale sequatur.
Ablatiuus in i debet tantummodo poni.
vt celeber fortis.
Secũda regula est de duplicib⁹ adiectiuis. s. in er z in is q̃ neutrũ
genus sequit̃ p e que hñt i tantũ in ablatiuo.
De is infinita sunt. fortis debilis parisiẽsis louaniẽsis

Dieta Quarta

De er sunt. xij. Cãpester volucer alacer pedester equester ꝛc.
Quod fit in al vel in ar sic formas.
Dum genitiuo a longam teneas.
Tercia regula est de duplici substãtiuo in al ꝛ in ar. Exemplũ
animal li/tribunal li/ceruical li.
calcar ari/torcular ari.
Quare dicis. dum genitiuo a longam teneas. Dico ꝓpter ista sal hannibal hastrubal. aspar baccar bostar epar cesar far iubar lar Nectar que hñt e tantum. ꝛ par i ꝛ e
Quatuor imber habet quibus i tantummodo prebet.
Quarta regula est de istis. septẽber october nouember december quibus addunt quintilis sextilis aprilis supellex.
Quod dedit in quarto casu solet i dare sexto.
Quinta regula est de nominibus que hñt im in accusatiuo illa habent i in ablatiuo. Et sunt multa. vt sunt.
vis vi tussis tussi hypocrisis isi. sitis siti diocesis esi antithesis esi. est lr̃e ꝑ lr̃a positio. vt olli ꝑ illi.

Que habent i ꝛ e regule due.

Quero tibi. q̃t sunt regule de nominibus q̃ hñt i ꝛ e in ablatiuo. Dico sin alexandrũ due ꝑncipales. vna est de adiectiuis.
Quidam pro certo reputant e vel i dare sexto.
Cuncta trium generum.
Sed degener vber e tantum.
Sub ista regula ꝯtinent multiplicia adiectiua.
Primo. oĩa adiectiua nominalia in ans ꝛ ens. vt petulãs prudẽs.
recens demens amens insons innocens.
Scdo. oĩa adiectiua ꝑticipialia in ans ꝛ ens. vt amans legens.
Tercio. oĩa adiectiua in es ꝛ rs. vt diues ebes locuples teres miser ricors ꝯcors discors. Itẽ cõpar dispar pauper vetus
Quarto. oĩs ꝯparatiuus in or. vt doctior pulcrior fortior ꝛc.
Quinto. oẽ adiectiuũ in x. vt audax capax duplex felix velox
Quero tibi. Nomĩa cõmunis generis tercie declinationis quomõ habent in ablatiuo. Dico q Alexander est multum obscurus de hoc: qr non dat regulaz generalem ꝑ omnibus. Sed ponit vnã ꝑ paucis gentilibꝫ in as dicens.
Quod fit in as longam gentile per i vel e ponam.
Ut alpinas ate vel ati/suffenas ate vl ati. Quibꝫ addunt pauca substantiua in is vbi duplex ꝯsona p̃cedit is. vt piscis ignis ascis fascis. ibi. Consona si p̃it is.

Die Veneris

Quero tibi. Quō alia nomina cōis generis habent in ablatiuo. Si dicas habent i ꝛ e. vt sacerdos custos ꝑ regulam. Quidam ꝑ certo. Aut ꝑ quācunq; aliam regulam.

Contra. ergo ꝑ eandem regulam homo virgo latro fur ligur etiam haberent e ꝛ i qō est falsum. qm̄ habent e tantum. De isto patet in alio opere maiori.

Que habent e tantum.

Inuenies alia per e sepius esse locata.

In a. dogma. In in. delphin. In is. vestis. In o. sermo. In on. Canon. In os. nepos. In el. mel. In er. pater. In us. corpus. In ol. sol. In or. lector. In ns. gens. In. n. nomen. In as. Bonitas. In ls. puls. In an. tytan. In es. sedes. In rs. pars. In. c. lac. Alia fax faux lex rex grex nix pix lux crux.

Declina mihi adiectiuū ꝛ substantiuū mascu. vel fe. ge. ambo tercie. ꝑ formā supra depictā ꝛ ꝑ regulas alexandri

Ntō hic	doctor / subtilior / subtilis	Cuilibet r iunges.
		Si insup oib; addes
Btō huius	doctoris subtilis subtilioris	Is gtūs habet
Dtō huic	doctori subtili subtiliori	Sz tercius i tibi p̄bet
Accō hūc	doctorē subtilē subtiliorē	Em retinet q̄rtus
Utō o	doctor subtilis subtilior	Par recto quintus.
ablto ab h̄	doctore / subtili / subtiliore vel ri	Inuenies alia ꝑ e Cū preit r aut is Quidā ꝑ certo

Ecce quomodo adiectiuum semper sequitur suum substantiuum in eodem genere numero ꝛ casu.

Die veneris. Dieta quinta.

De nominatiuo accusatiuo ꝛ vocatiuo pluralibus tercie declinationis.

Primus pluralis dabit es. ꝛ ei sociemus
Quartum cum quinto.
Sed a debēs ponere neutro.

Sed hoc notandū est q̄ illa q̄ hñt i in ablatiuo hñt ia in neutro ꝑter compatiua. Et vetera amplustra ludicra.

Predictis sepe tribus is veteres posuere.

Dicit q̄ veteres sepe posuerūt is ꝑ es in dictis trib; casib;.

Salu/stius. Omnis homines qui sese ꝛc. ꝑ omnes. / Tris incertos soles errauimus. ꝑ tres.

Dieta Quarta

Et quartus sepe fit in as sic pone cratheras.
Virgili⁹. Altera nauis erit q̃ vehat delectos heroas. ꝑ es. i. electos.
Oratius. Pixidas inuenies trex mille figuras. ꝑ pixides

De genitiuo plurali.

Um vel ium pone genitiuo. vel dat vtrunq;.

Que habent ium in genitiuo.

Quod dedit i sexto formabit ium genitiuo.

Et prebens e vel i.

Optima regula est. Que hñt i in ablto hñt ium in gto plurali

Exempla sunt
Lubile lium facilis lium torcular rium grauis ium
equestre trium september brium

Que hñt e z i in ablto hñt iũ in gto.
Impar riũ fallax aciũ ꝯcors dium felix iciũ sollers ertiũ duplex icium

Excipiũt
Prio. ois cõpatiuus q̃ hz oꝝ. vt fortior oꝝ
Scdo. artifex memor vetus vigil sacerdos custos lo/ cuples q̃ hñt um non ium.

Non crescens per ium facit is aut es genitiuum.

Pulcra regula est q̃ noĩa in es z in is q̃ nõ crescunt in gto singu/lari hñt ium in gto plurali.
De is. vt auis auiũ clauis clauiũ vestis vestiũ
De es. vt sedes sediũ ples pliũ nubes nubiũ.

Excipiunt
q̃nq; in is. volucr̃ panis canis iuuenis heresis.
q̃tuor in es. soboles fruges indoles vates apes

Multa mono/syllaba hñt iũ.
lac par glis prex nix gens Mel sol lis dos nox dens fel sal vas os vbs ars nar as mas Plus puls pars.

Que habent um in genitiuo.

Si crescant is aut es dant um.
De is. vt lapis iaspis sanguis quiris cuspis.
De es. vt stipes miles hospes diues ebes.

Dempta carne. per um facies a vel o sociando
Il vel ul nq; simul r solam iungimus irq;.
Cor demas oz z ur ponas. As addere debes/

Amplissima regula ꝯtinens sub se decem q̃ habent um.
De a. dogma poema.
De o. sermo formido.
De il. vigil pugil. De ul. ꝯsul exul. De n. nomen canon.
De er. pater mulier. De ir. martir. De oz. colox doctox.
De ur. guttur ebur. De as. bonitas pietas.

Die Veneris

Preter os um faciunt os r us. sed r s precunte.
B vel p ponis vel t.
Intelligunt hic sextuplicia noia q̄ hñt um in gt̄o pluraii. De os. nepos heros. De us. corpus virtus. De bs. celebs calibs de ps. ṗnceps forceps. De t. vt caput.
Sed os ossis habet ossium.
X fixum dabit um.
Hic dicit q̄ substantiua in x hñt um. vt fornax ac̄ũ. calix ic̄ũ. Radix ic̄ũ. codex ic̄ũ. iudex ic̄ũ. ꝯiunx ugũ.

Que habent um r ium

Sepe per um vel ium facit ans aut ens genitiuum.
Amans ant̄ũ vel ant̄iũ. sapiens ent̄ũ vel ent̄iũ. petulans antum vl antiũ. recens recent̄ũ vel t̄iũ.

De datiuo r ablatiuo pluralibus.

Tercius est in ibus r ei sextum sociemus.
Dicemus atq̄ boum seu bobus sub duplici casu.
Sunt quidā genitiui plurales p̄ syncopā vel epenthesim. vt patet alibi sicut alituũ p̄ alit̄ũ. p̄cez̄ p̄ p̄ceriũ.

Declina doctor subtilis in plurali.

Ntō	doctores	
Accō	subtiles	Primus pluralis dabites
Utō	subtiliores	
	doctoꝝ	Dempta carne p̄ um
Gtō	subtiliũ	Quod dedit i sexto
	subtilioꝝ	Quod compat hinc volo demi.
dtō r ablt̄ō	doctoribus subtilibus subtilioribꝫ	Tercius est in ibus.

Nota. sicut ois suplatiuus qui semp̄ termiat̄ in mus. ma. mum. est p̄me declinationis r sc̄de. Ita ois compatiuus qui terminat̄ in or r ius est tercie declinationis.
Declina mihi adiectiuũ r substantiuũ neutri generis ambo tercie. p̄ secundā formā sup̄ pict̄ā r p̄ regulas alexandri.
Nominatiuo hoc. Genus sapiens sapientius. S insup̄ omnibus addes.

Gtō huius	generis.	Sed eris damus illis.
	sapientis	Ls aut ns aut rs s remouebis.
	sapiētioris	Neutꝝ declina q̄s compat

Dicta Quinta

dtō. generi sapiēti sapiētiori.
accō. genus sapiēs sapiētius.
vtō o genus sapiēs sapiētius
ablto ab b { genere / sapiēte vel ti. / sapiētiore vel ri.
ntō { genera.
accō sapientia
vtō { sapiētiora / genex
gtō hoyx { sapientū vel iū. / sapientioyx

Sed tercius i tibi pbet
Neutra notare decet.
Par recto ḡnr. vel Neutra no.
Inuenies alia p e
Quidam pro certo reputant e vl
i dare sexto
Sz a debes ponere neutro
Si sexto dabit i sola
Dō compat inde retracta
Preter os um faciūt os z us
Sepe p um vel iū facit
Dō compat hinc volo demi

Dtō z ablto. generibus. sapiētibus. sapiētioribus. Tercius est in ibꝫ z ei sextū sociemus.

Regule speciales de formatione geniti ui singularis tercie declinationis.

A atis Formatnomen in a genitiuum tis sibi iuncta
Sententia est. noīa terminata in a tercie declinatōis bñt tis in gtō p excrescentiā/vt dogma dogmatis
E.is Is facies ex e veluti mare siue cubile.
Dicit q noīa in e bñt is in gtō sine crescētia. vt monile monilis. Et nota q noīa crescentia in gtō crescūt etiā in oībus obliqs in singulari z plurali: nisi in accis neutri generis
Do, inis, Go, inis. Sed inis do perficit z go.

Femineo genere.

Dicit noīa in do z go feminini generis habent inis. vt albedo inis. imago inis. Addunt

no/uem. { homo / nemo	ordo	mergo	appollo	cupido
	cardo	virgo	turbo	p deo.

Cōtra. dido est femininū in do z nō hz inis. vide in alio ope. Quare dicis Noīa in do z go fe. ge. Dico sunt aliq in do z go masc. q non bñt inis sz onis. vide supꝫ. vt pedo burdo zc.
O. onis. Omis habes ex o.
Vult q oīa alia pter dicta habēt onis in gtō nō curando de genere.

Hic comphendunt mascu. fe. cōmunia.

Masculina Sermo onis. carbo onis. muto onis.
Feminina Lectio onis. oratio onis.
Cōmunia Latro onis. friso brico onis curtā.
De do z go mascu. vt pdo onis. māgo onis.
Excipiunt duo. Caro carnis pōdo indeclinabile.

Die Jouis

El Lac lactis ponit. allec allecis habebit.
Al alis Is post l ponc. sed lis mel fel q3 dedere.
El elis. Dicit q3 noīa termīata in l. i. in al el il ol z ul.
Il ilis. Post l sumunt is in gtō. sz mel z fel sumūt lis.
Ol olis. Exēpla sunt. aīal alis. michael elis. vigil ilis. sol olis.
Ul ulis. ꝑsul ulis.
An anis An erit is iuncta. vt tytan tytanis
In inis Sed in dabit inis. vt delphin inis
En inis E super n dat inis curtam.
Nomīna que habent e ante n habēt inis curtam in genitiuo. vt nomen nominis. lumen luminis. Inde excipiunt quatuor que retinent e longam. vt lien lienis. ren renis. ibi. Sed deme lienis. renis syrenis splenis.
On onis On sibi copulat is. sed quedam ꝓpria dant tis. vt demon demonis/canon canonis. De ꝓpriis. vt demophō onis. pheton ontis.
Contra. flegeton aceron orizon rhinocerō habent ontis. z tamē non sunt ꝓpria nomina. De istis z multis alijs que hic non soluuntur vide in alio ope maiori.
Ar aris Is post ar pone. sed far facit r geminare. vt calcar aris iubar nectar aspar bostar. oīa hnt aris. Excipiūtur far farris/epar epatis.
Er eris Er tibi prebet eris. vt aer aeris/agger eris/mulier eris. Excipiunt aliq3.
Primo. adiectiua in cer q3 hnt cris. vt acer acris.
Scō. imber z sua cōposita. septēber october q3 hnt bris.
Cōtra. celeber saluber hnt bris z nō excipiunt. Tercio. noīa in ter q3 habent tris. vt frater tris/pater tris. ibi. Ter ꝑ tris forma. ibi sub excipiunt tria que hnt eris. vt later ether crater. Excipit iupiter non ponens gtm̄ eius. s. iouis. Sed hic alexāder est diminutus de ist3 octo. pāther character stater luter spinter clister hicter q3 habent eris. Et iter itineris. vide in alio ope.
Ir iris Ir breuiabit iris. martir fiet tibi testis.
Or oris Is post or pone. cor cordis debet habere. Exēpla sunt infinita ꝟbalia in or. lector scriptor color.
Ur uris Ur tibi prebet uris. vt guttur fulgur uris.
Excipiunt quatuor que hnt oris. vt robur roboris. ibi. Robur ꝑbet oris. ebur iecur z femur addes.

Dieta Quinta

As atis. Ex as est atis.
Noīa in as habent atis. Exempla sunt multa. bonitas atis. Lasti/
tas atis. feminina. Itē abbas optimas magnas masculina
Excipiunt. Primo. elephas gigas athlas corybas papas q̄ sunt ma
sculina. dyamas adamas feminina que oīa hñt antis.
Secundo. mas maris as assis vas vasis vas vadis.
Tercio. Pallas lampas archas t patronomica in as. vt menechi/
as que omnia hñt adis.
Quarto. quedam greca. cidas hebdomas dorcas troas que habēt
adis vel ados in genitiuo.

De es crescentibus.

Es itis. Das aut cōmune si fiet in es breuiatam.
E mutans dat itis.
Dicit. Noīa masculina aut cōmunis generis que terminant in es
breuē hñt itis breuē in gtō. vt stipes stipitis. miles itis. Sz ista re
gula p pueris est difficillima vt ꝓbatū est supᵃ. ideo multū expe/
dit numerare noīa in es que hñt itis que etis que edis p cresce/
tiam. Et que non crescūt.
Quero tibi. q̄tuplicia sunt noīa in es crescentia in gtō. Dico sextupli
cia. Quedam crescunt p etis curtā/p edis curtā/p etis longam/p
edis longā/p itis curtā/p idis curtam.

p etis curtā tredecim
- duo masculina. aries ietis paries ietis.
- q̄tuor feminina. abies seges teges veges etis.
- septē cōmunia. Ebes teres indiges interpres impes perpes prepes etis.

p etis longam octo
- Tria masculina. appellatiua. lebes tapes tremes
- Et aliqua ꝓpria. chremes dares
- Tria feminina. agnes magnes quies.
- Duo cōmunia. locuples inquies.

p itis curtā circit. xxvij.
- xij. masculina. trames fomes limes palmes merges gur/
ges itis. vide supᵃ. xiiij. vel circiter cōmunia. Antistes
ales celes comes diues eques hospes Miles obstes
pedes prestes sospes superstes substes itis p regulam
Mas aut cōmune tc̄.

p edis curtam.
- Ut sunt composita a pes quoꝝ quedā sunt substanti/
ua quedam adiectiua
- Substantiua masculina. calopes sonipes loripes. fe
minina. compes.
- Adiectiua. monipes tripes bipes q̄dripes tc̄.

- Apes vel apis in ntō. hz apis in genitiuo.

Die Veneris

p'edis lógã { Unũ mascu. pres ꝑ possessore vel mediatore.
Unũ fe. merces mercedis.
Unũ cõmune. heres heredis.

p idis curtam { Ut sunt composita a sedeo. Obses deses subses preses reses.

Ceres hz cereris feminini generis. Es hz eris neutri generis

De es non crescentibus.

Es is. Es longam mutabis in is.

Hic itez alexander more suo ꝓcedit ex ignotis ꝛc̃.

Quero tibi. q̃tuplicia sunt noia in es q̃ mutant es in is sine crescentia. Dico triplicia. s. noia in es mascu. fe. ꝛ cõmunia. Masculina posita sunt sup̃ circiter. xxxvij. nõ tñ nego quin plura sint. sz ista ꝑ pueris sufficiũt. abiges ophites celtes aules. vide sup̃.

Feminina posita sunt sup̃ circiter. xxiiij. Ambages nubes vulpes sedes ples strages.

Cõmunia pauca sunt. Vates abiges paphrastes. i. falsus intꝑres. Et lz sup̃ inter mascu. sint posita; tñ pñt esse cõmunia/quod non repugnat.

De is non crescentibus.

Is is. Is correpta sibi similem faciet genitiuum.

Dicit q noia in is breuẽ/hñt gtm̃ sil'ez ꝓ is sine crescẽtia. vt nauis nauis. vestis vestis. Quõ tu cognoscis noia in is longã ꝛ breuem.

Quero tibi. quotuplicia nomina cõmphendunt hic. Dico q̃druplicia. Primo mascu. circiter. lvij. vt axis Molaris caulis natalis noualis. Item ascis fascis panis crinis ꝛc̃.

Scõo. valde multa feminina. vt volucris securis vestis restis clauis nauis febris dioceſis eclypſis. vide sup̃.

Tercio. cõia. vt canis test' scholar' burgẽſis ſodalis patruelis

Quarto. infinita adiectiua. vt facil' gracil' humil' piſiẽſis louaniẽſis

De is crescentibus.

Ponit alexãder diuersas exceptões: tñ diminutus est in multis

Quero tibi. q̃tuplicia nomina excipiunt in is que crescunt gtõ. Dico sunt bene septuplicia.

Primo. sex mascu. lapis idis puluis eris cucumis eris semis issis vomis eris/canis eris.

Scõo. mascu. is vel idis hñtia. Libris is vel idis/cassis is vl' idis paris is vel idis/tigris is vel idis.

Sz hoc nomẽ adonis hz adonidis. ꝛ est amasius veneris.

Tercio. multa greca fe. Piramis pichelis tyrãnis chrysis chlamis hesper' emorreis thais pixis apsis eliconis nereis Lapis papsis

Dieta Quinta

bacchis enumenis bolis diplois phillis herois.
Omnia dicta hñt idis.7 multa idis 7 idos.
Quarto.libroꝝ noīa ꝑ idis vel idos. Thebais achilleis alexādreis eneis herois theseis.
Quito.pīonomica in is.ꝑamis tindarꝰ.fe.sunt.dardanis inachis.
Sexto.sunamitꝭ moabitꝭ israelitꝭ.fe.sunt.
Itē duo cōis ge.euchar ꝯ epicarꝰ.Charꝰ grece gratia latine.
Omnia dicta hñt idis vel idos in gtō.
Septimo.quinqꝫ latina ꝑ idis feminina.cuspis egꝭ iaspis ibis aspis fe.sunt. Item duo fe.ꝑ is vel idis.vt irꝭ isis.
Thetꝭ ꝑ mari thetꝭ in genitiuo. Unde Virgiliꝰ. Que tentare Thetim ratibꝫ.in quarta egloga. Pro matre achillꝫ habet thetidis,7 ꝑ dea marꝭ thetios.
Is itis. Is itis producta dabit.
Nomina in is ꝑductam habent itis longā.pauca sunt.Quirꝭ qrītꝭ. sannis sannitꝭ.metꝭ itis.hamis itꝭ.dis ditꝭ.glis glitꝭ.
Inde excipiunt glis glirꝭ/glis glissis.
Os oris. Oris formabit os pro mare.
Quiqꝫ masc.vt flos mos ros lepos glos glorꝭ.vnū fe.vt Arbos.
Os otis. Cetera dant otis.
Item vnum mascu.vt Nepos nepotꝭ.
Tria feminina.vt cos dos glos glotꝭ.
Tria cōmunia.sacerdos īpos cōpos. Excipiunt q̄tuor q̄ hñt odis. vt custos antipos tripos melos. Item bos habet bouis.os orꝭ. os ossis.glos glossis.
Scōm Priscianum. Heros habet herois vel heroos. Tros habꝫ troys vel troos. Minos minois vel minoos. Rhinoceros.monoceros orꝭ vel otos.
Us oris. Us curtam dat oris neutro.
Ut corpꝰ corporꝭ.tempꝰ temporꝭ.7 alia vt supī. vide de neutrꝭ in us. Item lepꝰ habet leporꝭ. Item omnis comparatiuꝰ in ius habet orꝭ longam. vt doctiꝰ doctiorꝭ.fortiꝰ fortiorꝭ.ibi. Neutrum declina quod comparat vt duo prima.
Quero tibi.q̄t sunt exceptōes a regula Us curtā. Dico due
Exceptio prima. Sed eris damus illis.
Que dant lus nus dus.
de lus.vt vellꝰ velleꝭ.olꝰ olerꝭ 2c.de nus.vt genꝰ generꝭ.venꝰ venerꝭ.de dus.vt sydꝰ syderꝭ.fedꝰ federꝭ.
Item a Sed erꝭ damꝰ ill'.subexcipiunt fenꝰ penꝰ facinꝰ pignꝰ q̄ hñt orꝭ in genitiuo. Et interꝰ intercuꝭ.

Item pecus hec hz pecudis. Sed pecus hoc hz pecoris. Excepti ſe cunda a regula Us curtam. De iſtis ſeptez. Acus glomus latus opus vlcus viſcus que neutra ſunt. z vetus omne genus que oſa habent eris in gtō.

Us utis. Us producta tibi dat utis.
Ut ſunt ſeruitus virtus iuuentus ſenectus ſalus. Itē Tellus hz telluris. palus incus hñt udis.
Formabunt uris monoſyllaba grus gruis z ſus. vt thus thuris ius iuris: ita mus crus plus. Aus audis. vt laus fraus/emaus eſt indeclinabile.

Ls tis. Ls aut ns aut rs s remouebis.

Rs tis. As tis. Tis iunges.
Ut Puls pultis/pars partis. ars ſollers iners. mēs mētis/mons pons fons. z elegans elegantis. petulans demens. Item omnia participia in ans z ens. vt amans legens cantās ſeruiens. infi/nita ſunt huiuſmodi.

Excipi/untur
- Primo. frons lens glās q̄ hñt tis vel dis.
- Secundo compoſita a cor. vt ꝯcors. z a pendo. vt libri pens que habent dis.
- Tercio. cōpoſita ab iens habent euntis. vt exiens exeū tis rediens redeuntis.
- Quarto. cōpoſita ab vncia. vt ꝯcuns ꝯcuncis ꝛc.

Bs bis. Si preit s b vel m vel p faciens genitiuum

Ds mis. Ps pis. Interpones i.
vt arabs arabis/vbs vbis. hyems hyemis. p̄nceps p̄ncipis. for ceps forcipis. Si e p̄cedat mutat in i. ſz fallit in monoſyllabis. vt plebs plebis cleps clepis. Itē h̄ nomē auceps facit aucupis.

Nota. Compoſita in ceps a verbo capio habent pis. vt municeps municipis muriceps muricipis. Sed cōpoſita in ceps a nomie caput habent pitis p duplicem creſcentiam. vt Biceps bicipitis. preceps precipitis.

Ut itis. Ut caput capitis occiput ſinciput.

X gis. A verbis in go veniens x gis tibi formati.

- Ut a rego venit rex regis.
- A grego venit grex gregis.
- A Coniungo venit Coniunx coniugis. Quod deponit n in genitiuo.

X is. Lis iungunt alia tamen x prius inde remota.

Dieta Quinta

Exempla sunt { Fornax acis. felix icis. duplex. Audax acis. radix icis. triplex/fornix/dux ucis/iudex

Sed qñ e pcedit tunc e mutat in i. vt iudex iudicis. Inde excipiunt monosyllaba. vt nex prex. t cõposita vt exlex. Itẽ lodex lodicis media longa. t veruex veruecis.

Exceptio. Nix niuis: nox noctis. senex senis. Spinx stix phalãx gis vel os. Supellex supellectil'.

De quarta declinatione t quinta.

Quarta declinatio hz duas terminationes us t u/us sub masculi/no vel fe. u sub neutro. de quibz patuit supra.

Quero tibi. Cui⁹ gene. sunt nomina quarte declinatiõis. Dico omnia sunt mascu. pter vndecim. de istis patet supẽ ibi. Quarte nomen in us. vt fruct⁹ quest⁹ curr⁹ ambit⁹ audit⁹ tc.

Forma declinandi nomina quarte.

In fri. Ntõ / Btõ / Utõ } us

In fri. Dtõ ui

In fri. Accõ um

In fri. Abltõ u

In plurali Ntõ / Accõ / Utõ } us

In plurali Btõ uum

In plurali Dtõ ibz.

In plurali Abltõ ibz.

Declina mihi hoc nomen domus. Dico q domus declinat p secundam declinationem t quartam. excepto me in vocatiuo secunde/ t excepto mu in ablatiuo quarte. t excepto mis in datiuo t ablatiuo secunde. Uersus. Tolle me mu cum mis si declinare dom⁹ vis. Declina Spiritussanctus. Postea nurus vel anus cum adiectiuo decrepit⁹ a um.

Forma declinandi nomina quinte.

In fri Ntõ es

In fri Utõ es

In fri Btõ ei. } Dtõ ei

In fri Accõ em

In fri Abltõ e.

In plurali Ntõ / Accõ / Utõ } es

In plurali Btõ ez.

In plurali Dtõ ebz

In plurali Abltõ ebz

Declina mihi Facies Humilis. Omnia nomina quinte sunt femi/nini gene. pter dies quod in singulari est masculi. vel fe. Sed in plurali masculini tm.

Declina mihi Bonus vel bona. Et hec de declinationibz nominũ sufficiant.

Die sabbati. Dicta sexta.
Capitulum quartum.

Die Babbati

Uero tibi.de quot ꝛ quib⁹ determinat in quarto capitu
lo exercitij puero⁹.Dico de quatuor.s.de declinatõe no⁹
minũ compositiuo⁹.de declinatõe noiuꝫ pronomico⁹.
de declinatione ꝛ formatione graduũ compatiõis. ꝛ de
de natiõe nominũ heteroclito⁹.Ecce q̃ꝫ necessaria sit ipa declina⁹
tio in grãmatica.

Quero tibi.q̃t modis fit cõpositio ẽm donatũ. Dico q̃tuor modis.
Primo.ex duob⁹ integris/vt suburbanus. Secundo.ex duob⁹
corruptis/vt municeps. Tercio.ex integro ꝛ corrupto.vt inepꝰ
Quarto.ex corrupto ꝛ integro.vt nugigerulus. Aliq̃n ex pluri⁹
q̃ꝫ duob⁹/vt inexpugnabilis impterritus.

Nota ad istas cõpositões reducunt cõposita a gero ꝛ fero/vt armi⁹
ger clauiger dapifer crucifer. Jtẽ alia multa/vt solsticiũ eq̃noctiũ
puerperiũ ꝛc̃.oia ista declinant p̄ secundã vel terciã declinationẽ
ẽm regulas sup̄ datas put final' terminatio exigit.

Quero tibi.quot modis fit compositio ex duob⁹ integris noĩb⁹ vel
pnominib⁹.Dico trib⁹ modis. Primo.ex duob⁹ rectis/vt respu⁹
blica.Scõo.ex duob⁹ obliquis.vt hmõi. Tercio.ex recto ꝛ obli⁹
quo/vt paterfamilias.

Rectos compone simul inflectuntur vtrinq̃.
Non sic alterutrum declines.nec leopardum.

Dicit q̄ nomina composita ex duob⁹ rectis debent declinari ex vtra
q̃ꝫ parte recti. Jnde excipiunt alteruter ꝛ leopardus que solũ de⁹
clinant ex vltima pte recti.vt alteruter alterutrius alterutri alter⁹
utrum ꝛc̃.

declina mihi
- Respublica reipublice reipublice rẽpublicã
- Jusiurandũ iurisiurãdi iuriiurãdo iusiurandũ
- Uetusars veterisartis veteriarti veterẽartẽ
- Unusq̃sq̃ vniuscuiusq̃ vnicuiq̃ vnũquẽq̃
- Sãctustrudo sanctitrudonis sanctotrudoni

Obliquo rectum componens iunges in vnum.
Ex sola parte recti decet hanc variari.

Dicit cõposita ex recto ꝛ obliq̃ debent ex sola pte recti declinari. Exẽ⁹
plũ/vt legispitus legispiti legispito legispitũ. Jta paterfamilias
patrisfamilias patrifamilias patrẽfamilias

Nota q̄ obliquus q̃ñq̃ p̄cedit q̃ñq̃ sequit.
Ubi obliquus p̄cedit.legispitus/vnicolor/senatusconsultũ
Legislator/diuersicolor/malogranatũ
Jurisco⁹sultus/omnipotẽs/sanctimonialis/cunctipotens.
Pultiuorax/armipotens/neutropassiuum

Dicta Berta

vbi rectus p̄cedit. ⌠ Paterfamilias/liberperihermenias.
⌡ materfamilias/buscūducis.
filiusfamilias/monssanctegertrudis

Si componantur obliqui non variantur.

Dicit q̄ cōpositа ex duob⁹ obliquis sunt indeclinabilia.

Exēpla sunt ⌠ hmōi alteriusmodi huiusce mōi.i.talis
cuiusmodi officiperdi. vniusmodis
⌡ eiuscemodi. vitaspatrum.

De nominibus patronomicis.

Uero tibi.quid est nomen patronomicum. Dico est q̄d descendit ꝛ formatur a ꝓp̄rijs nominib⁹ patrū vel auorum ꝑm grecam formationem.ꝛ significat cum genitiuo primitiui filium vel nepotem/filiam vel neptem. Exemplum vt Priamides de.significat filium Priami vel nepotem eius. Et ꝑamis idis/filiam vel neptem.

Quero tibi.quare patronomica sunt inuenta.Dico ꝓpter duas causas. Una.ꝓpter metrorꝫ cōmoditatem. Alia.ꝓpter sermonis breuitatem/quoniam cōmodius ꝛ breuius ponitur in metro priamis/q̄z filia priami. Istorꝫ patronomicorꝫ exempla apud poetas sunt creberrima.

Oīa p̄onomica aut terminant ⌠ In des vt ꝑamides/ꝛ illa sunt masculini generis ꝑme declinationis.
⌡ In is/ias/vel ne/vt priamis/menedias/acrisone. ꝛ omnia ista sunt feminini generis tercie declinationis.

De formatione patronomicorum in des.

Quero tibi.quomodo formant nomina patronomica in des. Ego distinguo.Aut ꝓp̄ria nomina a quib⁹ formant sint prime/aut secunde/aut tercie declinationis.

Si p̄mitiuum sit prime. ⌠ Aut ntūs terminat in as/vt eneas ādreas :tūc inter a ꝛ s ponat de/fit eneades andreades.
⌡ Aut terminatur in es/vt enchises:tunc ab eius genitiuo formatur mutando e in ides/ vt Anchise anchisides.

Sed nota q̄ Uirgilius contra hanc legem dicit Enides mutando e ꝛ a in i longum per figuram que dicitur syneresis. Ita quoq; sepe addit litteram.vt Enchisiades ꝑ Anchisides. Et quare addi/tur vel subtrahitur littera. Dico causa metrorum/quorum gratia multe figure inuente sunt.

Si ꝑmitiuū sit scōe

Aut genitiu⁹ terminat in i simplū: tūc addit des vel nes vt ꝑami ꝑamides. adrasti adrastine
Aut terminat in ij duplū: tūc vltimū mutat in ades vl one. vt ꝟgilij ꝟgiliades aut ꝟgilione.
Sic ab acrisij acrisiades vel acrisione.
Aut terminat in ei: tūc ei mutat in ides. vt a thesei thesides a pelei pelides.

Sed nota ꝙ quandoqꝫ hic littera mutatur. vt tidei. mutatur d in t/ z dicitur titides loco tidides. Unde Ouidius. Non ego titides a quo tua saucia mater. Quandoqꝫ littera additur. vt Peliades ꝑ Pelides.

Si ꝑmitiua sint tercie: tūc p̄onomica formant a dtō addendo des vt scipioni scipionides. athlanti athlantides.

Sed nota. ꝙ hanc regulā poete sepissime metroꝙ suoꝙ gr̄a lr̄aꝫ ad/ dunt. vt athlantiades ꝑ athlantides. phetonciades ꝑ phetonti/ des. Uirgili⁹. Tū phetōciades musco circūdat amare corticis tē. Oñqꝫ subtrahunt lr̄aꝫ vel sylla. vt scipiodes ꝑ scipionides deucalides ꝑ deucalionides.

Patronomica in is formant a patronomicis in des.

Subtracta ista sylla de vt a ꝑamides qđ est filius vel nepos ꝑa/ mi ꝑ subtractionē de. venit ꝑamis qđ est filia vel neptis ꝑriami/ a tindarides tindaris.

Patronomica in ias etiam formant sic a patronomicis.

In des subtracta de/z formant solum ab ill' que hñt a ante des. Exemplum a Menechiades qđ est filiꝰ vel nepos menechij. s. Patroclus venit ꝑ subtractionem de/menechias/ qđ est filia vel neptis menechij.

Patronomica in des declinantur per primam declinationem sicut enchises.

In singulari		In plurali
Nominatiuo h ꝑamides		Ntō hi ꝑriamide.
Gtō huius ꝑriamide		Gtō hoꝙ ꝑriamidaꝙ vel ꝑriamidum ꝑ syncopā
Dtō huic ꝑriamide		Dtō his ꝑamidis
Accō hunc ꝑriami/	dam den	Ablto ab his ꝑamidis.
Utō o ꝑriami	da de des	Accō hos ꝑamidas
		Utō o ꝑamide.

Ablatiuo ab hoc ꝑriamida vel ꝑamide

Patronomica in is feminina sunt z declinantur per ter

Dicta Berta

dam declinationem hoc modo.

In singulari	In plurali.
Ntō hec dardanis	Ntō he dardan ides
Btō hui/ idis	Btō hay dardan idum
ius dardā ido	Dtō his dardan idib⁹
Dtō huic dardan idi	Accō has ides
Accō hanc idem	dardan idas
dardan ida	
Utō o dardan i	Utō o dardan ides
Abltō dardan ide	Abltō dardan idib⁹

Nota pronomica in ias vt pelias menechias declinant eodem mō p duplicē gtm̄ z duplicem accm̄ sicut dardanis. Et pronomica in ne sunt apud nos rarissima. z habēt es in gtō sicut parasceue pa/ rasceues. in accō em vel en. in alijs semp e.

Nota genesis habet is vel ios in genitiuo. in accō im. in vocatō is. in alijs casib⁹ semp i.

Dat moyses moysi reliquos terne sociabis.
Dat iesus um quarto. reliquis u semper habeto.

Nota iesus fm Jobez tortelli scribi dz sine h qō ꝓbat p grecā scriptu ram quā sane nos imitari oportet.

De comparatione adiectiuorum per tres gradus.

Quero tibi. ad qd vtile est scire compare adiectia p tres gradus/ po/ sitiuū compatiuū z suplatiuū. Dico

Primo. ad regulā adiectiui z substātiui. s. q̄ pacto ad/ iectiua compatiua z suplatiua debite vniant cū substā tiuis sub ꝓuenientia triū.

Ad tria Scōo valet ad cōpandū res ad inuicē penes excessum aliquem paruū aut magnū.

Tercio. putile est ad exornationem nominum substā/ tiuorum.

Unde sicut cāpus sine pulcris floribꝫ z homo sine cultis vestib⁹ nil voluptatis in se hz. Ita q̄z est de substātiuis captis nude sine ad/ iectiuis compatiuis z suplatiuis.

Mgr̄ doct⁹	Mgr̄ doctissim⁹
frater deuot⁹	frater deuotissim⁹
Cū dico aduocat⁹ eloq̄ns	Sz cū dico aduocat⁹ eloq̄ntissim⁹
mercator liberal'	mercator liberalissim⁹.
laus est tenuis	hic plena laus est

Per suplatiua igit z cōpatiua oōnes nostras efficim⁹ splendidio/

res. Et ꝑpter magnã reꝫ reſonantiã epl'as noſtras reddimus il/
luſtriſſimas. Stilũq; noſtꝫ magis amplũ longũ ꝛ optimũ. de q̃
pulare in quintodecimo elegantiaꝫ p̃cepto.

D p̃ceptoꝛes chariſſimi/vĩas optimas traditiuas moneo ꝛ exhoꝛ/
toꝛ/vt pueri veſtri ſummope inducant̃ in noticiã adiectiuoꝫ po/
ſitiui compatiui ꝛ ſuplatiui. Accipiant̃ tria ſubſtantiua p̃me ꝛ
ſecunde declinationis diuerſoꝫ geneꝫ cum poſitiuo ꝛ ſuplatiuo
ſecunde. Et erit ſemp ꝛſonantia in fine vt ſic.

	ſ dominus	magnus	maioꝛ	maximus
Ntõ.	domina	magna	maioꝛ	maxima
	ꝛegnum	magnum	maius	maximum
	ſ domini	magni	maioꝛis	maximi.
Btõ	domine	magne	maioꝛis	maxime
	ꝛegni	magni	maioꝛis	maximi.

Et ita ꝑ ceteros caſus/ꝛ videbũt pueri in fine ꝛſonantiam.

Si in tercia declinatione accipiantur tria ſubſtantiua diuerſoꝫ ge/
nerum cum poſitiuo ꝛ comparatiuo/ꝛ licet in rectis non ſit con/
ſonantia: tamen in obliquis.

	ſ Lõfeſſoꝛ	celeber	celebꝛioꝛ	celeberrimus
Ntõ	virgo	celebꝛis	celebꝛioꝛ	celeberrima
	ꝛegaltare	celebꝛe	celebꝛius	celeberrimũ
	ſ Lõfeſſoꝛis	celebꝛis	celebꝛioꝛis	celeberrimi
Btõ	virginis	celebꝛis	celebꝛioꝛis	celeberrime
	ꝛealtaris	celebꝛis	celebꝛioꝛis	celeberrimi
	ſ Lõfeſſoꝛi	celebꝛi	celebꝛioꝛi	celeberrimo
Dtõ	ꝛevirgini	celebꝛi	celebꝛioꝛi ꝛc̃.	

Jta de alijs

Et aſſignentur regule declinationum. Sed ſi accipiant̃ tria ſub/
ſtantiua p̃me ꝛ ſecunde: ꝛ adiectiuum tercie. Aut econtrario vide
bunt diſſonantiam in finali terminatioñe p̃ter in ſuperlatiuo.
Et illa comparatio eſt difficilioꝛ. Exemplum.

	ſ populus	fortis	fortioꝛ	fortiſſimus
Ntõ	villa	fortis	fortioꝛ	fortiſſima
	ꝛeoppidum	forte	fortius	fortiſſimum.
	ſ populi	fortis	fortioꝛis	fortiſſimi.
Btõ	ville	fortis	fortioꝛis	fortiſſime
	ꝛeoppidi	fortis	fortioꝛis	fortiſſimi.
	ſ populo	forti	fortioꝛi	fortiſſimo
Datiuo	ville	forti	fortioꝛi	fortiſſime
	ꝛeoppido	forti	fortioꝛi	fortiſſimo ꝛc̃.

Sic prudẽs lectoꝛ ſepe ſepius pueros declinare ꝛ cõpare faciat ad/

iectiua ꝛ substantiua simul ꝑ tres gradus. Et dicatur eis ꝙ tota latina lingua stat in finali terminatione nominum/ꝑ nominū/ participioꝝ ꝛ verboꝝ.

Quero tibi.q̄ noīa compañt. Dico nulla substātiua capta substanti/ue.sz sola adiectiua. An oīa adiectiua. Dico nō. Que adiectiua ꝛ q̄ nō. Dico sola adiectiua vbi in teutonico pōt addi noch mer ader aller. vt doctus gelert noch mer gelert aller gelerster. Ex q̄ sequit ꝙ ista nō cōpañt. oīs nullus q̄libet totus. nec numeralia. vt vnū duo tria ꝛc. Jtē nec ista. Cāpester pedester equester ꝛc.

Quero tibi. in q̄d terminat oīs cōpatiuus. ꝛ cuiꝰ declinatōis ē. Dico oīs cōpatiuꝰ termiat in or vl' in ius. sub or ē mas. ꝛ fe. sub ius neu. ꝛ semp ē tercie declinatōis. īō cū substātiuo ꝑ me vl' scōe decliatōis nunq̄z hz in obliq̄s ꝯsonantiā in finali terminatione.

Quero tibi. in quid terminatur omnis superlatiuus. ꝛ cuius decli/nationis est. Dico semp terminatur in mus ma mum. Et est pri/me vel secunde declinationis. ideo cum substantiuo tercie. nō habet consonantiam in finali terminatione.

Quero tibi. in q̄d terminat positiuꝰ. ꝛ cuiꝰ declinatōis ē. Dico ꝙ multe sunt eius terminatōes. ꝛ ideo est diuersaꝝ declinationū.

Positiuus q̄nq̄z terminat in us/a/um. vt albꝰ magnus

Q̄nq̄z in er vel ur aut um. vt niger satur. Et sub istis tribꝰ termina/tionibꝰ semper est secunde vel prime declinationis. Q̄nq̄z termi/natur in er/is ꝛ e. vt celeber alacer. Q̄nq̄z in is ꝛ e. vt fortis forte. grauis graue. Q̄nq̄z in vnam terminationem ꝑ omnia genera. vt pauper vetus prudens sollers felix. Et sub istis vocibꝰ est ter/cie declinationis. Unde alexander

Declinat terna positiuum siue secunda.

De formatione comparatiui a positiuo.

Quero tibi. quomodo formaṫ compatiuꝰ a positiuo. Dico sic. Ad genitiuum secunde declinationis. vt docti pulcri. Adde or vl' ius sic habes comparatiuos. doctior ius. pulcrior ius. Unde alexan/der. Si tibi declinat positiuum norma secunde. Jbreuies quam dat genitiuus ꝛ or supaddes.

Ad datiuū tercie declinationis. vt Forti pauperi. adde or ꝛ ius. sic habes cōparatiuos. vt fortior pauperior. Unde alexander. Ter/ne consimili formabunt more datiui.

Quero tibi. quot modis fallit illa regularis formatio comparatiui a genitiuo secunde vel a datiuo tercie. Dico quinq̄ modis.

Primo fallit in istis quinq̄ cōparatiuis. Sinisterior maior iuuē/or nequior ꝛ potior.

Scđo fallit qñ ante us p̄cedit i vel u in scđa declinatione. Et qñ ante is p̄cedit u in tercia: qz tūc compatiuꝰ non terminat in oꝛs̄ capit positiuꝰ cū aduerbio magis.

Exēpla
- Piꝰ magis piꝰ pissimꝰ. Pia magis pia ꝛc̄.
- Arduꝰ magis arduꝰ arduissimꝰ
- tenuis magis tenuis tenuissimꝰ

Nota tamen q̄ ab arduꝰ strēnuꝰ industriꝰ ꝓꝛiꝰ. repiuntur arduioꝛ strēnuioꝛ industrioꝛ ꝓꝛioꝛ.

Tercio fallit in istis. diues nō diuitioꝛ. s̄z ditioꝛ p̄ subtractionē syllabe. Jta quoq̄ purcꝰ spurcicioꝛ/pudicꝰ pudicicioꝛ/ita inimicꝰ impudicꝰ

Quarto fallit in cōpatiuis formatis a ῥbo/aduerbio/ꝛ p̄positione/ qui compatiui nō formant a gtō vel dtō tercie. Jdeo quero tibi. quot sunt verba/aduerbia/ꝛ p̄positiones q̄ supplent vicem positiui. Dico vnū est verbū/vnū aduerbiū/ꝛ nouem p̄positiones ſm alexandrū/vt patet in figura sequenti.

De verbo
- Detero verergeren.
- Detero deterioꝛ deterrimꝰ

De aduerbio
- Pridem prioꝛ primꝰ

De p̄positiōibꝫ

post	posterioꝛ	postremꝰ
extra	exterioꝛ	extremꝰ
supra	supioꝛ	supremꝰ
ante	anterioꝛ	caret suplatiuo
infra	inferioꝛ	infimꝰ
intra	interioꝛ	intimꝰ
citra	citerioꝛ	citimꝰ
vltra	vlterioꝛ	vltimꝰ
ꝓpe	ꝓpioꝛ	ꝓximꝰ

Ad hec/sunt aduerbia q̄tuoꝛ

sepe	sepius	sepissime
raro	rarius	rarissime
cito	citius	citissime
nup	nuperius	nuperrime.

Quito fallit in adiectiuis cōpositꝫ ab istis q̄tuoꝛ. loq̄r dico volo ꝛ facio/q̄ꝫ cōposita formāt sua cōpatiua ꝫ regulā p̄ entioꝛ/ꝛ sua suplatiua ꝫ regulā p̄ entissimus.

De loq̄r. vaniloquꝰ vaniloquētioꝛ entissimꝰ. doctiloquꝰ doctiloquētioꝛ entissimꝰ. multiloquꝰ multiloquētioꝛ entissimꝰ. magniloquus entissimus

De dico

veridicus	veridicētioꝛ	entissimus
falsidicus	falsidicētioꝛ	entissimus
fatidicus	fatidicētioꝛ	entissimꝰ. i. fata dicens

Dieta Berta

	⸌beníuolus	beníuolentíor	entíssímus
de volo	maliuolus	maliuolentíor	entíssímus
	⸌multíuolus	multíuolentíor	entíssímus
	⸌magnificus	magnificentíor	entíssímus
de facio	beneficus	benificentíor	entíssímus
	⸌maleficus	maleficentíor	entíssímus

De formatione ſuperlatiui a comparatiuo.

Quero tibi. Quomodo formaꝫ ſuplatiuus a poſitiuo. Dico ad genitiuum ſecunde declinationis. vt albi docti. adde. ſ. z ſimus. ſic habes ſuperlatiuos. vt albiſſimus doctiſſimus. ibi. Uſq; ſecūda re/nens ſuperantem de genitiuo. Sic formes. ſ. iunges atq; ſimus ſupaddes. In terna forma ſimus addes cum genitiuo. Et ad datiuum tercie. vt forti prudenti. adde. ſ. z ſimus. ſic habes ſuplati/uos. vt fortiſſimus prudentiſſimus. Sed ſi nominatiuus terminatur in er: tunc ad nominatiuum adde rimus. vt pulcerrimus nigerrimus. Item vberrimus celeberrimus. ibi. Cum tenet r re/ctus rimus eſt illi ſociādus.

Quero tibi. q̄t modis fallit iſta regularis formatio ſuplatiui.

Primo fallit in iſtis ſuplatiuis deterrimus/p̄imus/poſtremus/extremus/intimus/citimus. q̄ nō hn̄t veros poſitiuos: ſed voces q̄ ſupplent vices poſitiuoꝝ. vt dictum eſt.

Secundo fallit in illis q̄ faciunt ſuplatiuos p̄ entiſſimus/ vt beni/uolentiſſimus/magnificentiſſimus/nam regulariter diceret̄ be/niuoliſſimus magnificiſſimus.

Tercio. fallit in quinq; adiectiuis deſignatis p̄ fagus que habent limus p̄ .l. duplex. Exempla ſunt. Facilis facilior facillimus. humilis ior humillimus. agilis ior agillimus. ſimilis ior ſimillimꝰ gracilis gracilior gracillimus.

Quarto fallit in vetus veterrimꝰ nō ꝟeteriſſimꝰ. ſatur ſaturriſſimꝰ vel ſaturrimꝰ. ita maturus maturiſſimꝰ vel maturrimꝰ

Item hoc nomē celſus ſic compaꝫ. Celſus celſior ſummus. Celſa celſior ſumma. Celſum celſius ſummū ⁊c̄.

Quinto fallit in ſuplatiuis que non habent regularem formationē a ſuis poſitiuis: ſed omnino diſcrepantiam habēt cum poſitiuis in p̄mis ſyllabis.

Quot ſunt ſuplatiua que in p̄ncipio nō habent eādem ſyllabā cum poſitiuo. Dico ſex. vt Bonus malus magnus paruus multus ⁊ celſus/ſicut patet in figura ſequēti.

Cōpara ⁊ declina mihi Bonus bona bonū cum trib⁹ ſubſtantiuis

Die Babbati

	ſ Popul⁹	bon⁹	melioꝛ	optim⁹
Ntō	Natio	bona	melioꝛ	optima
	mun⁹	bonū	meli⁹	optimū
	ſ populi	boni	melioꝛis	optimi
Gtō	nationis	bone	melioꝛis	optime
	muner⁹	boni	melioꝛis	optimi

Et ſic de alijs declinationib⁹. Cōpara ꝛ declina mihi malus cum trib⁹ ſubſtātiuis/pirata papyr⁹ ſciſma.

	ſ pirata	mal⁹	peioꝛ	peſſim⁹
Ntō	papyr⁹	mala	peioꝛ	peſſima
	ſciſma	malū	peius	peſſimū
	ſ pirate	mali	peioꝛis	peſſimi
Gtō	papyri	male	peioꝛis	peſſime
	ſciſmat⁹	mali	peioꝛis	peſſimi

Et ita conſequenter.

Magn⁹	maioꝛ	maxim⁹	Mult⁹		plurim⁹
magna	maioꝛ	maxima	multa		plurima
magnū	mai⁹	maximū	multū	plus	plurimū
Paru⁹	minoꝛ	minim⁹	celſus	celſioꝛ	ſummus
parua	minoꝛ	minima	celſa	celſioꝛ	ſumma
paruū	min⁹	minimū	celſum	celſi⁹	ſummū

Nota mult⁹ caret cōpatiuo in maſcu. ꝛ femínino. Sꝫ in neutro ge/nere bꝫ pl⁹. Sꝫ in plurali nō caret ſꝫ habet compatiuū ꝓ omnia genera ꝛ caſus. vt ntō hi multi plures plurimi/he multe plures plurime/hec multa plura plurima.

Quero tibi. quot ſunt poſitiua que carent ſuplatiuis. Dico quatuoꝛ vt ante anterioꝛ/ſenex ſenioꝛ. iuuenis iunioꝛ. adoleſcēs adoleſcentioꝛ. Uñ alexander. Ante ſenex iuuenis adoleſcēs q̄tuoꝛ iſta. Sola quidē ſol' vtunt compatiuis.

Quero tibi. an omnis compatiuus creſcat ſup̄ poſitiuum. Dico ſic: ſed inde excipiunt quinq; compatiua que nō creſcūt. Uñ verſus. Uoce grad⁹ medij ſuperant primos niſi quini. Junioꝛ ꝛ maioꝛ peioꝛ prioꝛ ꝛ minoꝛ iſta.

Die lune. Dicta ſeptima.

De nominibus heteroclitis.

Uid eſt nomē heteroclitū. Dico qđ nō vno mō ſꝫ diuerſi mode declinat. vt Celū in ſingulari declinat vt ſcānū. ꝛ in plurali declinat vt magri. Quotuplicia ſunt heteroclita. Dico ſextuplicia. Quedā ſunt genere tm̄. vt celū loc⁹. Quedā numero. vt nuptie. Quedā declinatione tm̄. vt vas ſincer⁹.

Dieta Septima

Quedã casu. vt viscere iupiter foꝛs. Quedã genere ꝛ declinatõe sic vt epulũ. Quedã significatõe. vt stirps ops.

De heteroclitis genere tantum.

Quero tibi. q̃t sunt heteroclita genere tm̃. Dico circiter. xxvi. q̃t sunt heteroclita que sub us in singulari sunt mascu. ꝛ sub a in plurali neutra. Dico. xiij. Sibul⁹ physon. Supar⁹ lang ermel. Tartar⁹ die helle. Infern⁹ idem. Menela⁹ quidã mons. Auern⁹ mons q̃ itur ad infernũ. Dindim⁹ mons quidam. Hismar⁹ arboꝛ in via inferni. Pille⁹ eyn huot. Sargar⁹ mons vel incola montꝭ. Loc⁹ eyn platze. Joc⁹ schympff. Balthe⁹ eyn gurtel. Sꝫ ista tria in plurali habent i vel a.

Jsta in singulari declinanꝫ sicut dñs: ꝛ in plurali sicut scamnũ

Quero tibi. q̃t sunt heteroclita q̃ in singulari sunt ne. ꝛ in plurali neutra. Dico sex. q̃ꝫ q̃tuoꝛ sunt scõe: ꝛ duo tercie declinatõis. Carbaꝭ sus velũ nauis. Pergam⁹ die muren võ troyen. Arbut⁹ eyn bom cui⁹ fruct⁹ arbutũ. Jntub⁹ q̃si int⁹ bona. gen⁹ fruct⁹. Altil eyn huf hen. Supellex eyn deck oder husrat. Quatuoꝛ p̃ma declinanꝫ in singulari: sicut papyr⁹ vel pom⁹. Et in plurali sicut scamna. Alia per terciam.

Quero tibi. q̃t sunt heteroclita que sub um in singulari sunt neutra ꝛ sub i in plurali sunt mascu. Dico septem.

Celum der himmel	Claustrum eyn closter
Rastrum eyn eg	Filum eyn fadem
Poꝛrum lauch	Capistrum eyn halfter
Frenum eyn zaum	

Jsta in singulari declinanꝫ sicut scamnum. ꝛ in plurali sicut magiꝭ stri. Sed frenum claustrũ filũ ꝛ capistrũ in plurali etiam p̃ a declinanꝫ quod est magis in vsu.

Quero tibi. q̃t sunt heteroclita que in singulari habent diuersas terminationes: ꝛ sunt diuersoꝝ geneꝝ. ita ꝛ in plurali etiã diuersoꝝ geneꝝ. Dico multa sunt.

Tign⁹ hic vel hoc tignũ	isop⁹ hec vel hoc isopum.
Punct⁹ hic vel punctũ	croc⁹ hec vel crocum
Scrupul⁹ hic vel scrupulũ	nard⁹ hec vel nardum
Angiportꝰ hic vel angiportũ	bux⁹ hec vel buxum
Pastill⁹ hic vel pastillũ	tax⁹ hec vel taxum
Cyrograph⁹ hic vel cyrographũ	Et quedã noĩa fluuioꝝ.
singraph⁹ hic vel singraphũ	rhen⁹ hic vel rhenũ
paragraph⁹ ℏ vel paragraphũ.	tanagr⁹ ℏ vel tanagrũ
Kalendari⁹ ℏ vel kalendariũ	Hiber⁹ ℏ vel hiberum.

Die Lune

ozarius ℏ vel ozariū natalis hic/hoc natale. noualis vel le.
breuiari⁹ hic vel breuiariū naualis hic hoc nauale
ita ꝛ alia libroꝝ noīa cornus hic hoc cornu
cristallus hec vel cristallū tonitrus hic ℏ tonitru vel uum.
smaragdus hec vel smaragdū Ista ꝓ nūc sufficiūt. sunt alia
margaritus ta tū repit̄ de quib⁹ nō pōt dari regula.

Nota oīa p̄dicta nōīa sunt genere tm̄ heteroclita. i. varia in genere. sz semp sub illo vario genere sunt eiusdē declinatiōis.

De heteroclitis declinatione tantum.

Quero tibi. q̄t sunt noīa adiectiua que sunt heteroclita declinatione tantū. Dico. xij. vt sequit̄.

Is vel us ista suis dices dare compositiuis.
Cera iugum limus animus colus arma bacillus.
Cum norma neruum cum freno collige cliuum.

Dicit q⁹ cōposita ab istis dictōib⁹/cera iugū limus. sub us sunt scōe declinatōis. ꝛ sub is tercie. vt patet in figura sequēti

a cera sincerus a um vel hic ꝛ hec sinceris ꝛ hoc re.
a iugū subiugus a um vel hic ꝛ hec subiugis ꝛ hoc ge.
a limus sublimus a um vel hic ꝛ hec sublimis ꝛ hoc me.
ab animus magnanim⁹ a um vel ℏ ꝛ hec magnanimis ꝛ ℏ me
a colus incolumus a um vel hic ꝛ hec incolumis ꝛ hoc me
ab arma inermus a um. vel hic ꝛ hec inermis ꝛ hoc me
a bacillus ībecillus a um. vel hic ꝛ hec imbecillis ꝛ hoc le.
a norma enormus a um vel hic ꝛ hec enormis ꝛ hoc me.
a neruus eneruus a um vel hic ꝛ hec eneruis ꝛ hoc ue.
a frenū effrenus a um vel hic ꝛ hec effrenis ꝛ ℏ ne.
a somnus insomnus a um vel ℏ ꝛ hec insomnis ꝛ ℏ ne.
a cliuus ꝓcliuus a um vel ℏ ꝛ hec ꝓcliuis ꝛ ℏ ue.

Quero tibi. q̄t sunt substantiua tercie ꝛ secunde declinatiōis sub eo⁹dem genere. Dico in ꝑmptu q̄tuor sunt.

Vas vasis in singulari tercie. In plurali vasa oꝝ secunde.
Juger iugeris tercie. Jugeꝝ ri secunde. Sed in plurali. Juge ra semp est tercietantū.

Delphin inis tercie. delphinus ni secunde.
Elepbas antis tercie elephantus ti secunde

Quero tibi. q̄t sunt heteroclita secunde ꝛ quarte declinationis. Dico ſm alexandrum.

Ista solent quarta variari siue secunda.
Cum lauro quercus pinus cornus quoq; ficus, ꝛc.

Dieta Septima

Quero quot sunt masculina quarte ꝛ secunde. Dico ꝙ alexander ponit nisi quinq;. sed adduntur quatuor. vt sunt.
Lacus us vel i. specus us vel i. cetus us vel i. ortus us vel i. cantus us vel i. arcus us vel i. Fastus us vel i. sinus us vel i. Lestus us vel i. In aliquib; significatum mutatur.
Quero tibi. quot sunt feminina quarte ꝛ secunde declinationis. Dico ꝑm alexandrum octo. ꝛ addit vnum scz acus qđ etiã est tercie.
Laurus us vel i. quercus us vel i. Pinus us vel i. cornus us vl i. Ficus us vel i. colus us vel i. domus us vel i. Penus us vel i. acus us vel i. Nota ficus pro morbo est secunde. ꝓ arbore quarte ꝓ fructu secunde ꝛ quarte. vt probatur in opere maiori per multa doctissimoꝝ exempla.

De heteroclitis genere ꝛ declinatione simul.

Pascua sola datur. sed pascua plura dabuntur.
Est zyzania sunt zyzania plura nieq;. ꝛc.
Quero tibi. ꝙt sunt heteroclita feminina ꝑme in singulari. duo. Pascua e fe. in singulari ꝑme. In plurali pascua oꝝ neu. secunde.
Zyzania e fe. in singulari ꝑme. In plurali zyzania oꝝ vel aꝝ.
Balneū i neutri in singulari scđe. In plurali balnea oꝝ vel aꝝ.
Amigdalū i neu. in ꝛi scđe. In plurali amigdala oꝝ vel laꝝ.
Epulū i neu. in singulari scđe. In plurali epule aꝝ ꝑme.
Deliciū ȳ neu. in singulari scđe. In plurali delicie aꝝ ꝑme

Adduntur extra textum alexandri.

Pisa fe. ꝑme. Pisum neu. scđe. Panthera fe. ꝑme. Pāther neutri tercie. Blomus mi mascu. scđe. Blomus eris neu. tercie. Uētus iussus ꝓmissus in singulari mascu. quarte. In plurali neutra secunde. Penus in mascu. secunde. Penus oris neu. tercie. Penus ui fe. q̄rte. Penū neu. scđe. Penu neu. indeclinabile.

De heteroclitis numero.

Quero tibi. quot sunt masculina que carent singulari numero. Dico alexander ponit quattuor. ſ. Manes ꝓceres penates ꝛ artus.
Adduntur quedam

Masculina tercie que carent singulari.

Manes ium ibꝫ. ꝓceres um ibꝫ. penates um ibꝫ. artus uum ubꝫ. alpes ium ibꝫ. Aborigines. i. rustici quoꝝ origo ignorat. mirmidones num ibꝫ. formidones num ibꝫ. Dolones num ibꝫ. Fasces ium ibꝫ. Sed fascis scis. i. onus. Uñ Pōdera sunt fasces. Fasces dicuntur honores.

Die Lune

Quero tibi. quot sunt nomina feminini generis ꝑme declinationis que carent singulari numero. Dico ꝑm alexandrum sex. Sed addunt̃ plura.

Feminina prime declinationis.

Tenebre ax. manubie inficie threne ax vel treni ox. insidie ax. decubie decime kalẽde parce. diuitie ax. repetunde siliq̃ none athenenuptie ax recubie exq̃lie idus uum. thebe. inducie ax treuge nundine nuge venecie mine ax. exeq̃e expense excubie latebre.

Addunt̃ exuuie induuie ꝑmitie delicie ꝛc̃.

Illecebre. Sed multa istox repiunt̃ in singulari.

Feminina tercie carentia singulari.

Edes diũ. nereides naydes cantes eumenides. forces rium driades pierides gades grates sentes lactes.

Quot sunt nomina neutri generis que carent singulari. Dico alexãder ponit quinq;. s. ilia menia sponsalia que sunt tercie. arma ꝛ exta secunde. Addunt̃ multa.

Neutra tercie carentia singulari.

Spõsalia liũ. funebria iũ. colũbaria iũ. menia iũ. funeralia iũ palearia iũ. ilia iũ. magnalia iũ. saturnalia iũ vl' ox. milia liũ. magalia ium. vulcanalia iũ vel ox. virilia liũ. mapalia iũ. bachanalia iũ vel ox. muliebria briũ. noualia iũ. floralia iũ vel ox. genitalia liũ laquearia iũ. mercurialia iũ vel ox. sandalia liũ. femuralia lium. Et alia deox festa. furabula ox. i. tenebre.

Neutra secunde carentia singulari.

Arma	ox	carthesia	dyonisia	subtellia
Exta	ox	funabula	caspia	bucolica
pudẽda	ox	tristega	orgia	georgica
verenda	ox	transtra	alucia	cronica
encenia	ox	rostra	crepũdia	topica
solẽnia	ox	vaccinia	seria	phisica
insignia	ox	ligustra	Et siqua sunt similia.	

Adiectiua declinabilia que carent singulari numero.

Ambo	be	bo	Cõplures	es	cõplura	Singuli le la.
duo	e	o	ceteri	re	ra	bini ne na
tres	tres	tria	inferi	re	ra	trini ne na
pleriq;.			superi	re	ra	q̃terni ne na
plereq;			exteri	re	ra	quini
pleraq;						Et sic de alijs.

Jtẽ sunt multa adiectiua indeclinabilia q̃ carent singulari numero

Dieta Septima

Huiusmodi tot frugi quotqt presto huiuscemodi
Cuiusmodi quot quiqz nugas nequā vniusmodis
Eiusmodi aliqt decē pseudo mancipi
Alteriusmodi totidē centū ꝛc. quoꝝ aliq̄ sunt singularia.

Substantiua indeclinabilia que carent plurali numero.

Bausape preneste presepe cepe cethe. sinapi gummi nausi Nephas ador cherubin seraphin pondo chaos nil pus. archos logos nihil fas dyatesseron hieralogodiō virus pir ir. Et omis dictio materialiter posita.

Substātiua declinabilia que carent plurali.

Aliqua nomina metalloꝝ vt sunt Auꝝ argentū cuprū auricalcum stannum plumbū blictrum.

Aliq̄ humētia. vt sunt ceruisia nectar claretū medo lac oleū acetum mellicratū hypocraticū. Aliq̄ q̄ vēdunt̄ p̄ pōdus vt sunt lardū butyꝝ piper crocus zinziber gariofolū cinamomū. Aliq̄ p̄ mensurā vēdibilia. vt sunt triticū siligo spelta pix. Sz bladū frumētū auena hñt nūeꝝ pluralē. Itē pax sanguis p̄ cruore/vulgus pelagus tellus humus gelu ꝛ oīa ꝓpria noīa vniuoce capta carēt numero plurali. Vñ alexander. Nō licet vniuoce ꝓprīū tibi plura notare. Sz qñ capiunt̄ equoce habent pluralem numeꝝ.

De heteroclitis casu.

Ista sunt q̄druplicia. Quedā carent vtō. vt nullus vter. Quedā carēt ntō ꝛ vtō. vt nece p̄ce. Quedā carēt oīb; p̄ter ntrīm vtrīm ablatiñ. vt forꝛs. Quedā carēt oīb; p̄ter solū abltm̄. vt celite.

Que querunt que distribuunt. referuntqz. negantqz.
Infinita quoqz. casu caruere vocante.

Hic ponit q̄ntuplicia noīa carētia vtō casu. Prīo noīa q̄sitiua q̄s q̄ lis q̄stus cuiꝰ cuias. Scōo noīa distributiua. q̄libet q̄sqz vterqz oīsto negatiua. nullus nemo neut. Quito infinita. q̄cūqz q̄liscūqz nōhō nōlapis. Cōtra. o vos oēs q̄ trāsitis p̄ viā. ibi oēs hz vtrīm. Dico q̄ nō capit̄ ibi distributiue sz collectiue. Quinqz noīa q̄ hñt ius ingtō carēt vtō. Ullus alter vter alius nullus. sz totus solus vnus hñt. Oīa ꝓpria carēt vtō p̄ter q̄tuor. Vñ alexāder. Tu meus ꝛ nr̄ nr̄as hīe vocātes. Quiqz carēt ntō ꝛ vtō. necis vicis p̄cis frugi addit̄ dapis. Quot sunt noīa q̄ hñt solū abltm̄. Dico duo. forte sponte. Nacte in vtō tm̄ repit̄. tm̄ dicit̄ in Oratio. Nacte ꝛvtute esto. Tabes declinat̄ p̄ omnes casus in singulari. i. putredo. Sz thabi idem est. ꝛ non habet nisi thabo.

Quero tibi. qt sunt que habent solū ablatiuū in singulari: tamen in plurali habent omnes. Dico quatuor. Grate celite viscere vepre. Uesperus der abent sterne. Etiam der morgen sterne. Uespera die zit wan die son vf gat. Uespex die zit wan die son vnder gat. Uesper eyn ieglich stund von dem tage. Uesperi vesperorum die psalmen welch man in der vesper singet. Uespere vesperax das ampt von der vesper.

Ita dicimus iam pulsatur ad vesperas: id est ad officium vespertinum cantandum.

De heteroclitis significatione.

Quero tibi. ꝗtuplicia sunt heteroclita significatōe. Dico septuplicia. Quedā significant plura sub eodē genere numero ⁊ casu ⁊ accētu Quedam significant plura sub diuersis generibus tantum. Quedā sub diuersis nūeris. Quedā sub diuersis declinationib⁹. Quedam sub diuersis casib⁹. Quedā sub diuersis accētib⁹. Quedam simul sub diuersis generib⁹ ⁊ declinatōib⁹. Exemplū de heteroclitis ꝗ plura significant sub eodē genere nūero ⁊ casu: declinatione ⁊ accētu: vt canis fatū munus ⁊ multa alia.

Latrat in ede canis. nat in equore. fulget in astris.
Fatum mors. fatum sors. sit constellatio fatum.
Munus significat onus officium quoꝫ donum.

Da exemplū de heteroclitis ꝗ plura significāt sub diuersis generib⁹ Dico stirps calx dis cassis. ⁊ alia multa.

Hic stirps est vitis. hec stirps progenies sit.
Calx mas pungit equum. sed stringit femina murum
Dis pro plutone. vel dis pro diuite pone.
Cassis idis galea. capitur casse fera retenta.
Decidit in casses preda petita meos.

Da exemplū de heteroclitis ꝗ plura significāt sub diuersis declinationib⁹. Dico ortus cetus fastus liber. ⁊ multa alia.

Ortus tus solis. ortus ti procreat olus.
Fastus ti liber est. fastus tus pompa vocatur.
Liber id est codex vel raptus ab arbore cortex.
Liber id est bachus. vel vir sine compede natus.
Frons frondis folium. frons sit capitis pars.

Da heteroclitū qꝺ sub diuerso numero plura significat. Dico sal lit tera fascis supplicū copia.

Hic onus est fascis. hi fasces dantur honores.
Sal neutri generis condimentum notat oris.

Dieta Septima

Hic sal si dicas id quod sapientia signat.
Itē hoc nomen lra in singulari est minima ps vocis seu dictionis. Sz lre in plurali significat cartā vel missiuā pluribꝫ lris ꝓscriptā vt scripsi decano vnas lras: z nō vnā lraz. Itē suppliciū in singulari est pena. in plurali supplicatiões. Uñ Salustius. Nō votis neqz supplicijs mulieribꝫ auxilia deoꝝ parant: sz vigilando agendo bñ ꝓsulendo ꝑspere oia cedūt.
Copia in singulari est facultas z potestas. in plurali significat multitudinem armigeroꝝ.
Da exemplū de heteroclitis q̄ significāt diuersa sub diuersis casibꝫ. Dico pauca sunt. vnum est vt ops.

Terra fit ops. z auarus opes. z opem petit eger.

Hoc est. ops in ntō significat terrā vel deā terre/q̄ alio noīe dicit ceres vel cbele. in obliquis. s. genitiuo accō z ablatiuo significat auxilium vel potestatē. in plurali diuitias. Item de gtō habetur in Uirgilio. Nō opis est nre tibi dignas reddere grates. i. nō est potestatis nre. in accō Opem fer miseris. in ablatiuo vt capit in canone. Ope misericordie tue adiuti. Da exemplū sub diuersis accentibꝫ. Dico populus ara.

Populus est arbor. populus collectio gentis.

Est hara porcorum. diuorum dicimus aras.
Da exēplū sub diuersis generibꝫ z declinatōibꝫ. Dico glos glis acus specula clua tela zc. Et hec de heteroclitis sufficiūt.

Die martis. Dieta octaua. Capitulum quintum de preteritis et supinis verborum.

Ostqz p̄ pcedētia capta pueri nri laborioſum iter septez diez in generibꝫ z declinatōibꝫ fecerint: iāiā p qntū capitulū iter q̄nqz diez in p̄teritis z supinis verboꝝ ambulandū erit. qđ captm omnibꝫ linguā latinā scire cupientibꝫ summe necessariū est. maxime cum nulla pfecta sine verbo confici possit oratio. Sed p̄mittunt q̄dā q̄stiuncule atqz picture p pueris instituendis notande.
Quero tibi. q̄t sunt tempa in vbo. Dico q̄nqz. pñs/p̄teritū impfectū p̄teritū pfectū/p̄teritū plusquāpfectū z futurū.
Indicatiuus q̄t tempa hz. Dico quinqz diuisim iam dicta.
Impatiuus q̄t hz. Dico duo. pñs z futurū.
Optatiuus q̄t habet. Dico q̄nqz. sed pñs z p̄teritū impfectus habet

ꝯiunctim/ꝑteritū ꝑfectū ⁊ pluſquāꝑfectū ꝯiūctim/⁊ futuꝝ ſolū.
Lomiūctiuus q̄t tꝑa hz. Dico q̄nqz diuiſim ſup̄dicta. Infinitiuus quot tempa habet. Dico quinqz. ſed duo ⁊ duo ꝯiunctim/⁊ futu/rum ſolū ſicut optatiuus. Quero tibi. q̄t ſunt tꝑa a quibꝫ oīa alia tꝑa formañt. Dico duo. pñs indicatiui/⁊ p̄teritū ꝑfectū indi/catiui. Que tꝑa formañt a pñti. dico oē aliud pñs. oē p̄teritū im/ꝑfectū. ⁊ oē futuꝝ/ꝑter futuꝝ ꝯiunctiui in ro. Que tꝑa formañt a p̄terito ꝑfecto. Dico oē aliud p̄teritū ꝑfectū. oē p̄teritū pluſquāꝑfectū. ⁊ illud futuꝝ ꝯiūctiui in ro. Uerſus. Rā ſſem ri ro ſſe forma/bit cetera pñs. Quero tibi. ad q̄d ſeruit ſcire p̄terita ꝑfecta om/nium verboꝝ. dico ad duo. Primo ad coniugādum verba acti/ua ⁊ neutralia in p̄teritis ꝑfectis ⁊ tempꝫ inde formatis. Secū/do ad exprimendū vulgare mente ꝯceptū ꝑ p̄terita ꝑfecta ⁊ tem/pora inde formata verboꝝ actiuoꝝ ⁊ neutraliū.

Exemplum. dic mihi latine
- Judas hait got nit geforcht
- hette iudas gotte geforcht
- er hette cristū nit verratem.

Iſtud non pōt exprimi ꝑ pñs ⁊ tempa inde formata ſz ꝑ p̄terita. nā vbi ſonat hait eſt p̄teritū ꝑfectū. vbi ſonat hette eſt p̄teritū pluſq̄ ꝑfectū ꝯiūctiui vel optatiui. Ad exprimendū igit̄ dictum vulgare oportet ſcire quomodo timeo ⁊ trado habeāt in p̄terito ꝑfecto. ⁊ quomodo in tempꝫ formatis ab eis. Habet aūt timeo timui: ⁊ trado tradidi.

dicatur ſic latine
- Judas non timuit deum
- si iudas timuiſſet deum.
- non tradidiſſet christum.

Ita ꝑ paſſiua ⁊ deponentalia poſſunt dari exempla.

vt
- Si adam p̄ceptum dñi trangreſſus non fuiſſet.
- Christus non paſſus neq; crucifixus fuiſſet

Quero tibi. ad quid ſeruit cognoſcere ſupina verboꝝ. Dico ad tria. Primo. ad ꝯiugandū v̄ba in or. ſ. paſſiua cōia ⁊ deponētalia in p̄teritis ⁊ tpꝫ inde format⁹. hoc tibi ſic oſtendo/qm̄ illa verba nō habent ꝓpria p̄terita ſicut verba in o. Sz eoꝝ p̄terita circūloquūtur ꝑ v̄bū ſubſtantiuū ſum ⁊ fui. ⁊ ꝑ ptcipiū p̄teriti tꝑis. ſed hoc ptcipiū formaī a ſupino. vt legor hz in p̄terito lectus ſum vel fui ergo ⁊c. Secundo ſeruit ad facienda ⁊ formanda duplicia ptcipia p̄terita ⁊ futura in rus que noſtras oīones plurimū exornāt vt patet in p̄ceptis elegantiaꝝ. Tercio valet ad exprimendū vulgare mente conceptū in p̄teritis ⁊ tempꝫ inde formatis verboꝝ paſſiuoꝝ cōmuniū ⁊ deponentaliū.

Dicta Octaua

Quero tibi. quot tpa in speciali formant a pñti: z quas terminationes bñt. Dico decem tpa in ql̃ibet ꝯiugatione: z decẽ terminationes: sz aliq̃ coincidunt. vt ab amo amas venit p̃teritũ impfectus in abã. futuro in abo zc̃. vt patet in figura sequenti.

- a ante bam. vt amabam in p̃terito impfecto.
- a ante bo. vt amabo in futuro indicatiui
- a vt ama amet in pñti impatiui.
- a ante to vt amato in futuro impatiui
- a ante rẽres ret. vt amarẽ in pñti optatiui
- a mutat in em vt amẽ. in futuro optatiui
- a etiã mutat in em in pñti ꝯiunctiui
- a ante rẽ vt amarẽ in ptõ impfecto ꝯiunctiui.
- a ante re vt amare in pñti infinitiui
- a ante tũ vt amatũ ire in futuro infinitiui
- e ante bam vt docebã in p̃terito impfecto
- e ante bo vt docebo in futuro.
- e vt doce doceat in pñti impatiui
- e ante to vt doceto in futuro impatiui
- e ante rem res vt docerẽ in pñti optatiui
- e ante am vt doceã in futuro optatiui. Et etiã in pñti ꝯiunctiui zc̃.

Uerba primi habent

Uerba secunde habent

Sed tercia coniugatio z quarta etiam habent bam in preterito imperfecto. sed non habent bo in futuro. sed am/es/et/vt clare patet consideranti formas coniugandi traditas in principio huius operis.

Quero tibi. quot tpa formant in speciali a p̃terito pfecto: z q̃s terminationes habent. Dico sex z totidẽ terminationes. Quedã tamen coincidunt. vt patet in figura sequenti.

- J muta in e adde ram vt amaueram z habes p̃teritum plusquamperfectum indicatiui
- J adde s z sem vt amauissem habes p̃teritum perfectum z plusquamperfectũ optatiui
- J muta in e z adde rim. vt Amauerim z habes preteritum prefectum coniunctiui.
- J adde s z sem. vt Amauissem. z habes preteritum plusquamperfectum coniunctiui.

Dia ẏba mũdi bñt i isti/it/imus/istis/erũt/vl'ere in p̃terito perfecto

Pone amaui

Die Martis

Jmuta in e ꝛ adde ro. vt amauero: ꝛ habes futuꝝ ꝯiũctiui.
Jadde ſ ꝛ ſe. vt amauiſſe. ꝛ habes ꝑteritũ pfectũ ꝛ pluſquãpfectum infiniciui. Jſtud veritatem habet in omni ꝯiugatione regulari ꝛ irregulari. Et ideo non eſt tanta difficultas formandi tempa a ꝑ terito pfecto ſicut a ꝑñti.

Pro inſtructõe nouelloꝝ/prudẽs ꝛ diligens ꝑceptor dꝫ ad hoc la/ borare vt pueri ſciant bene differentias coniugationũ. ꝛ quõ ver ba ꝑme habent a ante bam/bo/rem ꝛc̃. Et verba ſecunde e ante bam/bo/rem ꝛc̃. Et verba tercie e ante bam. Et quarte i ante ebã Et ambe vltime futuꝝ habent ꝑ am es et ꝛc̃.

Jtem ſecundo dabit operam/vt ſciant quando loquendum ſit in ꝑ ſenti in ꝑterito ꝛ futuro indicatiui. Et dek eis ſignũ. Qñ in vulga ri ſonat hab oder het oder heſt: tunc ponak vbũ in ꝑterito pfecto. Qñ ſonat ſal/ponak in futuro. ꝛ qñ nullum illoꝝ ſonat ponak in ꝑñti. Poſt hoc paulatim diſcant loqui in optatiuo ꝛ in coniun/ ctiuo dando eis ſigna optatiui. Juxta illud. Optatiuus habet vt vtinam/ꝙ. quatinus ne. Et ſigna coniunctiui. Cum. dum. quin. niſi. ſi. ſunt coniungentia ſigna.

Notandũ etiã ꝙ bonus ꝑceptor dꝫ habere aſſerẽ ꝛ in eo depingere ꝛ monſtrare q̃ pacto ab vno verbo tranſitiuo vel actiuo poſſint formari. xij. vocabula. ſ. octo nomina verbalia ꝛ q̃tuor participia vt ſic non ſolũ auditu diſcant ſed etiã viſu. Et ex hoc etiã patebit eis q̃ꝫ ſcitu digna ſunt ſupina. da mihi exempla

A ſupino rogatu lectu formantur
- rogator lector — rogatus us ui lectus
- rogatrix lectrix — rogatiuus ꝛ lectiuus
- rogatio lectio — hoc mutatis mutandis

Duo ꝑticipia rogatus a um. rogaturus a um.

a ꝑñti indicatiui formant
- rogabilis — legibilis.
- rogamen. — legimen
- rogamentũ — legimentum.

a ꝑterito impfecto rogabã legebam mutãdo bam in ns
- venit rogans legens participia ꝑñtis tempis.

a genitiuo rogantis legen/tis mutando tis in dus
- venit rogandus legendus partici/pium futuri tempis.

Ecce q̃ꝫ copioſi fiãt ipſi in multis vocabulis noĩalibꝫ ꝛ ꝑticipialibꝫ ſi hoc eis ad oculũ monſtrek. q̃ res admodũ vtilis eſt.

Nõ ego vos ꝑceptores chariſſimi ꝛ puerorꝝ iſtructores ſeduliſſimi docere ꝑſumo. ſꝫ ex charitate moneo ꝛ hortor. vt oĩa q̃ de generibꝫ ꝛ declinationibus dicta ſunt: ſemper ad congruitatem adiecti/ui ꝛ ſubſtantiui: relatiui ꝛ ſui antecedentis applicare dignemini.

Dicta Octaua

Jta quoqz nūc que in hoc capitulo dicent. applicent ad finē grāma tice/p̄cipue declarando quem casum verba regant ante se z post se in generali. Et practicet hoc p diuersa exempla verboꝝ. iam in p̄nti/iam in p̄terito/iam in futuro. Et mōstret eis qui sint casus ꝓpr̄ij z qui cōmunes.

Quero tibi. qui casus sunt ꝓpr̄ij z qui cōmunes. Dico q accusatiuꝰ qui significat rem recipientem actum verbi est ꝓprius casus acti/uoꝝ. z ablatiuus mediante a vel ab est ꝓprius passiuoꝝ. Sed datiuus z accusatiuus vel ablatiui temporis. z item ablatiuus sine prepositione sunt casus communes omnium verborum z partꝫ ōpiorum.

Hinc est q verba actiua regant post se accusatiuum tanqz casum ꝓprium z tres casus communes. s. datiuum accusatiuum vl' ablatiuum tempis. z alium ablatiuum sine prepositiōe. Jtem q passiua regunt ablatiuum mediante p̄ppositione a vel ab tanqz casum ꝓprium. Et tres casus communes dictos. Et verba neutralia nō regunt casum ꝓprium sed tres casus cōmunes. vt patet in sequenti figura.

De actiuis.

filius	scribit	vnas litteras patri suo	Accusatiuus casus ꝓprius.
	scripsit		
	scribet	duas horas vel duabꝫ horis. magnis laboribꝫ	tres casus cōmunes

De passiuis.

vne littere	scribuntur	a filio pr̄i suo mercatori	Abltūs ꝓprius casus
	scripte sunt		
	scribentur	duas horas vel duabꝫ horis magnis laboribꝫ	tres casus cōmunes

De neutralibus.

filius	currit	pr̄i suo mercatori	
	cucurrit	duas horas vel duabꝫ magnis laboribꝫ p vino z cibo	tres casus cōmunes
	curret		

Jsti casus omnes ideo dicunt cōmunes qm̄ regunt ab omnibꝫ verbis mundi z ab omnibus participijs si sententia requirat. vt patet practicanti.

Aliud sup̄ modū expediēs est declarare pueris in assere q pacto verba simplicia cōponant/vt cū istis ꝓpositionibꝫ ad/ab/cō/de/ex/in

rr̃. Et q̃. ad. sepissime mutatꝺ in illã lr̃az a qua incipit verbũ ita quoqz con r in qñqz mutãt n: vt corrigere irrogare.

Et q̃ illa cõposita hñt in p̃teritis r supinis sicut simplicia/paucis exceptis. Jt̃ē q̃ qñqz cõposita cũ p̃positionibꝫ idē oino significãt cũ simplici: addita sola p̃positionis circũstantia. Qñqz mutãt significatum. Exemplum primi.

Curro cõponit cũ
- Ad accurro ri sum zu lauffen
- con ꝯcurro ri sum zu samen lauffen
- circũ circũcurro vmb lauffen
- de decurro oben rab lauffen
- dis discurro hin vnd dar lauffen
- ex excurro vß lauffen
- in incurrere in oder gegen lauffen
- ob occurrere gegen lauffen
- per percurrere durchlauffen
- pre precurrere voz lauffen
- re recurrere widder vmb lauffen
- sub succurrere mutat significatũ zu hilff kõmen.

Exemplum vbi p̃positio mutat significatum.

Rogo cõponit cũ
- Ad arrogare hochwertig sin
- ab abrogare abtun
- con corrogare. i. simul ꝯgregare. samelen
- de derogare abbrechē. i. detrahere vl' diminuere.
- e erogare vmb got geben
- in inrogare zu fugē. i. iferre. sz potius dz irrogare
- inter interrogare fragen
- pro prorogare: verlengen
- sub subrogare vndersetzen

vel surrogare oder heimlich bitten.

Ad zu. ab abe am vmb vnd vmb con zu samē circum vmb vnd vmb. de obē abe ꝑ nõ capit. ob gegē das mengerlay. ex r e vß. inter zu ꝑ in aliq̃. in ꝑ ꝯ gegē. per durch. pre vor. pro verre. Re widder sub vnder oder heimlich. trans vber.

Notãdũ est etiã q̃ v̈ba simplicia sepe mutãt vocales suas in penultima syllaba in aliã vocalē in compositõe.

Uerba p̃me ꝯiugatõis q̃ mutãt a in e. Tracto ꝯtracto patro impetro sacro ꝯsecro mando cõmendo dãno ꝯdemno.

A in u. calco ꝯculco. salto insulto. causo accuso. Uerba secunde que mutant a in i. Habeo ꝑhibeo. taceo ꝯticeo. Uerba tercie que mutant a in e. Bradior aggredior. pario cõperio. carpo excerpo. fallo

refello.spargo dispergo.scādo ascendo. A in i. Facio ficio. Jacio pficio.rapio arripio.sapio desipio.capio accipio.placeo displiceo.statuo fstituo.manco īmineo.cado accido.
Exceptis pmaneo remaneo.frāgo ffringo.lateo deliteo.ago exigo. fateor ffiteor.cano fcino.tāgo attingo.

claudo deponit
a Dpont ut
includo concludo

De preteritis verborum prime coniugationis.

Quero tibi que verba sunt prime fiugatōis.Dico illa q̄ habent a lōgam ante re in infinitiuo verbi actiui t neutralis.vt amare vola re.Aut a longam ante re vel ris in secunda persona verbi passiui cōmunis t deponētalis.vt amor amaris vel amare.osculor aris vel are.Lucror aris vel are.

Contra.dare/pessundare/venundare/circundare/ sunt prime:t nō positis excipit.Quomodo pbabis q a est breuis in dare. Dico p vulgatissimum versum. Qui dare vult alijs non dz dicere vultis ibi a est breuis.

As in preterito vi suscipit s remouendo
Aui preterita dat coniugatio prima

Quero tibi.quot sunt regule de preteritis verboz prime. Dico vna. Et est optima scilicet omnia verba mundi prime coniugationis actiua t neutralia in o habent aui in preterito.Sed passiua communia t deponentalia prime/habent atus sum vel fui:vt patebit.

Exempla sunt infinita
- amo amaui.amor atus sum vel fui
- rogo rogaui.rogor atus sum vel fui
- labor labo aui.lucror atus sum vel fui

Quero tibi.q̄t verba excipiunt ab ista regula.Dico q̄ndecim q̄z vnū decim hñt ui p duas syllabas:t alia q̄tuor aliter
Lubo ui itū rasten. Do dedi atū. Crepo ui itū zerbrechē krachē
Sto steti atum. domo ui itum zemmen. iuuo iuui utū. Frico ui ctū kratzen Lauo laui lotū. Ne dicas lauaui manus meas iuuaui frēz:sz laui t iuui. Mico ui schynē. Nexo ui nexū.knupfē Plico ui itum falten. Plico cum noīe hz aui:vt multiplicaui duplicaui. Plico cū ppositiōe hz ui vt applicui replicui. Oñq̄z repiū tur habere aui. Sono ui itū donen Seco ui ctum hauwen. Secco p c aui atum blinden. Tono ui itum donderen. Veto ui itū verbicten.

De supinis prime.

Aui preterita habent atum supina.
Regula alexandri est pueris t alijs difficillima.

Die Martis

Regulaqꝫ formam seruans as mutat in aui.
Recte preteritum formando. supinat in atum.

Quero tibi. quot sunt regule de supinis ꝑme. Dico due ꝑncipales.
Prima est qꝫ omnia verba que hñt aui in ꝓterito hñt atum in supino. Et talia sunt infinita.

vt / sunt
volo aui atum
ambulo aui atum

Et nota qꝫ ab isto supino formaꝫ ꝓticipiũ ꝓteriti tꝑis in tus vel sus vt ab amatu venit amatus. z a rogatu venit rogatus. z hꝫ ꝓticipium cũ hoc verbo sum vel fui faciũt ꝓteritũ ꝟbi passiui. Exemplũ vt si queraꝫ. amor quõ formaꝫ suum ꝓteritũ. Dico qꝫ suum ꝓteritum formaꝫ ex participio ꝓteriti tꝑis z hoc verbo sum vel fui vt amatus sum vel fui. Et rogor hz rogatus sum vel fui.

Quod dat ui dat itum.

Scda regula. oĩa ꝟba ꝑme ꝯiugatõis q̃ hñt ui in ꝓterito hñt itũ in supĩo. vt cubo ui itũ. vide supꝫ. Excipiunꝫ tria in co qꝫ duo habẽt ctũ. vt frictũ sectũ. vnũ caret. vt mico. z nexo hz nextũ. lauo hz lotũ vel lautũ. do datũ. poto hz potũ. iuuo iutũ. sto statũ. neco ui ctuz. dotten mit dẽ swert. neco aui atum. dotten anders

Quero tibi. q̃t sunt terminatões verborꝫ ꝑme ꝯiugatõis in ꝑma ꝑsona pñtis indicatiui. Dico sunt circiter trigintaquatuor

beo cleo hio pio bo mo so creo reo lio rio co
no to meo cio mio tio do po uo neo dio nio
vio go quo xo seo gio vo lo ro zo

Beo selichmachen. Vadio wetten. enucleo entrinnẽ. Inuadio zu pband stellẽ. meo gan. Inde meatus. Appodio anlenen. Balneo baden. dimidio halben. Laqueo stricken. illaqueo idẽ. Repudio versmahen. oder hindersichtriben. Effigio bild machẽ. Lreo scepfen. spolio berauben. Recreo widder machen. Humilio demuti gen. nauseo vnwillen. amplio breitten. sacio satmachen. Concilio versienen. Reconcilio idem. Socio gesellen. Vicio lesteren. subtilio subtilmachen. Conuitio schelten. Pallio decken. Preciolonen. Premio lonen. Apprecio idem. Vindemio herbsten. Nũcio botschafften. Abrenuncio absagen. Somnio dreumen. Radio schinẽ. Lanio scherẽ zurrissen zerzerren. pio reinmachẽ. Expio idẽ cũ simplici. ebrio drunckẽmachẽ. angario nottigẽ. iniurio vel etiã iniurior verunrechtẽ. excorio vsschindẽ. vario verwandeln. angustio zwingẽ. deuio irren. obuio begegnen. Breuio kurtzẽ. alleuio erlichten. Mutuo eyn ander lihen. Concedere eyn ander libẽ. Extenuo vercleinẽ. insinuo verkinden. Continuo veruolgẽ volfurẽ.

Dicta Octava

Lubo ruwen. z hz multa cõpoſita. Libo ſmacken. Probo pruffen. Turbo zerſtorẽ. Acerbo bittermachẽ. Exacerbo idem.

Uaco vnnutz ſin oder niergẽt mit ſich bekimern. placo verſienẽ. diſco kerfen. z etiã ſacrificare weyẽ. iudico vrteilen. indico wiſen. vindico rechen. intoxico vergeben. decoctico ſcelen. maſtico kuwẽ. excceco blinden. voco ruffen. loco verliben. ꝙducere liben. defalco abſchlaben. trico flechten.

Fedo fulmachen. inheredo erben. exheredo enterben. lapido verſteynẽ. trepido ridern zittern. formido verchtẽ. diffido entſeghẽ. diffidere nit getruwẽ. cõmodo batẽ. accõmodo lehẽ. ſudo ſwitzẽ. laudo priſen. fraudo betriegẽ. diſcordo entwiſſen.

Lõgrego ſamelẽ. nego leuckẽ. lego ſendẽ. ligo bindẽ. obligo verbinden. nauigo ſchiffen. mitigo miltigen. Fatigo muedmachẽ. litigo kiuelen. ſubiugo vndertenigmachen. Rogo bitten. Et hz multa pulcra cõpoſita.

Uolo fligben. velo decken. deuelo entdecken. ſimilo glichẽ. diſſimilo durch die finger ſehen. poſtulo heiſchen. baiulo dragen. tumulo begraben. maculo beſchiſſen. tribulo quellen. Flo hz multa cõpoſita. ſtillo drieffen. ſigillo ſiglẽ. vacillo zwifelen.

Adamo ſer liebhan. clamo ruffen. Inclamo gegen ruffen. Diffamo enteren. eſtimo ſchetzen. exiſtimo meynen. firmo veſtmachen. inhumo graben. exhumo vſgraben. armo wapen Formo hz multa compoſita.

No nas ſwimmen. Et hz multa compoſita. dono gebẽ. ꝙdono mit geben. inclino biegen. ſemino ſeyen. nomino nennen. termino enden. ordino ſchicken. ſigno zeichen. orno zyeren. Omnia dicta habent multa cõpoſita.

Sipo brockẽ oder inruren. ſtipo vmbſteckẽ. obſtipo ſtoppẽ. palpo taſtẽ. increpo beraflẽ ſtraeffen. occupo bekũmern. culpo leſterẽ. extirpo vſrotten. aquo waſſeren. adaquo idẽ oder drenckẽ. obliquo krummẽ. equo gelichẽ. ꝙpinquo naben.

Paro bereitẽ. imparo gebietẽ. reparo widdermachẽ. Fenero weſelẽ wucherẽ. onero beladẽ. exonero entladẽ. aro exaro eren. errare irrẽ ſpero hoffen. occulto verhelen. ſeparo ſcheiden. ſoporare ſchlumeren. ſz ſopire ꝙrte wekẽ. vt infra. genero geberen. põdero weigen. ſupero vberwinden. verbero ſchlaben. Lacero zerren. Deſidero begeren. ꝙſidero mercken. Tempero maſſigen. Modero idem. Obtempero vndertenig ſin. Libero verloyſſen. Libro weghẽ. delibero beratten. Propero naben. Accelero idem. vulnero wundẽ ſero z obſero ſchlieſſen.

Die Mercurii

Resero entschliessen. Macero magermachen. Spiro ethmenoder wegen. ꝛ habet multa cõposita. Oro er ad bitten. Ploro schryen. Exploro vñ spehẽ. iuro sweren. ꝛiuro beswerẽ. Probro schelten. Sacro wihen. ministro dienẽ. Patro. i. facere. Multa dictoꝝ habent plura composita.

Patriso patrem sequi. matriso matrem sequi. choriso dantzen. cusonõ est in vsu. accuso beclagen. excuso entschuldigen. Pulso luten cõpenso gelichen. Recõpenso wider vmb lonen. dispenso dispẽsieren. incrasso weistmachen.

Nato swimmen. dilato breyten. dito rich machen. vito miden. Ossito geben. Febricito daß kalt hon. dubito zwifelen. Nobilito edelmachẽ. Noto mercken. muto verwãdelen. Puto meynẽ. cõputo rechen. imputo zu messen anzieben. saluto grussen. tracto hantieren. specto beyten. salto springen. exulto frowen. Resulto widder vfspringen. canto singen. apto geschicklich machen. certo striten kiflen. Porto dragen. Et habet multa composita Arresto fronẽ. Busto schmacken.

Lauo huilchẽ. Brauo beswerẽ. Leuo vf heben. Priuo beraubẽ. saluo behalten. curuo krummẽ. seruo behalten.

Laxo vf bindẽ. relaxo idem.

Uexo pinigen. Nexo knupfen.

Euangelizo predigen. Prophetizo wissagen. Baptizo deuffen. Laudo nomizo erheben.

Omnia predicta ꝛ multa alia simplicia ꝛ composita prime habent aui in preterito ꝛ atum in supino. Que ideo posita sunt ne pueri credãt q̃ omnia in io co bo do go ꝛc. sint tercie. ꝛ omnia in eo sint secunde ꝛc.

Die Mercurij. Dieta nona.

De preteritis ꝛ supinis verborum secunde coniugationis.

Quero tibi. que verba sunt secunde ꝛiugationis. Dico illa que habent e ꝓductã ante re in infinitiuo verbi actiui ꝛ neutralis. vt docere fulgere. Uel que habent e ꝓductã ante re vel ris in secunda ꝑsona indicatiui verbi passiui cõmunis ꝛ deponentalis. vt doceor eris vel ere. fateor eris vel ere.

Quot sunt terminationes verboꝝ secunde coniugationis in prima ꝑsona pñtis indicatiui. Dico est vna generalis scz eo. ꝫ in specialibus sunt quatuordecim.

beo	ceo	deo	geo	ieo	leo	meo
neo	peo	queo	reo	seo	teo	veo

Dieta Nona

De deo.

Littera longa vel ar ante deo, si, facit.
Si brevis est e vel i producitur atqꝫ facit di.
Contra. Alexander ꝓcedit ex ignotis: quia ꝓsupponit noticiã quã titatis syllabaꝝ que est ignota. Etiam pauca verba ꝓtinentur; ergo ꝓ pueris illa melius exp̃munt.
Ardeo si sum brennen.
Rideo si sum lachen.
Suadeo si sum raten.
Strideo di zancleffen.
Video di sum sehen.
Sedeo di sum sitzen
Habent multa cõposita q̃ lector declarabit.
Quatuor geminãt ꝑteritum/mordeo momordibyssen. morsum in supino. Pẽdeo pependi sum hangen. Spõdeo spopõdi sum geloben. Tõdeo totõdi scher'en. Sz sua cõposita nõ geminãt ꝑteritum. vt remordeo remordi.
Si componantur geminantia non geminantur:
Ut respõdeo respõdi z nõ respopõdi. Item expello expuli z nõ expepuli. Excipiunt cõposita a do sto posco disco p̃curro repungo que geminãt sua ꝑterita.
Hec preter per ui deo preterit. Excipe prandi.
Pransus sum. iunge neutropassiua secunde.
Dia alia in deo hñt ui ꝑ duas syllabas.

Studeo ui itũ studieren
Pudeo ui itũ schamen
Tedeo ui verdriessen
Lãdeo ui glitzẽ oder blinchẽ
Splẽdeo ui schinen
Sordeo ui stincken
madeo ui naß sin
Frẽdeo ui grimmen
Frõdeo ui spreytẽ laubhabẽ
Audeo ausus sum gedurstig sin. z ausim defectiuum
Gaudeo gauisus sum
Gauisum frauwen
Soleo solitus sum pflegen
Prãdeo pransus sum vel prãdi zu mittag essen

De geo.

Si faciꝰ l vel r ante geo.

Fulgeo si sum schynen
mulgeo si sum melcken.
Indulgeo si sum vergeben
Algeo si sum gefrieren
Urgeo si sum zwingen
Turgeo si sum geswellen
Tergeo si sum drucken
Augeo xi ctum meren
Lugeo xi ctum weynẽ clagen
Frigeo xi vel gui frieren

Die Mercurii

In ui geo cetera formar.
Egeo ui bedurffen. pigeo ui laß ſin vel treg ſin. indigeo ui idē. rigeo ui dorren oder ſtreng ſin. vigeo ui grunen.

De ico leo queo.

Lieo iui itum royffen.
Quieo eui etum raſten.

Addita muta leo facit eui.
Tria ſunt hñtia mutam ante leo. cleo/fleo/pleo.
Cleo cleui cletū nō eſt in vſu. fleo eui etū ſchryē weynē. Defleo con fleo idē ſchryē. pleo eui etū nō eſt in vſu. fullen. compleo eui etum impleo repleo cōpleo idē. deleo eui etum abwiſchē. oleo eui etum ſtincken. Etiā hz olui itum.
Nota compoſita ab oleo etiā hñt duplex p̄teritum z ſupinum. Adoleo eui vel ui adultum waſſen vff brennen opferen. Redoleo eui etū ui itū wolſchmacken. inoleo eui etum ui itum gewon ſin. aboleo eui etū ui itū vngewon ſin.

Cetera verba leo per ui facit abſqz ſupino.

Sed doleo dat itum. ſoleo valeoqz ſupinum.
Calco ui warm ſin. Palleo ui bleich ſin. calleo ui wiſe ſin
Squaleo ui bekniſel ſin. ſileo ui ſwigen. Cilleo ui. i. mouere ruren.
Polleo ui ſchynen. Vileo ui ſchnode ſin. Molleo ui weich ſin.
Doleo ui itum drurig ſin oder ſchmertzen liden. Valeo ui itum wolmugen ſtarck ſin. Soleo ſolitus ſum in preterito z ſolitus in ſupino gewon ſin geubt ſin. Et habet compoſita aſſoleo diſſoleo perſoleo.

Si queo ſumqz facit tamē in tum plurima reddit.
Torqueo torſi torſum vel tortum pinigen. diſtorqueo orſi orſum vel ortū vmbdreiē ſcheip ſetzē. extorqueo orſi orſum vel ortū ſchatzē oder brechen. Liqueo liquui p. duas ſyllabas. deliqueo ui caret ſupino ſchmeltzen.

De veo.

Dat veo vi per tum.
Moueo vi tum bewegen. Faueo vi autum gunnē
Voueo vi tum geloben. caueo vi autum huetē
Foueo vi tum nerē. ſueo eui etum gewont ſin
Nota ſueo z ſua compoſita habent duplex p̄teritum vt Sueo ſueui vel ſuetus ſum. ꝯſueo eui etus ſum.
Multa in veo carent ſupinis vt ſequit.
Aueo aui begeren. Graueo aui beſchweren. ſalueo vi gruſſen. cal/

ueo vi kal ſin. Paueo vi forchtē. Pingueo vi feiſt ſin. Flaueo vi gelb blaw bleich ſin. Langueo vi ſiech ſin.

Nota langueo ꝛ pingueo nō habent langui pingui per duas ſylla/bas ſed languui pinguui per tres. Un̄ Ouidius. Impoſito fra/tri moribunda relanguuit ore. Nec habent ui ꝑ diuiſas ſyllabas ſꝫ vi ꝑ vnam ſyllabam.

Ferueo vi dat ſiue bui. Conniueo vi ſi.

Ferueo ferui vel bui brennen

Conniueo vi vel ꝓniri wincken.

De beo ceo meo neo
De peo reo ſeo teo.

In ui diuiſas cetera format.

Iſta regula ꝓtinet ſub ſe valde multa verba. Habeo ui itū. Et ſua compoſita. exhibeo ꝓhibeo. Debeo ui itū ſchuldig ſin. Eſt cōpoſi tū de habeo. Prebeo ui itū gebē. eſt compoſitū de habeo. Libeo ui itum lieben. collibeo ui itum idem. Labeo ui rotzē oder eitcrē. Pubeo ui ſcham bar gewinnē. Rubeo rot ſin oder rot werdē. al beo ui wiſ ſin oder werden.

Excipiuntur iubeo iuſſi iuſſum gebieten. Fideiubeo burgewerden. Inde Fideiuſſor eyn burge. Sorbeo ſorpſi vel ſorbui ſorptū ſupē Placeo ui itum gefallen. Noceo ui itum ſchaden. Taceo ui itū. ſchwigen. Liceo ui itum zimmeren oder gezemen. Jaceo ui itum ligen. Arceo ui ctum zwingen. Doceo ui ctū leren. Miſceo ui ꝛtū miſchen mengen

Excipiunt luceo xi caret ſupino. i. ſplendere.

Polluceo xi geloben geben. etiā capiť ꝑ lucere.

Mulceo ſi ſum weichmachē. Timeo ui forchtē, ſquameo ui ſcheip fen. Tumeo ui geſchwellē. Fumeo ui hūgerē. Humeo ui naſ ſin oder werdē. ſpumeo ui ſchumen. Teneo ui entum habē. caneo ui grau ſin oder werdē. moneo ui itū manē. iuueneo ui iunck werdē oder ſin. Inde ſeneo ui altwerdē. iuuenęſco incipe canere. repeo ui loewerdē. torpeo ui treg ſin. ſtupeo ui erſchrecken. Lepeo ui hoſe lich ſin. careo ui caritum vl' caſſum enberren. Pareo ui itum vn dertenig ſin. i. obedire. Floreo ui grunē. Terreo ui itū erſchrecken Areo ui dorren. Horreo ui verſchreckē forchten. torreo ui oſtum dorren. clareo ui ſchinen

Cenſeo ui cēſum ordelē ꝑ eodē. cenſo tercie. Cenſio ērte. ſuccenſeo ui enſum gram oder zornig ſin. Briſeo ui griſ ſin oder werden. Ut lupi griſeſcūt nō caneſcūt.

Lateo ui verborgē ſin oder liben. Peniteo ui ruwen

Die Mercurii

Pateo ui aſſum offenbar ſin.
Feteo ui ſtincken.
Niteo ui ſchinen.
mureo ui verſtummen
Nota multa verba neutralia ſecunde coniugationis carent ſupinis
Unde verſus.

Pauca ſupinantur neutralia verba ſecunde.

Ut vileo ſeneo floreo caret. Sz doleo noceo placeo pareo liceo oleo taceo habentitum. Sz careo caſſum vel caritum. torreo toſtum. pateo paſſum.

De preteritis t ſupinis verborum tercie coniugationis.

Quero tibi/q verba ſunt tercie ꝯiugatõis. Dico que habent e breuez ante re in infinitiuo in verbis actiuis t neutralib⁹. vel q̄ habente breuē ante re in ſecunda ꝑſona indicatiui in paſſiuis cõmunib⁹ t deponentalib⁹/vt legere ſcribere currere ꝛc̄. Item legor legeris vl' legere. ſequor ſequeris vel ſeq̄re.

Quero tibi. q̄t ſunt terminatões verboꝝ tercie in ꝑma ꝑſona indicatiui. Dico vna t viginti.

Lio pio vo do lo po ſo dio rio bo go mo
quo to gio tio co ho no ro xo uo

Si q̄ras/valde multa ſunt verba ꝑme ꝯiugationis q̄ hñt eaſdem terminationes vt patet ſup̄. Jam dubitaꝫ que verba in io bo co do ꝛc̄. ſint ꝑme t q̄ tercie. Dico q̄ pueri diligēter debēt notare verba tercie hic poſita ponenda qm̄ ponent vere oīa ſimplicia ſub q̄bus facile intelligunt cõpoſita. Et oīa alia eiuſdem terminatiõis hic nõ poſita ſunt ꝑme aut q̄rte ſaltē in io.

De cio.

A breuis ante cio cum compoſitis facit eci.

Contra. iſte textus t omnis ſimilis vbi loquit de lr̄a longa vel breui nõ eſt bñ poſitus. Qz̄ ꝓbo: quia ꝓcedit ex ignotis. qm̄ p̄ſuponit noticiam q̄ztitatis ſyllabaꝝ que eſt ignota. Etiaz ſub iſto textu nõ comp̄henduntur niſi duo verba ſimplicia. g̃ melius t pueris multo clarius erit illa duo ponere. ideo raro ponent textus: niſi multa verba ſub illis intelligant.

De cio.

Facio feci factum machen. Compoſita mutãt a in i breuem. Afficio eci actum. ꝯficio deficio.

Jacio ieci iactum werffen. Compoſita mutant a in i. vt adĳcio adieci adiectum. Abĳcio ꝓĳcio.

Dieta Nona

Si presens tenet a tenet hic ꝛ vbiqꝫ supino.
Regula bona. Et est. Omne vbū qđ hz a in pñti indicatiui etiã tenet a in supino qđ est vex in omni ꝯiugatõe.

de
- Prima clamo clamatū placo placatum
- Scda maneo māsum taceo tacitum
- Tercia facio factum capio captum
- Quarta salio saltum haurio haustum

A si composita mutant in i dant e supina.
Regula bona qñ cõposita mutãt a in i tũc hñt supina ꝑ e. vt ꝯficio ꝯfeci ꝯfectū ꝛ nõ ꝯfactum.

Sed debes demere do go.
Hic excipit alexander composita in do ꝛ go que seruant a in supino ꝛ nõ e. Exemplum de do: vt a cado occido occasum non occesum. Exemplum de go: vt ab ago subigo subactum non subectum.
Contra. etiam fallit in compositis a sapio statuo salio placeo ꝛ non excipiuntur. ergo est diminutus. De sapio desipio desipitum ꝛ nõ desepitum. De statuo constituo constitutum ꝛ nõ ꝯstitetum.

Lio cetera formant in xi.
Specio speri spectum sehẽ nõ est in vsu sꝫ eius cõposita. Aspicio exi ectū. ꝯspicio despicio. Licio lexi lectū ziehẽ. nõ est in vsu sꝫ eius cõposita. Allicio exi ectū. illiceo pelliceo. Eliceo elicui elicitū excipit vꝑ ziehen.

De dio ꝛ gio.

Fodio di ssum grabẽ. effodo ꝑfodo ꝯfodo. Fugio gi itū fliehẽ. Aufugio Refugio ꝯfugio. Nõ sunt plura simplicia. Reliq̃ in dio ꝛ gio sunt ꝑme aut quarte.

De pio.

Dat pio semper ui, sine cepi siue cupiui.
Sapio sapui schmacken. Desipio Resipio. Rapio rapui raptum. rauben. Sua cõposita mutant a in i ꝛ habent e in supino: vt corripio corripui correptum. arripio arripui arreptum. Capio cepi captum nemen ꝛ nõ ceptū ꝑ regulã Si pñs tenet a ꝛc. Sua composita mutãt a in i ꝛ hñt ceptū. vt accipio accepi acceptū ꝑ regulã. A si composita. ita recipio recepi receptum. cupio iui itū begerren Concupio idem.

De rio ꝛ tio.

Pario peperi paritū vl' ptū geberẽ sicut mulier. Sua cõposita sunt q̃rte cõperio experio. q̃tio q̃ssi q̃ssum schuttẽ schwindẽ. Lutio cussi cussum nõ est in vsu sꝫ eius cõposita schlahen.

Die Rercurii

Concutio ꝯcussi ꝯcussum. Percutio schlahen. Discutio discussi dis/
cussum scheyten oder erfarē. Nō sunt plura in rio z tio tercie. alia
sunt ꝑme vel quarte.

De uo per duas syllabas.

Semper uo dat ui. debet struo cum fluo demi.
Tribuo ui utum geben. Attribuo ꝯtribuo retribuo. Minuo ui utū
minderen. cōminuo diminuo. statuo ui utum setzen. ꝯstituo in/
stituo ꝑstituo substituo. Arguo ui utū straffen. metuo ui forchten
exuo vꝫ don. induo an don. Acuo scherpfen. cōgruo bequem sin.
ꝯspuo spyen. Diluo abweschen verdilgen. A nuo verbo inusitato
veniūt annuo innuo renuo.
Nota ruo habet rui ruitum vel rutum fallen. ita z cōpositā. eruo ui
itum vel utum ferlossen. Obruo irruo. Excipiunt a dicta regula
struo fluo stinguo.
Struo xi ctū zimmerē. astruo extruo ꝯstruo destruo
Fluo xi xum fliessen. affluo influo effluo ꝑfluo.
Stinguo xi ctum nō est in vsu. Extinguo vꝫ blasen. distinguo vn/
derscheiden

Debo.

Quero tibi. q̄t verba in bo faciūt p̄terita z supina. Dico duo. s. scribo
nubo cum cōpositis faciūt psi z ptū. Tria in bi z itum. z cōposita
a cubo ui itum. Scribo psi ptum schriben. Ascribo ꝯscribo pscri/
bo. Nubo psi ptum zu der e grieffen z ptinet ad feminam regens
datiuum. versus. Uir sponsam ducit sz viro femina nubit. Lam
bo bi itum lecken. Bibo bi itū drincken. ebibo bi itū vꝫ drinckē.
Scabo bi itum cluben. Cubo mutat in cumbo. sz m deponit in
p̄terito z supino. accūbo ui itum om sitzen ruwen. Recumbo ui
itum zu tisch sitzen. discumbo ui itum idem. ꝯcubo bui itum. bi/
schlaffen. Inde ꝯcubina.

De co.

Si co preueniat vocalis longa facit xi.
Nisi duo verba ꝯtinent hic q̄ sunt hec

Dico xi ctum sagen.	Addico edico ꝓdico p̄dico.
Duco xi ctum leiten	Adduco ꝯduco ꝓduco educo.

Sed si preueniat n vel s immediate.
A vel s abiicitur. hec ci facit illa vi.
Uinco vici victum vberwinden. ꝯuinco. Nosco noui notum erken
nen. Prenosco. Cresco creui cretū wassen. Accresco. Pasco paui
pastum weyden. depasco vel cor.

Dieta Decima

tem agnosco agnoui. ignosco oui. cognosco oui. sed habent otū vt
itum in supino. z glisco caret p̄teritis z supinis. Sed excipiuntur
verba que sequunt. Disco didici discitum lernen. Perdisco perdi
dici. Posco popposci poscitū heischen. Reposco repopposci. Et no=
ta q̄ composita istoꝝ duoꝝ geminant p̄terita ꝫ regulam Si cō=
ponant geminātia ꝛc. Compesco pescui pescitū bezwingen. Lon=
quinisco ꝫqueri caret supino wincken Parco pepci vel parsi. suꝛ
sparen. Jco ici ictum schlahen
Nota q̄ verba inchoatiue forme carent preteritis z supinis, vt sunt
amasco docesco feruesco calesco.

Die iouis, Dieta decima.

Dedo.

Jn si do vertit si per se longa preibit.
Hic alexāder more suo ꝓcedit ex ignotis. Et posset queri q̄t ꝟba ꝫti
nent hic. Dico septem que sequunt.
Rado rasi rasuꝛ scherē. Abrado p̄rado. Uado vasi vasum gen. eua
do inuado. Ledo lesi lesum quetzen letzē. allido collido. Rodo ro
si rosum nagen. abrodo corrodo. Ludo lusi lusum spillē. alludo il
ludo. Trudo trusi trusum stossen. extrudo intrudo. Plodo plosi
osuꝛ band zu samē schlahē. explodo. Fido fisus sum betruwen
Confido diffido. Sido caret p̄terito z supino fligben schinē vel scul
pere. Cudo cudi cusum smiddē. excudo incudo. Rudo rudi caret
supino clamare sic asinus rücken. Claudo clausi clausum schlieſ=
sen. ꝫcludo excludo. Plaudo ausi ausum verblidē. i. gaudere. ma
nus ꝫcutere ex leticia die hend zu samē schlahē. Diuido uisi sum.
deylen. ꝫdiuido simul partiri.
Ante do si veniat i vel u simul n mediante
Jn di preteriunt, sed in his n demitur ante
Scindo scidi scissum schniden. Abscindo rescindo. Findo fisi fissuꝛ
spalten. Perfindo refindo. Fundo fudi fusum giessen. Effundo
infundo. Tundo tutidi tusum schlahen zerknischen. Obtundo
contundo.

Uerba in do geminantia preterita

Tundo tutidi tusum. Sed tondeo scōe totōdi tōsum. Tendo teten
di tensum spannen. Extendo intendo. Sed quedam habent tuꝛ
vt intensus vel intentus. Pendo pependi pensum henck en. Ex=
pendo suspendo. Pendo pendi etiam habet. Et composita nō ge
mināt. Pedo pepedi vel pedi caret supino vistē. Cado cecidi casū
fallen. Occido ꝓcido media breuis. Cedo cecidi cesum media lon

ga ſchlagē dottē. Prēdo prēdidi vel prēdi prēſum griffen. Abſcon
do abſcōdidi itū vel abſcōdi abſcōſum verbergē.
Compoſita a do. Addo addidi itū zu tun. Condo condidi itū zym=
meren. Perdo pdidi itum verlieren. Trado tradidi itum verra
ten. Unde alexāder

A do compoſita formabunt di geminata

Nota ſex ꝟba in do tercie. geminãt ꝑncipiū ꝑteriti. Et duo cū mult
cōpoſitis a do geminãt finē ꝑteriti. Et bñ nota ꝙ cōpoſita gemi=
nantiū nō geminãt ꝑ regulā Si cōponant geminãtia.
Queto tibi. que eſt differentia inter compoſita a cado ⁊ cedo cecidi ⁊
cedo ceſſi ⁊ ſcindo. Dico ꝙ illa differentia eſt ſumme notanda. Et
quare hoc. Dico tibi qm̃ noticia illius differētie ad gloriā ⁊ hono
rē legentibꝫ in eccl'ia lectōes multū ꝙfert ⁊ illoꝝ ignorantia multos
ꝙfundit. Hoc ſic oñdo. Nā cū legit. Charitas nūq̃ excidit. ibi eſt
media breuis. eo ꝙ venit a cado. Cū legit. Sapia excidit colum=
nas ſeptē. ibi eſt media lōga qm̃ venit a cedo cecidi. Itē vt ſol non
occidat ſup iracundiā vr̃az: media breuis eſt. Itē herodes occidit
iacobum fratrem iohannis: media lōga eſt. Pro quo nota figu=
ram ſequentem.

A cado cecidi mutant a in i breuem.

Accido	accidi	
Incido	incidi	
Excido	excidi	
Occido	occidi	qꝫ hꝫ occaſum.

Iſta cōpoſita h ñt ci breuē ⁊ q̃ſi idē ſignificāt cū cado addita circum=
ſtātia ꝓpoſitōis. ⁊ carēt ſupinis ꝑter occido. Uñ. A cado cōpoſita
ſemꝑ caruere ſupino. Occido ſꝫ demas ⁊c.

a cedo cecidi mutant e in i longam

Lōcido	cōcidi	ꝯciſum	
Incido	incidi	inciſum	
Excido	excidi	exciſum	
Occido	occidi	occiſum	

Iſta cōpoſita vident eadē cū cōpoſitis a cado. Sꝫ differunt ꝓmo in
accētu qm̃ h ñt ci lōgam. ⁊ a cado ci breuē. Scōo nō idē ſignificāt
cum illis. Tercio differūt in ſupinis.

a cedo ceſſi nō mutāt e

accedo	acceſſi	acceſſum
incedo	inceſſi	inceſſum.
recedo	receſſi	receſſum

Iſta cōpoſita idē ſignificant cum ſimplici addita circūſtantia ꝓpoſi
tionis. A ſcindo ſcidi ſciſſum. Abſcindo abſcidi abſciſſum. Reſcin
do reſcidi reſciſſum.
Iſta cōpoſita in voce coincidūt cū cōpoſitis a cedo cecidi media lōꝫ

ga in ꝑteritis ꝛ tempib⁹ inde formatis. Et etiã partim in signifi/
catiõe. Sz differũt in ozthographia qm̃ ista scribunt ꝑ sc alia ꝑ c
sine s. Scõo differũt in supinis. ista hñt ssum ꝑ ss duplex. alia suz
ꝑ s simplex.

Ail aliud mutans prebens per cetera di do.

Omnia alia verba in do de quib⁹ nõ est dictum /habent di ꝛ sum
Scãdo scandi sum. climmen. Ascendo di sum. descendo. Fendo
fendi sum. nõ est in vsu. defendo offendo. Mãdo di suz essen. Ex/
purgat visum bitonia mansa vel bethonica. Pãdo di sum offen
baren. Expãdo. Accẽdo di sum an zindan. Incẽdo di sum verbir/
nen. sunt composita a candeo scõe ꝓiugatõis. Edo es est. edi esuz
vel estũ. i. comedere essen. Comedo edi esum vl' estũ idẽ/essen. Se
medo edi esum vel estum balb essen. Obedo esi esum vel estum.
vmb vnd vmb nagẽ. Es ꝑ comedis. da mihi versum. Si tibi de
ficit es/miser es. ꝛ pinguia nõ es. i. comedis. Est ꝑ comedit. Da
versum. Qõ lupus est agnum; nõ est mirabile magnum. Esse ꝑ
comedere. da versum. Sanus vis esse; noli de fructibus esse. id ẽ
comedere.

De go.

Si facit rgo. nisi sint a rego nata.

Mergo si sum sincken. submergo emergo. Spargo si sum spreitẽ.
Aspergo dispergo. Tergo si sum drucken. abstergo extergo. Ver
go si sum nahen.

Sed in xi cetera sunt.

Omnia alia cum cõpositis hñt xi.

Figo xi xum vesten
Tego xi ctum decken
Fingo nxi ictũ dichten
stringo xi ctum zwingen
Pingo xi ctum malen
Migo xi ctũ seychẽ oder netzẽ.
Predicta ꝙtuor deponũt
n lr̃az in supino
Jungo xi ctum zu fugen
Lingo xi ctum gurten
Tingo xi ctum ferben

Ungo xi ctum salben
Ango xi ctum quellen
Plango xi ctum schryen
stingo xi ctum nõ est in vsu.
Lingo xi ctum lecken.
Clãgo xi ctum clingen
Ringo xi ctũ reisen. indigri. nerren
Predicca decem retinent n.
sugo xi tum sugen
Fligo xi ctũ nõ est in vsu
Sz cõposita ꝓ fligo infligo.

Rego rexi rectum. regieren

corrigo xi ctum straffen
porrigo xi ctum. i. dare geben
pergo xi ctum gen
surgo xi ctum vff ston

Die Jouis

Jta alia composita. vt erigo arrigo resurgo. Excipiunt a regula Si in xi. verba que sequunt.

Lego legi { colligo egi ectum samlen / deligo egi ectum vßkiesen. / eligo egi ectum idem / plego plegi ꝛc. hñt sicut lego.

Excipiunt tria cõposita a lego. Intelligo xi ctum verston. Diligo xi ctum lieb haben. Negligo xi ctum versumen.

Tango tetigi tactum tasten. Composita nõ geminãt. Attingo attigi attactum. Contingo ꝯtigi ꝯtactum. Frango fregi fractum brechen. ꝯfringo infringo. Ago egi actum wirckẽ. abigo redigo. Ambigo cogo exigo transigo: quoꝝ significationes breuitatis gratia obmittunt habent egi actũ ꝛc.

Dego degi caret supino in armut leben.

Nota composita istoꝝ trium. Tango frango ꝛ ago mutãt a in i nõ tamen habent supina per e sed per a per exceptionem factam ibi. Sed debes demere do go. Pungo pro stimulare stupfen: habet pupigi. Pungo pro numerare zelen. punxi punctum. Pango p pactum facere pepegi geding machen. Pango pro cantare singen. habet panxi. Pãgo ꝑ ꝯiungere habet pegi zu samen fugẽ oder beften.

Debo.

Ho xi ctumqz facit.

Traho xi ctum ziehen. Attraho detraho. Ueho xi ctum furen. Aduehо inuehо.

Delo.

Dat ui lo ni geminetur. l.

Uolo ui willen. Colo ui ultũ eren. Nolo ui nit willẽ. Cõsulo ui ultũ raten. malo ui merwillen. Alo ui altũ vel alitũ coalui ꝛc. fuodem. molo ui ultũ malen. Nota molo hz multũ vel molitũ. Inde demolitus ꝛ nõ demultus in stuckẽ zu brechen. Et dicit demolitus media lõga a demolioꝛ deponẽtali gek nist

Nota cõposita a colo retinẽt o ꝑter oculo. i. abscõdere.

Nota volo ꝛ nolo reꝓiunt hꝛe supina ꝑ itũ: vt volitũ nolitũ qõ ꝓbat qꝛ ab eis veniũt volitio nolitio.

Uello velli aut vulsi vß ropfen. Euello idẽ. psallo psalli caret supino singẽ. Inde psalmus. Sallo salli salsum saltzen. Inde salsare idẽ. Salo sali salsum. Sallio iui sallitũ ꝑ l duplex ꝗrte ꝯiugatõis idẽ Salio iui saltũ ꝑ l simplex ꝗrte springẽ. Inde salto

Pello pepuli pulsum triben. expello impello.

Dieta Decima

Fallo fefelli falsum bedriegen. Inde falsus. i. deceptus. Cello celsi celsum aut cellui culsum. z hoc ꝑteritū est magis in vsu in suis cō positis/vt excello excellui. Inde excelsus. Precello ꝑcellui. Antecello antecellui. Omnia idem vberredden. ꝑcello schlaben. Inde ꝑculsus. z sic patet q vtrūq supinū est in vsu.

De mo.

Do dat ui dat itum.

Uomo ui itum kotzen. Tremo ui itum zittern. Gemo ui itū suftzē. Fremo ui itum grymmen. Excipiunt sex verba cum suis compositis. Premo ꝑssi pssum drucken. compmo depmo exꝑmo Emo emi emptum kauffen. Redimo erloyssen. Sumo sumpsi ptum nemē. Assumo ꝛsumo resumo. Promo pssi ptum singen. Depromo idem. como pssi ptum zieren. Inde comptus. i. ornatus. Desmo pssi ptum vñ nemen.

De no.

Pono posui itum setzen. appono compono expono. Gigno genui itum kinder gewinnen. Inde Genitus. sterno strauí atū strowē. ꝛsterno. sperno sprzeui sprzetum verschmaben. asperno consperno Sino siui situm gebengen. Desino iui vel ij. Lino liui litum. vel habet lini aut leui kleiben oder salben. Inde releui. Uñ Therentius. Omnia dolia mea releui ontstopt. Temno tempsi tēptum. ꝛtemno ꝛtempsi ꝛtemptum verschmaben. Cano cecini cantum: singen. Sed eius composita habent cecini centum: z mutāt a in i ꝑter occano. ꝛcino ui entum pariter canere. ꝑcino vorsingē. succino ui entum onder singen. accino zu singen. occano occanui occantum gegen singen. Unde Salustius. Jussu metelli cornicines occanuere.

Cerno cretum. i. videre. discerno discreui. ꝛcerno ꝛcreui ꝛcretū. Sz nota q cerno fm vsum habet vidi z non creui: ad differentiā crescui de cresco.

De po z quo.

Po dat ui dat itum.

Strepo ui itū wietigen oder vnstūmig sin. ꝛstrepo. crepo ui itū zerbrechen. Etiā est idē cū crepare prime. scopo ui itum keren. Inde scopa. i. scoba. Rūpo rupi zerbrechen. abrumpo corrumpo. sculpo pssi ptum vñ graben. serpo pssi ptum schlichē oder kriechē. scalpo pssi ptum kretzen. clepo pssi ptū stelen. carpo pssi ptū zeisen. sarpo pssi ptū egen. Inde sarpa ege vel karst. repo pssi ptū kriechē.

Coquo coxi coctū kochen. decoquo recoquo. Linquo liqui lictū verlassen. delinquo relinquo etiā derelinquo.

Die Jouis

Dero.

Tero triui itū ȝerribē. attero ȝtero detero. Bero gessi gestū dragen. aggero ȝgero egero digero. Uro ussi ustū brēnē. cōburo circūbu/ro. Curro cucurri cursum lauffen. p̄curro p̄cucurri p̄cursum. Sz alia cōposita nō geminant: discurro discurri.

Quero q̄siui q̄sitū suchē. acq̄ro inq̄ro pq̄ro. Uerro verri vel versi ver sum wendē oder kerren sicut porci. Sero serui sertum pflantzen oder impfen. sz seui satū seyen. Jsta differentia apud doctissimos nō seruat vt patet alibi.

Nota cōposita a sero qñ mutāt significatum simplicis

habent ui ȝ certum
- Assero ui ertū vast sagen. i. affirmari
- Dissero ui ertū wißlich sagē ridden
- Desero ui ertū. i. linquere lossen
- Edissero. i. apire exponere

De so.

So sui situmq̄z facit. sed deme capesso.

Lacesso iui itū. i. ad irā puocare vl' cū desiderio lacerare zerrissen. ac cerso iui itū zu ruffen. arcesso idē. Excipiunt

Capesso si suz. i. cū desiderio cape mit begird nemē. Facesso si suz mit flis etwas zu tun. Uiso si sum ire ad videndū. vel cū desiderio vi/dere. Pinso pinsui pistū backē. cēso cēsui cēsitum

De to.

Ante to c veniens in xi to mutat ȝ in xum.

Flecto xi xū biegē. Uerto verti versum keren. Plecto xi xū flechten. Meto essui essum meyē vt in pratis. pecto xi vel xui pexū. Mit/to misi missum sendē. Nexo xi vel xui nexū. peto iui itū heyschen sterto ui caret supino schnorckē oder ruffen

Sisto p̄ statuere setzē. statui utū. Sisto p̄ stare stō steti ȝ caret supīo.

Nota q̄ cōposita a sto: vt ꝯsto circūsto. Et composita a sisto: vt ꝯsisto circūsisto hñt eadem p̄terita in voce. vt ꝯstiti circūstiti: q̄ tñ differunt in significatiōe.

De vo per vnam syllabam.

De xo.

Soluo solui utū bezalen vnd entbinden. absoluo p̄soluo

Uoluo volui utū kerē. aduoluo euoluo reuoluo. Caluo calui caret supino kal werdē. viuo vixi victū lebē. ꝯuiuo reuiuo.

Nexo uexui xum knupfen. annexo ꝯnexo. Texo texui xum weben: vt fit cū filis. Textor eyn weber. Faxo caret vtroq;. Et est idē q̄ faciam futuri optatiui. vt Faxo faxis faxit. in plurali faxint. i. facias qs at. in plurali faciant ꝛc.

Dieta Undecima

Die Ueneris. Dieta Undecima.

De preteritis verborum quarte coniugationis.

Uero tibi. que verba sunt quarte ꝯiugatõis. Dico illa q̃ habent i longam ante re in infinitiuo in verbis actiuis ꝛ neutralibus. Uel que habent i longam ante re in secũ/da ꝑsona indicatiui/in passiuis communibus ꝛ depo/nentalibus: vt audior audiris vel audire. Largior largiris vel lar/gire ꝛc̃.

Quero tibi. quot sunt terminationes verboꝝ quarte in ꝑma ꝑsona pñtis indicatiui. Dico due generales q̃ sunt io: ꝛ tria in eo: vt ve/neo eo queo. Sz in spāli sunt. xiij.

Et sunt { bio dio lio pio sio vio cio
gio mio nio rio tio eo

Dat cio ꝓ̄ quotiens n ꝓcuenit.

Uincio vinxi vinctũ bindē. Uinco quē supero: sz vincio quē ligo vin clis. Sancio sanxi vel iui ctũ vel itũ. i. statuere firmare.

Hac sine dat si.

Alia verba q̃rte in cio nõ p̃cedẽte n hñt si. Farcio si fartũ fullen als wurst machē. refertio. sartio si sartũ neyē. resartio lappē oder bletzē versus. Dũ sartor sartit: farcit farcimina fartor.

Fulcio si fultum vndersetzen oder befestigē. Singultio si ultum er/suftzen oder geben. Rautio si rausum heyse werdē. Inde raucus heyse. Rancio si ransum gerist werdē. scio sciui scitum wissen. p̃/scio/rescio/nescio.

Cetera preteriti vocem fecere per iui.

Jui preteritum semper transfertur in itum.

Dia alia verba q̃rte ꝯiugatiõis hñt iui in p̃terito ꝛ itũ in supino. Et ꝯtinent hic valde multa verba q̃ sequunt.

Lambire wesselen. Delinire glimplich machen. Ambire vmb gen. Etiam est cupere begeren. Unire vereynigen. Adunire zu samen machen. Superbire hoffertig sin. Punire pinigen. Amicire cley/den. Munire vestmachen. Inde cõmunire premunire. Cio cis cire ruffen oder laden. Tinnire dulciter sonare. Scire wissen. Sopire end machen dun schloffen. Exsopire vß dem schloff we/cken. Consopire. i. simul dormire. Nescio. i. ignorare. Audire ho/ren. Exaudire verhoren. Inde Obaudio Subaudio. Sepire zu nen. Inde seps. Circumsepio. Consepio vmb zunen. Obedire ge horsam sin.

Odire hassen. Esurire hungeren. Custodire bewaren. Prurire iu/cken. Londire wurtzē. Erudire. i. doccre leren. Lecturio. Audictu/

rio. Fastidire verdrieſſen. Nutrire neren. Enutrio ꝯnutrio idem. Impedire hinderen. expedire forderen. ꝑpedire bekümerē. Tuſſire huſten. ꝯtuſſire. i. ſimul tuſſire. Lutuſſire kind huſten. ꝑſagire wiſ ſagen. mugire luen ſicut vacca. cenſio idem cum cenſeo: rugire grimmen ſicut leo. veſtire kleiden. vagire ſchryen. Beſtire begeren. Polire zierē. Balbutire ſtāmelen. Mollire weichē. Bluſtire verſchlinden. deglutire idem. ſallire ſaltzen. Bulire ſiden. Rebulire widder ſiden. ſitire dorſten. Irretire in den ſtrick brengen. Dormire ſchlaffen. ꝯdormire. i. ſimul dormire. Obdormire capitur ꝑ mori. Seruire dienen. deſeruire verdienen. ſeuire wutig ſin emire. i. ornare zeren. Redimire idem. Veneo veniui venum vel caret. i. vēdi verkaufft werden. Finire endē. Queo mogen. Neqo nit mogen. inſanire raiſen. ignire fueren. inſignire orneren zeichē. Linire ſalben. †

† quere ſic vent abarrep &c. zieffen

Nota omnia dicta verba quarte habent iui in ꝑterito z itum in ſupino ꝑter veneo. Et credo ꝙ pauca plura reperiunt: ideo que hic nō ponunt in bio cio dio zc. vide in tercia. Si ibi non ſint/quere in ꝑma.

Quero tibi. ꝙtuplicia verba excipiunt a regula. Cetera ꝑteriti. Dico alexander excipit ſex ſimplicia/ vt haurio ſepio ſentio cambio venio ſalio. Et cōpoſita a pario vt ſequit.

Haurio ſepio ſentio ſi dant. vi cambio vel pſi.

Haurio hauſi hauſtū ſchepfen. Inde hauſtus eyn drūck vel ſchepffung. ſepio ſepiui vel ſepſi ſeptū zunē. Inde ſeps eyn zun. Cambio biui vel campſi itū vel ſum wiſſelen. ſentio ſenſi ſenſum befinden aſſentio ꝯſentio. i. ſenſu ꝙcipe.

Dat venio veni. ſic que componis ab illo.

Hic ponit alia duo ꝙ excipiunt a Cetera ꝑteriti.

Venio veni ventum
- Aduenio eni entū zu kōmen
- Circūuenio eni entū bedriegen
- Conuenio eni entū vberkūmen

Salio ſaliui ſalui ſalī ſaltū ſpringen. Habet tria cōpoſita. aſſilio aſſiliui vel lui vel lī aſſultū. ita Reſilio exilio.

A pario dant nata rui.

Aperio
- aperio rui ertū vfftbun
- operio rui ertū decken

Excipiunt comperio comperi compertum finden.

Reperio repperi repertū idem

Quot verba excipiunt a regula Jui ꝑteritū. Dico iſta quinq; ſepelio amicio veneo eo z queo cū ſuis cōpoſitis.

Dieta Undecima

Sepelio iui ultū begrabē. Inde sepulcrū eyn grab. Amicio iui ictū. cleydē. Inde amictus eyn cleyt. veneo iui vel ij venū werden verkaufft. Et est ꝟbū neutrū passiuū de q̄ postea dicet. Itē scriptura. Quinq; passeres asse vencūt. i. vēdunt.

Quomō differūt venio p i z veneo p e. Dico differunt in q̄ztitate/in significatōe/in genere/z in preteritis z supinis Est venio neutrū: passiuū veneo dictum. Queo quiui quitum longū. mugen. sz nequeo nequitū breue. Eo is ire iui itum sua cōposita etiā hñt itum nō lōgum sz breue: vt adeo aditū: redeo reditū: transeo transitum Ambio iui itū longū hz vmb gon Pereo.

Superbio iui itū longū hochfertig sin.

De preteritis z supinis passiuorum.

Quero tibi quō verba passiua formāt sua supina. Dico codē mō sicut actiua. Nā actiua verba vt amo audio video mitto. z passiua verba: vt amor audior videor mittor hñt eadem supina in voce: licet differant significatiōe. Ergo sicut video hz visum: ita videor habet visum in supino.

Quero tibi/quō passiua faciūt sua p̄terita. Videt q̄ alexāder hoc nō docet. Dico q̄ passiua ꝟba nō hñt ꝓpriū p̄teritū sicut actiua z neutralia: sz hñt sua p̄terita circūloquuta ex ꝓticipio p̄teriti tempis z verbo substātiuo sum vel fui. Uñ si vis habere p̄teritū de verbo passiuo domor werdē gezampt: vide quō suū actiuū domo hz in supino. z hoc est domitū domitu: adde s z habes domitus ꝓticipiū p̄teriti tempis, Et tūc accipe sum z fui. vt domitus sum vl fui z nō domatus sum vel fui: est p̄teritū passiui. Sic p̄teritū de videor etiā formāt ab vltimo supino visz visu addēdo s vt visus: tūc accipe sum vel fui habes visus sum vel fui in p̄terito pfecto. Itez visus erā vel fuerā in p̄terito plusq̄pfecto. Itē visus essem vl fuissem in p̄terito optatiui. Itē sim vel fuerim in p̄terito pfecto cōiunctiui zc. vide formā illā cōiugādi in donato.

De deponentalibus.

Quero tibi/quid est verbuz deponētale. Dico qđ terminat in r z nō pōt dimittere r si dimittat r iā nō est latinū: vt loquor sequor. non em̄ dicit loquo sequo.

Quero tibi/quō deponētalia formāt sua p̄terita. Dico q̄ nō hñt ꝓpria p̄terita sz circūloquuta ex ꝓticipio p̄teriti tpis z hoc verbo sum vl fui. Et q2 hoc ꝓticipiū formāt ab vltimo supino vt dictū est: necesse est scire supina deponentaliū: de q̄bus nihil dictū est: eo q̄ deponentalia nō habēt eadem supina cū actiuis vel neutralibus in o/ sicut habent passiua.

Die Veneris

Quero tibi/quomõ deponentalia habent in supino. Dico q̄ alexander rñdet ad hoc p̄ hec metra

Si reperire cupis ex deponente supina.
Actiui finge vocem formaq̄ per illam.

Dicit q̄ de q̄libet deponentali oportet fingere vocẽ actiui v̄bi. z sicut illa vox actiua formal suũ supinũ: ita z deponẽtale. Sz ista fictio nimis obscura est p̄ pueris: ideo alit̄ dicendũ est

De preteritis z supinis verborum deponentalium prime coniugationis.

Deponens prime dabit atum nil trahis inde.

Dicit q̄ omnia v̄ba deponẽtalia p̄me ꝯiugatõis hñt atũ in supino. Et p̄ ꝯsequẽs hñt atus sum vel fui in p̄terito. z nulla est exceptio. Et sunt circiter ducenta z. xxx. p̄me ꝯiugatõis: p̄ter aliq̄ composita. Qm̄ v̄o putile sit pueris scire eoꝝ regimen z teuthonicuz: ideo notãda sunt ea que sequunt.

Quero tibi quẽ casum regunt deponentalia post se. Ego distinguo. Nã deponẽtalia sunt duplicia.

Quedam p̄ñt vulgarizari p̄ werden. z oĩa illa sunt vera actiua q̄ ad significatiõez: vt patior ich lide. põt dici in tercia p̄sona das wirt gelittẽ. Lucror das spil werd gewonnen: ita furor polliceor ꝛc̃. Et omnia illa regunt accusatiuum casum p̄prium: z tres casus cõmunes scz datiuum accusatiuũ vel ablatiuũ tp̄is. z adhuc ablatiuum sine p̄positõe si sententia req̄rat. Eodẽ modo sicut actiua in o: vt lego audio.

Verboꝝ deponentalium

Quedã nõ p̄ñt vulgarizari p̄ werdẽ. z oĩa illa sunt vera neutralia quo ad significatõez: z nõ regunt casum p̄prium: sz bñ tres casus cõmunes scz datiuũ accusatiuum vel ablatiuum tempis; z alium ablatiuum sine p̄positõe: vt sunt gradior luctor rixior. Nõ em̄ põt dici ich werde gegangẽ. ich werde geringen.

Nota q̄ inter deponentalia actiua seu transitiua quedã magis frequenter regũt accusatiuũ sine datiuo. Quedã etiã datiuũ sine accusatiuo: ideo illa ponent̄ hic distincte p̄ ordinẽ cũ suo vulgari ad maiorem puerorũ instructionem.

Deponentalia actiua sepius regentia accusatiuum.

Admirari vel mutãdo d in m ammirari verwonderen
Adhortari zu reitzen oder zwingẽ.

Dieta Vndecimá

Abhominari vnmenſchlich geberen. Affari zu ſprechen.
Amplexari vmb helſen. Amplectari vmb gryffen. Appciari verdie-
nen. arbitrari ſchetzē. atteſtari zugē. aucupari fogel fahē. auguria-
ri eſt pnoſticare futura ex garritu auiū. aruſpicari. auſpicari idem.
Calūniari ſchendē. Cōtari erfarē. Conari arbeiten
Comitari nach folgen. criminari beſchuldigen. conſolari troſten.
conteſtari bezugen. conſpicari ſehen. conſpectari ſien. Conſectari
comminari dreuwen. Commemorari gedencken. Contutari be-
ſchirmen. cooperari mit arbeiten. Contemplari beſchowen.
Commentari gloſieren. Caſtrametari vff werffen. contriſtari be-
druben.
Deſolari verderben. Diuinari vorſagē. Depdari beraubē. Diuarica-
ri verwarloſſen. Dedignari ervnwirdigē. Digni wirdigmachen
Degdari abſetzen. Depopulari ervnreynigē.
Effari vff ſprechen. Epulari eſſen. Execrari vermaledyen. Emulari
nochfolgen. Eiulari weynnen. Exemplari glich bilden. Exhorta-
ri vermanen.
Fantaſiari fantiſieren. Fari ſprechē. Fabricor machē. Fabulari mer
ſagen. Fruſtrari betrigen. Furari ſtelen.
Hortari vermanen. Hominari gruwē. Hoſpitari herbergē.
Jaculari ſchieſſen. Imaginari bedenckē. Imitari nachfolgen. Inē-
pretari vflegen. Inſectari nach folgen. Jurgari beſchelten. Inſi-
ciari leuken.
Lachrymari weynen. Limphari vermuſchē. Lucrari gewinnē. La-
mentari clagen.
Machinari. i. in malo laborare. modulari ſingē. meditari gedēckē.
mercari kauffen. metari. i. caſtrametari. Memorari gedeucken.
Mirari verwundern. minari dreugen. minitari. i. frequentē mi-
nari. miſerari erbarmen. morari wonen. tūc eſt neutrale. Obteſta-
ri beſweren. Opinari wenen. Opari wercken. Obiurgari ſcheltē.
Oſculari kuſſen. Deoſculari idem.
Preciari lonē. Precari bittē. Preuaricari vbertrettē. Preuerti vor
gon. Prenoſticari wiſſagē. Premeditari vordenckē. Predari be
raubē. pollicitari frequentē polliceri. populari berauben. pſcrutari
erfarē. preſtari bezugē. pſtolari zu laſſen. Preſtolor expecto: pſto-
lor q̄rere dico. pſpicari durchſehen. Piſcari fiſchen. Rimari vn-
derſuchē. Recordari gedencken.
Sectari volgē. Scrutari erfarē Sciſcitari vnderſuchē. Citari laden
ſolari troſten. ſpeculari. i. videre. ſuſpicari verſchmahen.
Supplicari vbergewinnē. Sermocinari predigen. Sophiſtica-

Die Veneris

ri.i.decipe betriegē.testari eyn sel geret setzē oder zugē.testificari bezugē.testamētari testamēt machē.vaticinari.i. pdicere futura.venari iagē.venerari.i.honorare.Zelari lieb habē oder hassen.

Nota bñ q oia dicta deponētalia sunt vera actiua fm significatiōez vt dictū est sup̄.z sic regūt accusatiuū sicut actiua. Et pñt capi passiue z regere ablatiuū mediāte ppositiōe a vel ab sicut passiua: vt canes venant z furant lepores. Et lepores venant z furant a canibꝰ.vide infra Largior expior ꝛc.

Deponentalia prime que sepius regunt datiuum

Aduersari widderwertig sin.Adulari schmeychelē. Assentari idem. verwilgē.Ancillari dienē.Aminiculari helfen.Auxiliari idē.Amicari frunt sin.Cōtumeliari speyhē lesterē. Cōuersari zu samē kerē by eyn ander lebē.ctrouersari teglich kiuē.colletari mitfrowē.cuciari lilich zu sprechē schendē.vel ē deridere.ctrariari gegē sin.gratulari mit frowē frolich sin.causari dingē.causidicari vꝑ sprechen cōmorari mitwonen rasten.

Dominari herschē regit gtm̄ vel dtm̄.Famulari dienē. Fragari widder ston.Gratulari frolich sin.Graciari dāckē.Gratari idē. Gratificari idē.Geniculari knubigen

Inciminari abdrien verbietē. Indignari vnwirdigē. insidiari hassen widder stāt don.inimicari viand sin.iniuriari vnrecht tun.letari frolich sin.opitulari helfen.Obuersari tuglich sin.i.quersari.

Predominari fur herschē. Patrocinari helfen. Principari.i.dñari

Propinq̄ri nahē.Queritari dickwil suchē.Querulari clagē. Refragari widderston.Suffragari helfen.

Deponentalia prime neutralia vel absoluta.

Adulterari ee brechē.Agonizari sterbē strītē.Altercari kriegē.Altricari idē.Argumētari arguwierē.Aruspicari wickelē.Ampullari.i.superbire zauberē.Ariolari idē.Attediari verdriessen

Bachari truncken werden.Bellari striten. Cōcionari.i.alloqui zu sprechen.Confabulari zu samen schwetzen. Cauponari verkauffen.Cauillari verliegen.Crapulari vber essen.Cachinnari lut lachen.Crissari.i.sonus in coitu.Cunctari.i.morari dubitare.Contari erforschen.

Delectari lust habē.Debachari.i.inebriari. Deiāctari entnuchteren. Euagari vꝑ wādern.Exiliari in ellend sin.Fornicari vnkusch sin Frumētari frucht bregē.Grāmaticari lati sprechē.Grecari gregst sprechē.Grassari.i.latrocinari.Gladiari schirmē.Gesticulari verbleid sin.i.gestire.Gliari herschē.Hastiludiari mit sperē stechen.

Jocūdari frolich sin. Jāctari zu morgē frue essen. Jāctaculari idem

Dieta Vltima

Inflari.i.supbire. Latrocinari mordē. Latinari latī sprechē. Lucta/
ri wuesten ringē Luxuriari vnkusch sin
Mechari vnkuscheit tribē. meretricari idē. metrificari verß machē.
machinari arbeten in bosem. Nugari liegē. Nuncupari.i. noīari
Noīari idē. Negociari bewerben. Obsonari fiant sin. Uñ. Obso/
nor ↄratus; obsonor nocte sit esus. Otiari ledig sin Omeliari ome
lyen machen. Placitari gutigen. Perplectari verschlagen sin.
Periclitari in sorgen sin. Poetari poetlich riddē. Preliari strīcē.
Peregrinari zu den helgen gon.
Rixari kiffen mit wortē. Rethoricari schon ridden.
Spaciari wādern. sophisticari betruglich sprechē. scortari huruisch
leben. Ticionari eyn brant in daß fuer steckē
Trufari schalckheyt tribē. Tristari bedrubē. Cōtristari idem. vel re
actm̄. versari wādelē lebē geen. versificari verß machē. vagari wil
lick gon hin vnd her wandelē. verecūdari schamen.

De preteritis ⁊ supinis verborum deponentalium se/
cunde coniugationis.

Sed faciunt in itum curtam tibi pauca secunde.
Dicit pauca deponētalia secūde hñt itū breuē in supino. ⁊ p ꝫsequēs
hñt itus sum vel fui in p̄terito.
Quero tibi/q̄t sunt deponētalia scde q̄ hñt itū curtā in supino.

Dico quatuor
- Uereor veritus sum vel fui schamē forchtē
- Reuereor eritus sum vel fui eren
- Polliceor pollicitus sum vel fui geloben.
- Mereor meritū in supino verdienē. Sz hz merui in p̄terito vt patebit.

Quero q̄t excipiunt deponētalia scde q̄ nō hñt itum.

Dico quinqz
- Medeor caret p̄terito ⁊ supino artzen.
- Tueor tutus sum beschirmē. intueor ꝫtueor
- Miſeor misertus sum vel fui erbarmen
- Reor ratus sum vel fui meynen
- Fateor fassus sum bekennē. Cōfiteor veriehē. diffiteor.

Quot sunt deponētalia scde. Dico. ix. cū suis cōpositꝭ q̄ iā dicta sunt.

Die Sabbati. Dieta vltima.

De preteritis ⁊ supinis verborum depo/
nentalium tercie coniugationis.

Quero tibi/q̄t sunt deponentalia tercie ꝫiugatiōis. Dico. xxviij. quo/
rum tria carēt p̄teritis ⁊ supinis. ⁊ sex formāt sua supina regulari
ter fm vocē actiui fictā. Et alia sex decē ⁊ nouē formāt supina irre/
gulariter. Liquor caret p̄terito ⁊ supino schillen. Uescor caret

vtroq3 gebꝛuchē. Reminiſcoꝛ etiā caret vtroq3 gedenckē. Fungo functus ſum regulariť ſicut iungo gebꝛuchē. Cōplectoꝛ cōplexus ſum regulariť ſicut necto vmb griffen. Naſcoꝛ natus ſum regulariť ſicut noſco werdē geboꝛē. Nitoꝛ niſus ſum arbeyten: regulariť qm̄ ꝫ nullā regulā. Sꝫ nitoꝛ nixus ſum geberē. i. parere. enitoꝛ cō nitoꝛ. patioꝛ paſſus ſum regulariť ſic̄ q̄to lydē. Utoꝛ vſus ſum regulariť qm̄ ꝫ nullā regulā gebꝛuchen.

Sequuntur. xix. verba que irregulariter formant ſupina.

Gradioꝛ greſſus ſum gen. aggrediꝛ ingrediꝛ pgrediꝛ. Cōminiſcoꝛ cōmētus ſuꝫ verſierē. ita dicit Therētius cōmētū placet. Etiā eſt exponere. Inde cōmētoꝛ atus ſum. Fruoꝛ fruitus fructus freꝫtus ſum gebꝛuchē. pficiſcoꝛ pfectus ſum reyſen. Laboꝛ lapſus ſuꝫ vallē, allaboꝛ collaboꝛ. Nāciſcoꝛ nactus ſum vberkummē. Adipiſcoꝛ adeptus ſum idē. i. acq̄rere. Paciſcoꝛ pactus ſum eyn geding machē. Ulciſcoꝛ vltus ſum. i. vindicare rechē. Iraſcoꝛ iratus ſum zornig werdē. Obliuiſcoꝛ oblitus ſum vergeſſen. Queroꝛ queſtus ſum clagē: ꝫ queroꝛ idem. Expgiſcoꝛ exprectus ſuꝫ vꝫ dem ſchlaff wecken. Fatiſcoꝛ feſſus ſum mied ſin. Defatiſcoꝛ. Apiſcoꝛ aptus ſum bequem weſen. Tuoꝛ tuitus ſum. i. videre. Intuoꝛ inſpicere Loquoꝛ loquutus ſum ſprechē. Alloquoꝛ colloquoꝛ redē. ſequoꝛ ſequutus ſum nachfolgē. ꝫſequoꝛ inſequoꝛ.

De preteritis ⁊ ſupinis verborum deponentalium quarte coniugationis.

Item quarta dabit longum potioꝛ ita formatꝫ

Quero tibi/q̄t ſunt deponētalia q̄rte ꝫiugatōis. Dico in toto ſunt decē: q̄ꝫ ſex faciūt ſupina p̄ itū regulariť; ⁊ alia q̄tuoꝛ irregulariť. molioꝛ molitus ſum pinē oder arbeitē. demolioꝛ itus ſum. i. deſtruere. potioꝛ potitus ſum gebꝛuchē. partioꝛ partitus ſum deylē. Bipartioꝛ tripartioꝛ. Largioꝛ largitus ſum gebē. Inde largus milde. Blādioꝛ blāditus ſuꝫ flatterē. Inde blādus ſchmeychelen

Mētioꝛ mētitus ſum liegē. Inde mēdaciū. ſortioꝛ ſortitus ſum geloſſet erfolgē oberkōmē. Expioꝛ exptus ſum onderſuchē erfarren exptus belefft. oꝛdioꝛ oꝛſus ſuꝫ zetelē oder anhebē zu reddē. Sꝫ oꝛdioꝛ itus ſuꝫ regulare ē webē. metioꝛ mēſus meſſen. Inde mēſura eyn maß. oꝛioꝛ oꝛtus ſuꝫ vff gō. Inde oꝛtus eyn vffgāg. Nota hec tria oꝛioꝛ moꝛioꝛ potioꝛ ſunt tercie vel q̄rte ꝫiugatōis; tm̄ oꝛioꝛ oꝛiꝛi potioꝛ potiri magis dicit̄ p̄ q̄rtā. ⁊ moꝛi p̄ terciā.

Moꝛioꝛ moꝛtuus ſuꝫ ſterbē. irregulariť tm̄ ab eo venit moꝛiturus ⁊ ab oꝛioꝛ oꝛiturus q̄ſi illa formarēt regulariť ſupina.

Dicta Vltima

Quero tibi/quot sunt ꝟba cõmunia. Dico ſm alexandrum sunt nouem: vt patet hic.

Largior experior veneror morior osculor hortor.
Eriminor amplector tibi sunt communia lector.
Et bene si numeres interpretor addere debes.

Largior expior sunt q̃rte. dictum est iã sup̃. Veneror morior osculor hortor/criminor/z interpretor sunt p̀me ꝯiugatiõis. z habent atus sum in p̃terito. z ãplector ãplexus sũz est tercie belsen oder werdẽ gebelst. Quare ista sunt cõmunia. Dico qm̃ t̃minant in r z nõ p̃nt dimittere r: z cũ hoc hñt significationẽ actiuã z passiuam: vt veneror amicũ: ich ere minem frũt. veneror ab amico: ich werde geert võ minem frũt. Cõtra. Oia deponẽtalia trãsitiua. s. q̃ p̃nt vulgarizari p werden terminant in r z hñt significatõez actiuã z passiuã qõ sic pbo. Lucror denariũ z denarius lucrat a me. Lupus furat ouez z ouis furat a lupo zc. Et talia sunt multa: igit multo plura sunt ꝟba cõmunia q̃z nouem. Item oia dicta formãt de se q̃tuor p̃ncipia sicut cõmunia igit.

De verbis anormalis significatione.

Quero tibi/quot sunt ꝟba neutrapassiua. Dico ſm alexandz sunt quatuor. ꝟsus.

Exulo vapulo veneo fio quatuor ista.
Sensum passiui sub voce gerunt aliena.

Quare dicunt neutrapassiua. Dico qm̃ sub voce neutrali habent significationẽ ꝟbi passiui. Exulo aui atum. ich werde vertreben
Vapulo aui atũ ich werde geschlagen. Veneo iui venũ ich werd verkaufft. Fio factus sum ich werd gemacht.

Cõtra. adhuc sunt plura. igit zc. Liceo ui itũ ich werd vor gezogẽ. i. honorari. Nubo nupsi nuptũ ich werd vermahelt

De anormalis coniugatione.

Quero tibi. quot sunt ꝟba neutropassiua. Dico septem

Audeo cum soleo fio quoq; gaudeo fido.
Prandeo cum mereo neutropassiua tibi do.

Quare dicunt neutropassiua. Dico qm̃ sub voce neutrali habent p̃terita ꝟboꝝ passiuoꝝ.

Audeo ausus sum	Fido fisus sum
Soleo solitus sum	Prãdeo prãsus sum
Fio factus sum	Mereo mestus sum dnren.
Gaudeo gauisus sum	Alioꝝ significata vide sup̃.

Die Babbati

Quero tibi/quot sunt verba neutripassiua. Dico quatuor.
Operior mereor diuertor sic liceorqz.
Neutripassiua quia neutri preteritum dant
Ista sunt neutripassiua: quia sub voce passiua habent ꝑterita verboꝝ neutraliu̇m.
Operior operui beyten. Operio decken. Mereor merui verdienen mereo druren. Diuertor diuerti vmb keren. Liceor licui achten. Liceo werden geacht
Quero tibi/quot verba sunt anormala in impatiuo. Dico quatuor. ꝙz alexãder ponit tria. ſ. dico duco facio ⁊ fero ꝙ solũ irregulariter formãt secundã ꝑsonam impatiui.
Dico dic non dice
Duco duc non duce
Facio fac Fero fer.
Sz cõpositа a facio ꝙ mutãt a in i formãt impatiuũ regulariter: vt infice refice pfice. Fero ꝯiugat irregulariter: vt fero fers fert: dicerẽt regulariter fero feris ferit ⁊c̃.
Sum ꝯiugat irregulariter Sũ es est ⁊c̃. Uolo ꝯiugat irregulariter. vt Uolo vis vult. diceret regulariter Uolo volis volit. de istis habes in donato, valde bñ videas illic qm̃ summe necessariũ est ꝯiugationes istoꝝ trium scire.

Documentum optimum.

Formam preterita seruant per anormala verba.
Dicit ꝙ ꝙz ꝟba anormala irregulariṫ formẽt tẽpus pñs ⁊ tpa formata a pñti/tamen illoꝝ ꝑterita ꝑfecta sunt regularia ⁊ formant de se sua tempa regulariṫ.
Exemplũ. Licet fero sum ⁊ volo ꝯiugent regulariṫ in pñti ⁊ in tẽpoꝛib⁹ inde formatis. Tñ coꝝ ꝑterita. ſ. tuli fui ⁊ volui regulariṫ ꝯiugant ⁊ oĩa tpa inde formata/ꝙ sunt rã/sem/rim/ro/se. Exẽplũ vt tuli tulerã tulissem tulerim tulissem tulero tulisse: ita de alijs.
Quero tibi/quot sunt verba hñtia ꝑterita accõmodata. Dico ꝑm alexandrum septem. ꝙz addiṫ sum ꝑm aliquos.
Aio sisto fero tollo ferio furo cerno.
Ex his preterita negat vsus habere creata.
Aio dixi Tollo sustuli Cerno vidi Sisto steti
Ferio ꝑcussi Sum fui Fero tuli Furo insaniui

De verbis defectiuis.

Quero tibi/quot sunt ꝟba ꝙ sub voce ꝑteriti hñt significationẽ pñtis ⁊ ꝑteriti. Dico quatuor. ꝟsus.

Dieta Vltima

Bis duo sunt odi noui cepi meminiq3.
Que retinent sensum presentis preteritiq3
Datq3 mementote memini dedit ante memento.

Quid significāt odi noui cepi ꝛc. Dico odi ich haß oder hab gehaßt. Noui ich kēne oder hab erkant. cepi ich habe an oder hab angefangē. Memini ich gedenck oder hab gedacht.

Coniuga mihi odi. Indicatiuo mō tempe p̄senti ⁊ p̄terito perfecto odi odisti odit. In plurali odimus odistis oderūt vel odere. Preterito impfecto ⁊ plusquāpfecto oderam ras rat. Futuro indicatiui impatiuo ⁊ futuro caret. Optatiuo mō tpe p̄nti ⁊ p̄terito plusquāpfecto vtinā odissem/es/et/ꝛc. Item memini ⁊ alia sic ꝯiugātur: sz memini habet in futuro impatiui in singulari memento. ⁊ in plurali mementote.

Declina Forem. Indicatiuo ⁊ impatiuo caret. Optatiuo mō tempe p̄nti ⁊ p̄terito impfecto Forem fores foret. i. essem esses esset. In plurali Forent. i. essent. Coniunctiuo caret. Infinitiuo Fore. Alijs caret. Eodem modo declinantur sua composita. Affore/ꝑfore/defore/pfore.

Differunt tamen esse ⁊ fore. Esse significat p̄ns das sol sin. Fore significat futurꝫ das sol werdē.

Declina malo. Indicatiuo mō tempe p̄nti malo mauis mauult. in plurali malumus mauultis malūt. Preterito impfecto malebā bas bat ꝛc. Preterito pfecto malui isti it. Et ita regulariter ꝑ omnia tempa formata a p̄terito. Preterito plusquāpfecto maluerā ras rat ꝛc. Futuro ⁊ impatiuo ⁊ eius futuro caret. Optatiuo mallem les let. Preterito pfecto ⁊ plusquāpfecto maluissem es et ꝛc. Et est compositum a magis ⁊ volo. Et ideo regit accusatiuū cum ablatiuo: vt malo virtutē auro

Nolo sic ꝯiugat. Nolo nōuis nōuult. in plurali nolumus nōuultis nolūt. In preterito imperfecto nolebam bas bat. in preterito pfecto nolui isti it. in p̄terito plusquāpfecto nolueram ras rat. Futuro nolam es et. in impatiuo Noli nolit. in plurali nolimus nolite nolint. Futuro nolito. in plurali nolimus nolitote nolūto nolūtote. in optatiuo nollem es et ꝛc.

Edo sic declinat, put est verbum anormalum. Indicatiuo mō tempore p̄nti Edo es est. in plurali edimus editis edunt. in preterito impfecto edebam bas bat ꝛc. in p̄terito pfecto edi edisti edit. ⁊ sic ꝑ omnia tempa declinat regulariter formata a p̄terito/vt ederaz edissem/ederim/edissem edero ꝛc. Sz edo compositum ab e ⁊ do das dare habet in p̄terito edidi ꝑ regulam A do composita ꝛc.

In impatiuo ede edat.in plurali edamus edite vel este edãt. Itẽ in passiuo estur vel editur. In omnibus alijs ꝙugat regulariter sicut verbum tercie coniugationis.

Queso est maxime defectiuũ:qz nõ hz plus ꝙz quesumus.

Explicat nõ hz nisi expliciũt/es hat eyn ende. Infit solũ est pñtis indicatiui. Inqt est pñtis z ꝑteriti.venit ab inquio

Inquã ꝫm alexandrũ solũ est pñtis z futuri.

Declina mihi inquio. Indicatiuo mõ tempe pñti inquio inquis inquit.in plurali inquimus inquiũt.ibi caret secũda ꝑsona.oĩbꝫ ꝑteritis caret.Futuro inquã inques inquet. Plurali caret. In imparatiuo inque.Oĩbꝫ alijs caret.

Ausim ausis ausit. In plurali ausint. Et hoc in futuro optatiui z in pñti coniunctiui. Et quia coniunctiuum sepe ponit ꝑ indicatiuo ideo ausim repit in pñti indicatiui. Exemplũ/vt nullo pacto hoc ausim facere:ꝑ nõ audeo.

Aue.in plurali auete in impatiuo werdest oder sist gegruest. Uale. in plurali Ualete in impatiuo got bewar uch. Et ita dicit recedẽs Et aue dicit veniẽs.Salue.in plurali saluete werst gegruest. Et ita dicit tã veniẽs ꝙz recedẽs.

Declina aio. Indicatiuo mõ tempe pñti aio ais ait. In plurali aiũt in ꝑterito impfecto aiebam bas bat.Bamus batis bant.Preterito ꝑfecto aio aisti ait.in plurali aierunt.Faxo faxis faxit. in plurali faxint.i.faciã facias faciat z faciãt. Et hoc solũ in futuro optatiui. Ledo ꝑ dic solũ in impatiuo.ceteris caret.

De quatuor formis verborum.

Uero tibi.quot sunt forme in verbo. Dico quatuor.s.ꝑfecta forma:vt lego.Frequentatiua vt lectito. Inchoatiua:vt feruesco.Meditatiua:vt lecturio.vñ alexãder.

Quatuor in verbis sunt forme.preteritisqz.
Unde formaꝫ verbum ꝑfecte forme.Dico a nullo:ꝫ alia formantur ab eo.vñ alexander

Ex verbis illas perfectis credimus ortas

De formatione frequentatiui sunt tres regule.

Ex u suprem decet o formare supini.
Sic curro curso formabit nectoqz nexo.

Uerbũ frequentatiuũ hz tres terminationes
- in to;vt volito
- in so;vt curso.
- in xo;vt nexo.

Dicta Vltima

Prima formatio est vt capiat posterius supinum t mutet u in o. sic a cursu venit curso. ab auditu venit audito. Et significat idem qd suum verbum pfecte forme cum frequētatione: vt curso. i. frequē/ ter curro.

Nota q frequentatiua quandoq formant a verbis carentib⁹ supi/ nis vsitatis. A lateo latito. A paueo pauito. Ab egreo egroto. a lu ceo lucito.

Arguo tibi/si ꝑma regula esset vera tunc a factu diceret facto: a lectu lecto: a cursu curso. Sz hoc est cōtra poetas t oratores q̄ nō vtun tur illis bisyllabis. Sz dicūt lectito factito cursito. Dico q ista po steriora formant a ꝓnibus frequentatiuis formatis ꝑm primaz regulam.

Si tamen a longa sit in illis in ante suprema.
Hanc in i mutabis formans t eam breuiabis.
Sic rogo dat rogito, sic aptito fiet ex apto.

Secunda formatio est de verbis prime coniugationis que habent atum in supino. Tu mutabis a in i t u in o: vt a rogatu rogito. a volatu volito.

Contra. A do datum venit dotare. a ratu ratare que non mutant a in i. Dico regula intelligitur de verbis dissyllabis: t quando est a longa.

Sed si perfecti sit preteritum retinens gi.
Tunc ex persona presentis deme secunda.
S. t to iungas legito sic ex lego formas.

Tercia formatio est de ꝟbis tercie ꝯiugatiōis hñtibus gi in ꝑterito tūc formabis a scda ꝑsona pñtis ꝭpis indicatiui deponēdo s t ad dendo to: vt a legis legito: ab agis agito ⁊c̄.

Contra. dicit donatus a lego venit lectito q̄ nō legito. Dico nō est in conueniēs q ab vno ꝟbo formen̄t duo vel tria frequētatiua. a le/ go eī̄ veniunt tria. s. lectare ꝑ ꝑmā regulā. t a lectatu lectito ꝑ se/ cundam. t legito ꝑ terciā.

Dic mihi/a mergo venit mergito. a ꝑgo ꝑgito. a fluo fluito. a ꝓpluo pluito: q̄ regula alexādri vel ipe est diminutus.

Scisciton t citon dices. t querito sector.

Excipiun̄t quatuor verba in textu posita q̄ irregulariter formātur a suis verbis. Nā scisciton venit a scisco pñti indicatiui t nō signifi/ cat idem cum ꝑmitiuo. t citon a cieo citū qđ in o terminat. Queri to formal a secunda ꝑsona. sector a sequutum ꝑ sincopaz. Et sunt omnia ꝑme ꝯiugationis.

Die Babbati

De formatione inchoatiue forme.

Hanc inceptiuam formam veteres posuere.
Lo cum persona presentis iunge secunda.
Verbi perfecti. decet hinc exemplificari.
Ferueo feruesco dat norma tepeoqz tepesco.
Sed dices hisco cum regula seruat hiasco.
Hanc declinari faciet tibi tercia verbi.

Verba inchoatiue forme terminant in sco. Et formant a secūda pso na pñtis tempis indicatiui p additionem co. vt ferueo ferues ve nit feruesco. Ab horres horresco. Ab amas amasco. ita labasco in tegrasco/dormisco edormisco. Et significāt idem qđ sua verba p/ fecte forme cum inceptione.

Multa essent hic dicēda de inchoatiuis q̄ habent in ope maiori. Et sunt oia tercie ꝯiugatōis: z carēt ꝑteritis z supinis.

De formatione meditatiue forme.

In meditatiuis fiet formatio talis.
Verbi perfecti supremu m pone supinum.
Et finem breuia cum quo rio sit sociata.
Parturio facere sic debes esurioqz.
Verborumqz data sit declinatio quarta.

Verba meditatiue forme terminant in rio. Et formant a posteriori supino corripiēdo u z addendo rio; vt a partu parturio. a lectu le cturio. Et significāt idem qđ verbum pfectum cū meditatōne vel desiderio. Et sunt quarte ꝯiugatiōis carētia ꝑteritis z supinis/p/ ter esurio iui vel ij: z pturio iui. Unde Cicero. Utinam aliq̄n do/ lor populi romani pariat qđ iaz diu pturijt. i. parere cupiuit z de/ siderauit: ita amaturio deum meū. i. amare cupio z desidero deū meū. Uisurio saluatorē meū. i. videre medito z desider o. Ad cu/ ius visionē ꝑpetuā nos ꝓducat omps deus in seculoꝝ secula be/ nedictus. Amen.

Primi tractatus exercitij pueroꝝ grāmaticalis finis. Quem quisqz paruo labore (si q̄zcita ingenij fuerit) sine p̄ceptore discere posset. in q̄ si qui se oblectauerint z exercitauerit/ad secūduz tractatū qui de regimine z ꝯstructione omnium partium est/solidissimum si/ bi fundamentum ꝓcipient.

Prologus

Secundus tractatus exercitij puerorum.

Ostq̃ iuuenes sciant p̄ p̄mũ tractatũ genera t̄ declinatiões omniũ nominũ ꝓnominũ t̄ ꝓticipioꝝ. Noscãt quoq̃ p̄terita t̄ supia omniũ v̄boꝝ/t eoꝝ p̄ quiq̃ tpa t̄ modos declinatões. Consequenť in hoc secũdo tractatu discere studeãt: quo pacto iste ꝓtes inť se ꝯiuncte sub debita ꝯuenientia generis numeri casus ꝓsone vel alioꝝ accidentiũ/faciant oõnes congruas ſm ordinem octo ptiumoõnis. Et sunt huius tractatus scõi capl'a octo. In p̄mo docet de modo traducendi materias latinas in nostrum vulgare. In secũdo de decem regulis cõgruitatũ cũ tribus regulis poetaꝝ t̄ oratoꝝ pulcerrimis/vbi distinctissime ponunť regule t̄ oõnes que nobis ꝓpiunť/ꝓmittunť t̄ ꝓhibenť. In tercio de regimine t̄ ꝯstructõe nominũ substãtiuoꝝ t̄ adiectiuoꝝ. In q̃rto de regimine ꝓnominũ. In q̃nto de regimine v̄boꝝ/t sic p̄ ordinem octo ptiumoõnis quẽ ordinem si placeat scire videať supra in p̄ncipio p̄mi tractatus.

In hoc secũdo tractatu qui est de dyasintethica correspõdente secunde pti alexandri/nõ est opus lectione p̄euia sicut nec in p̄mo/q̃m regule triplicis grãmatice cũ doctissimoꝝ viroꝝ exemplis adeo quidẽ distincte/adeoq̃ lucide ante oculos deť nõstranť/vt beniuolẽtissimus quisq̃ sine p̄ceptore eas posset discere. Et si quid dubij resťet/id non legendo ſz audiendo lector declaret. Et poſt reddituneſz auditionẽq̃ lectionis p̄ceptori factaſz/petitiones atq̃ questiones in hoc secundo tractatu p̄ dietas faciant sicut in p̄mo fecerunt imitantes in hoc almã t̄ famatissimã vniuersitatẽ Parisiensem. In qua p̄ singula collegia studentes/bis in die petitiones facilit. Ita quoq̃ t̄ in p̄clara vniuersitate Louaniensi/vnde mirũ in modũ p̄mpti eloquentes t̄ in p̄mis docti reddunť. Schole igiť minores tanq̃ obsequentes t̄ obedientes filie/debent tãte mr̃is vestigia in petitionib⁹ questionibusq̃ faciẽdis imitari/q̃m hoc t̄ p̄ceptores laudabiliť exonerat/t̄ pueros suos mirabiliť exercitatos atq̃ ꝓmptos efficit. Ad quod astruendũ Ciceronis sententiã in p̄ncipio p̄mi allegatam nõ piget resumere dicentis. Exercitatio nr̃o studio adhibenda est q̃ omnium magr̃oꝝ p̄cepta erupat.

Quis fructus erit pueris in mutuis petitionibus faciendis.

Multiplices fructus petitiones inť se facientes ꝯsequenť. Primo: quia multo fortius diligentius t̄ feruẽtius studẽt/ne ipi in coꝝ

ꝓfusiõe rei ⁊ ignari cõpti: penã aut in cute luãt: aut in ere soluãt. vt carmina ex vgilio aut moꝝ ꝑcepta ex Lathone ꝑ pena reddãt.

Secundo ardentius laborant ne in eoꝝ dedecus victi/ꝫ in laudeꝫ ⁊ gloriam alioꝝ victores videant. generosos em̃ animos honor ad ardua tentanda stimulat. Nã vt autor est Licero. Honor alit artes/studijq; calcar gloria habet.

Tercio facientes questiones ex ꝯtinua molestatione atq; vexatione assuefiunt in loquẽdo/⁊ audaciores fiũt in aggrediẽdo ⁊ se defendendo. Nõ em̃ paꝝ refert/imo multum/iuuenẽ sic aut sic assuesci vt ait Aristotiles. Quod autem ꝑ ꝯsuetudineꝫ fit/ꝑmptius ⁊ certius fit. Est autem ꝯsuetudo certissima loquendi magꝝa. Quintiliano testante.

Quarto efficiunt firmi securi habituati. Eo q; habitus generat ex multis actibꝫ sepe reiteratis. quẽ si quis habet/is ꝑmpte expedite ⁊ delectabiliter opat suas opationes: vt patet scõo ethicoꝝ. Exercitatio igit in pueris sepe sepius repetenda est que ingeniũ ⁊ naturã etiã in obtusis vincens habilitat. ⁊ ꝑcepta quidẽ omniũ magistroꝝ exupat.

Modus exercitandi ⁊ petitiones faciendi in hoc secundo tractatu.

Quemadmodũ ꝑmus huius opusculi tractatus: in duodecim dietas est distributus. ita ⁊ pñs in .xij. distinguit: q̃ꝝ sex disputando ꝓcurrant hebdomada ꝑma ꝫm numeꝝ sex feriaꝝ: alias sex in ferijs septimane secunde. Et poterũt ꝑceptores dietas duplare aut dimidiare ꝑ qualitate pueroꝝ magis fortit aut debiliter dietas ambulantium: vt in duodecim aut octodecim suũ iter compleãt petendo arguendo ⁊ rñdẽdo ꝑ totam diasynthetican totãq; alexandri ꝑtem secundã hoc pacto.

Die Lune facient dietam ꝑmã exercitãdo se in petitionibꝫ/incipiendo a ꝑmo capl'o huius secundi tractatus vsq; de vulgari impersonaliuꝫ v̄boꝝ actiue vocis in T.

Die martis abhinc vsq; secundũ capl'm

Die mercurij a scõo capl'o vsq; regulã indifferẽtie.

Die iouis abhinc vsq; terciũ capl'm qõ est de noibꝫ

Die veneris abhinc vsq; de adiectiuis regẽtibꝫ datiuum

Die sabbati abhinc vsq; capl'm quintũ qõ est de v̄bis

Die lune scõe hebdomade faciẽt dietã septimã a capl'o de v̄bis vsq; terciã regulã de regimine noiatiui figurate ꝑ euocatõeꝫ

Die martis abhinc vsq; ad de v̄bis regentibꝫ gtm̃.

Die mercurij a v̄bis regẽtibꝫ gtm̃ vsq; de v̄bis regẽtibꝫ accũ.

Petitiones faciende

Die iouis abhinc vsq; de materia gerũdioꝝ ⁊ supinoꝝ
Die veneris a materia gerũdioꝝ vsq; de aduerbijs
Die sabbati ab aduerbijs vsq; finem
Ut aũt ꝑmus tractatus q̃ summe necessarius ẽ ad hũc scõm/ nõ ne gligaꝛ. multũ expediret vt vna hora aut media quolibet die q̃stiones in ꝑmo pueri facerẽt. In hoc imitãtes vestigia vniuersitatuꝝ alme mris Parisiẽsis ⁊ Louaniẽsis/ in q̃bus bis in die/ vt dictũ est petitiones faciũt.

Capitulum primum de modo traducendi latinum in vulgare nostrum ⁊ econtrario.

Otandũ ẽ diligẽter q̃ noticia grãmatice seu lingue latie tria ꝑclara hꝫ officia. Primũ est. ꝯceptũ nr̃m nõ barba/re nõ inepte sꝫ apte latineq; exꝑmere. Scõm est. idioma maternũ in latinũ ṽtere. Terciũ ecõtrario ipm latinum in idioma maternũ traducere. Tũ his duabꝫ traductiõibꝫ si ꝑceptores diligẽter pueros exercitẽt: mirabilẽ fructũ breuissime ꝓcipiẽt. Qualibet hebdomada tradant eis bis materie vulgares in latinũ trãsferende. ita q̃ꝫ bis dent q̃ ꝑfecte virꝝ magis ꝓbatoꝝ ecõtrario traducãt in teutonicũ ⁊ linguã maternã.

Si q̃ras q̃t sũt necessaria ad hec officia grãmatice debite exercenda Dico vt hẽat ꝑmo noticia geneꝝ ⁊ declinationũ oĩuꝫ noĩuꝫ ꝓnominũ ⁊ ꝑticipioꝝ: ita ⁊ noticia ꝯiugationũ ṽboꝝ ꝑ ꝑmũ tractatum
Scõo req̃rit noticia regulaꝝ congruitatũ ꝑ secundũ tractatum.
Tercio vt sciant ꝯcatões noĩuꝫ ṽboꝝ ⁊ aliaꝝ ꝑtiũ q̃s absoluit plãe vtilitate puerꝝ nihil ꝑclarius exiguo ꝑcio ꝯpaꝛ: aut q̃ facultatẽ habeãt catholicõ brarilogũ ꝯflatũ aut breuiloquũ sibi comparẽt.
Quarto req̃rit vt bñ sciaꝛ vulgare sex casuũ q̃nq; modoꝝ ⁊ tẽpoꝝ in ṽbis ⁊ ꝑticipijs.
Quito vt sciant regule ꝯstructões de mõ ordinãdi ꝯstructibilia/ q̃d ꝑncipio/ q̃d medio ⁊ fine locãdũ sit. Et de istis duobꝫ ꝑmo determinabit. Cũ multiplex sit idioma laicũ Gallicũ italicũ hyspanicũ/ anglicũ/ scoticũ/ Boricũ/ almanicũ seu teutonicũ. Et teutonicũ ꝓprie vulgare cuiuslibet casus tẽpoꝝ ⁊ mõꝝ erit ipossibile. Ea ꝓpter scolariũ rectores debẽt q̃sq; ꝑ suo idiomate fingere signa teutonicalia aut articl'os vulgares sex casuũ. ita q̃ꝫ vulgare tẽpoꝝ ⁊ mõꝝ ⁊ in ill' pueros introducere ꝯformit' ad matnũ idioma. hꝫ em̃ plurimũ ꝯducet/ ⁊ ad latie loq̃ndũ/ ⁊ ad debite traducẽdũ. Scõm vo

modū almanie basse hoc pacto sex casus vulgarizant.

Die lune pro petitionibus dicta prima de vulgari sex casuum temporum ⁊ modorum.

Quero tibi. que sunt signa vulgaria seu teutonicalia nominatiui casus.

Ntūs ⁊ accūs hñt ea/dē signa vulgaria — Quandoq; exponunt
p eyn qñq;.
p der oder den qñqs
p daß oder die

de ntō
ſ Equus currit eyn pherd laufft
Lustos cantat der custor singt
) Domus cadit daß huß felt

de accō
ſ Equum video eyn pherd sich ich
Lustodem audio den custor hor ich.
) Domum vendo daß huß verkauff ich

Si igit in materia vulgari a mgr̄o data in latinū trāslatāda sonat aliqd istoz triū. eyn die das. iā sciāt pueri illud in nrō debere poni aut in accō. Et ecōtrario si latinū vtaß in teutonicū: ntī ⁊ acci debēt vulgarizari aliq; triū signoz dictoz. Aduerte q; ntūs pluralis nō hz hec tria signa: sz fere semp vulgarizaß p dye. Notandum est etiā q; fallit in ꝑprijs noibz ⁊ in ꝑnoibz p se sumptis: ita ⁊ in noibz quibz ꝑnoia apponunt: sz depositis ꝑnoibz nō fallit.

Quero tibi. q̄ sunt signa geniciui casus. Dico

Genitiuus casus vulgarizaß qñq; — ſ p des / p der /) p von

Sz qñ genitiuus teutonizaß p der aut des: tūc ista signa qñq; p̄cedunt quandoq; sequunt.

de des ⁊ der vbi precedunt
ſ Consiliū capli — des capitels rat
Potencia regis — des kungs macht
Capellanus eccl'ie — der kirchē capplon.
) Cātus angeloz — der engel gesang
ſ Scriptor libri — eyn schriber des buchs
prior claustri — der prior des closters
Lector epl'e — eyn leser der epistolen
) Fūdamentū eccl'ie — daß fundamēt der kirchē.

de von
ſ Rex francie — der kung vō franckrich
Hō magni ꝯsilij — eyn man vō grossem rat
Predicatio pauli — die bredig vō sant pauls
Unus monachoz — eyner vō den munchen.
) Pannus anglie — daß tuch von engelant.

Dieta Prima

Consídera diligẽter teutonicũ nominatíuoꝝ & inuenies q vulgarizãt p die eyn vl'das. Ita de teutonico gtõꝝ. & videbis semp aut des vel der aut võ. Qñ sunt plures genitiui: tũc vnus qñqz p des aut der alius p võ exponit: vt postq̃z impleti sunt dies: nachdem das erfult werẽ die dag der reinũg võ marien.

Notandũ est q gtũs pluralis nũq̃z p des sz p der sepissime exponit & qñqz p von. Da exemplum ex scriptura

Qui tempas vices reꝝ die stondẽ der dingen

Extingue flãmas litiũ die flãmen der kiuelung

Confer salutẽ corpoꝝ das heil der lichnam

Uerãq̃z pacẽ cordiũ den waren friddẽ der hertzẽ.

Ecce q̃ pacto illi q̃tuor accũ teutonizãt p signũ die dẽ das sic̃ nti. & illi q̃tuor gti p signũ der. q si addant illis gtis ꝓnoia nõ tenet expositio dicta. Quero tibi q̃ sunt signa dti casus. Dico tria.

Dtus casus vulgarizat qñqz { p dem den / p zum der / p zu }

Bras agamus dño deo nro danck sagẽ wir vnserm herren

Lãtabo nomini dñi altissimi: dẽ namẽ des herrẽ singe ich ꝛc.

Et in terra pax hoĩb fríd sie dẽ menschẽ vff dem erterich.

Esto dñe custos plebi. her bis eyn bewarer dem volck

Orphano tu eris adiutor dem weysen soltu sin behilflich

Timẽtib deũ nihil deerit. die got forchtẽ den gat nitz ab

Dis parẽtib & mgris nõ reddit equalẽs. den gottẽ den elteren den meystern wirt nit glich gedient widderumb gebẽ.

Nota q vbũ sepe regit duos dros tũc vnus exponit p zum q dtus etiã qñqz regit diuisim

Bonũ vinũ est decano magne voluptati. dem dechẽ ist der gut win zu grossem wollust. Nec frumẽta sunt vẽditori graui dãno. dem verkauffer sint die frucht zu grossem schaden

Do tunicã pignori zu pfande gib ich den rock

Tu es mihi oneri zu oder zum last bistu mir

Sto arbitrio decani zu willẽ des dechen stan ich

Fallit in ꝓpris noĩb. in ꝓnoĩb vbi p se aut cũ alis ponunt. Item qñqz in noĩb femininis q̃ datiui p der traducunt. vt dedi dñe: ich haibs der frauwen geben

Quero tibi/que sunt signa accusatiui. Dico habet eadem signa cum nto vt dictũ est sup̃. Quod intellige de accusatiuo sine ꝓpositione sz accusatiuus cum ꝓpositione vulgarizat fm exigentiam ꝓpositionis cui adiungit.

Die Lune

Ut { Ad patrẽ zu dem vatter / Apud villã by dẽ dorff / Ante edes vor der richer lude huser

Vide infra in nona regula congruitatum

Quero tibi/q̃ sunt signa teutonicalia vtĩ casus. Dico ꝙ caret signis. Cũ eñ dico custos pulsat. h̃ ntũs hz articulũ aut signuz. s. der. vt custos pulsat der kustor lut. Sz cũ dico o custos pulsa. nullũ est signum qm̃ valet o kustor lutte

Quero tibi q̃ sunt signa ablatiui casus qui regit sine p̃positõe. vt scribo therentiũ calamo multo labore. Dico

Abltũs sine p̃positõe vulgarizat qñqz { ꝑ mit ꝑ in / ꝑ von ꝑ vmb / ꝑ vf ꝑ by

Exemplũ { de mit pugnit gladio mit dem schwerte / de von facit tunicã serico võ sydẽ tuch. De vf. faciunt domos lapidibꝫ ⁊ lignis vf holtz vnd stein machen sie

die huser. Devmb. Deus amat sua pietate vmb siner miltikeit willẽ

De ista tractõe ablatiui vide infra duas regulas aureas: vnã de adiectiuis in regimine noiuz. Aliã de v̈bis in regimine verboꝝ.

Nota ablatiuus cũ p̃positione exp̃ssa exponit ⁊ teutonizat fm exigẽtiam p̃positionis cui adiungit.

Ut a domo von dem huse. Ab homine von dem menschen. Abs q̃libet von eym ieglichem

De isto vide in decima regulaꝝ congruitatũ infra positaꝝ. Notandũ est diligẽter a pueris ꝙ q̃nqz casus etiã hñt in vulgari signa interrogatiua ꝑ q̃ scient qñ ex teutonico in latinũ traducere volẽt; quo casu hoc vel illud vulgare ponẽt. Et quẽ casum v̈ba post se regẽt.

Sunt aũt hec signa q̃ sequunt fm vulgare nostrũ

wer oder was	est signũ interrogatiuum.	Nominatiui Quis
wes		Genitiui Cuius
wem		Datiui Cui.
was wẽ wilchẽ		Accusatiui Quem
in was		Ablatiui Quo
mit vf oder vmb		
wer verkaufft do	quis vẽdit ibi	Famulus der knecht.
wes knecht	cuius famulus	decani des dechen
wem verkaufft er	Cui vendit	ementi dem keiffer
was verkaufft er	quid vendit	equum eyn pherd.
In was zit	quo tempe	hora scda in der zweygsteſtũd.
vf was maicht	qua prãte	dñi sui syns herren

Dicta Prima

Aliud necessarium in traductione est, vulgare temporum ꝛ modorum.

Dm̄ sine ꝟbis nunq̄ pfecta repit oō: inde est ꝙ in oib materijs latine scriptis: ꝟba sunt diuersoꝝ temporꝝ ꝛ modoꝝ p diuersitate sententiaꝝ q̄re ad has traducēdas summe necessariū est scire tempoꝝ ꝛ modoꝝ vulgare. Pro quo

Nota quinq ꝟborum esse tempa: pñs: preteritum imperfectum: q̄ duo non habent signa teutonicalia. Preteritum perfectum qd exponitur p hab oder ist. Preteritum plusquamperfectum per hat ꝛ futurum p sol. Ita quoq sunt quinq modi: indicatiuus: impatiuus: optatiuus: coniunctiuus vel subiunctiuus quod idem est: ꝛ infinitiuus. Et quando loquendum sit in indicatiuo: quādo in impatiuo: qñ in optatiuo ꝛc. debent p̄ceptores operaꝝ dare: vt id pueros doceant sicut iā clare patebit. Et p̄mo in ꝟbis psonalib actiuis ꝛ passiuis: postea in impsonalibus actiue vocis ꝛ passiue vocis. Ad quoꝝ formam ꝛ similitudinem tempa ꝛ modi omniū aliorꝝ ꝟboꝝ traducunt.

In indicatiuo.

Per ꝟba indicatiua dicimus vere aut false aliquid esse vel non esse in pñti. Aut fuisse vel nō fuisse in preterito. Aut fore vel non fore in futuro.

Presens
- Ego voco ich ruff. Nos vocamus wir rufen
- tu vocas du rufest. Uos vocatis ir rufent
- ille vocat der ruft. Illi vocāt die rufent

Pteritū imp.
- Ego vocabā ich riefe Nos vocabamus wir riefen
- tu vocabas du rufst. Uos vocabatis ir rufet
- ille vocabat der ruffe. illi vocabāt die ruften

Nota istud preteritum imperfectum quandoq vulgarizat per e. in fine: vt amabam ich han libe. Docebam ich lernte. promittebaꝝ ich verhiesse ꝛc. Sed plurima sunt alia vbi non sic. Exemplum: vt legebam ich las. Scribebam ich screib. bibebā ich dranck. cq̄tabā ich reit. ideo certa lex de isto dari nō pōt.

Pterito pfec.
- Ego vocaui petꝝ ich hab gerufen petern
- tu vocauisti uel vocasti petꝝ du hast gerufen petern.
- ille vocauit petꝝ. der hat geruft petern

Nos vocauimus petꝝ wir habē gerufen petꝝ
Uos vocauistis vel vocastis petꝝ ir haben gerufen peter
Illi vocauerūt vel auere: die haben gerufen petꝝ.
Preterito plusquampfecto. Ego vocaueram petrum ich hatte gerufen petern.

Die Lune

tu vocaueras pet⁊ du haſt gerufen petrum
ille vocauerat pet⁊ der hat gerufen petern
nos vocaueramus pet⁊ wir hattē berufen peter
vos vocaueratis pet⁊ ir hatten berufen peterū
illi vocauerāt pet⁊ die haben berufen petern

Futuro
ſ ego vocabo ich ſol rufen. tu vocabis du ſolt rufen.
ille vocabit der ſol rufen. nos vocabimus wir ſollē rufen. Uos vocabitis ir ſullen rufen.
illi vocabunt die ſullen rufen

Nota q̄ iſtud futuꝝ v̄bi poſſet etiā exp̄imi p̄ futurum participiū in rus addēdo ſum. Exemplū vt ego vocabo. i. ego ſum vocaturus. tu vocabis. i. tu es vocaturus. ille vocabit. i. ille ē vocaturus ⁊c.

Dic ſe pueri exerceāt q̄rēdo ꝑiugatōez alicuius v̄bi p̄me aut ſcōe terc̄ie aut q̄rte p̄ oīa tp̄a indicatiui cū ſuo vulgari

In imperatiuo.

Per v̄ba impatiua p̄cipimus ⁊ impamus inferioribus p̄ſonis. Et q̄nq̄ rogamus aliq̄d fieri vt miſere mei deus. ⁊ hoc in p̄nti vl̄ in futuro. Et caret p̄terito: q̄m de p̄terito nō eſt p̄cipiendū. Ad p̄teritū em̄ nō eſt potentia neq̄ ꝑſiliū.

Pñs
ſ tu voca du ruff vel voca tu ruff du
ille vocet der rufe vel vocet ille lat ruffen den
vocemus nos wir ſollen rufen
vocate vos rufent ir
vocēt illi die ſollen rufen

Futuro
ſ tu vocato du ſolt rufen.
ille vocato der ſol rufen
nos vocemus wir ſullen rufen
vos vocatote ir ſullen rufen
illi vocāto vel vocātote die ſullen rufen

Si dicas iſtud vulgare futuri impatiui eſt idem cum vulgari futuri indicatiui. Dico q̄ differunt in ſignificatiōe etiā in mō ⁊ affectu p̄nunciantis. Nam iſtud futurum p̄nunciandum eſt impando vel deprecando actum fore ſiue ita erit vel non erit. ſz futurum indicatiui ſignificat actum vere fore vel non fore ⁊ non p̄nunciatur imperando.

In optatiuo.

Per v̄ba optatiua nos exp̄imimus affectū ⁊ deſideriū noſtruꝝ. ſ. q̄d ab alīs vel a nobiſip̄is optamus fieri in p̄nti: aut q̄d optamus factū fuiſſe in p̄terito aut fore in futuro

Quando loquēdum ſit in optatiuo ſcies p̄ hec ſigna/q̄z/ vt/vtinam

quatinus/ne/nunq̄z. Sepe aūt p optatiua loquimur sine dictis signis. vt mallem studere q̄z foderc. O amici mei gaudeamus in dño. Concedat nobis deus pacem suam

Notādū q̄ tripl'r possumus loq̄ p optatiua. Uno mō p vtinā. z tūc traducit' p wolte got. vl' p o. Alio mō p ista signa/q̄/q̄tinus/vt/ne nunq̄z. tūc ē alia traductio vt sequet'. Tercio sine signis: vt patebit

Quando ponitur vtinam.

In presenti.

Utinā ego vocarem o rufe ich

Utinā tu vocares o das du rufest Utinā ille vocaret o das der rufte. Utinā nos vocaremus o das wir ruften

Utinā vos vocaretis o das ir ruften. Utinā illi vocarēt o das die ruften. Aliqui exponunt vergebe got das ich rufe. vergabe got das du rufest zc. qđ nō impedio.

Nota q̄ istud pñs z p̄teritū impfectū optatiui hz idem vulgare cuz p̄terito impfecto indicatiui. Sz est differentia: qz hic est signū qđ est o das eyn vel vergaue got.

Preteritum perfectum z plusquamperfectum.

Utinā ego vocauissem o het ich gerufft. oder ich welt das ich het gerufft. Utinā tu vocauisses o hest du gerufen.

Utinā ille vocauisset o das der hette gerufen. Utinā nos vocauisse/mus o das wir hettē gerufen. Utinam vos vocauissetis o das ir hettē gerufen. Utinā illi vocauissent o das die hettē gerufen.

Futurum tempus.

Utinam ego vocem. o wird ich vel suld ich rufen. Utinam tu voces o das du mochtest rufen. Utinā ip̄e vocet o das er mochte rufen.

Utinam nos vocemus o das wir mochten rufen. Utinam vos vocetis das ir mochten rufen. Utinam ip̄i vocent. o das sie mochtē rufen.

Alia traductio quando ponuntur signa. q̄. vt. quatinus. vff das. vel ne. vel nunquam.

Precepit
- q̄ ego vocarē das ich solt rufen. q̄ tu vocares das du solt rufen. q̄ ip̄e vocaret das er solt rufen.
- q̄ nos vocaremus das wir soltē rufen

Precepit
- q̄ ego vocassem das ich solt haben gerufen. oder das ich hette gerufen. q̄ tu vocasses das du solteſt haben gerufen. oder das du hetteſt gerufen
- q̄ ip̄i vocauissent das sie soltē haben gerufen. oder das sie hetten gerufen

Nota iſtud ꝑteritū eſt compoſitū ex ꝓfecto ⁊ pluſquā ꝓfecto: ideo cō/
uenięter traducit ꝙ ſolte haben. qō rn̄det ꝑterito ꝓfecto. vel ꝙ het/
te quod reſpondet ꝑterito pluſquam ꝓfecto ꝙ qualitate materie ꝙ
ut ſenſus erit aptior.

ꝙ ego vocem das ich ſolt werden rufen
ꝙ tu voces das du ſolteſt werden rufen.
ꝙ ip̄e vocet das er ſolte werdē rufen
Uel ſic ꝙ mochte ꝙ ego vocē das ich ſolte mugē rufen
ꝙ tu voces das du ſolteſt mugē rufen ⁊c̄.

Alia traductio vbi non ſunt ſigna.

Presens
- Ego bn̄ vocarē te ad cenam ich ruffe dir wol. oder ich ſolt dir billich rufen
- Tu bn̄ vocares me ad cenā. du rieffs mir wol oder billich zu dem nacht eſſen
- Ille vocaret te ad cenam. der rieff dir billich zu dē nacht eſſen.

ꝑteritū ꝓfectū ⁊ pluſq̄ꝫ ꝓfectū
- Ego bn̄ vocaſſem ꝙ ſincopā ich ſol dir billich habē gerufen. oder ich hette wol dir gerufen

tu bn̄ vocaſſes du ſolteſt wol habē gerufē. oder du hetteſt wol gerufē
ip̄e bn̄ vocaſſet. er ſolte wol habē gerufen oder er hette wol gerufen.

Futuro
- Uocē ego amicos lant doch mich rufen dē frunden.
- Uoces tu amicos welſt doch du rufen den frunden
- Uocet ip̄e amicos lant doch dē rufen den frunden oder welt das der ruff den frunden.

Exēplū iſtius in pſalmo. Educas panē de terra. Et vinū letificet cor
hois. Hic ſunt duo ꝟba optatiua ſine ſignis. Et loquit dauid ex
magno affectu ⁊ deſiderio ad dn̄m dicēs. O dn̄e educas panez q̄
oꝛo ⁊ ois ꝙſilis ſic traducit. O her welſt doch vf furē das brot vō
dē ertrich. vnd der win erfrauet das hertze des menſchē. Hoc in
loco itez obtundāt ſe pueri vt declinet ꝟbū aliqō ꝙ tempa optati
ui cū ſigno vel ſine ſigno: ⁊ poſtea trāſlatet

In coniunctiuo.

Cōiūctiuus modus dicit a ꝙiūgo: qm̄ oꝛo ꝙiūctiua ꝙiūgit ſibi aliaz
oꝛonē. ⁊ hoc ꝙ iſtas dictōes ſi/qꝛ/niſi/cū/⁊c̄. vn̄ ſigna ꝙiūctiui mo
di ſunt. Cū/dū/qn̄. q idē ſignificāt teutonicū wānc. q̄ꝫuis. q̄ꝫq̄ꝫ. lꝫ.
etſi. idē ſignificāt teutonicū wie doch vel wie wol

Si. iſt ef ſache. Niſi. ef ſie dā ſache. Añq̄ꝫ. ꝑuſq̄ꝫ idē ſignificāt teuto/
nicū. ee dā. voꝛ hin. Poſtq̄ꝫ. poſteaq̄ꝫ idē ſunt teutonice nach dem
das. Quia dar vmb. Qm̄ wāt. Dōec q̄uſq̄ꝫ. teutonice ſo lāge. Po
ſtius. magis idē ſignificant. teutonicū mer. Qn̄ in tuo vulgari ſo/

nant ista signa tūc pones verbū sequēs in ꝯiūctiuo.

Presens tempus coniunctiui.

Cū/dū/qñ. Ego vocē wāne oder do ich rufte
Cū/dū/qñ tu voces wāne oder als du rufest
Cū dū qñ ipe vocet. wāne oder als er rufte
Cū dū qñ nos vocemus. wāne oder als wir rufften
Cū dū qñ vos vocetis wāne oder als ir ruffte
Cū dū qñ ipi vocēt. wāne oder als sie rufften
Istud vulgare presentis temporis coniunctiui modi quantum ad significatum verbi idem est cum vulgari vel teutonico presentis temporis indicatiui. Sed hic preter hoc. est signum modi coniūctiui. i. quod est teutonice wanne oder als scōm diuersitatem signorum.

Preteritum imperfectum.

Quamuis licet ego vocarem. wie doch das ich rieffe oder solt habē gerufen.
Quamuis licet tu vocares. wie doch du rufest oder solt gerufen haben.
Quāuis licet ipe vocaret. wie doch das er ruffte oder solte rufen.
Quāuis licet nos vocaremus. wie doch wir rufften
Quāuis licet vos vocaretis. wie wol das ir ruften
Quāuis licet ipi vocarēt. wie doch das sie rufften
Nota istud ꝑteritum impfectum coniunctiui habet idem vulgare cum ꝑterito impfecto indicatiui ꝛ optatiui: ꝫ cum adiuncto vulgaris signi coniunctiui.

Preteritum perfectum coniunctiui.

Anteq̄ ꝑ9 ꝫ ego vocauerim. ee dan ich habe gerufen
Anteq̄ ꝑ9 ꝫ tu vocaueris. e dan du hetteſt gerufen.
Anteq̄ ꝑ9 ꝫ ipe vocauerit. e er hette gerufen
Antequam priusquam vocauerimus: e dan wir haben oder hettē gerufen.
Nota ꝑteritum ꝑfectum coniunctiui vulgarizatur sicut preteritum perfectum indicatiui scz per hab hetteſt vel ist adiuncto vulgari signi coniunctiui: ita quoq̄ est de preterito plusquampfecto vtriusq̄ modi que per hette traducunt. Sed non est idem de futuro vtriusq̄ vt patebit.

Preteritum plusquamperfectum.

Nisi si nō ego vocassem. en het ich nit gerufen.
Nisi si nō tu vocasses. en hetteſt du nit gerufen
Nisi si nō ipe vocasset. en hette er nit gerufen

Die Lune

Cū nos vocassemus als wir habē oder hettē gerufen. Cū vos vocassetis als ir hettē beruffen. Cū ipi vocassent als sie hettē berufen
Hic ꝑsidera ꝙ vba eiusdē tempis semp vulgarizant eodē mō: licet vulgaria signoꝝ varient.

Futurum coniunctiui.

Postq̄ ego vocauero nach dē das ich solt haben gerufen
Postq̄ tu vocaueris nach dē das du solt rufen
Postq̄ ipe vocauerit nach dē als er solt werden rufen.
Postq̄ nos vocauerimus nach dē als wir werdē rufen.
Postq̄ vos vocaueritis nach dē als ir werdēt rufen
Aliq̄n tñ habē deponit. vt donec ego vixero te colam
so lange als ich lebe sol ich dich eren.

Notare debetis vos pueri ⁊ nouiter instructi ⁊ instruēdi quo pacto omnia verba indicatiua imperatiua optatiua ⁊ coniunctiua regunt nominatiuum ante se sub conuenientia numeri psone ⁊c. ideo semp positi sunt hi nominatiui Ego tu ille vel ipe. nos vos illi. Sz infinitiuus non regit nominatiuum sz accusatiuum ante se vt sequit.

In infinitiuo.

Presens
- Me vocare scis das ich rufe.
- Te vocare scio das du rufest
- Ipm vocare scimus das der rufe

Si q̄ras quare ponit hic das cum ibi non sit hoc signum ꝙ vel vt. Dico ꝙ infinitiuus cuz accō ante se vocat dictū: ⁊ ponit loco appellati qđ est oō suppositi ⁊ appositi ꝙ vel vt p̄cedente. Exemplum vt me vocare. i. ꝙ ego voco. Te vocare. i. ꝙ tu vocas. ⁊ ideo tales oōnes debent traduci p appellata vbi ꝙ vel vt habent suum vulgare.

Preteritū
- Me vocasse das ich habe gerufen
- Te vocasse das du habst gerufen
- Ipm vocasse das er het berufen

Futurum
- Me vocatū ire vl' vocatuꝫ esse das ich sol rufen
- te vocatū ire vl' vocatuꝫ esse das du soltest rufen
- ipm vocatū ire vl' vocatuꝫ esse das er sol rufen

Ita etiā dicimus p accusatiuos plurales. Nos vos illos vocare vocauisse. vocatū ire vel vocatuꝫ esse.

Tria sunt eius gerūdia
- vocādi genitiui casus.
- vocādo datiui ⁊ ablatiui
- vocandū nominatiui ⁊ accusatiui.

Duo supina vocatum vocatu

Dieta Prima

Duo ptícipia pñs vt vocans. futuꝝ vt vocaturus. Hec omnía conueniũt in regimíne ꝛ ꝯstructione a pte post. Nam regũt eundem casum post se quem suum ꝟbum voco. Sꝫ differũt in ꝯstructiõe a pte ante vt patebit.

De vulgari gerundiorum ꝛ supinorum actiuorum.

Nota ꝙ gerũdia in di petũt nomen substantiuũ ante se: vt iam est tempus vocandi petꝝ itꝫ íst es zit zu ruffen petꝝ. Habeo voluntatem vocandi petꝝ ich hab willẽ zu ruffen dem petern. íste venit causa vocãdi decanũ. disser ist kõmen zu ruffen dem dechẽ.

Nota bñ te ꝛ vmb te. Nota ꝙ gerũdia in do petũt ante se ꝟbũ vel ꝓpositõez ꝓ/de/cũ/in/ex/a.

Ego sedebã vocãdo amicos ich saß zu ruffen den frundẽ.

Tu stabas ꝓ vocãdo amicos du stonds ru ruffen den frundẽ.

íste lucrat de scribẽdo libꝛos der gewint võ schꝛibẽ díe bucher.

Sꝫ nota ꝙ etiã gerundia in do sine ꝓpositione traduci pñt ꝓ cũ/vel quãdo: vt sedebam vocãdo amicos. i. qñ vocabam amicos. Uel quãdo vocabant amici.

íste vadit ad vocandũ amicos
íste vadit causa vocãdi amicos
íste vadit ꝓ vocãdo amicos

Nota bñ ístũ modũ loquẽdi ꝓ tría gerundia/qꝛ est eadem sententia

Nota etiã ꝙ gerũdia in dũ petũt ante se ꝓpositõez /ad/ꝓpter/inꝛ/tũc sunt accusatiui casus: vt vado ad audiendũ. Etiã sunt nominatiui casus: ꝛ tũc reddũt suppositũ huic ꝟbo est vel fuit vel erit. Uocandũ est obstetricẽ. es ist zu ruffen der hebammen

Animaduertendũ est ꝙ Laurẽtius vallẽsis dicit gerundia capta cũ substantiuis vel casibus post se passiue accipi: ꝛ sine substantiuis accipi actiue. Aliqñ etiã passiue. Et ponit exẽpla: vt iníuria fit domíno defríngendo ramo vel defringendo ramũ. íncidendo ligno vel lignũ qđ exponit passiue. i. cũ defringit ramus. cum íncidit lignum. Cum ergo ꝓdicta gerũdia sumant cũ substãtiuis debẽt exponi passiue. Dico ꝙ vtraqꝫ expositio bona est: ꝛ ꝫ qñ oꝛo passiua debíte exponit actiue: ꝛ ecõtrario. nã si ꝟgilius legat a magístro: ergo magíster legit ꝟgiliũ. ita si petrus vocet a me: tunc ego voco petꝝ. si iníuria fiat dño qñ ramus defringat: etiaꝫ iníuria fit dño qñ ꝙs ramũ defringat. Exposita sunt sup̃ gerundia cum substantiuis actiue: qꝛ hoc vulgare nobis sonat melius ꝛ bꝛeuius: vt patet inspicienti. De ístis videat in dieta decima de materia gerundiorꝫ. Nota supina in tum vel sum ꝯstruunt ante se cũ ꝟbo motus. Exemplũ: vt íste venit vocatũ pauper disser ist kõmen vmb der armen willẽ zu ruffen.

Sz supina in tu vel su ꝯstruunt cū istis adiectiuis añ se. facile diffi/
cile/dignū indignū/pulcrū turpe iocundum ꝛc.

Exemplum. Hoc ē facile vocatu das ist licht dar vmb sie wordē be
rufen. quia exponunt passiue.

Nota ꝙ a quolibet actiuo veniunt duo pticipia. s. pñs qđ terminat
in ans vl' ens: ꝛ futurꝫ in rus. Exēplū. Ego sum vocās paupes. i.
ich rufen oder ich bin ruffende den armen. Ego sum vocaturus
paupes. i. ich sol berufen die armē. nā idē est. ego voco paupes in
pñti ꝛ suꝫ vocās paupes. Itē ego vocabo paupes in futuro ꝛ suꝫ
vocaturus paupes. imo ꝙ pticipia loq̄mur elegātius.

De vulgari verborum passiuorum.

Passiua regūt ntiñ ante se sub ꝯuenientia numeri ꝛ psone: ꝛ regunt
post se ablatiuū mediāte ꝓpositōe a vel ab tanꝯꝫ casum. ꝑrium ꝛ
tres casus cōmunes: vt patebit.

In indicatiuo tempore presenti.

Ego vocor a pīe ich wurde berufen vō dē vatter. Tu vocaris vl' vo/
care a pīe du wurst berufen vō dē vatter. Ipe vocat a pīe er wurt
beruffen vō dē vatter. Nos vocamur a pīe wir werdē berufen vō
dē vatter. Vos vocamini a pīe ir werdē berufen vō dem vatter.
Ipi vocant a pīe die werdē berufen vō dem vatter

Preteritum imperfectum.

Ego vocabar a pīe ich ward berufen von dē vatter. Tu vocabaris
vel re a pīe du warst berufen vō dē vatter. Ipe vocabat a pīe. der
ward berufen vō dem vatter. Nos vocabamur a pīe. wir wurdē
berufen vō dem vatter. Vos vocabamini a pīe. ir wurdent beru
fen vō dem vatter. Ipi vocabant a pīe. sie wurden berufen vō dē
vatter. Nota ꝟba passiua nō hñt ꝑriū ꝓteritū ꝑfectū: sz hñt ꝓte/
ritū circūloquutū ex ꝓticipio ꝓteriti ꝛpis in tus vel sus. ꝛ hoc ꝟbo
sum vel fui vt dictum est supꝝ.

Preteritum perfectum.

Ego vocatus sum vl' fui: ich bin berufen

Tu vocat⁹ es vl' fuisti du bist beruft oder bist berufen gewesen. Ipe
vocat⁹ ē vl' fuit. er ist berufen oder wirt berufen. Nos vocati sum⁹
vl' fuim⁹. wir siē berufen oder werdē berufen. Vos vocati est/ vel
fuistis. ir sient berufen oder werdē berufen. Ipi vocati sunt vel fu
erūt vel ere. sie sient berufen wordē oder werdē berufen

Preteritum plusquamperfectum.

Ego vocatus erā vel fue. ich bin lāg gewesen berufen. Tu vocatus
eras vel fue. du bist lang sin berufen oder warst berufen. Ipe vo/
catus erat vel fue. er ward berufen oder ist gewesen berufen Nos

vocati eram⁹ vl' fue. wir warē berufen oder ſien berufen geweſen.
Uos vocati erat⁊ vel fuer. ir warē berufen oder geweſen berufen.
Ipi vocati erāt vel fue. ſie warē berufen oder ſient geweſē berufen.

Futurum tempus.

Ego vocabor ab vno. ich ſol berufen werdē von eym
Tu vocaberis ab alio. du ſolt werdē berufen vō eym andern.
Ipe vocabit a nemine. er ſol von niemāt berufen werden
Nos vocabimur a petro. wir ſollē berufen werdē von petern.
Uos vocabimini a petro. ir ſullē berufen werdē vō petro
Ipi vocabunt a baliuo. die ſollē berufen werdē vō dē balin

In preſenti imperatiui.

Tu vocare. du werd oder ſieſt berufen.
Ipe vocet. er werde oder ſie berufen
Nos vocemur. wir werden ſin berufen
Uos vocemini. ir werden oder ſient berufen.
Ipi vocent. ſie werden oder ſin berufen

In futuro imperatiui.

Tu vocator. du ſolt werden oder ſin berufen.
Ille vocator. der ſol werdē oder ſin berufen
Nos vocemur. wir ſullen ſien odder werden berufen.
Uos vocaminor. ir ſullent werden berufen.
Ipi vocātor. ſie ſollen ſien oder werden berufen.

Nota q̄ futuꝝ impatiui ⁊ futuꝝ indicatiui: vt ſup̄ dictuꝫ eſt q̄ſi hñt idem vulgare q̄ ad ſubſtantiā ꝟboꝝ: tñ differūt in mō ⁊ affectu p nunciantis ⁊ dicentis ꝟba. Nam hic impatiue vel dep̄catiue p̄ fertur: illic non.

In preſenti optatiui.

Utinā ego vocarer. o ſolt ich werdē beruft. oder wurd ich beruff.
Utinā tu vocareris vl' ere. o das du wirdeſt berufft
Utinā ipe vocaret. o das er wirde beruft
Utinā nos vocaremur. o das wir worden beruft.
Utinā vos vocaremini. o das ir worden beruft
Utinā ipi vocarent. o das ſie wordē beruft

Preteritum perfectum ⁊ pluſquamperfectum.

Ut ego vocatus eſſem. o das ich ſolt werden beruft ſien
Uel fuiſſem. oder das ich were worden beruft
q̄ tu vocatus eſſes. das du wereſt worden beruft.
Uel fuiſſes. oder das du werſt worden beruft

q̄ ip̄e vocatus esset/das er sie berufft.
vel fuisset das er wer berufft
q̄ nos vocati essemus das wir soltē sin beruffen
vel fuissemus oder das wir werē berufft
q̄ vos vocati essetis das ir sien beruffen
vel fuissetis oder das ir werēt beruffen gewesen.
q̄ ip̄i vocati essent vel fuissent ꝛc. das sie beruffen werēt gewesen

Futurum tempus.

quatinus ego vocer vff das ich doch sie oder werde berufen
quatinus tu voceris vff das du doch siest oder werdest berufft
quatinus ip̄e vocet vff das der doch sie oder werde berufen
quatinus nos vocemur vff das wir doch sin oder werdē berufft
quatinus vos vocemini vff das ir doch sient oder verdē berufft
quatinus ip̄i vocent vff das sie doch sin oder werdē berufft
Nota q̄ noīatiui supponētes sepe postponunt v̄bis etiā sine signis
vt vocer ego: voceris tu: vocet petrus. tñ in traductōe dz poni ich
wolt doch: vt vocer ego ich wolt das ich wurde berufen, vocet pe
trus ich wolt das peter wurde berufen

In presenti coniunctiui.

Cū ego vocer a iudice als oder wāne ich werde berufen
cū tu voceris vel ere als oder wāne du wordest berufen
cū ip̄e vocet a iudice als oder wāne der wurde berufen
cū nos vocemur als oder wā wir werden berufen.
cū vos vocemini als oder wan ir werdent berufen
cū ip̄i vocent a iudice als oder wan sie werden berufen

Preteritum imperfectum.

Cū ego vocarer a iudice als ich ward berufen
cū tu vocareris vel ere als du warst berufen.
cū ip̄e vocaret a iudice als der warde berufen
cū nos vocaremur als wir vurdē berufen

Preteritum perfectum.

Cū vocatus sim vel fuerī als ich bin oder gewest bin berufen
cū vocat⁹ sis vl' fuer} als du bist gewest oder gesin berufft
cū vocat⁹ sit vl' fuerit als der ist gewest oder gesin berufft
cū vocati sim⁹ vl' fue. als wir sient gewest oder gesien berufft

Preteritum plusquamperfectum.

Si nō vocat⁹ eēm vl' fuis. wer ich nit oder nit gewesen berufen.
si nō vocat⁹ eēs vl' fu. werstu nit gewest oder gesin berufft
si nō vocatus esset vel fuisset vnd wer er nit gewest oder gesin be=
rufft.

Dieta secunda

Si nō vocati essem⁹ vel fu. wern wir nit oder nit gewesen berufen.
Si nō vocati essetis vel fu. wern ir nit gewesen berufft.

Futurum tempus.

Cū vocatus ero vel fuero. als ich solt sin oder werden berufft.
Cū vocatus eris vel fueris. als du solt sin oder werden berufft.
Cū vocatus erit vel fuerit. als er sol sin oder werden berufft.
Cū vocati erimus vel fue. als wir sin oder werden berufft.
Cū vocati eritis vel fue. als ir sullēt sin oder berufft werden

In infinitiuo passiuo. In presenti.

Me vocari. i. ꝙ ego voco⁊. das ich werde gerufen.
Te vocari. i. ꝙ tu vocaris. das du werdest berufen.
Ipm vocari. i. ꝙ ipe vocat. das er werde berufen.

In preterito

Me vocatū esse vel fuisse. das ich wer oder wer gewest berufft
Te vocatū esse vel fuisse. das du hettest oder weres berufen.
Illū vocatū esse vel fuisse. das der het oder wer berufen.

In futuro.

Me vocatū iri. i. ꝙ ego vocabo⁊. das ich wird berufen.
Te vocatū iri. i. ꝙ tu vocaberis. das du solt werden berufft.
Illū vocatū iri. i. ꝙ ille vocabit. ꝛc.

Nota ꝙ eadem sentētia exprimit ꝑ futuꝝ indicatiui. ⁊ ꝑ futuꝝ infi/
nitiui siue hoc sit ꝑ actiua passiua vel neutralia.

Nota etiam ꝙ verba passiua habent eadem gerundia ⁊ eadē supi/
na cum suis actiuis. sed differunt in vulgari ⁊ ꝯstructione seu re
gimine a ꝑte post.

Uenit cā vocādi a spōso Umb das er werde berufē vō dē brūtgemer
Uadit ad vocādū a spōso. Umb werden gerufen vō dē brūtgemer.
Pergit vocatū a spōso. Umb werdē berufft vō dem brūtgemer.
Boues ducunt gr̄a vendēdi. Umb werden verkofft
Oues ducunt ad vendendū. Umb werden verkofft
Equi veniunt emptū. Umb werden verkofft
Sed passiua habent alia ꝓncipia. Preteritum in tus. vt vocatus.
Petrus est vocatus a spōso. Peter ist beruft von dem brūtgemer.
Maria est vocata a sponso. Maria ist berufen von dē brūtgemer.
De materia gerundioꝝ qñ actiue qñ passiue debeant exponi que
hic desunt. infra videant in dieta decima.

Die martis. Dieta secunda.
De vulgari impersonalium in. T.

Die Martis

Quero tibi que verba dicunt impsonalia. Dico illa que cõiungant solũ p tercias psonas. Et sunt duplicia. actiue vocis q̃ terminant in t. vt placet delectat. Et passiue vocis q̃ terminant in tur. vt curritur pulsat. Quero quẽ casum regũt ante se. Dico nullum. vt postea patebit. Quõ vulgarizant. Dico impsonalia actiue vocis p bet. passiue vocis p men. vt pz in figura sequente

In indicatiuo.

Pñs. Interest mea regere domuz. mir bet zu gehort zu regieren das huß. Preteritũ impfe. Interat tua seruire dñe. Dir bet zu gehort zu dienẽ der frowẽ. Preteritũ pfectũ. Interfuit ꝑncipis defendere patriã. Dem fursten hort zu beschirmẽ das land. Preteritũ plusq̃pfectũ. Interfuerat ppli parere ꝑncipi. Dem volck gehort zu vndertenig zu sin dẽ fursten Futuro. Interit iudicũ dare iustas snias. Den richtern hort zu gebẽ recht vrtel.

In impatiuo. Intersit ꝛ interesto. In optatiuo vtinã interesset interfuisset interfuisset interfuisset. ꝛc.

Placet mihi studere. mir hat geliebt zu studierẽ. Placebat mihi studere. ich bet lieb zu lernẽ Placuit tibi ludere. dir hat geliebt zu spilẽ. Placuerat tibi ludere. dir hette geliebt zu spilẽ. Placebit petro scribere. es wirt peter liebẽ zu schribẽ.

In impatiuo placeat placeto. In optatiuo vtinã placeret. o das es mir liebte. placuisset. O bet es mir geliebt. placeat. O das es mir mochte liebẽ. In cõiunctiuo cũ placeat. placeret. placuerit placuisset. placuerit. q̃z vulgaria tibi sume ex supioribꝫ.

De vulgari verborũ Impersonaliũ in Tur.

In indicatiuo.

Pñs	Pulsat campanã. man lyt die glocken.
impfectum	Pulsabat campanã. man lutte die glocken.
pfectum	Pulsatũ ẽ vel fuit cãpanã. mã hat gelyt die glocken.
plusq̃pfec.	Pulsatũ erat vl' fue. cãpanã. die glock ist gelyt wordẽ
Futuꝛ	Pulsabit campanã. man sol die glocken luten.

In impatiuo. Pulset campanam. man lutte die glocken.
Pulsatoꝛ campanã. man sol lutten die glocken.

In optatiuo. Utinã pulsaret cãpanã. o lutt man die glocken.
Utinã pulsatũ esset vel fuisset. o das mã die glockẽ bet gelut.

Futuꝛ. Utinã pulset cãpanã. o das mã glocken solte luten.

In ꝯiũctiuo. Cũ pulset cãpanã. als man lutt die glocken

Preteritũ
- Cũ pulsaret cãpanã. als man lutte die glocken.
- cũ pulsatũ sit vel fue. als mã hat gelute die glocken.
- cũ pulsatũ eẽt vl' fu. als mã hette gelut die glocken.

Dieta secunda

Futur⁹ cū pulsatū erit vel fue. als man sol haben gelut. ⁊c̄.
Nota quando regunt ablatiuum mediāte a vel ab, vulgarizantur per der wirt.
Pulsat a custode. es wirt gelut vō dem kuster.
Pulsabat a custode. Es wart gelut von den kuster.
Pulsatū est a custode. Es ist gelut vō dem kuster.
Pulsatū erat vel fuerat. Es ward gelut. ⁊c̄. Et qñ sic tūc p̄terit⁹ p̄fectū vulgarizat p ist. Et plusq̄p̄fectū sicut impfectū.
Currit. Dormit. man laufft. mā schlafft. Currebat. Dormiebat. mā lieff. man schlieff. Cursum ē. Dormitū est. man hat gelauffen. mā hat geschlaffen. Curs⁹ erat. Dormitū erat. mā ist gelauffen oder geschlaffen. Curret. Dormiet. mā wirt lauffen. mā wirt schlaffen
Pugnat man vicht. vel do ward geuochten.
Pugnabat man vichtet. vel do wirt geuochten.
Pugnatū est. man hat geuecht. vel do ist geuochten.
Pugnatū erat. man hat geuochten. vel do wirt geuochten.
Pugnabit. man wirt vechten. vel da wirt geuochten.

De vulgari participiorum.

Quero tibi quā ꝯstructionē hñt participia ante se. Dico q̄ p̄ticipia exq̄ sunt adiectiua petūt ꝯstructionē ante se cū nominib⁹ substantiuis sub ꝯuenientia generis numeri ⁊ casus. vt sol visus videndus. stella visa videnda. celum visum videndum.
Quā ꝯstructionē hñt a p̄te post. Dico nō solum ꝯstruunt⁊ post se regunt illū eundē obliquū quē sua verba a quib⁹ descendūt. vt patebit in capitulo de p̄ticipijs.
Notandū est diligēter p traductōe p̄ticipio⁹ q̄ oē p̄ticipiū includit in se hoc nomē qui siue capiat relatiue siue infinite. ⁊ cū hoc includit suū verbū a quo descendit eiusdem tempis. Et vltra hec duo sepe includit aut intelligit. ille illius illi.

Ut
- Amās amaturus — id est q̄ amat vel amabit.
- Amatus lectus — id est ille q̄ amatus ē lectus est.
- Amādus legēdus — id est ille q̄ amabit leget.

Ad quid seruit hoc. Dico ad traductionē. qm̄ in eo⁹ vulgari dz sonare q̄d wilche. vel qui die. vt patebit Ex quo sequit optimum notabile q̄ loco qui ⁊ verbi. vt qui labor⁊at manducabit. pōt poni vnū p̄ticipiū. vt labor⁊ās manducabit. ita in gtō. arma sunt militis q̄ pugnat. i. militis pugnātis. In dtō. arma sunt militibus q̄ pugnabūt. i. militib⁹ pugnaturis. In accō. video homīes qui laborabunt. i. homines laboraturos
Notandū est p̄mo q̄ participia p̄ntis temporis in ans ⁊ in ens in

nominatiuo casu pñt tripliciter vulgarizari. Uno mō p ende in fine sine relatiuo. welch. z sine verbo. Alio mō sine ende cum relatiuo z verbo ꝓprio. Tercio mō cum ende z relatiuo z verbo substātiuo ist was sol ꝛc. Sz obliqui eoꝝ traducunt duob⁹ vltimis modis. Participia in rus solū vno mō traducunt. s. p sol cū relatiuo z verbo futuro. vt clare iam sequit.

De vulgare participioꝝ in ans et ens.

Homo amans deū. i. q amat. eyner der got ist lieb habende
Animus amantis deum. i. illius qui amat. Biens der got lieb hat
Biens der got ist lieb habende
Faueo amanti deum. i. illi qui amat. Biener welcher got lieb hat.
Biener der got ist lieb.
Nosco amantem deum. i. illum qui amat. Eyner der got lieb hat.
Eyner der got ist lieb haben.
Noscoꝝ ab amante deū. i. ab illo qui amat. Von dē der got lieb hat.
Von dem der ist got lieb habē.
Homines amantes deum. illi qui amant. Die die got lieb haben.
Die die sient got lieb haben.
Animus amantium deum. illoꝝ qui amant. Der die got sient lieb haben. Der die got lieb haben.
Faueo amantib⁹ deū. illis qui amant. Von denen die got lieb haben. Von den die got sient lieb haben.

Et ita de alijs. Et sicut amās nominatiui casus hz ante se nomē substātiuū sub ꝙuenietia triū accñtiū explicite. Ita ptcipiales obliq̄ habēt implicite noīales vel ꝓnoīales obliq̄s sub ꝙuenietia triuz. vt animus hois amantis deū. Itē faueo homini amanti deum. Itē nosco hoiez amantē deū. Item p̄dicte oꝝones sunt de pñti Sequuntur de futuris. z hoc semp in actiuis z neutralibus sub quibus comphendunt deponentalia que etiam sunt actiua vel neutralia. vt dictum est supra.

Vulgare participioꝝ in rus.

Homo amaturus deū. ille qui amabit Eyner oder eyn mēsch oder der got sol lieb haben.
Animus amaturi deū. illius qui amabit. Des der got sol lieb habē oder die got sollen lieb haben.
Faueo amaturo deū. illi qui amabit. Den der got lieb hat. oder der den got sol lieb haben.
Noscoꝝ ab amaturo de. ab illo q̄ amabit. Von dē der got lieb hat oder der got sol lieb habē.
Homines amaturi deū. illi q̄ amabūt. Menschē die got lieb habē

Dicta secunda

Animus amaturoꝝ deum.illoꝝ qui amabunt. Der die got sullen lieb haben.
Faueo amaturis deū.ill'ꝙ amabūt.die die do got sullē lieb haben.
Noſco amaturoſ deū.illos q̄ſ amabūt.die die do got sullē lieb habē
Noſcoꝝ ab amaturis deū.ill'ꝙ amabūt.vō dē die got sullē lieb habē
Nota ꝙ eadē sentētia exp̄mit̄ p verbū p̄ntis tempis. ⁊ p pticipiū in ans ⁊ ens.p verbū futuri tp̄is.⁊ pticipium in rus.

Vulgare participioꝝ in tus et sus.

Nota sicut pticipia in ans ⁊ ens.⁊ pticipia in rus significāt actiue vel neutraliter.ita pticipia in tus ⁊ sus. Et pticipia in dus significāt passiue.p̄ter illa in tus ⁊ sus q̄ veniunt a deponentalib⁹.⁊ pe/ tunt ante se substantiuū sub cōueniētia triū. ⁊ post se casum ver/ boꝝ passiuoꝝ.s.ablatiuū mediāte p̄p̄one a vel ab.
Homo amatus a deo.ille ꝙ amabaſ vel amatus est.eyner der lieb gehaben ist von got.
Animus amati a deo. illius qui amabaſ vel amatus est. Des der lieb gehaben ist von got.
Faueo amato a deo.illi ꝙ amat⁹ē.dē der do lieb ist gehabē von got.
Noſco amatum a deo.illū qui amatus est.den der do lieb gehabē ist von got.
Noſcoꝝ ab amato a deo.ab illo qui amatus est. Von dem der lieb ist gehaben von got.
Hoies amati a deo.illi ꝙ amati sūt.die die do lieb sint gehabē vō got
Animus amatoꝝ a deo.illoꝝ qui amati sunt. Der die do lieb gehebt sin von got.
Faueo amatis a deo.illis qui amati sunt. Den die do lieb gehaben sient von got.
Noſco amatos a deo.illos qui amati sunt.Die die do lieb gehaben sint von got.
Nota ꝙ istud pticipiū p̄teriti tp̄is posset etiā vulgarizari p binde. vt ego amatus.ich bin lieb gehaben. Tu amatus a deo.du bist lieb gehabē von got. Homo amaſ a deo. Der mēsch ist lieb von got.oder der mēsch der ist lieb gehabē vō got.put sn̄ia meli⁹ req/ rat.ergo ablatiui positi absolute de participio p̄teriti temporis debent traduci p hant.vt viso domino.Do sie dē herrēgesehē hāt Bauisi sunt discipuli.

Vulgare participioꝝ in dus.

Nota ꝙ participia futuri tempis in dus sepissime fiunt noia.⁊ hm boc habent diuersum vulgare. Quando sunt participia vulgari zanſ p sol werden. Qñ sunt nomina per ist werdich. Juxta illud.

Die Martis

Per dignus nomẽ. ꝑ dz ꝓticipãs ẽ. Itẽ qñ exponunt ꝑ dignus. i. wirdich. illud qd̃ sequit põt esse in triplici vulgari.

Liber legendus.
- Uno mõ sic. Eyn buch wirdig zu lesen.
- Alio mõ. Eyn buch wirdig vmb werdẽ zu lesen.
- Tercio mõ Eyn buch wirdig vmb gelesẽ zuwerdẽ.
- Item quarto mõ qñ est participium. Eyn buch sol werden gelesen.

Pi amãdus est a filio.
- Participiũ
  - der vater sol werdẽ lieb gehaben von dem sun.
  - Der vater ist wirdig lieb zu haben von dem sun.
  - Der vatter ist wirdig vmb lieb zu sin.
- Nomen
  - Der vatter ist wirdig vmb lieb zu werden.

Mater amãda est a filio.
- Die muter sol werden lieb gehabt von dem sone.
- Die muter ist wirdig vmb lieb zu haben zu werdẽ oder wirdig vmb werden lieb gehaben zu sin von dem sone

Vinũ amãdũ est a nob oĩb
- Der win sol werdẽ lieb gehabt von vns allen.
- Der win ist wirdig vmb werden lieb zu habẽ von vns allen.
- Der win ist worden vmb lieb zu han von vns allẽ

Quero tibi q̃ est differẽtia inter vulgare gerundioꝝ in di do dum. ⁊ vulgare participioꝝ in di do dũ. Dico q in vulgari gerũdioꝝ nõ sonat tempus. ⁊ significãt qñq; actiue. qñq; passiue. vt patebit infra Sz ꝑ ut sunt participia semꝑ significant passiue. Et in vulgari sonat signũ vulgare futuri qd̃ est sol werden. Sz si transeãt in nomen teutonizant ꝑ ist wirdig. vt dictuz est. Sicut hic. Ego putaui ad te scribendum. Existimaui hãc rem tractandã. Censui tibi hoc significandũ. Participia sunt in nomen transeuntia. qm̃ exponunt ꝑ dignus. i. ego putaui ad te dignũ scribi. dignum tractari ⁊ significari. Ex quo sequit q he dictiões in do da dum pñt esse gerundia ꝓticipia vel nomina.

Aliud in traductione ex latino necessarium ẽ scire ordinationem constructibilium.

Summope animaduertendũ est a volẽte traducere aliquã histoziam vel epl'am euãgelia vel carmina. vt ꝑmo ⁊ ante oĩa ꝓcedat ꝑ distinctiones ⁊ clausulas ꝑfectas. s. vt suam ꝙstructionez querat

inter duo puncta. si aũt sit virgula coma aut parẽthesis. aut aliq̃ suspẽsio oõnis nõ ibi q̃escat. sz ad punctũ vsqz ꝓcedat. hoc facto videat tunc a q̃ incipiendũ erit. z q̃d post hoc in medio. z q̃d in fi/ ne locare dz fm regulas sequentes.

Septem sunt regule constructionis.

Quero tibi quot sunt regule ꝯstructionis. Dico fm Alexandrũ sunt septem generales.

Prima. a vtõ dz incipi ꝯstructio si sit. Uñ Alexander.

Construe sic casum si sit prepone vocantem.

Secunda. post vtm̃ dz sequi ntũs a quo debet incipi ꝯstructio si vocatiuus non sit ibi.

O vox rectum ponis.

Tercia. post ntm̃ debet sequi verbũ psonale a q̃ debet incipi ꝯstru/ ctio si ntũs z vtũs nõ fuerint ibi.

Hinc personale locabis verbum

Quod primo statues si cetera desint.

Quarta. post verbũ sequunt̃ sepe dtũs z accũs ibi.

Tercius hinc casus et quartus sepe sequuntur.

Quinta. post verbũ sepe sequit̃ aduerbiũ ibi.

Aut verbo subdes aduerbia

Ut studet fortiter. cãtat dulciter. ꝛc.

Sexta. gtũs casus debet sequi suũ rectorẽ ibi.

Subde secundum casum rectori.

Septima. p̃positio p̃ ꝯstruit̃ suo casuali z ambo ꝯstruunt̃ post ver/ bum vel participium ibi.

Debet vox prepositiua.

Quarto preiungi vel sexto quem regit ipsa.

Notandũ est diligẽter q̃ iste regule generales sepissime patiunt̃ in/ stãtias. ideo alexãder ponit exceptões seu impedimẽta ꝯ eas. Nã sepe sepius incipimus ꝯstructionẽ a. cũ. q̃. dũ. ꝛc. Sepe a duob; ablatiuis plerũq; ab obliq̃s istoꝝ noiuz. q̃s q̃lis q̃tus. vt iam di cet nõ ordine alexãdri de quo nõ cures qm̃ exceptões multo me/ lius sic ordinant̃ vt sequit̃.

Septem sunt impedimenta constructionis seu exceptiones a regulis dictis.

Prima exceptio q̃ ꝯstructio sepe incipit̃ ab istis dictionibus. Cũ q̃ dũ. donec. qñ. si. siq̃dem. nisi. sicut. vtinã. ꝛc. ibi.

Die Lune

Cum quia dum donec quoniã similesq; preibunt.
Secunda ꝯstructio sepe incipit a duob⁹ ablatiuis. ibi.
Aut ablatiui precunt rectore soluti.
Tercia q̄ ꝯstructio multociēs incipit ab obliquis istoꝝ nominū
Quis qualis q̄tus cuius cuias. ibi.
Quis qualis quantus cuius cuias quotus et quot
Dissa relatiue. penitus p̄reponere debent
Obliquos verbo. p̄reiunges missa rogando
Quarta q̄ ꝯstructio q̄nq; incipit ab obliquo antecedentis ꝓpter
relatiuū. ꝛ hoc fit q̄n ponunt cum vno verbo.
Cunq; relatiuis de iure viam parat horum
Precedens. decet obliquos quandoq; p̄reire
Isti subueniat sua mater vel pater eius
Quinta q̄ post nominatiuum quandoq; sequit infinitiuus. vt
aptus legere. ibi.
Infinitiuum persone siue quibusdam.
Des adiectiuis. vt sunt abilis piger aptus.
Sexta q̄ p⁹ noīatiuū ꝑticipialē ꝛ ante verbuz sepe ꝯstruit dtūs
vel accūs gtūs vel ablatiuus. ibi.
Que iungis verbo iunges et participanti
Hic dz addi q̄ etiā post noīatiuū noīalē sepe sepius ꝯstruit geni
tiuus dtūs accūs vel ablatiuus. vt filius multa virtute. similis
patri suo faciem. laudat ab hominibus.
Septima q̄ post verbum personale. ſ. post verbū substātiuū verbū
vtm̄ ꝛ eoꝝ vim habens sepe sequit noīatiuus. ibi.
Appellans verbum substātiuumq; vel horum
Vim retinēs. post se rectum quādoq; locabunt
Pro practica dictaꝝ exceptionū ꝯstrue totā oz̄onem sequentem.

Cum vel Q̄n vel Quia — ⎧ p̄ primaz exceptionem.
nobis bene merentib⁹. — ⎩ p̄ secundam exceptionem
Cui merenti deus denegat.
quem deus nō amat. — p̄ terciam exceptionem.
q̄ta mercede q̄ta gloria.
iustum premiabit.
Q̄n dn̄m plus sua mia q̄ — p̄ quartam exceptionem.
sua iusticia ad nos trahit.
Ergo aptus a deo saluari. — p̄ quintam exceptionem.
Recepturus sibi beatitudinē. — p̄ sextam exceptionem

Dieta Secunda

Est nūc p̄destinatus ꝛ in futuro beatificād⁹ p̄ septimam exceptionem.

Positis regulis ꝯstructionis ꝛ exceptiōib⁹ a regulis alexādri. P̄o ampliori ꝛ clariori intellectu puer⁹ q̄bus nihil satis resumi p̄ot Repetitio dict⁹ fit hoc modo.

Quero tibi a quo debet incipi ꝯstructio ꝛ traductio. Dico a trib⁹ regulariter. a vtō. a ntō. vl̄ a v̄bo p̄sonali. hoc patet ex regulis ꝯstructionis sup̄ positis. aut a q̄tuor impedimēt aliter. ab istis ꝯiūctionib⁹ ꝛ aduerbijs. Cum q⁹ dum donec q̄n si nisi vt ꝛc. vel a duob⁹ ablatiuis. Aut ab obliquis de q̄s q̄lis q̄tus. vel ab oblīq̄ antecedentis p̄pter relatiuum q̄n sumunt cum vno v̄bo: vt Patrem sequit̄ sua p̄les. Hoc scito.

Quero ex suphabundāti. quē locū duo recti. ntūs ꝛ vtūs tenēt in cōstructōe. Et quem locum q̄tuor obliqui. Dico ad p̄mum. duo recti semp ꝯstruunt̄ ꝛ traducunt̄ in p̄ncipio añ v̄bū: nisi talis ntūs regat̄ a v̄bo substantiuo vtō ꝛc. Ad secundum. Dico p vnā regulam generalem.

Omnis obliquus debet immediate cō strui post suum regens.

Siue illud regēs fuerit nomē/p̄nomē vel p̄ticipiū: siue fuerit v̄bum Et hoc fallit in oblīq̄s de q̄s q̄lis quātus. ꝛ in oblīq̄ antecedentis vt sepe dictū est. Ex isto sequit̄ p̄mo

Si ntūs nois substātiui regat gtm̄ vel abltm̄/illi oblīq̄ debēt añ verbū ꝯstrui: vt hō dei magna autoritate venit nobis.

Si ntūs nois adiectiui regat gtm̄ dtm̄ ꝛc. etiā illi p̄cedēt v̄bū: vt ḡtus deo ꝛ nudus pedē. vel pede frigescit.

Si ntūs p̄ticipij regat gtm̄ dtm̄ accm̄ ꝛc. debēt illi q̄z p̄cōstrui vt mittens missurus p̄ri suo lr̄as. multa beniuolētia. nunc scribit illas. Istud alexāder nō clare dicit.

Sequit̄ ex dictis secundo: si obliqui regant̄ a verbo a parte post etiam debent postconstrui: quod satis innuit cū dicit. Tercius hinc casus. Nisi fuerint obliqui de quis qualis quantus ꝛc. vt Quor⁹ remiseritis pcā remittunt̄ eis. Traducit̄ sic. Quor⁹ peccata welcher sunde. remiseritis ir sult vergeben. oder sult haben zu vergeben. remittunt̄ eis.

Quero tibi. quē locū adiectiua tenēt in ꝯstructiōe. Dico q⁹ adiectiua noīalia ꝛ p̄nominalia semp debent p̄construi suis substātiuis cōiunctim/siue hoc sit in recto ante verbum: siue in obliquo post verbum. Sed nota bene q⁹ hoc semp fallit q̄n regūt post se genitiuū dtm̄ accm̄ vel abltm̄/q̄m tūc post substātiua ꝯstruent̄ ꝛ diuisim

vt pudica vultu virgo rubescit. Nō traducit sic. pudica ꝟgo vultu, Sz ꝟgo die iunckfrow. pudica schāmich. vultu vō angesicht diuisim: ⁊ postcōstruit pudica. Sz adiectiua pricipialia semp cōstruunt post sua substantiua ⁊ diuisim. vt Deus sua pietate mostus nobis largit gratiam.

Quero q̄ pacto duo vel tria aut plura substātiua in eodē casu posita p regulā Petri helye. vl'p appositiōez debeāt traduci. Dico ꝙ inter illa substātiua dz intelligi pricipiuz ens vel existens aut entia vel existētia. vt in ꝟgilio. Cara deū soboles magnū iouis incremētuz q̄ sic ordinat subaudi. O salomine cara soboles deū p deoꝝ/ subaudi existēs/magnū incrementū iouis. Aspice ⁊c̄.

Quo pacto dicta. i. infinitiua cū accō ante se: vt Deū orari sanctū est debēt traduci. Dico ꝙ ipa p̄us resoluēda sunt i appellata. i. in oro nes ex suppositō ⁊ appositō ꝙ vl' vt p̄cedēte. Et in tali mutatione dz seruari idēptitas tempis. Ut pñs infinitiui mutet in pñs indicatiui vel optatiui. p̄teritum in p̄teritum. ⁊ futurꝝ in futurum. Exempla sunt in actiuis.

Diuitias multos p̄dere notū est. i. ꝙ diuitie multos p̄dūt notū est.
Diuitias ml'tos p̄didisse not; ē. i. ꝙ diuitie ml'tos p̄diderūt notū est.
Diuitias multos p̄ditum ire ꝟstat. Uel multos p̄dituras esse constat. i. ꝙ diuitie multos p̄dent ꝟstat.
Da exempla in passiuis.

Justos saluari certū est. i. ꝙ iusti saluent certū est.
Justos saluatos esse certū est. i. ꝙ iusti saluati sint certū est.
Justos saluatū iri certū est. Uel saluādos esse certū est. hoc est ꝙ iusti saluabunt certum est.

Nota ꝙ sicut habemus dicta/añ ꝟba. ita ⁊ post verba q̄ etiā debent resolui in appellata mō supdicto: vt credimus deū oia gubernare/gubernasse/gubernatū ire/resoluit sic. Credimus ꝙ deus oia gubernat gubernauit gubernabit. Jta dñe q̄d me vis facere. i. q̄d vis ꝙ ego faciā. Jtē iubeo tibi studere. nō est opus resolutōe: sz iubeo te studere. iā opus est resolutōe dicta.

Quero quō traducunt duo ablatiui positi absolute in significatione ꝟsequētie. Dico p̄ distinctiōez. Aut sunt de pñti. tunc traducunt p ende i fine. vt sole oriēte dies fit. so die sonne ist vff gāde so wirt ēs tag. Deo grāz dāte. iustus saluat. so got ist genad gebende ⁊c̄. Aut sunt de p̄terito: tūc trāslatant p̄ synde in fine. vt Thesauris apertis obtulerūt tria mūera. als die schatzē offe gethō synd ⁊c̄. Inclinato capite emisit spm̄. mit gebogendē houpt gab er ⁊c̄. Uel etiā traducunt resoluendo ablatiuos in suppositum ⁊ appositum/p̄cedens

te dum/quando/si vel quia. Unde in pſ. legitur. Dante te colliget Aperiente te manum tuam implebuntur. Auertente te faciem tuam/turbabuntur. id est quando vel si tu das vel aperies manuz vel auertis faciem tuam. ipi colligent implebuntur z turbabuntur.

Notandum est summopere q sicut oculus arcitenentis summa cura atqz studio signum primo considerat. z post hoc vt sagittas suas in illud dirigat. Ita quoqz oculus translatoris debet sibi inter duo puncta querere signa que sunt duo. s. nominatiuus z vbum psonale ad que signa omnes sagittas suas. i. omnia constructibilia curet iactitare z ordinare. Et debet attente ꝯsiderare que constructibilia regulariter p̄cedunt nominatiuum. z que impedimētaliter. Item que regulariter debent sequi nominatiuum z quibz modis fallit. Preterea que vbum p̄cedunt regulariter z impedimentaliter. Postremo que post verba sequi debent. vt patet in figura sequenti.

Añ ntm̄ regularit̄ ponit vtūs. Etiā adiectiuū nois si nō regat casum
Añ ntm̄ ipedimētalit̄ ponit Cū qz dū donec zc. vel Duo ablatiui absoluti vel Obliq de qs q̄lis q̄ztus vel Obliquus añcedentis preponit qñqz ꝓpter relatiuum

Ante vbū regularit̄ ponet nominatiuus explicite vel iplicite vel aliqd positū loco nominatiui scz infinitiuus solus vel cū obliquo.

Impedimētalit̄ ponunt sextuplicia aduerbia Et etiam omnia alia q̄ p̄cedunt ntm̄ impedimentaliter: vt duo ablatiui z obliqui de quis qualis quantus. Et obliquus antecedentis

Post ntm̄ regularit̄ ponit vbū̄ psonale qđ fallit.
si ntūs regat gtm̄ vl' abltm̄
si seqt̄ adiectm̄ regēs casum
vt potentia regis timet.
Gratus deo beatificat.
Nudus pedem friget
Uelox pedibz currit. Oñqz infinitiuus vt paratus z dignus accipere gratiam.

Post vbū sepe ponit infinitiuus: volo studere.
sepe aduerbiū: studet bñ
sepe ntūs. stat rectus
sepe gtūs. recordor lectiōis.
semp dtūs z accūs vel ablatiuus temporis: z ablatiuus sine prepositione possunt poni: quia sunt casus communes.

Verbum psonale

Accūs post verba actiua.
Abltūs post verba passiua.
Sepissime p̄positio cum suo accusatiuo vel ablatiuo

Die Martis

Añ impsonale nullus ponit casus quem regat ante se
Sz bñ si sint. Cū q2 dū. ablatiui absoluti
obliq de qs q̄lis q̄ztus

Uerbū impsonale

Post ipm ponit su⁹ obliqu⁹ cum infinitiuo scilicet
gtūs vel datiuus
Accūs tm̄ aut cū gtō
Si ipsonale p tur/ponat accūs aut abltūs cū ꝓpositōe.

Pro practica regulaꝝ ꝯstructōis ꝛ figure depicte ponuntur hic tria Uirgiliana carmina. ꝑmo ex q̄rta egloga.

At tibi ꝑma puer nullo munuscula cultu
Errātes hederas passim cū baccare tellus
Mixtaq3 ridēti colocasia fundet achāto

Hic tu incipe a vtō. vt o puer in ꝑmo carmine. ꝛ sequit nominatiuus tellus in scdo. ꝛ sequit verbū fundet in tercio. Postea sequit dtūs tibi. deinde accūs ꝑma munuscula. tūc ablatiuus nullo cultu. i. sine aliq̄ labore. Tūc resumit fundet cū alijs accusatiuis ꝛ ablatiuis cū ꝓpositōibꝫ ꝛc. ita oportebit semꝑ ꝯstructōez q̄rere p regulas supdictas. Item ex scdo eneydos.

Fracti bello fatisq3 repulsi.
Ductores danaū/tot iam labētibꝫ annis/
Instar mōtis equū/diuina palladis arte. Edificāt.

Traducit sic incipiēdo a ntō ductores/ꝛ nō sequit immediate vbuz psonale: q2 regit gtm̄/ ꝛ cū hoc sequunt duo adiectiua ptcipialia regētia ablatm̄/post illa sequit verbum edificāt equū instar montis diuina arte palladis: ꝛ hoc dico tot annis labentibꝫ: q ablatiui licet ponant inter suppositū ꝛ appositū/non tm̄ debent ibi/sz in fine ꝯstrui. Et ex tercio

Ast illū erepte magno inflāmatus amore.
Coniugis ꝛ furijs scelez agitatus horrestes.
Excipit incautū/patriasq3 obtrūcat ad aras.

Cōstruit sic. Horrestes inflāmatus magno amore ꝯiugis erepte. i. sibi capte p pyrrhū/ꝛ agitatus furijs scelez sequit ia verbum excipit. i. interficit illū pyrrhū incautū. i. iprouisum ꝛc. Ecce quot casus mediāt inē ntm̄ suppositū/ꝛ vbum appositū.

Notandū est etiā q in ꝯstructōibꝫ ꝛ traductiōibꝫ sepissime intelligit verbū substantiuū Est fuit erit/vt Gloria tibi dñe ꝛc. Sepe intelligit ntūs. ꝛ q̄nq3 resumit ntūs ꝑus positus. Preterea in relatiuo qui/frequēter intelligit antecedēs. s. ille. Item ante pasce intelligit festum. sexto kalendas martias intelligunt/die ante. Ita q3 ꝛ verba intelligunt plerumq3 ꝑm exigentiam sententie. Un Uirgilius in ꝑmo. Tantas audetis tollere moles. Quos ego/oratio

impfecta ē: z loquit neptunus ad vētos. z intelligit castigabo vel sile. Therētius in andria. Quē q̄dē ego si sensero. hec est oīo imp⁹fecta z trūcata q̄ mō loquēdi vtunt irati. z cū motōe capitis p̄nū⁹cant. intelligit si sensero supple dauū impedire nuptias ip̄m puniā vel sile. Therētius in eunucho. Ego ne illā: q̄ illū: q̄ me: q̄ me nō. i. ego ne illā thaidē vlciscar: q̄ illū trasonē recepit: q̄ me exclusit zc. Et est in dictis oīb⁹ color dictus aposiopesis.

Item in legenda sancte agathe. Mentē sanctam spontaneā honorē deo z patrie liberationem. i. mentē sanctā habuit: honorē deo fecit z patrie liberationem impetrauit: ita suo mō de alijs ꝑut sentencia requirit.

Cautele in traductione seruande.

Considerandū est q᷑ nō sp latina ꝟba ꝑcise vt sonāt in vulgari sunt traducēda: qm̄ hoc plerūq; aut erit impossibile aut sensum inep⁹tū faciēt. Sz dz trāslator notare sensuz oīonis q̄d dicere velit. z ꝟ in vulgare vertat. Exempla sunt

Difficile est senib⁹ dare ꝟba. i. difficile est senes decipe.

Sūmas grās vobis ago. i. summe vobis regratior

Sic velim animū inducas. i. sic velim credas.

Sunt nobis mitia poma. i. habemus matura poma

Secunda cautela est cū sint aliqua nomina aut ꝟba eq̄uoca: vt in traductione capiat stgnificatum conforme ad sensum orationis. Exempla sunt.

Psal. Nō timebo q̄d faciat mihi caro. i. homo

Uerbū caro factū est. i. filius dei factus est homo

Salomō fecit sibi ferculū de ligno. i. curꝫ nō dapes

Manus dñi fecerūt me. i. ptās dñi

Eripe deus aiaz meā. i. libera deus aiaz meā.

Ideo male traduxit q̄ dixit. Her trag vē min sele

Sūt em̄ eq̄uoca. ꝟbū/caro/ferculū/manus/eripio.

Tercia cautela est vt traductor videat si sint aliq̄ figure loquutōnis aut colores rethorici vt q̄n ꝑs ponit ꝓ toto vel ecōtrario. aut ꝓtinēs ꝓ ꝓtento. aut econtrario. vel actiuū ꝓ passiuo: z econtrario zc Exempla sunt.

Animus mulieris est mihi nuptus: synodoche est. Male fieret traductio vt ꝟba sonant. sz ibi animus mulieris. i. ipa mulier tota ē mihi nupta.

Perflauit fistula buccas: hypallage ē. i. bucce pflauerūt fistulas. hausit spumantē patherā. i. vinū de pathera. i. cipho patēte.

Quarta cautela ē de determinatiōe respectu determinabil'. Exemplū

Die Mercurii

qñ aduerbium ponit inter duo verba: tūc tractor videat. qs il/
lor determiet z cū quo verbo traduci debeat. Quod reuera mul/
tum refert vt in sancta passione ait dñs Anteq̄ gallus cantat. ter
me negabis. ibi ter determinat scōm ꝟbū. s. negabis nō p̄mū: ita
in logica. Quicqd viuit semp ē. Si semp determinet viuit ꝓposi/
tio ē vera Si determinet ē. tūc reddit falsa. Exemplū de obliquis
determinantib⁹ verbū vl' p̄ticipiū. vt cū dico video oculis ambu
lantē. ibi ablatiuus determinat verbū nō p̄ticipiū. Sz cū dico vi
deo pedib⁹ ambulantē. hic pedib⁹ determinat p̄ticipiū z nō ꝟbū:
ita in logica p̄ fallaciā diuisionis arguit. Quocūq; vidisti hunc p̄
cussum: illo hic p̄cussus ē. sz vidisti hūc oculo p̄cussum. ḡ hic oculo
p̄cussus ē. Minor ē distinguēda. Uel ille ablūs oculus determi/
nat ꝟbū tunc ē vera. vel determinat p̄cussum tunc ē falsa. istud cō
cernit grāmaticā: ideo ħ ponit dictus ꝑalogismus

Quinta cautela. si ꝟba nō capiant trāssumptiue vel p̄ allegoriā que
est q̄dā color q̄ aliō significat q̄z dicit vt in hyronia. vñ Uirgilius.
Egregiā vo laudē z ap̄la spolia refertis tuq; puerq; tuus. Sūt in
sacra scriptura multe oz̄ones q̄ nō vt verba sonāt traduci p̄nt. vt
illud. Zelus domus tue comedit me. Comederunt iacob z filios
eius. Elegit suspendiū aīa mea. z talia multa q̄ nō sunt p̄ntis spe
culatōis: qm̄ altiorē indagationē postulāt. Sz hec q̄ dicta sunt ꝑ
nostris pueris donec altius sapiāt sufficiunt.

Die Mercurij. Dieta tercia.

Capitulum secundum de decem regulis congruitatum.

Uero tibi. q̄d ē grāmatica ſm Prisc̄ianum. Dico ē scien
tia docens nos recte scribere: recte scripta: recte intellige
re: recte intellecta: recte componere: recte composita de/
bito modo ꝓnunciare.

Quot sunt species seu p̄tes grāmatice. Dico quatuor que tāguntur
in dicta diffinitione. s. ortographia/ethymologia/diasyntethica z
ꝓsodia. i. accentus.

Orthographia ē pars grāmatice docens nos recte scribere: id est re/
cte syllabicare. vt p̄ncio p̄ duplum n̄ z non p̄ simplum. Christus
p̄ ch z non p̄ xp. de qua diuersi z varij sunt libelli inter quos p̄ci/
puus ē iohannes Tortelli.

Ethimologia ē pars grāmatice docens nos recte intelligere accidē/
tia partiumoz̄onis. s. genera z declinationes nominum ꝓnomi/
num z p̄ticipioz. Item ꝯiugationes p̄terita z supina verboz: vt
patet in p̄ma p̄te alexandri.

Dieta Tercia

Diasyntethica ē pars grāmatice docēs nos recte componere dictiones ad inuicem ꝯgrue aut figurate. ⁊ euitare oꝛones incongruas vt patet in secunda pte alexandri.

Prosodia est pars grāmatice docens nos dictiones debite pnunciare in primis/medijs/⁊ vltimis syllabis. de qua in tercia ⁊ q̄rta parte alexandri.

Quero tibi. quō diuidit grāmatica fm donatū. Dico in grāmaticā p̄ceptiuā/pmissiuā/⁊ phibitiuā. Et est sil'e. sicut em̄ lex positiua humana. Quedā p̄cipit: vt honestū ⁊ iustū. Quedā phibet: vt turpe vicium ⁊ iniustū. Et q̄dā pmittit. vt vsurā ⁊ meretricium̄. Ita q̄z in lege sermonis latini. Quedā oꝛones nobis p̄cipiunt. Quedā phibent. ⁊ q̄dam pmittunt.

Quero tibi. q̄d est grāmatica p̄ceptiua. Dico q̄ tractat de oꝛonibus simpliciter congruis. vt vir albus ⁊ nō alba. Ego scribo ⁊ nō scribunt. liber petri ⁊ nō liber petrus. Et dicit a p̄cipere: q̄ talis grāmatica nobis p̄cipit ita loqui.

Quid est grāmatica pmissiua. Dico que tractat de oꝛonib figurati ue ꝯgruis. Uel sic. Est que p figuras docet venusto ⁊ breui sermone loqui. vt ego scholaris studeo. Et dicit a permittere: quia tales oꝛones pmittuntur ꝓter sermonis breuitatem ⁊ metrorum cōmoditatem.

Nota sub ista grāmatica continentur oꝛones figuratiue quibus nobis licet vti. vt sunt oꝛones Euocatorie: ꝯceptorie: ꝓleptice: ꝛeugmatice: ⁊ synodoice.

Quero tibi. quid ē grāmatica phibitiua. Dico est illa que tractat de oꝛonib incongruis vel nobis phibitis. vt vrbem quam statuo ē vestra. Pars erant certare parati. Et dicitur a phibere: q̄m tales oꝛones nobis phibent.

Et nota q̄ sub ista grāmatica ponunt impedimenta congruitatis ⁊ figure nobis phibite. ſ. Allotheca/antitheſis/soloecismus cum earum speciebus.

Notare debent pueri diligenter q̄ singule oꝛones latine apud quēcūq̄z scribant: siue apud theologos: rhetoꝛicos: poetas aut historicos reducunt ad aliquam trium p̄dictaꝝ partium grāmatice. Et nō est aliqua oꝛo q̄ simul ponat sub grāmatica pmissiua ⁊ phibitiua: īmo sunt distincte ptes. ideo male q̄dam scribunt ⁊ falso dogmatizant. qui euocationem: ꝯceptionem: ꝓlepsim ⁊ ꝛeugma miscent cum impedimentis congruitatis. faciunt vt pueri nesciant quid vtendum aut imitādum sit. quid ve declinandum ⁊ fugiendum.

Die Mercurii

Quero tibi.q̃ est dr̃ia inter ꝯstructionē grām̃aticalē ꝛ regimen grā/
maticale.Dico ꝙ habent se sicut magis cōe ꝛ minus cōmune.vel
sicut supius ꝛ inferius.qm̃ vbicūq; est regimē ibi est ꝯstructio:ꝛ
nō ecōtrario.Da exemplū.Cū dico timor dei.vel Amo deū.ibi est
regimē ꝛ ꝯstructio.sz inter adiectiuū ꝛ substantiuum.vt optimus
deus.est ꝯstructio ꝛ non regimen

Quero tibi.quare inter adiectiuum ꝛ substantiuum non est regimē
Dico qm̃ adiectiuum nō cogit suum substantiuum stare in certo
casu ita ꝙ non in alio.nec econtrario.Et hoc ideo:quia possunt si
mul stare in quolibet casu:vt optimus deus.optimi dei.optimo
deo.optimum deum.

Nō sic est de istis.Timor dei.Amo deum

Orationes vbi sola constructio est.

Quero tibi an multiplices sint or̃ones in quib⁹ sola cōstructio est.ꝛ
nō regimen.Dico sic vt sequit̃.

Inter adiectiu̅ noiale ꝛ suum substantiu̅.vt Preclaꝫ ingeniū.opti/
ma virtus nō est regimen.

Inter adiectiu̅ ꝓnoiale ꝛ suū substantiu̅.vt meus animus.tua vo/
luntas.est sola ꝯstructio non regimen.

Inter adiectiuū ꝓcipiale ꝛ suū substantiu̅.vt oculi visuri.stelle vi/
se ꝛ astra visa nō est regimen.

Inter duo noia substātiua ad idē ꝓtinētia eiusdē casus.vt ẏgo Ma
ria.dn̄s petrus.nō est regimen.

Inter relatiuum ꝛ suum antecedens.vt deus qui.deitas que.celuꝫ
quod.nō est regimen.

Inter interrogatiuū ꝛ suū respōsiuum nō est regimen

Inter duo ẏba.vt volo legere nō est regimen

Inter ẏbū ꝛ aduerbiū nō est regimē.vt currit velociter

Itē hic.ecce pater tuus vel patrē tuū nō est regimen

Itē.vado romā.fui colonie ꝛc̄.nō est regimen

Itē hic.Pax huic domui.Gloria in excelsis deo ꝛc̄.est sola constru/
ctio ꝛ non regimen.

Itē hic.sole oriēte dies fit.ꝛ in siliby nō est regimen

Inter ꝓpria supina cū ẏbo motus ad locū.vt vado prās̄um.pgo dor
mitum nō est regimen.

Inter posteriora supina cū quibusdā adiectiuis ante se.vt facile di/
ctu.mirabile visu.nō est regimen

Prima regula congruitatis.

Quero tibi.adiectiuū ꝛ suū substantiuū in quot ꝛ quib⁹ tenent ꝯue/
nire.Dico in trib⁹.in genere.in numero.ꝛ in casu.vt mala mens

malus animus. ait poeta comicus.

Da mihi tria exempla p tria substãtiua. masculini. feminini. t neutri generis q̃ omnia sunt p̀me declinatõis. Do ista

Papa	sanctus	sanctior	sanctissimus
Ecclesia	sancta	sanctior	sanctissima
Pascha	sanctũ	sanctius	sanctissimũ

Da tria exempla p tria substãtiua. masculini. feminini. t neutri generis secunde declinatõis eiusdẽ terminationis

Ego do ista in teutonico. Tu verte illa in latinum

Eyn	engel	gotz	der	aller	best bit
Eyn	buͤch	gotz	das	aller	best bit
Eyn	volck	gotz	das	aller	best bit

Hoc vltimũ p vulgus non p ppm dicat

Quero an dicte oiones sint congrue. Dico sic. Dõ pbo de p̀ma. Nã papa ẽ substantiuũ generis masculini/ nũeri singularis/ casus noiatiui. Sãctus est adiectiuũ eiusdẽ generis ꝛc.

Per qd scis q papa sit substantiuũ. Dico qm̃ ad eius vulgare non põt addi man oder wib. Vel qr significat rẽ p modũ p se stãtis.

Per qd scis q sanctus ẽ adiectm̃. Dico qm̃ ad eius vulgare põt addi man oder wib. vt sanctus beylick man/ beylick wib. Vel qr significat rẽ p modũ adiacẽtis alteri.

Qua regula papa ẽ mascu. Dico q eius genus nosco nõ ex terminatione sz ex significatione p q̃rtaz regulã posita in p̀ncipio p̀mi tractatus ibi. Quedã sunt opa.

Qua regula eccl'ia ẽ feminini generis. Dico q eius genus nosco nõ ex significatõe sz ex terminatõe p p̀mã regulã de substãtiuis feminini generis p terminatõez ibi. Sit tibi nomen in a.

Qua regula scis pasca esse neutri generis. Dico nõ ex significatõe nõ ex terminatõe. sz p exceptõez ibi. Mãnaqz neutrale.

Qua regula scis sanctus a um esse generis oĩs. Dico p vnã generalissimã regulã ibi. Adiectiua notes. lz q̃dã sint generis oĩs sub vna terminatõe. Quedã sub duab⁹. Quedã sub trib⁹. vt sepe dictũ ẽ. sz pueris nõ satis id repeti põt.

Exoratos velim p̃ceptores pueroꝝ vt hanc regulam de adiectiuo t substantiuo que ẽ vnum grãmatice fortissimum t latissimum pillare faciant practicari p diuersa substantiua: iam prime t secunde iam tercie t quarte declinationis cum adiectiuis diuersarum terminationum t declinationum. Non solum in nominatiuo casu sz p omnes obliquos iu singulari t plurali cum suis regentibus: vt patet in figura sequenti.

Die Mercurii

Regnat Maria sancta sanctior sanctissima.
Clemẽtia Marie sancte sanctioris sanctissime
Seruio Marie sancte sanctiori sanctissime
Honoro Mariã sanctã sanctiorẽ sanctissimã ꝛc.
Ibi sunt eiusdẽ declinatõis ꝑme. Sequit de secunda.
Regnat dñs iustus iustior iustissimus
Clemẽtia dñi iusti iustioris iustissimi
Seruio dño iusto iustiori iustissimo
Honoro dñm iustũ iustiorẽ iustissimum.
O dñe iuste iustior iustissime ꝛc.

Da substantiuũ ꝛ adiectiuum tercie declinationis.

Regnat
- ſ Pater fidelis
- Dõo fidelis
- Benus fidele
- ſ Patris fidelis
- Virtus — Dõnis fidelis
- Beneris fidelis
- ſ Patri fideli
- Seruio — Dõni fideli
- Beneri fideli

Lolo
- ſ Patrẽ fidelem
- Dõnem fidelem.
- Benus fidele
- ſ Pater fidelis.
- O — Dõo fidelis
- Benus fidele
- ſ Patre fideli
- Utor — Dõne fideli
- Benere fideli ꝛc.

In ꝑdictis oĩbꝫ adiectiua ꝛ substãtiua sunt eiusdẽ declinatõis. ꝛ idꝫ in finali terminatiõe ꝯsonãt. Postea sumant adiectiua scde. cum substãtiuis ꝑme vel tercie. Et econtrario capiant adiectiua tercie cũ substãtiuis scde vel ꝑme. ꝛ erit dissonãtia in fine.

Quero tibi/q̃ est dña inter adiectiuuꝫ noiale ꝛ adiectiuũ ꝑticipiale. Dico adiectiuũ noiale tenet ꝯuenire cũ substantiuo sequẽti. Et ꝑticipiale cum ꝑcedenti.

Quero an ista sit ꝯgrua. Leo est pulcer bestia. Dico nõ/qm̃ pulcer ẽ adiectiuum nominale ꝛ debet ꝯuenire cum substantiuo sequenti non ꝑcedenti.

Ita etiam querat de ista. verbũ est facta caro: q̃ non ẽ ꝯgrua. qm̃ facta est adiectm̃ ꝑticipiale: ꝛ tenet ꝯuenire cũ substãtiuo ꝑcedenti. hoc ꝓbat exemplis sacre scripture
Verbũ caro factum est. nõ facta caro
Aqua ẽ facta vinum. non factum vinum
Tu deus es futurus ꝑmiũ. non futuꝫ ꝑmium
Nomen eius vocatũ est iesus. ꝛ nõ vocatus
Jesus vocatus ẽ caput ecclie. ꝛ nõ vocatum
Ex oĩbꝫ hi empti sunt ꝑmitte deo ꝛ agno. ꝛ nõ empte. vt ẽ in apocalyꝑsi. i. in libro iobis euãgeliste, ꝛ dĩ reuelatio secretoꝫ

Dieta Tercia

Contra dicit scriptura. Tēplū dei factus ē vterus v̄ginis. ibi factus ꝓuenit cū substātiuo sequēti. Dico q̄ talis oō est impedimētalis z nō est nobis vtēda. Uel dic q̄ illa oō dz sic ordinari. vterus ē factus templū dei. Quid dicis de ista. Quesiuit mihi q̄z p̄dem pater z mater mortui essent. vt ē in Therētio. Dico q̄ illa nō est simpliciter ꝓgrua: sz ibi est figura. s. ꝓceptio geneꝝ

Arguo p̄mo. dicit scriptura. Bonū mihi lex oris tui. Jtē v̄gilī. Triste lupus stabul'. Jdē. Fama malū q̄ nō ē aliud velocius vllū. Jdē Variū z mutabile sp̄ femina zc̄. Dico q̄ in dictis oōnib⁹ bonuz malū/triste z variū/nō capiūt adiectiue sz substātiuant' in neutro genere z exponūt' p̄ ly res. vt lex ē bonū. i. res bōa. lupus ē triste. i. res tristis. femina ē variū. i. res variabilis.

Arguo secundo ꝫ p̄mā regulā. Dicit scriptura Joseph z maria erāt solliciti de iesu. ibi illud substantiuū maria dis̄cōuenit cū isto adiectiuo solliciti in genere. ergo nō tenent' semp̄ ꝓuenire in genere vt regula dicit. Dico regula intelligit' q̄ in oōne simpl'r ꝓgrua adiectiuum z substantiuū tenent' ꝓuenire in trib⁹. sz in p̄dicta oōne ē figura. s. ꝓceptio geneꝝ. Quid autē sit ꝓceptio geneꝝ: videatur in capl'o de verbis.

Quero tibi/q̄tuplices oōnes peccāt ꝫ p̄mā regulā. Dico in generali triplices. Nā q̄dā sunt oōnes figuratiue q̄ cadūt sub grāmatica p̄missiua q̄bus nobis licet vti. Quedā sunt oōnes impedimētales nobis p̄hibite q̄ cadūt sub grāmatica p̄hibitiua. Quedā sunt q̄ vident peccare ꝫ p̄mā regulā. nō tn̄ peccāt sz sunt ꝓgrue p̄ regulā indifferētie. vt p̄z post q̄rtā regulā. Tūc vltra q̄rāt pueri disputādo z exercitādo se. Da mihi exempla ex scriptura z poetis de oōnib⁹ figuratiuis q̄ cadunt sub grāmatica p̄missiua.

Orationes adiectiui z substantiui figuratiue que cadūt sub grāmatica permissiua.

Scriptura — Julianus apostata occidit gladio sanctos p̄cm z mr̄ez donati. Que figura ē. dico ꝓceptio geneꝝ.

Therentius — Quesiuit mihi q̄z p̄dē. i. wie lāge. p̄r z mater mortui essent. ꝓceptio geneꝝ.

Ouidius — Mars z venus dolis capti sunt mulaberi. i. fabri iouis. ꝓceptio geneꝝ.

Scriptura — Uidi duos angelos: vnū ad caput: aliū ad pedes Que figura. Dico plepsis. dc q̄ infra

Scriptura — Pleni sunt celi z terra. Jtem Tauri mei z altilia mea sunt occisa. ibi est zeugma.

Die Mercurii

Virgilius Atq; deos atq; astra vocat crudelia mater.i.mater vocat deos ꝛ astra crudelia. p zeugma

Notate vos pueri q in ꝗlibet exemplo dicto semp sunt duo substãtiua aut diuersoꝝ geneꝝ cuꝫ vno adiectiuo. Aut diuersoꝝ nũeroꝝ cũ vno adiectiuo: ita q vnũ substantiuũ ꝯuenit ꝛ aliud disconuenit. ꝛ hoc causat figurã sicut patebit infra. Et ꝯtinent omñs dicte ꝛ sil'es oõnes sub grãmatica pmissiua: sub q̃ ꝯtinent oẽs figure q̃ libus nobis licet vti vt dictum ẽ. q̃ differũt ab alijs figuris. Qm̃ in eis ẽ brevitas sermonis cũ cõmoditate metri. in alijs vo sola metri cõmoditas sine brevitate sermonis.

Quero tibi/ q̃tuplicia sunt accidẽtia ptiũoõonis. Dico duplicia. respectiua ꝛ absoluta. Respectiua sunt q̃tuoꝝ/ genus nũerus casus ꝛ psona. Et dicunt respectiua qm̃ in oõnibꝫ nr̃is latinis maxie ista respicimus vt sit eoꝝ ꝯuenientia. Alia oia sunt absoluta/ vt q̃litas figura tẽpus species declinatio ꝛc.

Cõuenie/ntia igit
- in genere — in casu — facit congruum
- in numero — in psona

Disconue/nientia.
- in genere — in casu — facit figuram aut in/congruum
- in numero — in psona

Orationes adiectiui ꝛ substantiui impedimẽtales que cadunt sub grãmatica phibitiua.

Da mihi exemplа ex scriptura ꝛ poetis q̃ ꝯtinent sub grãmatica phibitiua. Dico sunt multiplicia. q̃dã sunt in qbꝫ adiectiuũ ꝛ substantiuũ disconueniũt in genere tm̃. q̃dã in nũero tm̃. q̃dã in genere ꝛ numero. q̃dã in casu.

in genere Scrip. Duodecim milia signati
Coluber ẽ facta mystica vga
in genere Jacob misit fratri suo. xl. camelos fetos
Virgili9. Heu age/ rũpe moras/ variũ ꝛ mutabile semper ẽ femina/ licet illa posset excusari
Idẽ ait Centauro inuehit magna
Ouidius Turpe iacẽs multũ madefacta lieo. i. vino
in numero Scrip. Vidi turbã magnã stãtes ante thronũ
Brego. Mulier ẽ vetus arma diaboli
Juuenal'. Atq; vetus thebe centũ iacet obruta portis
Oratius. Legati magnis missi de rebꝫ vterqꝫ. i. vtriqꝫ legati erãt ꝛc. ecce disc̃ouenietia numeri

Ouidius. Utraqꝫ formose paridi potuere videri. loquit poeta de iunone ꝛ pallade. ꝛ ẽ sensus. Utraqꝫ dea formose potuerũt videri.

Dicta Tercia

In genere ẏsa. Dis domus isrl circũcisi sunt.
t nũero Jo. Turba q nõ nouit legẽ dñi maledicti sunt
Virgi. Uenerũt ps visuri eneades.i.troianos.ps cer⁊
tare parati. Jtẽ. Ualidi ps scandũt muros
In casu Scrip. Sermonẽ quẽ audistis nõ est meus.diceret cõ
grue.Sermo quẽ audistis nõ est meus
Virgilius Urbem quã statuo vestra est

Quõ ꝓbabis ꝙ ista cadũt sub grãmatica ꝓhibitiua.Dico sic:q⁊vsus eay ꝓhibet nobis.Qõ ꝓbo p alexandrũ dicentẽ.Sz nõ est nobis ꝯstructio ꝯgrua talis. Jtẽ. Usu cõi tñ hoc nõ dz haberi.

Secunda regula.

Suppositũ t appositũ tenent ꝯuenire in trib⁹/in nũero/in ꝑsona/t rectitudine.vt hõ ꝓponit:deus aũt disponit. Jstam regulam di⁊cunt sub alijs verbis:vt infra patebit.

Omne v̄bũ ꝑsonale actiuũ/passiuũ/t neutrale/finiti mõi regit ntiñ ante se sub ꝯuenietia triũ/nũeri/ꝑsone/t rectitudinis.

Actiuo:vt ego amo amaui amabo. Tu amas amasti amabis. Jlle amat amauit amabit.ita discant per tria tempa loqui.

Exemplũ de Passiuo:vt ego videor.visus sum.videbor. Tu vide⁊ris.visus es.videberis. Jlle videt.visus est.videbitur. Nos videmur.vos videmini tc̃.

Neutrali:vt ego viuo vixi viuam.Tu viuis vixisti vi ues. Jlle viuit vixit viuet tc̃.

Nota q capit trib⁹ mõis. Jnfinite teuto.also wie oder wer. t req̃rit post se duo apposita t ponit in ꝓncipio. Relatiue teuto. welcher oder welche.t req̃rit vnũ appositũ/t ponit i medio. Et interrogatiue teu.wie was wer oꝺ welche.t ponit i ꝓncipio.t req̃rit vnũ appo.

Jnfinite
Qui bonorat pẽz suũ:viuet vita lõgiore.
Qui diligit iniq̃tatẽ odit aiaz suã.
Qui nõ laborat nõ mãducet.dicit paulus

Rela⁊tiue.
Est q q̃rat t iudicet.capit relatiue t intelligit ille
Beati sunt q ꝑsecutõez patiunt ꝓpter iusticiam

Quesi⁊tiue.
Qui sunt hi sermones qs ꝯfertis inuicem
Qui sunt hi q vt nubes volãt tc̃.

Arguo tibi ꝯ.dicit scriptura Pcrores te rogamus audi nos.ibi supositũ t appositũ discõueniũt in ꝑsona.ergo regula falsa.Dico ꝙ regula intelligit de oratione simplr ꝯgrua:sz hic est vna figura q dicit euocatio implicita:vt patebit infra.

Arguo scdo,dicit scriptura. Pater tuus t ego dolẽtes q̃rebamus te

ibi suppositū ⁊ appositū etiā discōueniūt in psona. Dico q ibi est ꝯceptio psonaꝝ: ⁊ cadunt sub grāmatica pmissiua.

Arguo tercio. dicit scptura. Plurima turba strauerūt vestimēta sua in via. ibi discōueniūt in nūero. Itē ẏgilius. Urbē quā statuo est vestra. ibi discōueniūt in rectitudine casus. Dico q isti sunt impedimētales ⁊ cadūt sub grāmatica phibitiua. Est ne ibi figura. Dico q est ibi antithesis nobis phibita vt patebit.

Orationes suppositi ⁊ appositi figuratiue que cōtinentur sub grāmatica permissiua.

Quero tibi q̄tuplices oōnes peccāt ꝯ scd̄az regulā. Dico in generali triplices. Quedā sunt figuratiue q̄b nob licet vti. Quedā impedimētales q̄b nō licet vti. ⁊ q̄dā oratorie nobis vtende

Quero tibi quot figure peccāt ꝯ secundam regulā que est de supposito ⁊ apposito. Dico quatuor. s. euocatio. ꝯceptio. plepsis ⁊ zeugma. Da mihi exempla de orationibus figuratiuis ex sacra scriptura ⁊ poetis.

De euocatione Scriptura. Ego deus tuus isr̄l viuo. Dēs gaudeamus in dño. intelligit nos. Uirgilius. Non oia possumus omnes. Euocatio implicita.

De conceptione psonarum. Scriptura. Ego ⁊ pater tuus dolentes querebamus te.

Uirgilius. Tu ⁊ puer tuus egregiā laudē refertis

De plepsi. Scriptura. Dic vt hi duo filij sedeāt: vnus a dextris ⁊ alius a sinistris. Uirgilius. Ambo ꝙuenimus: tu calamos inflare leues/ego dicere versus.

De zeuginate. Scriptura. Hebrei sunt ⁊ ego. Pleni sunt celi ⁊ terra Uirgilius. Hic illius arma ⁊ currus fuit. ibi est tercia spēs zeugmatis. vide plenius infra.

Omnes dicte orationes cadunt sub grāmatica permissiua. Da exempla de orationibus impedimentalibus vbi est disconuenientia in numero.

Scriptura
- Testimonia tua est meditatio mea
- Omnis israel plangebant eum
- Synagoga ppl'oꝝ circūdederunt me.

Uirgilius — Pars gladiū stringūt. ps missile ferꝝ rapiunt

Theretius — Amantū ire/est amoris reintegratio. idem
Ne istud biduum fiāt viginti dies

Ouidius. — Turba ruūt in me luxurioſa proci.

Da exempla vbi est disconuenientia in rectitudine casus. Jesum quem queritis non est hic.

Dieta Tercia

Scriptura Sermonē quē vos audistis nō est meus.
Lapidē quē reprobauerūt edificātes factus est ꝛc̄.
Virgilius Urbem quam statuo est vestra.
Therētius. Eunuchū quē dedisti nobis/ꝙs turbas fecit
Predicte oēs cadūt sub grāmatica ꝓhibitiua. Dō ꝓbo duplr. Primo ꝑ alexādꝝ dicentē. Usu cōi tñ hoc nō dz haberi. Scdo qm ibi nō est breuitas sermonis: qr nō breuius dicit vbem est vestra q̄z vbs est vestra. Quero tibi an ista sit ꝯgrua. Quas credis esse has nō sunt vere nuptie. q̄ oō sic ordinat. has nō sunt vere nuptie ꝛc̄. Si dicas sic. Contra suppositū ⁊ appositū disconueniūt in rectitudine. Si dicas nō. Contra. Oratores ⁊ doctissimi dicūt illic esse elegantiā ⁊ sermonis venustatē. Dico ꝙ tales oōnes vtende veniunt ꝑ autoritates grauissimoꝝ viroꝝ: ⁊ ꝑ q̄dā regulā poetarum ⁊ oratoꝝ.

Regula oratorum de discon ueniētia suppositi ⁊ appositi

Dñicūq; relatiū cū suo ꝟbo añcedēti ꝓponat: tūc illud añcedēs ꝓpulcre in casu relatiuo ꝯcordat. lz in casu cū appositō discordet.
Hāc regulā pulcrā ⁊ elegantē: nō solū sacre scripture poetaꝝ ⁊ oratorum ꝑscoꝝ exēpla ꝓbāt. Uex etiā nouissimi in lingua latia pitissimi. Lenardinus aretinꝰ/ Poggius. Laurētiꝰ/papa pius. Guarrinus. ⁊ ceteri. ꝙ elegātia regulā dictā vsurpāt. Da exempla.
Scriptura Quē ego decollaui iobez ipe surrexit a mortuis.
Therētius Populo vt placerēt ꝙs fecissēt fabulas
Ouidius. Lecidere manu ꝙs legerat herbas.
Tullius Eos quos ꝓtulit scipiones ⁊ metallos ante fuerūt opinionis ⁊ glorie.
Timeo ne ꝙs porrexerim cibos venena fiāt
Quītilianus Quā existimas demosthenis oōnē. eschinis est.
Quas misisti lr̄as/fuerunt iocundissime.
Contra. alexāder dicit ibi esse impedimēta sicut ħ. sermonē quē audistis. Dico ꝙ est dūia. Nā qñ añcedēs p̄cedit ⁊ relatū sequit: tūc est impedimentū. Sz qñ relatū p̄cedit est elegātia: ⁊ hec nob imitāda est. Et qm̄ tot ⁊ tātis doctissimis placuit: nō est ꝯ eoꝝ autoritates disputandum.

Tercia regula.

Demonstratiuū ⁊ sua res demōstrata tenent ꝯuenire in genere/in nūero/⁊ in casu. inter ꝙ nō est regimen sz ꝯstructio.
Et nota ꝙ demōstratiua sunt duplicia. ſ. noīalia. vt tātus talis. ⁊ ꝓ noīalia, vt ego tu hic iste, meus tuus noster vester.

Die Mercurii

Tātus ⁊ talis honor. Tāta ⁊ talis vtus. Tantū ⁊ talis carmē: dogma ⁊ munus.

Exemplum
Hic ille iste meus tuus noster vester — hortus
Hec illa ista mea tua nostra vestra — domus
Hoc illud istud meū tuū nostꝝ vestꝝ — palacium.

Notate vos pueri q̄ oēs dicte oīones ⁊ ꝓsil'es vbi nulla est discōuenīetia in accidētib⁹ respectiuis. ſ. in genere nūero ꝑsona ⁊ casu ꝯnent sub grām̄atica p̄ceptiua.

Arguo tibi ꝯ scōaz regulā. Ista ē ꝯgrua. Nec volucꝝ canit/illa mulier saltat. p regimē ptitionis ⁊ tñ demōstratiua disconueniūt ālre demōstrata/in numero ⁊ casu. Dico q̄ regula intelligit qñ demonstratiua capiunt pure adiectiue. ſz hic tenent ptitiue. Et ideo regula fallit in adiectiuis ptitiue captis.

Arguo scōo. dicit Therētius. Quas credis esse has nō sunt vere nuptie q̄ sic ordinat has nuptie nō sunt vere q̄s credis esse. Ibi has demōstratiuū discōuenit cū nuptie in casu. Dico q̄ est ꝯgrua p regulā p̄mā oratoꝝ prime dictā. Replicat. g̃ vna regula est ꝯria alteri regule. de h̄ patebit in ope maiori.

Que oīones demōstratiui ⁊ rei demōstrate ꝯtinent sub grām̄atica p̄missiua. Dico in q̄b⁹ est discōueniētia cū breuitate ſmonis. p cōceptōez geneꝝ. p plepsim vel �zeugma. aut p regulā oratoꝝ.

Frēs ⁊ sorores isti illi. vt̄ hi deū orāt. ꝯceptio geneꝝ
Azinus ⁊ eq̄ hi isti vt̄ illi generāt mulū. ꝯceptio genet̄
In bello multi viri occisi sunt. h̄ gladio. iste telo. ille cuſ

Exemplum pide. ibi est plepsis.

Aiab⁹ famuloꝝ famularūq̄z tuaꝝ remissionem tribue
pctōꝝ. est tercia spēs zeugmat̄. de his vide infra

Que oīones ex demōstratiuo ⁊ re demōstrata ꝯtinent sub grām̄atica phibitiua. Dico ille in q̄b⁹ ē discōueniētia sine breuitate ſmōis

Quotuplices sunt. Dico triplices. Quedā sunt vbi disconueniūt in genere tm̄. Quedā in nūero tm̄. Quedā in casu ⁊c̄. Da exemplum de disconueniētia in genere ⁊c̄.

In genere — Therē. Vbi est ille scelus q̄ me hodie p̄didit dixisset ille sceleratus vel illud scelus.

In nūero — Ouidius Nos inops turba vagamur.
Therē. Nescio q̄d absente nobis turbatū est domi

Idem — Therē. Si q̄sq̄z est qui placere studeat bonis q̄zpluri/mis in his poeta nomē p̄fitet suū. ibi his discō ueniunt in numero.

In casu. — Scrip. Sermonē quē audistis nō est me⁹. Itē Lapidē

quem reprobauerũt edificãtes hic factus est ꝛc.

ysaie Pple meus qui te btm̃ esse dicũt: ipi te decipiunt.
Item Pple meus quid feci tibi.

Alexander ponit exemplũ in q̃ disconueniunt in omnib⁹ trib⁹. vt O iupiter da ossa mea defuncte amasie mollit cubare. Loco huius da ossa mee defuncte amasie ꝛc.

De istis magis ad longũ patebit in alio ope.

Quarta regula.

Relatiuum ꝛ suum antecedẽs tenent̃ conuenire in genere ꝛ nũero inter q̃ nõ est regimen ſz ꝯstructio.

Exemplum
- Deus ẽ pius — Et is/ipe/ille/ vel q̃/adorat.
- Mater ẽ pia — ꝛ ea/ipa/illa/vel q̃ honorat.
- Munus piũ — ꝛ id/ipm/illud vl' qđ laudat

Quero tibi quotuplicia sunt relatiua. Dico duplicia. Nomialia ꝛ pnominalia. Quot sunt noialia. Dico nouem

Nouẽ sunt relatiua nomialia
- Qui Cuius Quot
- Qualis Cuias Alius
- Quãtus Quotus Alter

An omnia ista teneant̃ conuenire cũ antecedente. Dico nõ: ſz solũ vnũ ſz qui. Alia vo que sunt relatiua accidentis tenent̃ conuenire cum substantiuo sequenti in trib⁹. Exemplum. vt nullũ est tale deo sacrificium qualis ẽ zelus anime: ꝛ nõ q̃le. ita q̃titatis aliud cõtinuum aliud discretum: ꝛ nõ alia.

Quot sunt relatiua pnoialia. Dico q̃nq̃. Is/suus/ipe/sui.

Sz nota q̃ hic ꝛ iste sepe capiunt̃ relatiue. An oia ista teneant̃ conuenire cũ substãtiuo sequẽti. Exemplũ. vt filius diligit suã mr̃ez ꝛ nõ suum cõtinuum. Quot sunt relatiua ꝛ q̃/de q̃b⁹ intelligit̃ tercia regula dicta. Dico sex. que sunt. Qui/ille/ipe/iste/hic/is.

Quero tibi quare relatiuum ꝛ suum antecedens nõ tenent̃ conuenire in casu. Dico q̃m regunt̃ a diuersis verbis: ſz diuersa requirũt diuersos casus.

Da exemplа vbi antecedens ponitur in nominatiuo relatiuo variato p̃ omnes casus.

Pater laborat
- Et ille/ipe/hic/is — vel Qui sudat
- Et illi⁹ ipius hui⁹ eius — vel Cuius ego egeo
- Et illi ipi huic ei — vel Cui obedio
- Et illũ ipm hũc eũ — vel Quẽ honoro.
- Et illo ipo hoc eo — vel Quo vtor

Da exempla in quib⁹ econtrario relatiuũ ponat̃ in recto.

antecedente variato p omnes obliquos.

Pater laborat
Patris indigeo — Et ille ipe hic sudat
Patri seruio — vel qui sudat
Patrem amo — A pie amor cuius pntia careo

Da exempla vbi ambo ponunt in eodē obliquo

Paupis miserecor — Cuius nō sunt vestes.
Paupi faueo — Cui nō noceo
Pauperē video — Quem inuitabo
A paupe videor — Quo non indigeo

Da exempla vbi ponunt in diuersis obliqs.

Pauperē video — Cui denariū do
Paupis nō sunt vestes — Quē amicire cupio
Paupib⁹ ꝯdoleo — Quoꝝ nec ē victus nec amictus.

Et ita q̄rāt pueri vt se pmptos ⁊ exercitatos reddant.

Notate vos pueri q̄ in materijs ꝯstruendis relatiuum sepissime refert ad antecedens subintellectum in nominatiuo relatiuo variato p omnes obliquos.

Exempla sunt — Orat — Qui legit scripturas
Orat — Cuius indigeo.
Orat — Quē video. vel q̄ vtor

Et in ꝯstructōe talium dicet supple Ille orat q̄ legit ⁊c̄.

Da exempla vbi relatiuū nominatiui casus refert ad antecedens subintellectū p oēs obliquos

Exemplū — Egeo qui orat — Intelligit illius
Faueo qui orat — Intelligit illi
Videor qui orat — Intelligit illum ⁊c̄.

Quero tibi q̄ oōnes ex relatiuo ⁊ antecedente ꝯtinent sub grāmatica pmissiua. Dico ille in quibus est aut conceptio generum: aut plepsis: aut zeugma.

Exemplū — Ex eq̄ ⁊ asino q̄s hz decanus generat mulus
Scriptura. Adduxerunt asinā ⁊ pullū ⁊ sup eos posuerunt vestimenta sua.

Arguo contra terciam dicit scriptura. In semine tuo qui est xp̄s. Ibi relatiuum disconuenit cum antecedente in genere. igit regula falsa. Dico regula intelligit de oōnib⁹ simpliciter congruis: ⁊ q̄ continentur sub grāmatica p̄ceptiua. sz ista oratio est impedimentalis. Unde Florista. Sepe tamen contra mihi dicit theologia, Semen qui deus est ⁊c̄.

Orationes ex relatiuo ⁊ antecedente que cadunt

Dieta Tercia

sub grãmatica prohibitiua.

Quero tibi quotuplices sunt orationes impedimentales ex relatiuo ꝛ antecedente. Dico in generali sunt quadruplices. Quedam sunt in quibus disconueniunt in genere tm̃. Quedam vbi disconueniunt in numero tm̃. Quedam in persona tm̃. Quedam in genere ꝛ numero simul. vt sequitur. Jam querent ꝛ se verent pueri vt ꝓmpti fiant ꝛ discernere sciant que orationes cadant sub grãmatica p̃ceptiua: q̃ sub ꝓmissiua: ꝛ q̃ sub ꝓhibitiua.

Da mihi exempla vbi disconueniunt in genere.

Scriptura — Confringet dñs cedros libani ꝛ cõminuet eos. vbi cedros est feminini: ꝛ eos masculini

Jesus vocat xp̃s quod ẽ vnctus. ibi quod dꝫ referri ad ly nomen subintellectum

Est pia stirps iesse quẽ credimus xp̃m esse

In semine tuo qui est xp̃s

Aplus — Baleam salutis accipite ꝛ gladiũ qꝫ est verbũ dei. licet forte possent excusari ꝑ regulam oratoꝝ.

Therẽtius — Ubi est ille scelus qui me hodie perdidit. ibi scelus est neutri. ꝛ q̃ masculini.

Virgilius — Qualis erã cũ ꝑmã aciem p̃neste sub ipa strauit. Jbi p̃neste est neutri. ꝛ ipa feminini. Et intelligit sub ipa ciuitate p̃neste. Simile est. Rex est carnoti: que patrie p̃ ualet omni.

Porphyrius — Species ẽ qꝫ p̃dicat de pluribꝫ ꝛc̃. Jbi qꝫ refertur ad supius intellectũ. ſ. vniuersale. Simile est

Uespere aũt sabbati q̃ lucescit in ꝑma sabbati. Jbi q̃ refert ad diẽ subintellectũ in ly sabbati

Da exempla vbi disconueniũt in numero.

In Genesi — Fecit deus hoiez ꝛ creauit eos marẽ ꝛ mulierẽ

Cantabat populus laudem ꝛ in ore eoꝝ dulcis resonabat sonus.

Scriptura — Hic populus labijs me orat: cor autem eorum longe est a me.

Da exempla de persona.

Scriptura. — O aqua bñdic dño que extat sup celos

Virgilius. — O danai qui parent atridis: q̃ primũ arma sumite. q̃ parent ꝑ qui paretis.

Da exemplum de genere ꝛ numero.

Scriptura. — Domus israel sperauit in domino: adiutor eoꝝ ꝛ ꝓtector eorum est.

Die Jouis

Die Jouis. Dieta quarta.

Quero tibi an ista ꝛ ꝑsilis sit ꝯgrua. Uirga tua ꝛ baculus tuus ipa me ꝯsolata sunt. Si dicas sic. Contra. Relatiuū. s. ipa ꝛ adiectiū ꝯsolata. sunt neutra ꝛ disconueniūt cū p̄cedentib⁹ substantiuis in genere. Si dicas nō. Tunc q̄re an sit ibi figura ꝛ grāmatica permissiua. An impedimentū ꝛ grāmatica phibitiua. Dico q̄ ē simpliciter ꝯgrua p regulam indifferētie que elicit ex dictis Seruij sup terciū eneydos ꝛ est

Regula indifferentie multum necessaria p̄o trib⁹ regulis. prima secunda. tercia.

Quotiensc̄unq; duo substātiua inanimata diuersoꝝ vel eiusdem generis ꝯiungunt ad adiectiuū vel relatiuū plurale. tunc illud ponit in neutro genere ad designandū ꝓprietatē vel actum indifferenter substātiuis ineſſe. Et rō regule est q̄m neutꝝ est genus indifferentie. Etiam q̄ neutꝝ genus significātius ꝛ suauius sonat. Istam regulam approbant antique autoritates ꝛ exempla doctissimoꝝ creberrima.

Da exempla de substātiuis eiusdem generis.

Lunam ꝛ stellas q̄ tu fundasti

Scriptura — Emitte lucē tuā ꝛ veritatē ipa me deduxerūt

Moꝛs ꝛ vita apposita sunt tibi

Uirgilius — Arcū fregisti ꝛ calamos q̄ dedisti donato puero.

Tullius — Eadē mente comphēdimus colorē saporē odorē sonumq; que nunq̄ animus cognosceret nisi ꝛc̄.

In iure — In ꝓmouēdis: etatis maturitas: grauitas moꝝ ꝛ litteraꝝ scientie sunt inq̄renda

Da exempla de substātiuis diuersoꝝ geneꝝ

Uirga tua ꝛ baculus tuus ipa me ꝯsolata sunt

Scriptura — Ira ꝛ furoꝛ vtraq; sunt execrabilia

Sēsus ꝛ cogitatio hūani cordis ad malū ꝓna sunt

Scriptura — Erroꝛ ꝛ tenebre. pctōrib⁹ ꝯcreata sunt.

Uer ꝛ estatem tu plasmasti ea

Ignis grādo nix ꝛc̄. q̄ faciunt v̄bum eius

Oratoꝛ — q̄dā ait. Eple tue grauitas ꝛ ornatus. q̄ magna ꝛ clara sunt. Exempla sunt innumerabilia.

Omnes predicte sunt congrue: ꝛ cadunt sub grāmatica preceptiua.

Arguo contra. ibi est vicium q̄ est figura. Quod ꝓbat. Nam adiectiuum disconuenit cum substātiuo; ꝛ relatiuum cum antecedente.

qđ est ꝫ ꝑmã regulã ꝛ quartam. Dico ꝙ ille regule intelligunt qñ nõ est nisi vnũ substãtiuũ vel vnũ antecedens: tũc disconuentia faceret aut figurã aut impedimentũ. Sz qñ sunt duo substãtiua inanimata: tunc ex natura sua ꝓpter differentiã significandã req̃runt adiectiuum vel relatm̃ in neutro.

Quare dicis in regula. duo substantiua inanimata. Dico si substantiua sint animata: tũc ex illis facies ꝯceptionẽ genex aut zeugma de quibꝫ patet infra. Si vnũ substantiuũ sit animatũ ꝛ aliud inanimatum semꝑ adiectiuum ꝛ relatiuum ponant in neutro ꝑ regulam dictam.

Quero tibi an ista oꝛo Salustij sit ꝯgrua. Est locus in carcere qđ tulianum appellat. Si dicas sic. Contra relatm̃ ꝛ suũ antecedens disconueniunt in genere. Si dicas nõ. Cõtra. doctissimi ꝛ grauissimi vtuntur similibus oꝛonibus. Dico ꝙ Seruius ꝛ oꝛatoꝛes habent ꝑ regula.

Regula oꝛatoꝛum de relatiuo ꝛ antecedente.

Qñcunqꝫ relatiuum ponit inter duo substantiua diuersoꝝ generuꝫ quoꝝ sequens substantiuum est ꝓprium hominis vel alterius rei: tunc relatiuum ꝯformabit se cum sequenti in genere: ꝛ sepe fit respectu verboꝝ vocatiuoꝝ: dicoꝛ vocoꝛ appelloꝛ ꝛc̃. Si vo ponit inter duo appellatiua diuersoꝝ generũ poterit cum alterutro conuenire.

Hanc regulam nõ solum Seruius: sz ꝓbatissimoꝝ viroꝝ autoꝛitates coꝛroboꝛantes appꝛobant.

Scriptura. Baleã salutis accipite ꝛ gladiũ qđ est v̄bũ dei ꝛ nõ q̃.
Itẽ. In semine tuo q̃ est xp̃s. ꝛ nõ qđ

Tullius Studiũ sapiẽ q̃ ꝓbia dicit. nõ qđ

Idem Consilia actusqꝫ hominum iure sociati. q̃ ciuitates appellant. ꝛ non q̃.

Idem. Ex illis sempiternis ignibꝫ q̃ sydera ꝛ stellas nũcupatis. ꝛ nõ q̃s

Salustius Est locus in carcere qđ tulianũ vocat.
Est locus rome qđ capitoliũ nuncupãt

Plinius In coitu v̄o qđ intluniũ vocãt parere deserũt

Itẽ silia sunt. Preclaꝝ ẽ opus Ciceronis q̃ catho maioꝛ dr̃. Itẽ vrb viscerib ꝯsulendũ ẽ q̃ sunt ciues. Itẽ ꝓditi viri ex vrbib pellendi sunt: q̃ ẽ ꝓnicies ciuitatũ. Consil'es passim apud doctissimos sepe sepius inueniunt. Dicũt oꝛatoꝛes ꝙ tales oꝛones ꝛ sil'es non paꝝ oꝛnatus latino sermoni ꝯducũt. Et q̃ secus fecerit nõ latinaꝫ oꝛanẽ sz alienã a ꝯsuetudine doctissimoꝝ efficit.

Die Jouis

Recapitulãdo dic mihi quot modis inuenit relatũ poni cũ antecedẽtib⁹ vel sequẽtib⁹ substãtiuis. Dico ꝙnqꝫ modis.
Primo ponit relatũ cũ suo substãtiuo p̃cedẽti ꝯgrue p̃ ꝗrtã regulã
Scõ cũ vno substãtiuo p̃cedẽti impedimẽta lit p̃ antithesim.
Tercio cũ duob⁹ substãtiuis p̃cedẽtib⁹ aĩatis p̃ ꝯceptiõez geneꝫ
Quarto cũ duob⁹ substãtiuis p̃cedẽtib⁹ inanimatis p̃ regulam in differentie.
Quinto cũ vno p̃cedẽti ⁊ alio sequẽte p̃ regulam oratoꝫ

Quinta regula.

Duo singularia copulata p̃ et: eq̃pollẽt vni plurali. hoc est
Duo singularia substantiua ꝯiuncta p̃ et req̃runt adiectũ pluralis numeri siue in recto siue in obliquo. hoc est
Duo supposita singularia ꝯiuncta p̃ et req̃runt ῡbum vel appositũ pluralis numeri.
Duo antecedentia copulata p̃ et req̃runt relatiuum plurale siue in recto siue in obliquo.
Nota si duo supposita vel substantiua singularia req̃runt verbum vel adiectiuum plurale. Multomagis vnum singulare ⁊ aliud plurale. Et p̃ hoc fere nõ egemus ꝯceptione numeroꝝ. vt Venti ⁊ mare obediunt ei.

Exempla sunt in recto
- Petrus ⁊ paulus beati apl̃i mei
- Pater tuus ⁊ ego dolẽtes sup̃ te fili
- Misericordia ⁊ veritas obuiauerũt sibi
- Justicia ⁊ pax osculate sunt
- P̃i ⁊ mĩ viuũt/q̃ me diligũt ⁊ q̃s ego diligo

Da exempla in obliquo.

vt
- Absolutus sum autoritate petri ⁊ pauli btõꝝ apl̃oꝝ
- Audiui planctũ paupis ⁊ pupilli clamãtiũ ad xp̃m.
- Honoro petꝫ ⁊ paulũ/btõs apl̃os
- Defendor a beatis apl̃is/petro ⁊ paulo

Arguo tibi. dicit Latho. Legere ⁊ nõ intelligere ẽ negligere. Ibi sunt duo singularia copulata p̃ et/⁊ nõ hñt ῡbũ plurale. Dico ꝙ regula intelligit q̃n copulant p̃ et affirmatiue. ℏ copulant negatiue.
Replicat dicit scriptura. Aurum ⁊ argentum nõ est mecum. Et ibi. Tercius ⁊ sextus hꝫ is. copulant affirmatiue ⁊ nõ hñt verbũ plurale. Dico q̃n et copulat inter dictiones req̃runt ῡbũ plurale. ꝫ in dictis oõnibus copulat inter oões. ⁊ tunc verbum dꝫ bis sumi. Nam valet ista. Tercius habet is/est vna oõ/⁊ sextus habet is/est alia oratio.
Quero tibi quot modis capit et. Dico sex modis.

Dicta Quarta

Primo capit vt copulet dictões: tũc sp si affirmatiue copulet req̃rit verbũ plurale: z facit ꝓpositionem cathegoricã.

Secundo vt copulet oões/tunc verbum sequit in singulari. z facit ꝓpositionẽ hypotethicam

Tercio capit adiectiue vt in zeugmate. petrus disputat z ego.

Quarto expositiue. vt et ꝑ id est. vt hoc ait philosophus z amator sapientie. et ꝑ id est.

Quinto aggregatiue. vt petrus iohãnes paulus z henricus currit. Et ẽ color rhetoricus q̃ dicit articulus pũcti.

Sexto vnitiue. s. vbi plura iũgit ꝑ modum vnius. vt anima rationalis z caro vnus est homo. Item Uespere z mane factum est dies vnus.

Sexta regula.

Quero tibi adiectiuum partitiuũ z suũ substantiuũ in quot z quibꝫ tenent̃ ꝯuenire. Dico.

Adiectiuum partitiuum id est adiectiuum quod partitionem z diuisionem importat regit gtm̃ pluralem sub ꝯuenientia generis vl' collectiuum singularem nõ curando de conuenientia. Exemplũ donati. Uirgilius est doctissimus poetarum. vl' optimus plebis Unde alexander.

Solius est generis adiectiuum. variatq̃
Cum numero casum velut hic, venit vna sororum.

Notate pueri q̃ adiectiua ptitiua sunt quintuplicia. s. signa vniuersalia z particularia. quilibet quisq̃ nullus/q̃dem aliqs. Secundo ista numeralia nomina. vnus duo tres quatuor ꝛc̃. Tercio ordinalia. p̃mus secundus. Quarto compatiui. Quinto suplatiui. de his vide supra.

Exemplũ
- Quilibet z q̃s / Tercius z vnus Hypocritaꝫ aut virꝫ orat
- Fictissimus / Quelibet z q̃
- Tercia z vna Feminaꝫ aut sororꝫ plorat.
- Fictissima / Qdlibet z qd̃
- Terciũ z vnũ Mãcipiorꝫ aut aialiũ laborat
- Fictissimum

Arguo tibi iste sunt congrue. Quis vir/Que femina/quod animal/ non amat suum simile. Item vnus frater/vna soror/vnumquod q̃ animal diligit se. Et tamen non regunt genitiuum pluralem. igitur regula falsa. Dico q̃ adiectiua partitiua capiunt duplicit.

Uno mō ꝑtitiue: ꝛ tūc in vulgari post ipm sonat vō. Jsto mō regūt gtīm pluralē sub ꝯuenīētia generis. Alio mō capiunt pure adiecti ue: ꝛ tūc nō sonat vō. hoc mō nō regūt gtīm. sꝫ reqrūt substantiuū sub ꝯuenīētia triū. vt pꝫ in dictis exemplis.

Cōtra. dicit scriptura. Et valde mane vna sabbatoꝝ. ibi vna capit ꝑtitiue ꝛ regit gtīm sub diſcōuenīētia generis. Dico regula intelligit de oīone simplr ꝯgrua. sꝫ h est impedimentū. Dic mihi q̄tuplicia sunt ipedimēta huius regule. Dico q̄ntuplicia vt sequit

Orationes impedimentales ex adiectiuo ꝑtitiuo cadentes sub grammatica prohibitiua.

Primū est de signis vniuersalibꝫ quisq̄ꝫ ꝛ quisqꝫ.

Therētius An quisq̄ꝫ gentiū ē eqꝫ miser vt ego.

Idē ait Hūc oculis nr̄is nunq̄ꝫ quisqꝫ nr̄aꝝ nouit

Scōm vbi nomen numerale cardinale diſconuenit cum gtō in genere. Uñ Scriptura. Et valde mane vna sabbatoꝝ veniunt ad monumentum.

Terciū vbi nūerale ordinale diſcōuenit. Uñ Therētius. Est genus hoīuꝫ qui se ꝑmos oīuꝫ reꝝ esse volūt

Quartuꝫ ē vbi ꝯpatiuus captus ꝑtitiue diſconuenit. vñ Scrip. Fides spes charitas/maior horꝝ charitas. de q̄ vide infra

Quintū ē qñ suplatiuꝰ diſcōuenit cū gtō pr̄ali. vñ Scrip. Leo fortiſsimus bestiaꝝ ad nulliꝰ pauebit occursum. deus ē optimus reꝝ.

Septima regula.

Interrogatiuū ꝛ suū respōſiuū debēt ꝯuenire in casu nō curādo de genere ꝛ nūero. vt cui faues. rñdet petro. ibi

Quesitiua pares optant reddi sibi casus.

Teutonicū seu vulgare istius interrogatiui q̄s cuius cui ⁊c. multuꝫ valet ad sciendū regimen noīuꝫ ꝛ verboꝝ. vt dictū est sup̄ in ꝑmo capīo huius secundi.

Quis wer	Creauit nos		dñs der
Qui wilche	Fecerūt		hoies dye
Cuius wes	Sūc celi ꝛ terra		dñi des
Cui wem	Seruiendū est	Rñdet	dño dem
Quem wen	Amatis		dñm. den
Quid was	Petis		panem
Quo vō wem wie	Regit celum		a dño. von

Arguo tibi. hec est ꝯgrua. Qualiter mouet celū. Rñdet circulariter: ꝛ tñ interrogatm̄ ꝛ respōſiuū nō ꝯueniūt in casu. Dico regula intelligit q̄n sunt dictōes casuales: sic nō est hic.

Dicta Quarta

Arguo scdo. donatus q̄rit in ablt̄o. Qualitas noīuz in q̄ est: z rn̄det in nt̄o biptita ē. h̄ sunt dict̄oes casuales z nō ꝯueniūt in casu. Dico regula intelligit̄ qn̄ ambo regunt̄ ab eod̄ē regente ex ead̄ē pte z ex eadem vi. sic nō est hic.

Quero tibi quot modis fallit regula de interrogatiuo z responsiuo Dico sex modis.

Primo qn̄ nō sunt dict̄oes casuales. vt in p̄mo argum̄eto

Scdo qn̄ nō regunt̄ ab eod̄ē reg̃ete z ex ead̄ē pte. vt in scdo. Item hic quem vides. Rn̄det̄ petrus videt̄ a me.

Tercio qn̄ regunt̄ ab vna dict̄oe potēte regere diuersos casus ex eadem vi generali. Oratius q̄rit in gt̄o. Quāti empti sunt rn̄det in ablat̄o p̄uo. Quāti ḡ. octo assib⁹.

Quarto qn̄ ad cuius genitiui casus rn̄dent̄ possessiua nom̄atiui casus. vt cuius ē ager. Rn̄det̄ meus tuus.

Quinto qn̄ ad cuius a um nt̄i casus; ita ad q̄lis z q̄ztus rn̄det̄ gt̄us vt cuius caper. cuia capella. cuiū pecus. Rn̄det Virgilius. Mellibei. Jt̄ē q̄lis fuit Salomō. Rn̄det̄ maxime sapie. Quātus fuit Golias. Rn̄det̄ q̄ndecim pedum.

Sexto qn̄ ad q̄tennis nt̄i casus rn̄det̄ gt̄us. vt q̄tennis ē frater tuus Dico q̄ndecim annoz.

Quero tibi q̄t sunt interrogatiua casualia z quō differūt. Dico nouē qz differūt in mō interrogādi vt sequit̄.

Quis z vter querunt de ꝓprio nomine vel de substantia rei. Eius responsiua sunt ꝓpria noīa vel appellatiua. Quō differunt. Dico q̄s querit de vno inter multa. vt quis digitoz ē lōgissimus. Sz vter querit de vno inter duo solum. vt vter oculoz ē acutioz. vtra manuum est fortioz ꝛc̄.

Qualis querit de qualitate z dispositione rei. Responsiua sunt adiectiua comparabilia. vt qualis fuit Hector. Rn̄det̄ fortissimus/magnanimus.

Quantus q̄rit de q̄ztitate z magnitudine rei. Eius responsiua sunt Magnus/puus/bipedalis/tripedalis.

Cuius a um q̄rit de possessore alicuius rei. Respōsiua sunt possessiua in eod̄ē genere numero z casu. Sz qn̄ rn̄det̄ p noīa substātiua ponunt̄ in genitiuo.

Ut
- Cuius est equus — Rn̄detur — meus vel patris
- Cuia est capra — Rn̄detur — mea vel decani
- Cuiū est pecus — Rn̄detur — meū vel pastoris

Cuias atis querit de q̄ gente/natōe/vel patria quis sit. Eius respōsiua sunt nr̄as vr̄as. Et noīa adiectiua in us vel in ensis vel in o

Die Jouis

que gentem villam vel patriam significant. vt Romanus/Hyspanus/Italicus/Anglicus/Alamanus ꝛc. Flandrẽsis/Januensis. Parisiensis. Louaniensis. Coloniẽsis. Leodiensis ꝛc. Saxo Brito. Franco.

Quotus q̃rit de ordine rex. Respõsiua sunt p̀mus secundus.

Quot q̃rit de nũero. Respõsiua sunt vnũ duo tria.

Quotennis q̃rit de etate ꝛ numero annox. Et est cõpositũ a q̃t ꝛ annus. Et rñsiua sunt biennis/triennis/q̃tuorennis/quinquennis sextennis. septennis. octẽnis ꝛc. Etiã rñdet in gtõ. vt duox trium quatuor annox ꝛc.

Octaua regula.

Coniunctio copulatiua ꝛ disiunctiua. Et iste tres dictões/q̃z/nisi/p̃ter q̃z/volunt copulare ꝫ similes casus. ꝛ verba similium modox.

Unde alexander.

Jungere consimiles debet coniunctio casus.
Quam nisi preterquam. similem retinent sibi formam

Exemplũ
- Deus ẽ iustus ꝛ pius ꝛ misericors.
- Ego mr̃ pulcre dilectõis ꝛ timoris ꝛ sancte spei
- Glia patri ꝛ filio ꝛ spũi sancto
- Bñdicamus p̃ez ꝛ filiũ ꝛ spm̃ sanctum.
- O petre ꝛ paule ꝛ iacobe ꝓ nobis orate.
- A p̃re ꝛ filio ꝛ spũ sancto oĩa creata sunt

Pro maiori practica da mihi exempla ꝓ quinta regula dicta scilicet ꝙ duo singularia copulata ꝓ requirunt plurale cum ista regula ꝓ omnes casus cũ adiectiuis.

Equus ꝛ asinus sunt	currentes
Frena equi ꝛ asini	currentium
Frena sunt equo ꝛ asino	currentibꝫ
Video equum ꝛ asinum	currentes
Utor equo ꝛ asino	currentibꝫ
Laici rident petro ꝛ iacobo	disputantibꝫ

Exemplum de q̃z/nisi/p̃terq̃z. vt leo ẽ fortior q̃z asinus
Nullũ amo nisi deũ. Nullus saluat p̃terq̃z iustus. Sz p̃ter semp. req̃rit accm̃. vt quis deus p̃ter deũ nr̃m. quis dominus p̃ter dominum nostrum ꝛc.

Nota barbare dicit. Si quis legerit ꝛ non intelligit nihil ꝓficiet: sz dicendum est si quis legerit ꝛ non intellexerit. inepte quoq̃ dicitur. Melius est febricitanti abstinere q̃z comedat. sed melius est abstinere q̃z comedere. quoniã. et. debet copulare inter verba eiusdem modi.

Dicta Quarta

Arguo tibi contra regulam octauam.dicit scriptura. Uidimus eū plenum gratia ⁊ veritatis. Item Sicut loquutus est ad patres nostros;abraā ⁊ semini eius in secula. Ibi ꝯiūctio copulat inē diſſimiles casus.igit regula falsa. Dico ꝙ regula fallit qñ nomē aut verbū pōt regere eandē dictionē in diuerso casu.

Quero tibi quot modis fallit octaua regula de coniunctione. Dico tribus modis.

Primo quando post verbum substantiuum vel post verbum hñs naturam eius ponit adiectiuum nominatiui casus qō sibi ꝯiungit gtm̄ partis vel ꝓprietatis.vt hector fuit robustus ⁊ incredibilis fortitudinis. Item deus paciens ⁊ multe misericordie ⁊ verax. Exemplū de verbo habente naturā verbi substātiui. Iste apparet videt credit sapiens ⁊ magni ꝯsilij.

Secundo econtrario quando post verbum substantiuum ponitur genitiuus.⁊ coniūgit sibi possessiuum nominatiui. Et econuerso Exemplum. vt Ista domus est fratris ⁊ mea. Uel est mea ⁊ fratris mei.

Tercio quando nomē aut verbum pōt regere diuersos casus ex eadem vi:aut vnam dictionem in diuerso casu.vt plenum gratia ⁊ veritatis. In ysaia.Omnes mense replete sunt vomitu sordiūq;. Uirgilius.Succincta pharetram ⁊ maculoso tegmine lincis.ibi succincta regit accm̄ p̄ synodochen ⁊ ablatiuum.⁊ pōt alterutram dictionem regere in diuerso casu.

Nona regula.

Nona regula.Triginta sunt p̄positiones ſm donatum que regunt post se accusatiuum quib⁹ addunt due.Uersus ⁊ retro. vt Uado ad ecclesiā.Uñ alexander.

Adde per ⁊ similes.per vicos itur ad vrbes.

Argues forte.p̄positio nō regit casum sed deseruit. Dico licet non regat casum p̄ncipaliter:tm̄ bñ instrumentaliter.sicut secu ris facit domum.hoc vult alexander.

Debet vox prepositiua.

Quarto preiungi vel sexto quem regit ipsa.

Magnopere sciant pueri significationes harum p̄positiōnū quas circūstātias/aut numeri/aut loci/aut tempis/aut p̄sonaꝝ importent. Ideo hoc in loco cum suis casib⁹ cōmemorant ⁊ non ad finē vsq; differunt:qm̄ vbiq; nostris sermonib⁹ p̄sto sunt. Sed nota q̄ iste tres prepositiones tenus/vsq;/⁊ versus/postponuntur suis casib⁹.De quibus infra in vltimo capitulo,vt corde tenus/hac tenus/qua tenus,⁊c.

Die Jouis

Ad patrẽ zu dem vatter. Apud villam by dem dorff
Coram etiam by. sz notat circũstantiã non loci sz psonaꝝ
Ante edes vor der richẽ huser. Pre etiã vor. Therẽtius. J pre seqr.
Aduersum inimicos widder die fiend. Cõtra idem. Therẽtius. Ad
uersus te grãs habeo. i. apud te. Cis renum by dem rin
Citra foꝝ by neher hierdiß deß marcht. Circũ vicinos by dẽ nachbu
rẽ vl' vmb. Circa tẽplũ by dẽ tẽpel. Et ẽ iuxta. Circũ vo ẽ vndiqꝫ.
Contra hostes widder die fiend. Notat inimicitiam
Erga ꝓpinquos gegen dẽ nesten. Notat amicitiam
Extra terminos vß den enden. Jntra naues zwischẽ den schiffen
Jntra menia innerthalb dẽ zinnẽ. Jnfra tectũ by oder zwischẽ dem
dach. Juxta macellũ by der metzige. Ob auguriũ vmb der fogel
gesanck. Pone tribunal. i. iuxta. by dẽ richter stul. Etiam ẽ retro.
hinden. Uñ Therẽtius. Pone me pallio apꝑhẽdit. Et Virgilius
Pone subit ꝯiunx. i. a retro iuit. aduerbiũ est
Per parietẽ durch die wand. Prope fenestrã by dem fenster.
Propter disciplinã vmb zucht oder lere
Scõm fores nach dẽ dorẽ. Post tergũ hinder dem rucken
Trãs ripã durch oder ober die bach oder gienseyt der bach.
Ultra fines ober die ende. Et est ꝯriũ ad Cis z citra. Inde vltramõ
tani. Preter officium on das ampt
Supra celũ vff dẽ himmel. Circa annos by dẽ iaren vel vmb. Et di
cit circũstantiã tpis z nũeri. vt annos nactus sum circiter. xx.
Usqꝫ occeanũ bis an das groß mer. Secus viã by dẽ wege. Sz ce∫
cus ꝓ c blint. vt Cecus sedebat secus viã.
Penes arbitros by dẽ wilkorẽ. Addunt. Uersus occidentẽ gegẽ ni∫
dergang. Etiã postponit. vt Hyspaniã versus
Retro dorsum hinder ruck.

Decima regula.

Quindecim sunt ꝓpositiones ꝑm donatum que regunt ablatm̃ q∫
bus addit vna. s. ꝓcul. Exemplum. vt Ab hac miseria ꝓcul dubio
iustus cũ gaudio exaltabit. z corã deo ꝓ meritis suis palam oiby
glorificabit. Dic mihi ꝓpositiones casus ablatiui z earum sig∫
ficationes.
A domo von dem huse. Ab hoie von dẽ menschen.
Abs q̃libet võ eym ieglichen. Cũ exercitu mit der schar
Corã testibꝫ vor den gezugen. oder by den zugen.
Clã custodibꝫ heymlich dẽ hutern. De foro võ dem marckt
E iure vß dẽ recht. Ex ꝓfectura vß der vatige
Pro clietibꝫ vmb oder vor die schilt knecht. Pre timore vor angst.

Dieta Quintā

Palam oĩb⁹ offenbar allen. Absq; iniuria on vnrecht.
Sine labore on erbeyt. Tenus pube by dem scham bar
Procul dubio on zwifel.

Quot sunt prepositiones que regunt vtrunq; casum.

Dico q̃tuor sunt p̃positiones regẽtes accusatiuũ ⁊ ablatiuũ. In/sub sup/subter. sub quo intelligit subtus. Qñ accusatiuo iungunt. Dico cum ad locum significant quod fit quando ꝯstruunt cum verbis motus ad locum.

Qñ ablatiuo iungunt. Dico cũ in loco significant. qđ fit qñ ꝯstruuntur cum verbo q̃etis vel motus in loco.

Da mihi exempla.

De in. vt itur in antiquã siluã. ibi est verbũ motus
Stãs celsa in puppi. ibi est verbũ quietis.
Quero tibi quot modis capit in. Dico sex modis.
Jta quere de sub ⁊ super.

Pro ad — Itur in antiquã siluã. Credo in deum patrem
Inclina cor meũ in testionia tua ⁊ nõ in auariciã. i. ad.
Pro erga — Ut meus animus semp fuit in amicos bonus
Pro ꝯ — Marcus cicero scripsit inuectiuas in cathilinã. i. cõtra
In — Hi ruunt in hostes. i. ꝯ
Pro per — Ut oño diuidit in pfectã ⁊ impfectã. i. p
Pro teu. in — Ut planete mouent in suis speris.
Pro inter — Ut bñdicta tu in mulieribꝫ. i. inter

Quatuor ꝑmis modis iũgit accõ: ⁊ duobꝫ alijs ablatiuo

Sub:
- Pro ad locũ — Ut postes sub ipos nitunt gradibꝫ
- Pro añ sigt tps — Ut sub lucẽ exportãt. i. ante
- In dies sub senectutẽ morimur. i. ante
- Pro per — Ut sub noctẽ recursat. i. p

Lũ ablatiuo iungit ꝑ in loco vl' teu. onder. Virgilius. Ut arma sub aduersa posuit radiãtia quercu. i. in quercu.

Sup:
- Pro sup̃ — Ut pugno sup montẽ. i. supra
- Pro ꝯ — Ut munitus eo sup hostem. i. ꝯ
- Pro iuxta — Ut sup flumẽ sedimus. i. iuxta
- Pro de — Uñ ẏrgilius. Multa sup ꝑamo rogitãs sup hectore multa. i. de

Die Veneris. Dieta quinta.

De nominibus. Capitulum tercium.

De substantiuis pertinentibus ad idem est vna regula.

Die Veneris

Dñ duo substantiua aut plura ad idem ptinentia simul in oratõne ꝯcurrunt: in eodẽ casu collocari debent. vt autor est petrus helye. Et alexander cum dicit.

Apponens duplices substantiuos sibi iunges.
In casu simili. ꝛc.

Ut animal homo. dñs petrus. Et est ista regula grãmatice ꝑcepti/ue nõ ꝓmissiue: vt ꝙdam false opinant dicentes in dictis oꝛonib⁹ esse figurã. Si ꝗras in sili vel eodem casu collocari debent: sed in quo casu simul ponent. Dico in omni casu ꝓut ꝟbũ aut dictio re/gens reꝗrit. Exemplum.

Regnat deus pater	Et ꝟgo maria
Potẽtia dei patris	Et ꝟginis marie
Seruio deo patri	Et ꝟgini marie
Colo deũ patrẽ	Et ꝟginẽ mariam
O deus pater	O ꝟgo maria
Conseruor a deo pẽ	Et a ꝟgine maria

Omnes dicte sunt ꝯgrue simplr: vt autor ẽ petrus helye

Arguo tibi. ibi est appositio vt vult prisc̃anus ⁊ alexander. Concedo. Sꝫ dico ꝙ appositio nõ est figura constructionis. Quod ꝓbo Quia nõ peccat ꝯ aliquam regulam ꝯgruitatis: vt optime ꝓbat ad longum in alio opꝛe. De appositione videat in quinto capitulo dicta septima.

Nota ꝙ appositio vel ista regula petri helye fit ꝑ duo noia substãtiua eiusdẽ nũeri. Et sepe diuersoꝝ nũeroꝝ

Da exemplum de primis.

Psalmista.	Intenderunt arcũ rem amarã.
Paulus	Accipite gladium spũs verbum dei
Thobias	Misimus filiũ baculũ senectutis nostre
Psalmista	Deus firmamentũ meũ refugiũ meũ.
Psalmista	Videbo celos opa digitoꝝ tuoꝝ.
Virgilius.	Lara deũ soboles magnũ iouis incrementũ

Da mihi exempla vbi sunt diuersoꝝ numeroꝝ

In euãgelio.	Filius ꝓditõis comedit siliqs cibũ porcoꝝ
Psalmista	Cognoui dñe: qr equas iudicia tua
Idem	Posuit fines tuos pacem
Virgilius	Unde homines nati duꝝ genus
Idem	Ite mee capelle quondã felix pecus
Tibullus	Ite ꝓcul cure duꝝ genus ite labores
Cicero	Tulliola filia delicie nostre
Ouidius	Colũbe timidissima turba fugiunt aqlas.

Dicta Quinta

Notãdũ est q̃ in traductõe taliũ oz̃onũ debes subaudire ens entes vel existẽs existẽtes: aut entia vel existẽtia. vt filius p̃dit̃ois comedit siliqs. subaudi existẽtes cibũ porcoz̃. Item. Tulliola filia. subaudi. existens delicie nostre.

Noia substãtiua regũt tres casus. Gtm̃ dtm̃ ablatm̃.

Sũmope pueri notare debent terminatões gtõz̃ ꝑm quinq̃ declinatões in singulari ꝛ plurali. ꝛ illas memorie cõmendare vt post noia substãtiua ꝛ adiectiua regentia gtm̃: ꝑmpte ponãt gtm̃ sub aliqua istaz̃ terminationũ genitiui.

	Prime in e vel az̃	Mater gr̃e vel az̃
	Scõe in i vel oz̃.	Timor dn̄i vel oz̃.
Gtũs	Tercie in is vel um ũ	Potẽcia regis vel um
	Quarte in us vel uum	Altitudo status vel uum.
	Quinte in ei vel ez̃	Principiũ diei vel ez̃

Quod ẽ vulgare genitiui casus. Dico des/der/aut võ. De quo vide sup̃ in p̃mo capl̃o multa exempla. Hic addo si vis teutonicũ genitiui adde litteram s ad vulgare vocabuli. Exemplũ kynig adde s habes gtm̃. s. kynigs. keyser adde s keysers. decben adde s. decbens. peter peters. Fallit hoc in vocabulis teutonicis in s. vt baibst huf muf. ꝛ paucis alijs.

De substantiuis regentibus genitiuum sufficit vna regula generalis.

Regula ẽ. Oĩa noia substãtiua siue ꝑpria siue appellatiua p̃nt regere gtm̃ q̃nq̃ declinationũ post se ex vi possessionis

Nomen significans possessum da genitiuo.

Dentur in exemplis tibi. regis equus. ducis aula.

Nec ẽ regula quã pueri bñt in libellulis suis cum eis q̃rit̃ Liber petri: est ne bonũ latinũ. Et dicunt ita: q̃m habemus regulã in grãmatica q̃ñ duo nomina simul ꝯueniunt ad diuersa pertinentia: vnum erit genitiui casus.

Da exempla de gtõ p̃me. scõe. tercie. q̃rte ꝛ quinte declinatõis.

Initium sapientie	Timor dn̄i
Gratiarũactio	Et bñficioz̃ recognitio
Potentia patris	Gratia sancti spũs.
Theretius	Amantiũ ire amoris reintegratio est
Possessio Job fuit	Tria milia camelorum
	Septem milia ouium
	Quingenta iuga boum
	Quingente asine.

Die Veneris

Notandū est ꝙ iste dictões multū elegāter regūt gtōs. nihil. q̈d. q̈ quid. aliq̈d. multū. paꝝ. minus. vt sequit.

De nihil — Licero Deserūt vite societatē: q̄ in ea ꝓferūt nihil studij nihil ope/nihil facultatum.

De q̈d — Therētius. Quid boni portas. mulieres portāt. q̈d rerum. Jdē. minus amicoꝝ habens

De q̈cq̈d — Augꝰ. Quicq̈d mali patimnr. pctā nostra meruerunt.

De aliq̈d — Therētius. Aliq̈d mōstri alūt. aliq̈d noui audiemus.

De multū — Metrista. multū salis hz q̄ cunctis obstruit ora

De paꝝ — Salustius. multū eloquētie paꝝ sapīe habuit

De modicū — Boetius. modicū vini acuit ingenium

Quero tibi/q̄ est dz̄ia inter q̈d. aliq̈d. q̈ddā. z qđ. aliqđ. quoddā. Dico ꝙ tria p̄ma sunt substātiua: ideo reddunt p̄ se suppositū. vt q̈d currit. aliq̈d laborat: ideo iūgunt adiectiuis. vt optimū q̈d. aliq̈d pulcerrimū: ideo regūt gtōs: vt q̈d noui fert animus. Quiddam boni faciet. Sz alia tria sunt adiectiua: ideo nō reddūt suppositū p̄ se: ideo req̄rūt substātiua sub ꝓuenietia triū. vt qđ officiū. qđ nomen habes. q̄ q̈ddā boni. nō q̈ddā boni dicendū est.

Quero tibi an ista sit ꝓgrua p̄ regulam dictā Jnfirma mūdi elegit. Si dicas sic. Cōtra. ibi nō sunt duo substantiua: sz vnum adiectiuum regit substantiuum in gtō. z nō videt̄ p̄ regulam de adiectiuis. Dico ꝙ illud adiectiuū infirma nō tenet̄ adiectiue: sz substantiuat̄ in neutro genere.

Pro q̄ nota ꝙ sicut substantiuū regit aliud substantiuuz in gtō: ita adiectiuū substantiuatū in neutro genere regit aliud substātiuuz in gtō, Quō p̄bat̄ hoc. Dico p̄ multa exempla.

In ps̄. — Jncerta z occulta sapīe tue manifestasti mihi
Jpe nouit abscondita cordis

In genesi — Jpa mater nuda colli p̄texit

Paulus — Venit ihs stulta mūdi eligere vt ꝓfunderet sapientes.

In hymno — Jnfirma nostri corpis vtute firmans ppetim.

In collecta — Da pspa mundi despicere z aduersa ei⁹ nō formidare.

In legēda scti bñdicti scribit̄ Tetēdit
- p̄ abrupta montium.
- p̄ ꝓcaua vallium.
- p̄ defossa terraꝝ.

Item adiectiua etiā in masculino vtute substantiuoꝝ intellectoꝝ regunt gtōs p̄ dictam regulam.

Exempla scripture
- Saluos faceres māsuetos terre: fortiores isrl in bello ceciderūt. Ad sapientes ad modestos regni. Maiores ciuitatis hec p̄cipiunt

Dieta Quinta

De substantiuis regentibus datiuum est vna regula trimembris.

Quero tibi q̄t sunt terminatões datiui casus. Dico in singulari sunt q̄nq; terminatões distincte. ⁊ in plurali tres vt sequit

Datiuus	Prime in e vel is	Pax est ecclie vel ĩs
	Scõe in o vel is	Pax est ppl'o vel is.
	Tercie in i vel ib⁹	Pax ẽ fratri vel ib⁹
	Quarte in ui vel ib⁹	Pax ẽ statui vel ib⁹.
	Quĩte in ei vel eb⁹	Pax ẽ diei vel eb⁹.

Regula est. Dia noia substantiua significãtia res possessas aut p̄ri/mitates naturales; aut respectus ad aliud. p̄nt regere dtm̄ medi/ante v̄bo substãtiuo. vt vult alexãder ibi

Possessum debes sociare genusq; datiuo.
Cum verbo per quod substantia significatur.

Jsta regula trimembris satis difficilis est ⁊ non sufficiens: quoniaz valde multa sunt noia substãtiua regẽtia dtm̄ q̄ nõ significãt rem possessam aut p̄rimitatẽ ⁊c̄. Qõ ꝓbo. Nã pax lumẽ: inopia locus: exiciũ mora: vt ne q̄ mora sit vẽto. ⁊ multa alia regũt dtm̄ ⁊ tamẽ nõ significant res possessas nec p̄rimitatem naturalem: nec respectum. qz nõ sunt in p̄dicamẽto relatõis: ideo regula melius am/plius ⁊ clarius sic ponit.

Dia noia substãtiua cõmunia p̄nt regere dtõs p quinq; declinatio/nes post se mediãte v̄bo substãtiuo est fuit erit: ex vi acq̄sitiõis. Et tunc vt sepius sonat post substantiuũ den aut dem. Et eadẽ sub/stantiua p̄nt illum dtm̄ regere in gtõ. Et tunc post ip̄m sonat des der aut von.

Jsta regula ꝓbat̄ p varia exempla
Pax erit boi frid sol sin dẽ menschẽ. Pax hois der frid des mẽsches
Arma sunt militib⁹ wappen sient den rittern.
Arma sunt militũ die wappẽ der ritter
Ecce q̄ pacto dtũs p den. Et gtũs p des vel der exponit
Da mihi exẽpla ex sacra scriptura ⁊ ex poetis. Paulus. Grec⁹ ⁊ bar/baris sapiẽtib⁹ ⁊ insipiẽtib⁹ debitor sum
Pax multa diligẽtib⁹ deũ. den gienẽ die got lieb haben
Pax hoib⁹ bone volũtatis. dẽ menschẽ eins gutẽ willens
Orphano tu eris adiutor dẽ weysen wirstu sin eyn hulffer.
Nõ est inopia diligẽtib⁹ deũ dẽ gienẽ die got lieb habẽ
Petra ẽ refugiũ erinacijs. den ygelen eyn zuflucht.
Justis erũt multa p̄mia. den rechuertigẽ werdẽ vil lone.
Dij q̄b⁹ impiũ pelagi. Gode wilcher ist das gebot des mers

Die Veneris

Nulla salus bello. dem strit ist k eyn heyl. Una salus victis dē vber wondē ist eyn selickeyt. Si q̄s adhuc locus est p̄aby ist den gebet/ ten nach stat platz.
Jtē Amor est exitiū pecori. den schoffen ist der tot.
Nota q̄ si illis datiuis adderet p̄nomen meis tuis suis ꝛc. nō expo nerent p̄ den. vt patet p̄ infinita exēpla
Lumē semitis meis. eyn liecht minen wegen
Lucerna pedibꝫ meis. eyn lucern minē fiessen
Deponant p̄noia ꝛ teutonizant p̄ dē. Fallit etiā in noibꝫ ꝓpr̄ijs. Et in aliq̄bꝫ noibꝫ feminini generis q̄ exponunt p̄ vulgare der
Sācte eccl'ie teucri aduersant. der heiligē kirchē sient widderwertig
Regine summus ē honor. der kūgin ist die oberst ere
Lastitati magna sunt p̄mia. der reynikeit sient grosz lon
Jtē fallit in istis datiuis. mihi tibi sibi nobis vobis
Erit ille mihi semp deus — Sūt nobis mitia poma
Heu causa funeris tibi fui — Mercurius vob̄ pater est
Notandū ē tibi q̄ istud vulgare ich habbe eyn kostelich ꝟgiliū vnd therentiuz. Peter hat nuwe vnd fellich huser. pōt exp̄mi p̄ habet in accō. aut p̄ est in dtō elegātius. Exemplū
Habeo ꝟgiliū ꝛ therentiū poetas clarissimos. Uel sic
Sūt mihi ꝟgilius ꝛ therētius poete p̄clarissimi
Przterea. petrus hz domos nouas ꝛ ruinosas. vl' sic. petro sūt dom⁹ noue ꝛ ruinose. Uirgil'. Sūt nob̄ mitia poma. i. nos hēm⁹ mitia poma. Jdē. Uob̄ mercurius p̄ est. i. vos hētis mercuriū przz. Jdē. Est mihi p̄ domi ꝛ iniusta nouerca. i. habeo ꝛc.
Jdē. Huic mōstro vulcanus est p̄. i. h̄ monstrū hz vulcanū przz.
Jdē. Sūt nob̄ fortia pectora bello. i. nos hēmus fortia
Nota etiā q̄ dtūs q̄nq̄z vulgarizat p̄ zu. vt hec sunt mihi lucro. dissesient mir zu gewin. Uirgilius. Jt clamor celo. Et celo palmas cū voce tetēdit. Jdē. Jā ꝓpinq̄bāt scopulo. Jtē. Sūt nob̄ fortia pectora bello. Oēs dicti datiui exponunt p̄ zu.

De substantiuis regentibus ablatiuum sunt quatuor regule, sed due ornatissime.

Quero tibi q̄t sunt terminatōnes ablatiui. Dico q̄nq̄z in singulari ꝛ tres in plurali vt sequit'.

Ablatiuus	Prime in a vel is	vulpes vtitur	cautela vel lis
	Scōe in o vel is		dolo suo vel lis
	Tercie in e i vl' ib⁹		arte vel ib⁹
	Quarte in u vel ib⁹		cursu vel ib⁹
	Quinte in e vel eb⁹		sua re vel eb⁹

Dieta Quinta

De terminationes scitu dignissime sunt ꝛ necessarie: quoniam ab/ latiuus est casus cōmunis omnium verboꝝ ꝛ participioꝝ: ꝛ fere omnium nominum adiectiuoꝝ: qua propter frequentissime uti/ mur ablatiuis.

Prima regla. Omne nomē substātiuū significās totū integrale ali/ cuius ptis regit illā ptē in ablatō fm ąqꝫ declinatōes vel in gtō/ mediāte adiectiuo laudis vel vitupatōis. vt vir manibꝫ validis. vel manuū validaꝝ. vñ Alexāder

Toti da partem. subiecto proprietatem.
Sed laudem iunge. vel vituperamen vtrimqꝫ.
Dextera vir fragili. vel forma femina turpi. ꝛc.

Scriptura Filij eoꝝ dura facie ꝛ indomabili corde sunt
In Beñ. Erat aūt ioseph pulcra facie ꝛ decorus aspectu
Therētius Duxit secū virginē facie honesta.
Idem Rufam ne illā v̄ginē sperso ore adunco naso
Virgilius Hec belua marina. v̄go fuit pulcro pectore ꝛ monstrū immani corpe.

Secunda regula. Omne nomen substantiuū significans subiectū alicuius ꝓprietatis regit illā ꝓprietatē in ablatiuo vel in gtō mediāte adiectiuo laudis aut vitupatōis. vt femina turpi forma. vel turpis forme. p regulā sup̄ datā

Virgilius Leruus erit forma p̄stāti ꝛ cornibꝫ ingens
Idem Regina ad templū forma pulcerrima dido
Idem Et pulcra faciet te prole parentem. i. patrem de pulcra prole.
Therētius Mulier egregia forma atqꝫ etate magna
Idem Adolescētulā aspicio vnā forma atqꝫ vultu adeo modesto. adeo venusto. vt nihil sup̄

Notate vos pueri diligēter dictas regulas qm̄ elegātissime sunt doctissimi ꝛ grauissimi viri eis frequēter vtunt. Et debēt illi ablatiui aut etiā genitiui traduci p von.

Eneas formosissimo corpe atqꝫ pulcerrimo vultu. Ingenio atqꝫ intelligētia maiore q̄ꝫ ąlsqꝫ credere possit.
Homo magna autoritate maturo ꝯsilio ꝛ incredibili v̄tute
Magno ꝛ excellēti ingenio viri. ad studiū se ꝓtulerūt
Multi sunt ingenio tardo ꝛ imbecillo corpe.

Traducant pueri oīa dictaꝝ regulaꝝ exempla vt intelligāt. ꝛ sic/ qui p regulas assuescant.

Tercia regula. q̄ nomina dignitatis spiritualis ꝛ secularis regunt istos ablatiuos gr̄a fauore dono. miseratōne pietate ꝛ

similes. significãtes causam efficientem. vt Rex frãcie dono dñi. Dux burgũdie gr̃a dei.

Quarta. Omne nomen concretum substantiuum vel adiectiuum regit suũ abstractum in ablatiuo. vt Homo humanitate. pius pietate.

Nota opus
- Pro facto eyn werck. regit gtiũ. vt celum est opus dei.
- pctm̃ est opus dyaboli. Pro vtili regit dtm̃. Pro necessario regit dtm̃ cũ ablatõ ꝓiũctim vel diuisim

Scriptura Bñ valẽtiby nõ opus est medico
Virgilius Nũc animis opus enea: nũc pectore firmo
Therẽtius. Vade ꝛ qð parato opus ẽ. para
Quidam Opus ẽ acceleratõe: dũ adhuc res curari põt.
Ita tu dices. Opus ẽ mihi libro tuo. Et opus habeo libro tuo.
Mihi dolenti opus ẽ tua ꝓsolatõe.

Adiectiuoꝝ q̃dam regunt
- Btm̃ Accusatiuum.
- Dtm̃ Ablatiuum.

De adiectiuis regẽtibus genitiuũ sunt regule quatuor.

Prima regula. Adiectiua ꝓximitatis ꝛ contrarietatis regunt genitiuum vel datiuum respectu cuius est illa proximitas ꝛ contrarietas. Ibi

Proximitas contrarietas genus his sociatur.
Huius vicinus. hostis regis. pater eius.

Exemplũ. vt q̃ fuit vicinus ꝛ amicus decani vel decano. Jam ẽ aduersarius ꝛ inimicus curati vel curato.

Da mihi exemplũ ex scriptura ꝛ poetis.

Scriptura Quis ẽ similis tui in dijs dñe
Psalmista Silis factus sum pellicano ꝛc̃
Ouidius Sepe solet filius silis esse patris
Therẽtius. Nos sumus affines hay rey q̃s fert adolescẽtia.
Licero Vetus grecoꝝ ꝓuerbium est. Amicoꝝ omnia sunt cõmunia.

Adiectiua huꝰ regule	Vicinus	aduersarius	silis	ineq̃lis
	Propinquus	inimicus	dissilis	par
	Proximus	emulus	cõis	impar
	Affinis	amicus	ꝓprius	spãlis
	Cõginquus	familiaris	eq̃lis	secretus.

Secunda regula. Adiectiua verbalia actiue significantia id est q̃ veniũt ab actiuo verbo regunt post se gtiũ ex vi actus conuersi in habitum, vñ Alexander.

Dieta Quinta

Suntq; regendo pares predictis equiparantes.
Ut cupidus ludi puer est. timiduſq; flagelli.

Quero tibi quotuplicia adiectiua comp̃hendunt hic. Dico ſextupli/cia: vt patet in figura ſequẽti. Primo adiectiua in idus. vt timi/dus cupidus auidus. Saluſtius. Romani auidi laude ⁊ pecu/nie liberales erãt. Sc̃o adiectiua in tiuus ⁊ ſiuus. vt vinum est acutiuũ ingenij ⁊ corroſiuũ morbi q̃ multa ſunt valde. amatiuus ſcriptiuus acutiuus ꝯfortatiuus deſtructiuus narratiuus expul ſiuus deriſiuus raſiuus.

Tercio in ax. vt audax belli. iudex cauſe. vindex iniurie. Virgilius.
Tã victi q; p̃ui tenax q; nuncia veri ẽ fama.

Quarto. Omnia pticipia in ans ⁊ ens q̃ veniunt ab actiuis in o vel or qñ manent pticipia regunt accm̃. Qñ fiũt noia regũt illũ accm̃ in gtõ qõ est ſumme notandũ. Jdeo ſub eadẽ ſnia dicimus Sco/lares ſunt audiẽtes ſcribẽtes reſumẽtes ſuas lectiões vel ſuaꝝ le/ctionũ. Uñ ſcriptura. Saulus adhuc ſpirãs minaꝝ ⁊ cedis. Jt̃. Nõ ſimus ꝯcupiſcẽtes malorꝝ.

Quinto aliq̃ pticipia in tus vel ſus. vt tu cupis illorꝝ pitus fieri. Et paulus ẽ doctus grãmatice: ſz nõ pitus logice. Jt̃ dñs ſollicitus est mei. Qui bonaꝝ artiũ iſtitutus ẽ. etiã poetice ſollicitus est

Sexto omne aliud adiectiuũ hñs ſil'em ſignificationẽ cũ p̃dictis de quo nõ põt certa lex dari: qm̃ diuerſaꝝ ſunt terminationũ. vt pti ceps ſum omniũ timentiũ te dñe. vale mi chariſſime ſis memor mei. Qui es ꝯſcius boni. ſis neſcius ignaruſq; doli. iſte ſemp fuit pecuniaꝝ pfuſus: ſz bonaꝝ artiũ ſtudioſus.

Tercia regula. Omnia adiectiua partitiua. i. que partem alicuius multitudinis importãt p̃nt regere totum multitudinis in genitiuo plurali ſub conuenientia generis. vel genitiuum col/lectiuum ſingulare ẽ ex viptitionis. vt Unus fratrum. vna ſororꝝ. vnum templorꝝ. Jbi.

Cum partitiuis numerum ſeriemq; locabis.
Quilibet alter neuter duo quartus eorum.

Qua regula adiectiua ptitiua tenent̃ ꝯuenire cum gtõ plurali in ge nere. vt vna nationũ ⁊ nõ vnus. Dico Solius ẽ generis adiecti/uum variatq;. vt dictũ est.

Quero tibi quotuplicia ſunt adiectiua ptitiua. Dico ſunt quiutupli cia bñ notanda.

Primo oĩa ſigna vniuerſalia p̃ter oĩs qõ nõ regit gtm̃. vt ſunt q̃li/bet. q̃cunq;. quiſq;. nullus. nemo. vterq;. neuter. Et ſigna pticula ria. vt q̃dam. aliquis. quiſpiam. Jtem alter alius. quis. vt Quis

viroꝝ.que feminaꝝ.qđ animaliū.

Scđo noīa numeralia cardinalia.vt ſunt vnū duo tria q̄truor decē. centū mille ſcutoꝝ ducatoꝝ.

Tercio noīa nūeralia ordinalia.p̄mus ſcđs tercius q̄rtus. Iſta triplicia ponit alexāder ibi. Cū ptitiuis ꝛc.

Pone gradum medium partitio quando notatur.

Quarto oīs cōpatiuus captus ptitiue regit etiā gtm̄ pluralē ſub ꝙuenietia generis. Quare dicis ptitiue captus.Dico ſi capiat cōpatiue:tūc regit ablm̄. Per qđ ſciā q̄n capit ptitiue. Dico q̄n poſt ipſum in vulgari ſonat vō.ꝛ cū hoc cōpatio fiat inē duo tantū. Ereplum vt acutior oculoꝝ ē dexter.teuto. Das ſcharffte vō minē augē iſt das rechte.Sꝫ q̄n poſt ipm̄ ſonat dan regit ablatm̄.vt leo ē fortior aſino.eyn lew iſt ſtercker dā eyn eſel.

Da gradui ſummo genitiuum plura notantem.

Quinto oīs ſuplatiuus pōt regere gtm̄ pluralē ſub ꝙuenietia generis vel collectiuū ſingularē.Exemplū donati.Doctiſſimus poetarum fuit vgilius vel optimus plebis.

Sꝫ nota q̄ ſuplatiuus q̄nq̄ regit duos gtōs.ibi.

Iſte gradus geminos quandoq̄ regit genitiuos.

Ut dux ē ditiſſimus regū nemoꝝ.

Quero tibi an oēs ſuplatiui p̄nt regere duos gtōs.Dico nō ſꝫ illi ſoli q̄ꝝ poſitiui regūt vnū gtm̄.vt ſunt ſuplatiui iſtoꝝ vicinus ꝓximus.ſilis.amicus. Preterea ſuplatiui iſtoꝝ cupidus timidus audax amās ꝑitus doctus ꝛc. Itē ſuplatiui iſtoꝝ.plenus.diues. opulētus.abundans.paup egenus ꝛc.

Quero tibi.an ſuplatiuus p̄ter gtōs poſſet regere dtm̄ accm̄ vel ablatiuum.Dico ſic.vide de hoc in p̄ma regula de adiectiuis regentibus ablatiuum.

Quero tibi que eſt differentia inter compatiuum regentem genitiuum:ꝛ ſuplatiuum regētem genitiuum. Dico compatiuus regit genitiuum pluralem q̄n compatio fit ſolum inter duo eiuſdē generis ſpeciei vel nature.

Suplatiuus vo regit gtm̄ pluralē q̄n cōpatio fit inē plura q̄ꝝ duo q̄ tm̄ ſunt eiuſdē generis ſpeciei vel nature.

Exemplū { Lōgiſſimus digitoꝝ meoꝝ ē medius.ꝛ nō dicet Longior digitoꝝ meoꝝ.Et ecōtrario. / Lōgior pedū meoꝝ ē dexter ꝛ nō lōgiſſimus.

Ita doctiſſimus poetaꝝ fuit vgilius ꝛ nō doctior. Item fortior manuū meaꝝ ē dextra ꝛ nō fortiſſima manuū ꝛc.

Arguo tibi dicit ſcriptura.Fides ſpes charitas,maior horꝝ charitas

Dicta Quinta

ibi cõpatio fit inter plura q̃z duo p cõpatiuũ. z diſcõuenit cuz grõ in genere. Dico q in illa oõne ſũt duo vicia dicta. z cadit ſub grã matica phibitiua. Emẽda eam. Dico q emẽdabit ſic. Fides ſpes charitas. maximũ hoꝝ vel maxia haꝝ charitas. Si dicas emẽda eã p cõpatiuũ. Dico nõ põt. qm̃ ibi fit cõpatio int̃ plura q̃z duo z tunc vtendũ eſt ſuplatiuo.

Arguo tibi ſecundo. Iſta eſt cõgrua. Leo eſt fortiſſimũ animal z nõ regit ibi gtm̃. Dico q nõ capit̃ ibi partitiue ſz pure adiectiue. Ita poſſet argui de iſtis. q̃libet homo. vnus frater. p̃mus miles. Ibi adiectiua partitiua nõ regunt gtm̃: qm̃ capiunt̃ pure adiectiue z non partitiue.

Arguo tercio hec eſt ꝯgrua. Calidiſſimum bois eſt cor. ibi ſuperlatiuus nõ regit gtm̃ pluralem. Dico q calidiſſimum capit̃ ibi ſubſtantiue: quia ſubſtantiuat̃ in neutro genere z regit gtm̃ ſicut alia ſubſtantiua.

Arguo quarto Maria ẽ digniſſima oĩ laude. ibi ſuplatiuus nõ regit gtm̃ ſz ablm̃. Dico q regit illũ ꝛtute ſui poſitiui dignus. Qm̃ ergo regit gtm̃ pluralẽ. Dico qm̃ capit̃ pitiue. Qm̃ fit hoc. Dico qm̃ ſonat von oder vber al.

Arguo qnto dicit ſcriptura. Leo ẽ fortiſſimus beſtiaꝝ. Item valde mane vna ſabbatoꝝ. Therẽtius. An q̃ſq̃ gẽtiũ ꝛc. ibi adiectiua pitiua diſcõueniũt cũ grõ in genere. Dico q ille nõ ſunt ꝯgrue ſed impedimẽtales. vide ſup̃ in ſexta regulaꝝ.

Quarta regula. q adiectiua plenitudinis z inopie regunt genitiuum vel ablatiuum. Ibi. Plenus inops caſum dant ſextũ ſiue ſecundum.

Exemplũ. vt vaſa nr̃a ſunt plena vini vel vino.

Scriptura	Stephanus erat plenus gr̃a z fortitudine
Scriptura	Plenũ gr̃a z veritatis
Virgilius	q̃z diues niuei pecoris q̃z lactis abundãs
Therẽtius	Plenus rimaꝝ ſum. hac atq; illac pfluo
Ouidius	Res ẽ ſolliciti plena timoris amor
Virgilius	In q̃rto Iſq; amẽs animi. z rumore accẽſus amaro. ibi amẽs carentiã ſignificat. Item in. vij. Terroꝝ atz fraudem abunde eſt.

Adiectiua huius regule

- Diues/felix/egenus/expers.
- Opulẽtus/pſper/paup/orbus:
- Locuples/abundãs/inops/nudus
- Lopioſus/ſatur/infelix/repletus.
- Plenus/abũde/vacuus/refertus ꝛc.

Die Babbati

Die Sabbati. Dicta Septa.

De adiectiuis regentib⁹ datiuum sunt regule tres

Prima regula. Adiectiua respectū importātia. vt sunt adiectiua ꝟietatis. primitatis. silitudinis. familiaritatis ⁊ hoꝝ ꝫ/ria pñt regere dtm̄. ⁊ in eodē sensu regūt gtm̄ vt dictū est supra. vt decanus ē amicus familiaris ⁊ intimus curato vel curati. Inimicus xpiani nois ē ꝟrius bonis opib⁹ nr̄is.

vt sunt
- Aduersarius/primus/amicus/par/impar
- Inimicus/ꝓpinquus/sil'is/familiaris
- Cōtrarius/vicinus/dissil'is/ꝑuatus
- Rebellis/affinis/eq̄lis/intimus
- Emulus/lōginquus/ineq̄lis/cōmunis
- Spālis/singularis/publicus ⁊c̄.

Scōa regula. Adiectiua verbalia in bilis ⁊ in dus pñt regere dtm̄. vt dicit alexāder ibi.

In bilis aut in dus verbalia iunges eisdem.

Exemplū. vt Xps ē amabilis. ⁊ amādus nobis xpianis. Uñ scriptura. Odibilis ē deo ⁊ hoīb⁹ superbia. Item legis doctor honorabilis vniuerse plebi.

Nota q̄ ista adiectiua in bilis exponunt̄ ꝑ aptus ⁊ ꝑ infinitm̄ passiuū. vt ē amabilis. i. aptus amari. ē legibilis odibilis. i. aptus legi odiri. ℣sus. Osus plenū notat. būdus similat. bilis aptat.

Nota verbalia in dus quando sunt participia exponunt̄ ꝑ debet q̄n̄ fiunt nomina ꝑ dignus. Uñ ℣sus. Per dignus nomen: ꝑ debet pricipans est.

Terria regula. Oīa adiectiua q̄ ex se vel ex adiūcto importāt cōmodū vel incōmodū. dānū vel vtilitatē pñt regere dtm̄ ibi

Damnum significans aut vtile pone datiuo.

Exemplū. vt q̄ est fidus ꝓrio suo. ille est ḡtus deo. Item Suauis est dñs vniuersis. iustus ⁊ dilectus deo ⁊ hoīb⁹.

Scriptura	q̄ dulcia faucib⁹ meis eloq̄a tua sup̄ mel ori meo
Item	Deus ꝓpicius esto mihi pct̄ori
Scriptura	Quid molesti estis huic mulieri
Seneca	Molestū est iniq̄s mortē añ oculos habere
Boetius	Oīa nuda ⁊ apta sunt oculis eius.
Psalmista	Deo nr̄o sit iocūda decorq̄ laudatio
Item	Dilectus meus mihi est: ⁊ ego illi
Item	Uir sanguinis ē exosus deo.
Uirgilius	Triste lupus stabul': dulce satꝫ humor ē. satꝫ. i. seniatꝫ in agrꝫ pluuia ē bōa.

Adiectiua istius regule sunt

Dicta Berta

Gratus/infidelis/ꝓueniens/incōgruus/extraneus.
Ingratus/aptus/dīsconueniēs/ꝓsonus/erosus.
Fidus/inceptus/ꝓformis/dissonus/dilectus.
Perfidus/bonus/difformis/sanus/molestus.
Fidelis/malus/ꝓgruus/insanus/amarus.
Suauis/dulcis/tristis/tutus/securus.
Clarus/nudus/aptus/obscurus/absurdus.

De adiectiuis regentibus accusatiuum per synodochen est vna regula.

Quero tibi qd est synodoche. Dico q ē vna figura hns fieri qñ ꝑprietas ptis attribuit toti. cū regimine accusatiui p synodochē ꝯstructionis. Aut cū regimine ablatiui p synodochē locutōis. In ꝑma est viciū. vt ethyops ē alb dētes. z ē poeticū. In scōa nō est viciū vt ethyops ē alb dentib. z ē oratoriū.

Regula. Omne adiectiuū significās ꝑprietatē alicuius ptis integralis pōt regere illā ptē in accō p synodochē. Et in eodē sensu pñt regere illā ptē in ablatiuo p quintā regulā aureā. vt hic puer est pulcer facie vel facie. vñ alexāder

Sepe quod est partis, toti datur, z regit illam.
Est tibi synodoche, quando faciem nigra, dētes
Albet, nuda pedem, mulier redimita capillos.

Quero a q̄t ptib. accūs regit p synodochē. Dico a trib.
Primo a noīb. adiectiuis. vt ista ē pulcra facie z casta mēte.
Scōo a duplici v̄bo: passiuo. s. z neutrali. vt iste vulnerat pedez. vñ valde dolet mentem.
Tercio a duplici ꝑticipio. s. p̄teriti tempis z pñtis passiuoꝝ z neutralium. vt sequit.
Notandū ē q̄ multa ꝑticipia p̄teriti tpis v̄boꝝ passiuoꝝ sunt q̄ significāt passionē illatā extrīsecus alicuius ptis: z regūt accm̄ poetice p regulā dictā. Sz oratores raro vtunt accō p synodochen. Ita q̄z sunt aliq̄ sz pauca pñtis tpis v̄boꝝ neutraliū.

Da mihi exempla de adiectiuis noīalib.

Virgilius — Eneas. os humerosq̄z deo sil̄is fuit. Ibi sil̄is regit dunos accōs. s. os z humeros p synodochē.
Idem. — Dia mercurio sil̄is vocē colorē. z crines flauos.
Idem. — Uidit dei phebū lacerꝝ crudelit. ora manusq̄z ambas.
Idem. — Ille inualidus vires. meū comitatus ē iter.

Da exempla de adiectiuis ꝑticipialib.

Scriptura. — Uenit hō ad dauid veste ꝯscissa. puluere aspsus caput
Ibi aspsus regit accm̄ caput.

Die Babbati

Virgilius Videruꝫ silenꝫ inflatꝫ venas hesterno vino.
Idem. Et pius eneas magno aꝰ labefactus amore.
Idem. Terqꝫ ꝗterqꝫ manu pectus pcussa decoꝝ ẽ flauentesqꝫ abscisa ẽ comas. loquit de didone.
Therẽtius. Antipbola nulla re fuit expolita malã. i. maxillã.
Statius Thetis orabat laniata comas. ꝛ pectore nudo
Ibi laniata simul regit accm̃ p synodochẽ ꝯstructois: ꝛ ablatm̃ p synodochẽ loquutois inter qs copulat ꝯiunctio. ꝛ h̃ pot fieri qñ vna dictio regit diuersos casus ex eadẽ vi. vt ptz sup̃ in octaua regula.

De adiectiuis regentibus ablatiuum sunt regule due.

Prior regula. Dis cõpatiuus captus cõpatiue pot regere ablatiuꝰ significantẽ rẽ excessam. Ibi

Tres notat esse gradus qui comparat, inde notabit
Vltimodum regimen qui rem discernit aperte.

Exemplũ. vt doctior illo vel illis. Canis viuus melior ẽ leone mortuo. Quare dicis captus cõpatiue. Dico si capiat ptitiue: tũc regit gtm̃: vt sup̃ dictum est.

Arguo tibi. dicit scriptura. Dẽꝫ masculũ excipiet mulier. ꝛ ẽ filia melior filie. ibi melior capit cõpatiue ꝛ regit gtm̃. Dico ꝙ hoc traductum ẽ ex greco. ꝛ greci nõ h̃ntes ablatm̃ vtunt gtõ loco ablatiui: quod nõ est nobis imitandũ.

Da mihi exempla ex scriptura.

Regum. ij. Saul ꝛ ionathas decori ꝛ amabiles fuerũt. aqlis velociores. leonibꝫ fortiores.
Scriptura. Oculi eius pulciores sunt vino. ꝛ dẽtes eius lacte candidiores.
Salomõ Sapia melior ẽ auro ꝛ argẽto ꝛ pciosior cũctis opibꝫ. ꝛ oia q̃ desiderant nõ valent huic compari.
Metrista Aspius nihil ẽ humili cũ surgit in altum
Seneca Nihil ẽ mihi crede. vtute formosius. nihil pulcrius. nihil amabilius. Huic ꝯcordat
Prouerbiũ Auro ꝗd melius/iaspis. ꝗd iaspide/vtus.
Quid vtute melius/deitas. ꝗd deitate nihil
Scriptura. Cadidiores niue. nitidiores lacte. rubicũdiores ebore ꝛ antiq̃ saphyro pulciores.

Nota ꝙ cõpatiuus qñqꝫ regit aliũ ablatiuũ significantẽ q̃ztitatẽ excessus. Exempla sunt

Hoc lignũ est maius illo tribꝰ pedibꝰ.
Femina demonio tribꝰ assibꝰ ẽ mala peior.
Notãda est regula pulcra. Quemcũqꝫ casum regit positiuus eundẽ

casum etiam regunt comparatiuus ⁊ superlatiuus: preter casus ꝓrios. Unde Florista

Quam sibi structuram primus gradus obtinet illam
Superemus, medius semper seruabit eandem
Dives agri, ditior agri, ditissimus agri.

Exemplū, sicut ille positiuus Silis regit gtiū vel otiū p̄ p̄mā regulā de adiectiuis regētib⁹ gtiū. ⁊ p̄ p̄mā de regētib⁹ datiuum; ⁊ regit accū p̄ synodochē. vt p̄z in exēplis Virgilij. Ita suus cōpatiuus ⁊ suplatiuus. vt similior similliimus: p̄ter casus ꝓrios p̄nt regere regū otiū ⁊ accū. vt p̄z practicanti.

Regula aurea de ablatiuo ab adiectiuis recto.

Posterior regula ē. Oia adiectiua siue nōialia siue ptcipialia post q̄ in vulgari sonat aliq̄ istaꝝ septē p̄positionū. Cū. de. ex. in. p. p. ꝓt p̄nt regere abltiū significātē subiectū vel instrm, ꝓprietat̄ vl̄ act⁹. Uñ alexāder de hac regula facit plures. ad minus sex.

Mobile vel verbum designans proprietatem.
Sextis construitur per quos ea significatur
Cursu festinus, fulget virtute modestus.
Est velox pedibus, blando sermone facetus.

Post q̄ adiectiua semp̄ in vulgari intelligūt aliq̄ dictaꝝ septem p̄positionum. Preterea

Mobile mensuram designans. Item
Plenus inops casum. Rursus.
Synodochen iungas ⁊c.

Da exempla grossa istius regule auree.

Tu es velox pedib⁹ ⁊ tardus manib⁹. cum
Iste est blādus sermone: ſz dolosus ope in vel cum
Duo sunt mihi dolia plena vino de
Molles q̄dē carne: aptos mēte dicimus de vel in
Virgo ē decora vultu: ſz clauda pede in vel de cū
Auarus ē diues pecuniis: ſz expers vtutib⁹ in vel de
Uestes tue nō serico: ſz pāno facte sunt ex
Domus ⁊ castra diuitū lapidib⁹ ⁊ lignis ex
structa sunt ⁊ lateribus tecte aut cum
Sz ipe post paucos annos morbo etate ex
atq; multiplici cura ꝯfractus aut de
Dic pius castus ⁊ iustus est bitudine nanciscēda ꝓpter
Dic vir totus negocios⁹ ⁊ laborios⁹ ꝓpter
multis annis fuit spe lucri. vel in

Salomõ sapia sapiẽs. z prudẽtia prudẽs ꝓr

Da exemp la ex scriptura poetis z oratoribꝫ.

Scriptura Speciosus forma p̃ filijs hominũ.
Beati mũdo corde z humiles spũ.

Virgilius Troius eneas pietate insignis z armis

Idem. Eneas actus varijs motibꝫ. z attonitus tãto monitu. impioꝝ deoꝝ.

Idem. Horrestes magno inflãmatus amore z furijs scelez agitatus fuit.

Ex papa pio Vidi viros corpe ꝓceros. forma decoros. viribꝫ robustos. sermone ḡtos: z in oĩ ꝙuersatõe acceptos

Ex legẽda Stephani Vidit viz senẽ. statura ꝓcez vultu decoz. plixa barba vestitu cãdido. amictũ pallio. calciatũ caligis.

De sancto Leone Leo natione siculus/greca latinaq; lingua eruditus/ cantilena z psalmodia p̃cipuus: z in earum sensibus subtilissima exercitatione limatus: z maiori eloquentia politus.

Traducãt oro pueri oĩa exẽpla regule auree. z in teutonicũ: vt z ipi suauitatẽ regule sapiãt z eius politã imitent elegantiã.

Nota dignus z indignus regũt abltm̃. vt p̀nceps iustus pius z clemens omni honore laude z gl'ia dignus est.

Scriptura Nescit hõ an odio vel amore dignus sit.

Virgilius Vitula tu dignus es z hic

Therẽtius. O cherea nõ te dignũ fecisti. nam si ego digna hac ꝓtumelia sum maxie. at tu indignus q̃ faceres tm̃.

Et notandũ ẽ ꝙ eoz cõpatiui z suplatiui p̃ter suos casus ꝓrios etiam regũt vtute positiui eundẽ ablatiuum.

Exemplũ sicut dicit. Virgo maria ẽ digna laude. Jta z oĩ laude dignioz dignissima.

Nota ꝙ indignũ repit cũ dtõ. Gregorius in omelia. Nõ ẽ indignus redemptori nr̃o ꝙ tẽtari voluit: q̃ venerat occidi.

De ꝓnominibus. Capitulum quartum.

Ronomen ẽ psonis q̃ ꝓ nomine posita tantũdem pene significat. psonãq; interdũ recipit. vt ait donatus. Et vult dicere ꝙ loco noĩs licet ponere ꝓnomẽ: aut demonstratiuum aut relatiuum.

Cõtra. pnomẽ semp ẽ alicuius psone. g̃ male dicit ꝙ psonã interdus recipit. Dico ꝙ nõ capit hic psonam: vt diuidit in p̀mã secundã z terciã. Sz capit hic p re determinata. pnoia eĩ extra demonstrationẽ z relatõez posita/ significãt incertissime vt vult Priscianus.

Sed interdum recipiunt personaz. i. significant certam rem: tñc scz qñ ponunt in actuali demonstratõe z relatõe.

Quero tibi quare pnomina sunt inuenta. Dico propter duas cauſsas. Una est necessitaz que est vt supponerent verbis prime z secunde persone que ante inuentionem pnominum non habebãt supposita. Alia est causa cõmoditatis ne vnum nomen bis aut ſepius ponatur cum vno vel duob⁹ verbis. Si queras quale incõueniens hoc esset. Dico duplex. Unum: quia generaret tedium in auribꝫ audientium. Aliud: qz si idem bis poneret; dubium oriret si de eodẽ sermo fieret aut de pluribꝫ. Nã cum dico. Mercatoz venit de hyspania. z mercatoz emit infinitas merces. dubiũ ẽ an de eodẽ mercatore loq̃mur: an de diuersis. Sz si dicat p pnomen relatiuũ. Mercatoz venit de hyspania. z is vel idẽ vel ipe emit infinita bona. nullũ erit dubium.

Quero tibi q̃t sunt pnoia in toto. Dico q̃ndecim. quoꝝ

	⌠Ego ipe		⌠Meus veſter
Octo sunt	Tu iſte	Et ſeptem	Tuus noſtras
primitiua	Sui hic	deriuatiua	Suus veſtras
	⌡Ille is		⌡Noſter. vñ alexãder

His octo species primaria dicitur esse
Deq̃ tribus primis septem fit origo suprẽmis.

Quero tibi quõ differũt pnoia p̃mitiua a deriuatiuis. Dico p̃mo q̃ p̃mitiua sunt q̃si substantiua: z ideo p se sine substantiuo pñt reddere suppositum verbo. vt ego scribo. tu scribis. ille ipe iſte scribit Hoc vult alexander dicens.

Hec z quasi fixa manebunt. i. substantiua.

Sed septem deriuatiua sunt adiectiua z non possunt sine substantiuis reddere suppositum. vt non dicãt meus laborat. sz famulus meus laborat.

Scõo differũt. nã p̃mitiua significãt solũ possessorẽ. deriuatiua vo possessorẽ z rẽ possessã. ideo in illa duo resoluunt. vt meuz. i. aliq̃d mei. p aliq̃d significat res possessa. p mei possessor. ibi.

Personas duplices hec designare videntur

Quero tibi quot sunt de istis quindecim relatiua. Dico quatuor q̃ referunt tñ. vt is suus ipe sui. Et vnum quod refert z demõstrat. vt Ille. vñ Alexãder.

Is suus ipse sui referunt, sed cetera monstrant.
Ille refert monstrat non facit hoc aliud.

Quero tibi quot sunt demonstratiua tñ. Dico decem vt sunt. ego tu iſte hic meus zc. Uñ versus.

Die Babbati

Hic ego tuq̄ meus noster vester tuus iste.

Nostras ⁊ vestras demonstratiua vocantur.

Cōtra arguit.hec duo relatiua.is ⁊ ipe sepissime capiunt demōstra tiue.Et ex demōstratiuis.hic ⁊ iste repiunt capi relatiue. Dō ꝓbo ꝑ ꝓscianū dicentē q noīa mutua sua exercēt officia.Dico q

Ista octo
- Ego ⁊ sua deriuatiua.Meus noster nostras
- Tu ⁊ sua deriuatiua.Tuus vester vestras
- Semp capiunt demonstratiue.

Ista duo.Sui ⁊ suus semp relatiue capiunt.

Hec quinq̄.Ille ipe iste hic ⁊ is tenent qñq̄ relatiue:qñq̄ demon/ stratiue:vt vult Priscianus.

Quero tibi quō diuersimode demonstrāt ⁊ referūt hec quinq̄ ꝓno/ mina ꝑfata.Dico hic ⁊ iste demonstrāt vl' referūt substantiuū ma gis ꝓpinquū. Is ⁊ ille substantiuū magis remotū. Cuius igno/ rantia multos in errorē traxit testāte Laurētio. Exemplum. Jaco bus ciuitatem ꝑdidit. Petrus sacrilegiū cōmisit. Hic captus est ⁊ is vel ille euasit. Hic petꝝ.⁊ is Jacobū demonstrat

Quid si hic ⁊ iste simul ponant.Dico q hic ꝓpinqus demōstrat. Iste vo remotius. Cōformiter de is ⁊ ille.

Notandum est ꝑm Laurentiū q fere ꝑ eodem licet his tribꝰ vti.hic is idē vel eadē. Et ponit exempla.Qui ꝑfert vtutē vicīꝰ is vel hic vel idem sane fortis est.

Dic etiā q poete vtunt ille ꝓ is:qm̄ ambox pene eadē significatio ē. vt. Nō qui seipm̄ cōmēdat:ille ꝓbatus ē.ait scriptura.sz quē dns cōmēdat.ibi ille ꝓ is ponit ⁊ licite.

Pulcra elegātia.
- Hic demōstrat vel refert psonā de se loquentē. vel ali/ quā rē psone de se loquēti adiacentē.
- Iste demōstrat vel refert psonā ad quam fit sermo.vel rem ei adiacentem
- Ille vo rem de q̄ fit sermo.vel rē ei ꝓpinquā:q̄ differen tia summe notāda est

vt
- Hec ciuitas:significat illā in q̄ ego sum
- Ista ciuitas:significat illā in q̄ tu es.
- Illa ciuitas:significat ciuitatē nō illā in q̄ ego sum:nec in q̄ tu es. Sz in qua tercius est.de quo fit sermo.

Ita quoq̄
- Hoc opus/hoc caput/de meo loquor
- Istud opus/istud caput/de tuo loquor
- Illud opus/illud caput/de illo ope ⁊ capite, loquor de quo fit serino

Dicta Berta

Notandum est q aduerbia ab his descendentia habent eãdem dif/ferentiam.

Hic significat locũ in q ego sum. Hinc.i.de hoc loco in q ego sum. Huc.i.ad locũ in quo ego sum

Istic significat locũ in quo tu es. Istinc.i.de loco in q tu es. Istuc.i. ad locũ in quo tu es.

Illic significat locũ in q tercius est. Illinc.i. de loco in q tercius est. Illuc.i.ad locũ in q tercius est.

Ex quo sequit q male scriberet. Tu rome resides ꝛ multi nuncij il/linc istuc veniunt. Sed scribendum est: ꝛ multi nuncij istinc huc veniunt.

Quero tibi que differentia est inter mei tui sui nostri vestri ꝑmitiua vt veniũt ab ego tu. Et vt sunt deriuatiua venietia a meus tuus suus noster vester.

Dico quando sunt ꝑmitiua significant passiue. Qñ sunt deriuatiua significãt actiue.

Exẽpla sunt
- Amor meus significat amorẽ q actiue aliũ amo.
- Amor mei significat amorẽ q passiue ab alio amor.
- Dolor tuus significat te actiue habere dolorẽ
- Dolor tui significat passiue dolorẽ q ab alio habet de te
- Ita odiũ meũ.i. qđ habeo de alio. Odiũ mei.i.qđ ha/bet de me ab alio. Preterea fastidiũ meũ: fastidiũ mei
- Cura mea.cura mei. Cauendũ ẽ igit ne dicas domus mei.vinea mei.equus vel liber mei. Sz domus mea. equus meus. vt pulcre differit Laurẽtius.

Notandum est etiam q sui ꝛ suus semper capiunt reciproce ꝛ refe/runt suppositum principaliter agens. vt Quisq eget sui. Fauet si bi: ꝛ diligit se. Ibi vnus ꝛ idem est qui fauet ꝛ fauetur. diligit ꝛ di/ligitur.

Qñ sunt diuersa antecedentia: tunc reciproce refert psonã ꝑncipalit agentẽ. Exemplũ. Dñs interrogauit petr an se diligeret. ibi se ad dñm non ad petr refert.

Quero tibi/quot sunt regule congruitatis de ꝓnominibus in qui/bus est sola constructio non regimen. Dico due. Una est de pro/nominibus demonstratiuis que petunt cum re demonstrata cõ/uenire in tribus/in genere/numero/ꝛ casu. Alia est de pronomini bus relatiuis que petunt cum antecedente conuenire in duobus in genere/ꝛ numero. Vide has regulas supra. Inter decem regu las congruitatum.

Pronomina regunt gen̄; qñq ablatiuum.

Die Sabbati

Quero tibi. quot sunt regule de regimine ꝓnominū. Dico quatuor. due ꝑme de ꝓnoib⁹ regentib⁹ gtm̄. due alie de ꝓnoib⁹ regentibus indifferēter gtm̄ vel ablatiuum.

Prima regula ꝙ ista quinq⁹ pronomina maxime in neutro genere. Illud ipm̄ istud hoc id. possunt regere gtm̄. Exemplū Quid illud mali est. Istud boni tibi ꝑdest. Id vini Petro nocet. Illud iuris est ꝑ te.

Therentius. Quid hoc rei est. Quid hoc morbi. Quid hoc hominis est. Ex meo ꝓpinquo rure hoc capio cōmodi. Qua regula. Dico ꝙ regulam Nomen significans possessum da genitiuo. Ista em̄ ꝓnomina licet non sint nomina tamen capiunt substantiue. z ponunt loco nominum.

Secunda regula. Omnia pronomina possunt regere genitiuum pluralem sub ꝙuenientia generis: sicut adiectiua partitiua. Exemplum de ꝑmitiuis.

Hic vir⁹ cantat
Hec femina⁹ saltat
Hoc aialiū potat

De possessiuis

meus asin⁹ laborat
tua filia⁹ mulget
tuū mācipi⁹ dormit.

Sub partitiuis pronomina cuncta locabis.
Ut volucrum canit hec. gemit illa. tacens manet ista.

Tercia regula Octo pronomina primitiua quādo demōstrant aut referunt totum integrale alicuius ptis integralis. possunt regere illam partem indifferenter in genitiuo vel in ablatiuo mediante adiectiuo laudis aut vitupationis. ex vi demonstrationis essentie.

Exemplū

Ego claudi pedis vel claudo pede. non recte ambulo.
tu vel ille. hic aut is. magni capitis vel magno capite:
parum habet sapientie.

Et sicut ꝙ noia substātiua dicit. Virgo est sperso ore z adunco naso. Ita loco nominis ponit ꝓnomē demonstratiuū. vt illa est sperso ore z adunco naso. Ibi

Toti da partem. subiecto proprietatem.

Si dicas regula intelligit de noib⁹. Dico ꝙ ponunt loco nominum substātiuo⁹ totius z subiecti. vt patet ex diffinitōe ꝓnois. ḡ ꝑnt regere casus illo⁹ nominum.

Quarta regula. Octo pronoia primitiua quando demōstrant aut referūt. nomen substantiuū. aut subiectū alicuius ꝓprietatis ꝑnt regere illam ꝓprietatē in genitiuo vel in ablatiuo mediante adiectiuo laudis vel vitupatōis. vt illa prauī animi. vel prauo animo abutit.

Dieta Septima

Scriptura. Tu modice fidei vl' modica fide cur dubitasti.
Latho Tu esto forti aio cũ sis dãnatus iniq de tu
Salustius Neq; illi corruptis moribꝫ victorie tparẽt de illo
Therẽtius. Nõ adeo ego inbũano sum ingenio de ego
Idem Oõ timui. vt tu esses duro aio vt olim de tu
Sensisti eã amico aio esse erga te de ea
Boetius Illa placito vultu nihil meis q̃onibꝫ mõ est. de illa
Therẽtius Res ipa indicat illũ esse alieno aio a nob. de illo

Nota q̃ pnoia cõponunt sex modis. Prima ista duo. hic z ille cum aduerbio demonstrãdi. vt hic cũ ecce. z fit eccũ eccam eccos eccas. Et ille cũ ecce. z fit ellũ ellã ellos ellas. de qbꝫ dictũ est.

Scõo hec pnoia iste z ille cõponunt cũ hic. vt isthic isthũc. in ablatiuo isthoc. In femmino isthec isthãc isthac. In neutro isthoc. in tribus casibꝫ in plurali isthec. Ita q̃z de ille.

Tercio. Me te se cõponunt cũ seipis. vt meme: tete: sese. de b̃ apud poetas z oratores crebra sunt exempla.

Quarto. pnoia in c cõponunt cũ ly cine. vt hiccine huncine. heccine hãccine. hoccine ẽ hũanũ factũ: ait Therẽtius

Quinto cũ ne interrogatiuo deponẽdo e. vt men q̃ris. i. me ne q̃ris. Egon feci b̃. i. ego ne feci hoc.

Sexto cum syllabicis adiectiõibꝫ. ce. pte. met. vt huiusce. hisce. hosce. hasce. Item meapte. suapte. nostrapte. vestrapte. Item Egomet: tunet. semet. ipmmet ꝛc.

Die lune hebdomade secunde.

Dieta septima.

De verbis. Capitulum quintum.

In ista dieta septima ponunt tres diuisiones verboꝝ. Et eoꝝ tria genera cũ casibꝫ suis ꝓpriis z cõmunibꝫ. Que bñ intellecta mirabile fundamẽtum grãmatice pstabunt. Deinde sequunt quinq; regule auree paruulis summe notãde. Postremo de ntõ vno: recto congrue duabꝫ regulis. Et de nominatiuis duobꝫ: rectis concto congrue p appositionẽ. In alia dieta octaua determinat de ntõ recto figurate regulis quinq;.

Tres sunt diuisiones verborum ad regimen eorum ante et post seruientium.

Prima diuisio. Omne verbum aut est substantiuũ. vocatiuũ vel adiectiuũ. Uñ tria sunt ṽba substãtiua. Sum. fio. existo vel exto. Et q̃nq; ṽba vocatiua. Nuncupor. appellor. noior. dicor vocor. Et oĩa alia ṽba mũdi sunt adiectiua. Ad q̃d valet ista diuisio. Dico ad regimẽ noiatiui a pte añ z a pte post.

Die Lune

Secunda diuisio verboꝝ. Omne verbū aut est ꝑsonale aut impsonale. Uerbū ꝑsonale est qđ ꝯiugat ꝑ tres distinctas ꝑsonas ī singulari ꝛ plurali. vt ego scribo. tu scribis. ille scribit. nos scribimus ꝛc̄. Uerbū impsonale est qđ solū ꝯiugat ꝑ tercias ꝑsonas in singulari tm̄. vt iuuat iuuabat iuuit iuuerat iuuabit. Ita placet placebat ꝛc̄. Ad qđ valet ista scđa diuisio. Dico ad regimen nominatiui añ ῡbum: qm̄ oē ꝑsonale finiti modi regit ntm̄ añ se ꝛ impsonale nullū casum regit añ se. vt patebit.

Tercia diuisio. Omne verbū personale aut est actiuum. aut passiuū: aut neutrale. Uerbū actiuū ꝓm significatiōez ē qđ significat actū ꝑ modū trāseuntis in alterꝫ. Et ꝫ est duplex. Actiuū in o: vt ῡbero. Jn or vt loq̄r. Sz actiuū ꝓm vocē est qđ terminat in o ꝛ pōt accipere r. vt lego legor. Hoc mō deponētalia nō sūt actiua. Passiuū verbum ꝓm significatōez est qđ significat passionez ab intrinseco illatā. vt verberor. Sz passiuū ꝓm vocē est qđ terminat in or ꝛ pōt dimittere r. Hoc mō vapulo nubo nō sunt passiua. Uerbū neutrale ꝓm significatōez est qđ significat actū manentē in substātia vel passionē innatā. Et hoc ē duplex. Neutrale in o vt sedeo sto. ꝛ in or. vt ḡdior orior. Sz neutrale ꝓm vocē est qđ terminat in o ꝛ non pōt accipere r. Et hoc mō deponētalia nō sunt neutralia. Ad qđ valet ista tercia diuisio ῡboꝝ. Dico ad regimen obliquoꝝ a ꝓte post. Et ē pueris diligēter ꝛ summe notāda qm̄ vt videbit: maximū pilare ē totius grāmatice.

Contra istā terciā arguo tibi. Donatus ponit ῡba esse q̄ntuplicia. q̄rit em̄. Genera ῡboꝝ q̄t sunt. Et rn̄det q̄nq;. Actiua passiua neutra cōia ꝛ deponētalia. Dico ꝙ lz distinguendo ῡba penes terminatōez in o vel in or sint q̄ntuplicia. tm̄ distinguēdo ῡba penes significationem aut penes regimen obliquoꝝ casuū a ꝓte post non sunt nisi triplicia.

Quid dicis ergo scđm te non sunt nisi triplicia verba. ſ. actiua: passiua ꝛ neutralia. Cōtra sunt ῡba deponentalia ꝛ cōmunia. Dico ꝙ verba cōmunia sunt nouē. vt patuit supr̄. ꝛ illa significant actiue ꝛ passiue: ꝛ habent idem regimen cum actiuis ꝛ passiuis: ideo illa comp̄hendunt̄ sub istis.

Sed nota diligenter ꝙ verba deponentalia sunt valde multa de q̄bus vide supra: quoniam omnia deponentalia ꝛ eoꝝ significata illic fere posita sunt. Et ista sunt duplicia. Quedam possunt vulgarizari ꝑ werden. ꝛ illa sunt vere actiua ꝓm significationem. Et habent idem regimen sicut verba actiua in o; ideo comprehēdun tur sub actiuis.

Dieta Septima

Quedam nõ pñt vulgarizari p worde. z illa sunt vera neutralia fin significatõez. z cõprehendunt sub neutralib.

Nota quicquid postea dicetur de actiuis: hoc etiam intellige de deponentalibus primi modi. s. que possunt vulgarizari p werden. Et quicquid dicet de neutralibus: idem intellige de deponentalibus secundi modi.

Per quid cognoscis verba actiua.

Dico primo q omnia verba in o que possunt vulgarizari p werden sunt actiua. z ista accipiunt litteram r z faciunt ex se passiua. vt sunt Video videor. Scribo scribor. mitto mittor. verbero verberor. Excipit facio cum suis compositis. Frigefacio. Calefacio zc. que non faciunt ex se passiua in or. sed assumunt sibi Fio pro passiuo.

Dico secundo q omnia verba deponentalia que possunt vulgarizari p werden etiam sunt actiua. vt loquor lucror sequor patior. Ex quo sequit q actiua sunt duplicia scz actiua in o: z actiua in or. et ista duplicia actiua alio nomine dicunt transitiua. Ad quid valet tibi noticia verboz actiuoz. Dico ad regimẽ obliquoz a pte post Nam regunt accusatiuum tanq casum ꝑprium: z tres casus cõmunes: vt patebit.

Per quid cognoscis verba passiua.

Dico passiua noscũtur ex actiuis. Quomodo. Nam quodlibet verbum actiuum in o formatur ex se passiuum in or. vt a video videor. a lego legor. ab audio audior. z passiua iterum possunt relinquere. r. z facere ex se actiua in o. Ex quo sequitur q tot sunt passiua q̃t sunt actiua in o. z econtrario. Sunt tamen circiter sex passiua in o. vt exulo vapulo veneo fio nubo liceo. Ad quid valet tibi cognoscere verba passiua. Dico ad regimen obliquorum a parte post. Quomodo. Nam passiua regunt ablatiuũ mediãte a vel ab tanquam casum proprium: z cum illo casu ꝑprio casus cõmunes si sententia requirat.

Per quid cognoscis verba neutralia.

Dico primo q omnia verba in o que nõ possunt vulgarizari p werden. z que non possunt accipere r sunt neutralia. vt sto sedeo vivo pugno. Dico secundo q omnia deponentalia que non possunt vulgarizari per werden sunt neutralia. vt gradior luctor ringor Morior. Ex quo sequitur q neutralia sunt duplicia scz neutralia in o z in or. z ista duplicia neutralia alio nomine vocãtur absoluta.

Ad quid valet tibi noticia verborum neutralium.

Die Lune

Dico ad sciendum q̄ verba neutralia non regunt post se aliquē casum ꝓpriū: sz regūt bñ casus cōes omniū ꝟboꝝ.

De casibus proprijs et cō-munibus verborum.

Quero tibi quot sunt casus ꝓprij verboꝝ. Dico duo. Nam accusatiuus significans rem patientem est ꝓprius casus verboꝝ actiuoꝝ passionem inferentium. Nam vt aiunt logici. Proprium est actiōi ex se inferre passionē. Et dicit ꝓprius: quia omnia ꝟba actiua regunt illum t nulla alia verba. Et ablatiuus mediante a vel ab significans causam efficientem ē ꝓprius casus ꝟboꝝ passiuoꝝ: qm̄ oīa passiua regūt illum ablatiuum.

Quero tibi quot sunt casus cōmunes omnium verboꝝ t omnium ꝑticipioꝝ. Dico tres. s. dtūs t accūs vel ablatiuus tempis. Et ablatiuus significans instrumentum materiam vel causam actōis Et dicunt casus cōmunes: qm̄ omnia verba mundi t omnia ꝑticipia cuiuscuq; tempis t significationis fuerint ꝑñt illos cōmunes casus regere: vt patebit.

Cōtra. gtūs ē casus cōis omniū nominū substātiuoꝝ. q̄ plures sunt Dico q̄ solū sunt tres casus cōmunes actus. i. verboꝝ t ꝑticipiorum. sz gtūs est cōmunis casus substātie vel substātiuoꝝ: t etiam ꝓprius, t hoc scdo mō ꝓprij.

Quinq; auree regule.

Quero tibi q̄t sunt regule auree de regimine grāmaticali actiuo. Dico quinq; q̄ in omni sermone latino nobis occurrūt. Et qm̄ amplissime t infallibiles sint: merito auree respectu aliaꝝ regularuz sunt appellāde. Et cū materia pueris teutonica dabit dictanda t in latinū vertēda t traducenda: debēt ꝑceptores eā dare materiā que ꝯformis sit ad has regulas aureas: vt in eis ꝓmpti fiāt. t sic practicādo copiosi reddant.

Prima regula est de adiectiuis supradicta talis.

Omnia adiectiua nominalia t participialia post que in vulgari sonat aliqua istaꝝ septē ꝑpositionū. Cū. de. ex. in. p. p. ꝓpter. hoc est. mit. von. vf. vmb. in. ñt regere ablatiuū significantē subiectum vel instrumentū aut modū ꝓprietatis vl' actus. Exempla sunt. vt Mūdus corde ē ornatus virtute. tardus ingenio. plerūq; est vtilis cōsilio. de hac videant ante: multa exempla. Excipiunt tamen adiectiua partitiua.

Secunda regula. Omnia verba psonalia mūdi possunt regere ntm̄ ꝑticipialē a ꝑte post cuiuscūq; tempis t plerūq; noīalem ꝑ regulā. Sepe vocās verbum.

Dieta Septima

De actiuo Clamabãt voce magna dicẽtes
De passiuo Pueri custodiebant illesi in camino ignis.
De neutrali Studere nos negamus. vt igenioſi videamur
Mulier accessit egra: vt rediret sana.
Jbãt ꝛ flebãt mittẽtes semina sua.

Tercia regula. Omnia verba psonalia mundi actiua passiua ꝛ neutralia pñt regere dtm̃ casum cõez oiuz ꝟboꝝ ꝛ pticipioꝝ rum p regulã. Damnũ significãs aut vtile.

De actiuo Dñdit nobis dñe miſicordiã suã.
De passiuo. Dñs parẽtibꝫ ꝛ magꝭs nõ reddit equalens
De neutrali Uigilãti nõ dormiẽti iura subuenũt.
Uideant infra multa exempla cũ practica regule.

Quarta regula. Omnia verba mundi possunt regere tempus in accusatiuo vel in ablatiuo q̃ est casus cõmunis omnium verboꝝ ꝛ pticipioꝝ p regulã terciam alexandri ibi. Ornatus verbum spacij more. Et p quintam de ablatiuo ibi. Uerbum materiam spacium ꝛc. vt natus sum annos vel annis decem. Uideantur infra multa exempla.

Quinta regula. Omnia verba mundi post que in vulgari intelligit aliqua istarum septem ꝓpositionum. Cum. de. ex. in. p. p. ꝓpter. pñt regere ablatiuum sine ꝓpositione significantem instrumẽtum. materiam. modum. vel causam actus. De q̃ alexander facit decem regulas.

De actiuo Ut petrus q̃ cãtabat alta voce: scripsit calamo.
De passiuo Que cãtabant alta voce scribebant ḡphio. i. stilo.
De neutrali Qui optimis moribꝫ viuũt mala morte nõ pereunt.
Uideant multa exempla cũ practica regule infra.

Iste regule licet bis aut ter in diuersis locis ponant. h̃ est ꝓpter earũ magnã vtilitatẽ q̃s diligens lector dz vbiq; practicare. Jam cum ꝟbis regentibꝫ gtiñ. Jã cũ actiuis regẽtibꝫ accñ casum. ꝓriũ. ꝛ cũ passiuis regentibꝫ ablatiñ mediãte a vel ab casum. ꝓrium: preterea cum omnibꝫ pticipijs cuiuscũq; tempis. ꝛ cũ oibꝫ fere a die actiuis nominalibꝫ. saltem compabilibꝫ.

De verbis regentibus nominatiuum sunt regule septem.

Quero tibi q̃t modis ntũs ponit in oõne.

Dico duobus modis
Aut regitur. vt deus regnat. Aut ponit absolute. vt si deus nobiscum q̃s ꝙ nos.
Item par huic domui.

Quot sunt regule de regimie nominatiui casus. Dico septem scõm

ꝙ ntūs regit septē modis.
Primo ꝯgrue a pte añ. vt ego oro. tu oras.
Scō ꝯgrue a pte post. vt deus ē iustus fortis ꝛ patiēs
Tercio figurate ꝑ euocatōez. vt ego antonius cōpono
Quarto figurate ꝑ ꝯceptōez. vt ego ꝛ petrus scribimus
Quinto figurate ꝑ plepsim. vt nos studemus: vnus bñ: alius male ꝛ sic de alijs.
Sexto figurate ꝑ zeugma. vt isti scribūt ꝛ ego.
Septimo figurate ꝑ antitheſim figurā nobis ꝓhibitā. vt Dīs ꝙ venit ad me nō eijciā foras

Prima regula est de nominatiuo congrue recto ante verbum.

Quero tibi q̄ est ꝑma regula de regimine noiatiui a pte añ. Dico ista regula. Omne ꝟbū ꝑsonale finiti modi siue illud sit actiuum siue passiuū siue neutrale regit ntm̄ añ se explicite vel implicite vl' aliꝙ quid positū loco nominatiui sub ꝯuenięntia triū. s. numeri ꝙsone ꝛ rectitudinis. vñ dicit Alexāder

Vult intransitio rectum supponere verbo.
De personali tamen hoc intellige dici.

De actiuis
- Ego studeo. tu studes. ille studet
- Nos studemus. vos studetis. illi studēt
- Ego studui. tu studuisti. ille studuit ꝛc̄.
- Ego studebo. tu studebis. ille studebit ꝛc̄.

Et ita semp assuescāt pueri ꝯiugare tria ꝓcipialia tempa. Et cū suis ꝓ suppositis. s. ego tu ille ꝛc̄.

De passiuis
- Ego doceor. tu doceris. ille docet
- Nos docemur. vos docemini ꝛc̄.
- Ego doctus sum vel fui. tu doctus es vel fuisti.
- Ego docebor. tu doceberis. ille docebit

De neutrali
- Ego viuo. tu viuis. ille viuit.
- Nos viuimus. vos viuitis. illi viuūt
- Ego vixi. tu vixisti. ille vixit ꝛc̄.
- Ego viuā. tu viues. ille viuet ꝛc̄.

Et ita ꝑ duo tpa impatiui. ꝛ ꝑ tria optatiui. ꝛ q̄nq; ꝯiūctiui cū istis suppositis. Ego tu ille. Nos vos illi.

Et nota bñ ꝙ oīa ꝟba ꝑsonalia ꝑma ꝛ scōe ꝙsone q̄ sunt infinita sp̄ hñt ꝑ suppositis hec q̄tuor. Ego tu nos vos. Sed ꝟba tercie ꝙsone hñt ꝑ suppositis oīa noīa substātiua ꝛ q̄nq; ꝓnoīa. Ille ipe iste hic is ꝑmitiua. ꝛ oīa ꝓcipia nominatiui casus.

Quare dicis in regula verbum ꝙsonale. Dico ꝓpter excludere verba

impſonalia que nullū caſum regunt ante ſe. vt currit in foro. pla/
cet ſtudere. Quare dicis finiti modi. Dico ꝓpter excludere ꝝba in/
finitiui modi qm̄ illa reguntaccm̄ añ ſe. Exemplū. vt me te illum
ſtudere bonum ē. ꝛ nō ego ſtudere.

Quare dicis vel aliq̄d poſitū loco nominatiui. ꝓpt̄ iſtas ꝛ ſil'es oꝛo/
nes. oꝛare eſt bonum. Peccare eſt malū

Quare dicis explicite vel implicite. Dico ꝓpter ꝝba ꝑme ꝛ ſcōe pſo/
ne in quibꝫ ſuppoſitū ſeu ntūs ſepiſſime intelligit. Etiā ꝓpter ꝝba
exempte actōis. vt tonat pluit ningit gelat ꝛc. in q̄bꝫ intelligit iſte
ntūs deus vel natura. Item dicūt canūt aiunt laudant diuerſa ſe
quentes. vbi intelligit hoīes.

Quare dicis ſub ꝙueniētia triū. ſ. numeri pſone ꝛc. Dico qm̄ ſi ē diſ/
conueniētia: vel in nūero vel in pſona vel in caſu. Tūc oꝛo illa nō
eſt ſimplr ꝙgrua: ſz erit figura. vel ſimplr incōgrua. Exemplū ego
currit ē incōgrua. Ego petrus curro ē figura.

Quero tibi q̄t modis aliq̄d ponit loco nominatiui. Dico.

Quatuoꝛ modis

Primo infinitiuus ſe ſolo. vt peccare ē malū. Perſi⁹.
Scire tuū nihil ē. niſi te ſcire hoc ſciat alter
Scōo dictū. i. infinitiuus cū accō añ ſe. vt deū oꝛari eſt
ſanctū. Sortē currere ē poſſibile.
Tercio attributū. ꝛ ē infinitiuus cū obliq̄ a pte poſt. vt
ſeruire deo eſt regnare. Uñ Hieronymus. Sola liber
tas eſt nō ſeruire pctis. Sola nobilitas eſt clarere vir/
tutibꝫ. Scriptura. Nō eſt bonum ſumere panem filio
rum ꝛ mittere canibꝫ.
Quarto appellatū. ꝛ ē oꝛo ſuppoſiti ꝛ appoſiti q̄ vel vt
p̄cedēte. vt q̄ iuſticia ſeruet eſt bonū.

Notare debetis diligenter vos pueri q̄ omne appellatum pōt reſol
ui in dictum: ꝛ omne dictū in appellatum manente eadem ſnia:
ſz non eadem elegantia: qm̄ pulcrius eſt loqui p̄ dicta ꝓpter vitā/
dam hanc dictionem q̄.

Notandum eſt q̄ appellatis etiam ꝛ dictis vtimur ante verbum: ꝛ
tūc ſupplent vicē nominatiui. vt q̄ curatus p̄dicat. vel curatuꝫ p̄/
dicare. Audit a populo. Etiam ſepiſſime poſt verbum. vt audiui
q̄ curatus predicabit. vel curatum predicatum ire. ꝛ tunc ſupplēt
vicem accuſatiui.

Da mihi appellatum de p̃nti ante verbum
Oō curatus p̄dicat. Audit a pplo.
Muta illud in dictum eiuſdem temꝑis.
Curatum p̄dicare audit a populo.

Die Lune

Da appellatum de ꝑterito ante verbum

Ds curatus ꝑdicauit.audiebaꝫ a ppl'o.

Muta illud in dictū eiusdem tempis.

Curatum ꝑdicasse audiebaꝫ a ppl'o.

Da appellatum de futuro.

Ds curatus ꝑdicabit audieꝫ a ppl'o.

Muta in dictum eiusdē tempis

Curatū ꝑdicatū ire vl' curatū ꝑdicatuꝝ esse laudabiꝫ a ppl'o.

Sequiꝫ de appellatis post verbum.

Da appellatū de ꝑñti post aliud verbum.

Audiui q̄ papa dat summas gr̄as.muta in dictū eiusdē tempis.

Audiui papā dare summas gr̄as.

Da appellatum de ꝑterito post verbum.

Audiui q̄ papa dedit sūmas gr̄as. Muta in dictū eiusdē tempis.

Audiui papā dedisse summas gr̄as.

Ita de futuro.Audiui q̄ papa dabit summas gr̄as.Mutaꝫ sic.Audiui papā datum ire vel datuꝝ esse summas gr̄as

Quare appellata sic mutāda sunt in dicta. Rñdeo tibi. Nā ꝑceptū ē in elegātijs. Sumope curandū ē vt a colloquijs nr̄is remoueamus hāc ꝯiūctōez q̄.sz ꝟ fit qñ appellatū mutaꝫ in dictū

Quid dicis de ista. Te decet laus ⁊ honor/ait scriptura.ibi ꝟ ꝟbum impsonale decet regit ntr̄m.igiꝫ. Dico q̄ decet ibi nō teneꝫ impsonaliter:sz psonaliter.

Quid de ista.Omnes inuidere clanculū:ego floccipēdere. Item ego sedulo negare factū ait Therētius. ibi infinitiua regunt ntr̄m aīse.Dico q̄ illa infinitiua ponunꝫ loco ꝑteritoꝝ impfectoꝝ indicatiui.vt oēs inuidere.i.inuidebāt:⁊ ego floccipēdere.i.floccipēdebā Item ego negare ꝑ negabam.

Quid dicis nunquid licet nobis ita loqui. Dico non.qñ tunc liceret dicere:quando ego ludere.tu studere.loco istius quando ego ludebam.tu studebas.

Quid dicis de istis.Ait scriptura plurima turba straucrūt vestimēta sua. Itē Sedit ppl's māducare ⁊ surrexerūt ludere. Itē Virgilius. Pars gladios stringūt:ps missile ferꝝ corripiūt. Dic ꝟba disconueniūt cū nominatiuis in numero.

Quid dicis de istis.Ait scriptura.Sermonē quē auditis nō ē meus Ait Virgilius.Urbem quā statuo est vr̄a. ait Therētius. Eunuchum quē dedisti nobis.qs turbas fecit. Dic discōueniūt in rectitudine casus.Dico q̄ iste ⁊ ille supdicte sunt or̄ones impedimentales nobis ꝓhibite.vt patebit hic in septima regula de antithesi.

z ad longū in alio ope. Quid dicis de istis. Dñs gaudeamus in dño: ibi ē diſcōuenīētia in ꝓsona. Jtē Ego z pī tuus q̄rebamus te Dico q in ꝑma ē euocatio implicita. z in scḋa est ꝯceptio ꝓsonaꝝ: vt iā patebit q̄ nō sunt ꝓhibite ſz ꝓmisse.

Quid de vocatiuo.

Quero tibi an vtūs reddat suppositū ℞bo. Dicūt noiales q sic. Nā cū dicit Petre stude: ibi suppositū z appositū ꝯueniūt in numero in ꝓsona/z rectitudine/sicut ḃ Petrus studet. Alij. ſ. reales dicūt q ois vtūs est scḋe ꝓsone: z bñ ꝯstruit cū ℞bo scḋe ꝓsone a q̄ non regit nec reddit suppositū. Et dicūt isti q regit ab aduerbio vocā/di o. Sunt adhuc alij dicētes q vtūs nunq̄ regit sed semꝑ ponit absolute. z hoc vult Brecista.

Tu semꝑ quintū debes absoluere casum. Cōcordat Florista
Accipias quintū tu quēlibet esse solutū.
Et nō dicat q ab vlla ꝑte regat.

Cum igit q̄rat an ista sit ꝯgrua O dñe miſere mei. O mater xp̄i ora ꝑ nobis. Dico sic: q2 ois vtūs est scḋe ꝓsone z petit ante se construi cum aduerbio vocādi o si sit. z post se cum verbo secunde persone Et si querat quid tūc est suppositum ad verbū secunde ꝓsone. Di/co iste ntūs tu vel vos exp̄ſſus vel subintellectus. Quib aūt ope p̄cium sit videre materiam de vtō ad lōgū: an supponat vel non videant in ope maiori.

Secunda regula est de nominatiuo cō grue recto a parte post.

Scḋo regit ntūs ꝯgrue a ꝑte post. de q̄ ponit talis regula.
Scḋa regula. Tria verba substantiua. Sum fio existo. z quinq; ve/ba vocatiua. Nuncupor appellor nominor dicor vocor. Et omia alia q̄ habent naturam z vim verbi substantiui regunt ntīm ca/sum post se. Jbi.

Sepe vocans verbum sibi vult apponi e rectum.
Et substantiuum vel quod vim ſeruat eorum.

Exemplum. vt deus est iustus. lex est iusta. iudiciū est iustū. stultoꝝ numerus est infinitus. Jtē Prompta pecunia flos ē. Ego vocor petrus. Tu noiaris Jacobus. Jste dormit nudus. Jā sedet vesti/tus z apparet egrotus.

Que verba habent naturā verbi substātiui. Dico omīa ꝓsonalia p̄ñt habere: licet q̄dam clarius.

Da exemplum de actiuo passiuo z neutrali.

De actiuo { Ego torcular solus calcaui. / Jesus rīdit eis dicens.

Die Lune

Virgilius — Pan instituit ꝑmus ꝯiũgere plures calamos
De passiuo — Pueri custodiebant illesi in camino ignis.
Phs air: studere negamus vt ingenioſi videamur
Iste efficit credit existimat famat clamat reputat vide
tur facũdus doctus liberalis pius ⁊ clemẽs
De neutrali — Mulier accessit egra vt rediret sana.
Iste mozit robustus sanus diues ⁊ fortis.

Cõtra dicit scriptura. Preciũ scorti vix ẽ vnius panis. Ibi vbũ sub/
stantiũ regit gtiũ post se. Itẽ Pax erit hoibꝫ bone volũtatis. Ibi
regit dtiũ post se igit. Dico regula fallit sepe.

Quero tibi q̃t casus regit verbũ substãtiũ post se. Dico oẽs ꝑter vtiũ
dic ergo mihi ꝑ q̃d sciam qñ reget post se ntiũ: qñ gtiũ: ⁊ qñ alios
obliquos. Dico q̃ verbum substantiuũ regit post se ntiñ qñ capit
copulatiue. Tunc q̃ro qñ capit copulatiue ⁊c. Istud obscurum ⁊
difficile ẽ pueris, dic plane.

Optima distinctio.

Dicã plane ꝑ pueris ⁊ nouiter incipientibꝫ q̃s moneo vt diligenter
notent sex qñ/q̃ sequunt.

Qñ post verbum substantiuũ sequit adiectiuum: illud semꝑ ponat
in ntõ sub ꝯuenientia trium cum substantiuo ꝑcedenti. vt ppl's est
bonus: gens ẽ bona: vulgus est bonum. Ad istum modũ reducit
qñ dictũ vel attributũ vel appellatum reddit suppositũ ad est fu/
it vel erit: tũc sepe sequit ꝓnomẽ in neutro genere. Uñ scriptura.
Scire tempa ⁊ momẽta nõ est vestꝝ. Sedere ad dexterã vel sini/
stram non ẽ meũ. De appellato Therẽtius. Ut oĩa recte fiant tuũ
erit videre.

Qñ post verbũ substantiuũ sequit nomẽ substãtiuũ: ⁊ in vulgari so/
nat eyn nõ curãdo si ptineat ad idẽ cũ substãtiuo ꝑcedẽti siue non
semꝑ ponet in ntõ. Exempla sunt
Petrus ẽ mercator. Peter ist eyn koffman
Johes fuit grossa bestia. Johãnes ist eyn grobs vehe
Ego sum vermis ⁊ nõ hõ. Ich bin eyn wozm vnd nit eyn mensch
Qñ post verbum substantiuũ sonat des vel der: tũc requirit post se
gtiũ. Exempla sunt.
Francia ẽ regis. Franckrich ist des kungs
Italia fuit ĩpatozis. Italien ist gewesen des keysers
Regnũ erit romanoꝝ. das rich sol sin der romer
Qñ post ĩpm sonat den dem. zu vl' te: tũc req̃rit post se dtiũ casum ꝑ
terciam regulam aureã. Uide supꝫ de vulgari datiui. Et sepe regit
post se duos dtõs vt patebit. Exemplum

Dieta Septima

Multa par ẽ iusto. vil frid ist dem gerechten.
Hec sunt vẽditori. disse sint dem verkeyffer
Incredibili dãno. Zu eym vngleyblichẽ schaden
Tu fuisti mihi oneri. du bist mir zu last gewesen
Qñ post verbũ substantiuũ sequit tempus. s. annus. mensis/septimana/dies/hora ꝛc. illud ponat in accõ vl' ablatiuo p quartam regulam auream.
Therẽtius. Filius clã me pfectus ẽ mẽses tres abest.
Xps in terra fuit annos duos ꝛ triginta
Qñ post verbum substantiuum sonat von. Tunc distinguendum est. Aut post von sequit pars alicuius totius integralis. vel ꝓprietas alicuius subiecti: tunc illa pars vel ꝓprietas ponat in genitiuo vel in ablatiuo: sed elegantius in ablatiuo mediãte adiectiuo laudis aut vitupationis. vt teucer fuit indomabilis cordis. vl' in domabili corde. Et rex francie fuit est ꝛ erit magne potestatis vel magna potestate.

Da exempla ex scriptura.

Joseph was von schonẽ angesicht — Joseph erat pulcra facie
Die sient von betruptẽ hertzen — Hi sunt tribulato corde.
Sellich sin die von reynẽ hertzẽ — Beati q̃ sunt mundo corde.

Sed si post von sequit locus ꝓsona vel simile: tunc ponat in ablatiuo mediãte ꝓpositione de. vt iste pãnus est de anglia. Judas fuit de societate apl'oꝝ.
Animaduertendũ est diligẽter q̃ oia exẽpla fere posita supꝰ in duabꝫ ꝓmis regulis de substãtiuis regentibꝫ ablatiuum ꝓnt hic applicari. Virgilius ait. Teruus erit forma ꝓstanti. Itẽ Hec belua marina fuit pulcro pectore ꝛc. videat ibi.

De appositione.

Quero tibi. quid est appositio. Dico est immediata associatiõ duoꝝ substantiuoꝝ in simili casu positoꝝ ad eandẽrem ꝓtinentium. vt magis cõmune ꝓcedat ꝛ minus cõe sequat. vt animal homo. dives festum. Vñ alexander.

Apponens duplices substantiuos sibi iunges
In casu simili. poterit q̃ genus variari.
Tunc illos ad rem spectare decebit eandem. ꝛc.

Contra. Petrus apl's. Paulus doctor gentiũ. Ibi ẽ appositio ꝛ tñ magis cõe nõ ꝓcedit. Dico alexãder loquit de appositiõe strictissime capta que fit inter vera substãtiua se hñtia vt vez superius ꝛ inferius. Sz infinite sunt oõnes ꝯgruẽ ꝓ appositionẽ cõmuniter captam: ꝛ ꝓ regulã petri belye: in quibꝫ magis cõmune nõ ꝓcedit.

Uel dic q licet ꝑpria noia vniuoce capta nō sint magis cōmunia tñ bñ qñ capiunt eq̄uoce.

Quero tibi an appositio sit figura ꝯstructiōis. Dico nō qđ ꝓbo. Qm̄ nō peccat ꝫ aliquā regulā ꝯgruitatis. nec est ibi aliqđ viciū.

Si dicas ibi viciū est q minus cōe exercet officiū nois adiectiui: tūc q̄ro ꝫ quā regulā hoc peccat; ꝛ nō potes mihi dare. Si dicas sufficit mihi q ibi est viciū. ſ. q minus cōe ꝛc. Cōtra si exercere officiū alterius faceret figurā; tūc ħ esset figura. Legere ẽ agere; qz infinitiuus exercet officiū nti casus. Et ħ studui colonie qm̄ ille gtūs exercet officiū aduerbij localis. sz nullus grāmaticoꝝ ibi ponit figurā. g̃ exercere officiū alterius nō facit figurā.

Quare igit alexāder determinat hic de appositōe si nō sit figura. Dico ideo qm̄ ibi. Uult intrā sitio. determinauit quō vnus nominatiuus regit ꝯgrue a ῡbo ꝓsonali. Jam dubitaret aliq̄s an ne duo nominatiui substātiuales sine ꝯiūctōe possent regi cōgrue a ῡbo. Hoc dubiū remouet ꝛ dicit q sic ꝑ appositōez. vel regulā petri hyc. vt dñs petrus cātat.

Quero an appositio solū fit ꝑ duos ntōs. Et an substātiua erunt ſp eiusdē nūeri. Dico q fit ꝑ oēs casus. Et sz substātiua ſp erūt eiusdē casus: nō tñ oportet q sint eiusdē numeri. Uide supꝰ de hoc exempla multa in dicta quinta capl'o tercio de substātiuis ꝓnentibꝫ ad idem.

De figuris.

Quero tibi q̄d ẽ figura grāmaticalis. Dico figura ẽ viciū rōne vel rōnibꝫ excusatū. Quare dicis viciū. Dico ꝓpter oz̄ones simplr ꝯgruas: vt ego curro. Quare dicis rōnibꝫ excusatū. Dico ꝓpter oz̄ones simplr incōgruas; vt ego currit. Ex quo sequit q oz̄o figuratiua: vt ego petrus curro est mediū inter ꝯgruū ꝛ incongruum; qm̄ bz aliq̄d de ꝯgruo; ꝛ aliq̄d de incongruo.

Quero tibi quotuplex ẽ figura: Dico duplex. ſ. locutōis ꝛ ꝯstructōis. Figura locutionis est que non peccat ꝫ aliquam regulam ꝯgruitatis; sz ꝫ cōmunē moduz loquēdi. vt affer mihi fontem. bibi magnum ciphum. Figura ꝯstructionis est q̄ peccat ꝫ aliquam regulam ꝯgruitatis. vt petrus scribit ꝛ ego. que peccat ꝫ regulam suppositi ꝛ appositi.

Quero tibi q̄t sunt figure ꝯstructiōis. Dico q in generali sunt q̄nq̄ iuxta dictum Floriste.

Plures structure nō sunt nisi quinq; figure.
Sinthasis antitheſis plepsis zeugma sylemsis

Sz in spāli sunt octo figure ꝯstructionis.

Dieta Octaua

Octo sunt figure
- Euocatio
- Conceptio psonaꝝ
- Conceptio geneꝝ
- Conceptio numeroꝝ
- Prolepsis.
- Zeugma
- Synodoche
- Antitheſis

Quero tibi an oibꝫ iſtis figuris nobꝫ liceat vti. Dico ꝙ poſſumus oibus vti p̄ter antitheſim q̄ eſt spēs allotece: ſub q̄bus duabꝫ comp̄hendunt omnia impedimēta ꝯgruitatis quoꝝ vſus nobis ꝓhibet. Si querat quare antitheſis nobis ꝓhibet ⁊ alloteca. Dico primo ideo: qm̄ ſi liceret nobis illis vti nunq̄ aliquis incongrue loqueret. Nam cū diceret vir alba. Femina albus. ego currunt. video canis. excuſando diceret ꝙ ibi genus poneret ꝓ genere. Perſona ꝓ ꝑſona. nūerus ꝓ nūero. caſus ꝓ caſu. ꝙ antitheſim.

Scdo dico ideo: qm̄ vicīū antitheſis nō excuſat duabꝫ rōnibꝫ. ſ. breuitate ⁊ cōmoditate. Iz em̄ iſta. vrbē quā ſtatuo eſt vīa. in ſe habeat metri cōmoditatē: nō tn̄ hz ꝓmonis breuitatē. Nō em̄ breuius dr̄ vrbē ē vīa q̄z vrbs ē vīa. Jō tales oīones nobꝫ ꝓhibent ⁊ cadūt ſub grām̄atica ꝓhibitiua. Sed alie figure in ſe habēt duas rōnes excuſantes breuitatem ⁊ cōmoditatem. Nam breuius dicit ꝙ ꝯceptionem. ego ⁊ pater tuus q̄rebamus te: q̄z ſine ꝯceptione. ego q̄rebam te: ⁊ pater tuus q̄rebat te. Ergo oīones haꝝ ſeptem figuraꝝ cadūt ſub grām̄atica ꝓmiſſiua.

Die Martis ſecunde hebdomade.

Dieta Octaua.

In iſta dieta determinat̄ de regimine nominatiui figurate q̄nq̄z regulis. Et interponit̄ ꝯceptio geneꝝ incidēt aliter. Poſtea ſequit̄ ō abſolutōe nominatiui. Et q̄ pacto oēs caſus ponant̄ abſolute. Et tres caſus careāt rectore.

Tercia regula eſt de ntō figurate per euocationem recto.

Tercio ntūs regit̄ figurate ꝑ euocationē de q̄ talis dat̄ regula. Nominatiuus tercie ꝑſone q̄nq̄z regit̄ a vbo ſub diſcōuenientia ꝑſone non congrue: ſz ꝑ figurā que dicit̄ euocatio. vt ego petrus ſcribo. Et. Omnes gaudeamus in dño. In ꝑma eſt euocatio explicita. In ſecunda implicita.

Quero tibi q̄d eſt euocatio. Dico ē immediata aſſociatio duoꝝ ſuppoſitoꝝ diuerſaꝝ ꝑſonaꝝ ad verbū ꝑme vel ſecunde ꝑſone q̄ cōformat ſe cum perſona euocante que ſemꝑ eſt ꝑme ꝑſone vel ſecūde. Unde alexander.

Iſta vocant rectos ad primam ſiue ſecundam.
Pauper ego ludo. cum tu diues mediteris.
Nos tuti loquimur. cum vos timidi taceatis.

Die Martis

Ego paup ludo. Nos tuti loquimur.
Tu diues mediteris. Uos timidi taceatis.
Sunt ql'uor exempla alexādri: in q̄libet sunt duo nti q̄ vnus regit ꝯgrue ex vi ꝑsone: ꝛ alius regit figurate ꝑ euocatōez.
Scriptura. Ego deus tuus viuo ait dn̄s. Jt̄e
Uidete man⁹ meas ꝛ pedes meos: qꝛ ego ip̄e sum
Uirgilius. Ast ego magni iouis ꝯiunx vncar ab enea
Idem. Troes te miseri ventis maria omnia vecti oramus p hibe infandos ignes a nauibus. i. nos miseri troiani vecti oramus.
Therētius Fimus nos oēs licētia deteriores. i. efficimur
Da exemplū vbi ꝑma ꝑsona euocat secundā. Dico non pōt dari: qm̄ ꝑma ꝛ scōa ꝑsone ꝑtinent ad diuersa: ꝫ supposita in euocatōe debent ꝑtinere ad idem.
Quero tibi quid est viciū in euocatione: ꝛ q̄t sunt rōnes excusantes. Dico viciū est q ꝑsona euocata que semp ē tercia ꝑsona disconuenit cum v̄bo in ꝑsona. Et hoc est ꝯ regulā supposiri ꝛ apposiri. Et sunt due rōnes excusantes. s. breuitas sermonis: ꝛ commoditas metri. que rōnes sunt in omīb⁹ figuris quib⁹ nobis licet vti; ideo ille non repetent̄.
Quero tibi an ista sit ꝯgrua. Oēs gaudeamus in dn̄o. Dico non est simpl'r ꝯgrua. Quare hoc. Dico qm̄ oēs est tercie ꝑsone: ꝛ gaudeamus ꝑmc. Quid dicis nunq̄d est tunc incongrua. Dico nō: sed est ibi vna figura. s. euocatio. Contra. nō est ibi ꝑsona euocans. Dico q̄ subintelligit̄. s. nos: ꝛ ē euocatio implicita. Jsta describo p modum dialogi dando modū quo pacto pueri q̄rēt. ꝛ rn̄ debūt hic ꝛ in sequentibus.
Quero tibi quotuplex est euocatio. Dico duplex. s. explicita. ꝛ est quādo ꝑsona euocans ꝛ euocata exprimunt̄. vt ego petrus disputo. Implicita est q̄n nisi ꝑsona euocata exprimit̄ ꝛ euocās subintelligit̄. vt ip̄e solus scribo.
Quot modis fit euocatio ip̄licita. Dico q̄nq̄ modis ſm cōmunes grāmaticos. vt ꝑ in figura sequēti
Primo ꝑ adiectiuū cōpabile vel denotatiuū. Exemplum. Piger sedeo. Egrotus pax̄ dormio.
Scriptura Nudus egressus sum ꝺ vētre mr̄is: ꝛ nudus reuertar.
Uirgilius. Ignariq̄ vie ciclopū albabimur oris
Scōo ꝑ adiectiuū distributiuū. Oēs. cūcti. q̄squis. vniuersi.
Scriptura. Oēs gaudeamus in dn̄o. De vniuersi. Jnuente crucis festa recolimus vniuersi.

Dieta Octaua

Tullius Oēs trahimur ꝛ ducimur ad scientie cupiditatē.
Uirgilius Nō oīa possumus oēs. Exemplū de cuncti
Idem. Et leti cūcti celebremus honorē De q̄squis
Quisq̄s es armatus q̄ ad nos venis Dic
Tercio per hoc relatiuum qui.
Scriptura Blīa tibi dñe. Qui natus es de ṽgine.
Uenite ad me oēs: q̄ ꝯcupiscitis me.
Uirgilius Sū pius eneas q̄ mecū fero penates. i. deos.
Quarto p̄ pnomen ipe vel idem.
Uñ q̄dam Si comphēdesco: de cūctis ipe tacesco
Scriptura. Jpi nō fecimus nos.
Uirgilius Ipe vbē repeto. Itē ipe mortē manu inuenīa
Idem. ī̄dem vēturos nepotes tollemus ad astra
Intelligit tibi nos. vt nos ī̄dē tollemus. i. extollemus ꝛc̄.
Quinto p̄ pticipium cuiuscunq̄ tempis.
Scriptura Habētes victū ꝛ amictū his ꝯtēti sumus.
Uirgilius Troiani dispsi iactamur gurgite vasto.
Huc delati portū intrauimus

Quero tibi an hec sit ꝯgrua Petrus scribo. Si dicas q̄ sic. Contrā est incōgrua. Qō p̄bo p̄mo: nā suppositū ꝛ appositū discōueniūt in p̄sona. Scō p̄bo autoritate Prisciani dicētis q̄ hic appollo/nius scribo. Prisianus scribis. est soloecismus. Si dicas non ꝯ dicit Uirgilius. Eneas assum libicis ereptus ab vndis
Itē dicit Therētius. Uos valete ꝛ plaudite. caliopius recensui
Item scriptura. Pctōres te rogamus audi nos ꝛc̄. De istis vide atur in alio ope ad longum.

Quarta regula est de nominatiuo figurate per conceptionem recto.

Quarto nominatiuus regit figurate p̄ conceptionem de quo datur talis regula. Quarta regula q̄ nominatiuus regit a ṽbo sub dis/conuenientia p̄sone figurate p̄ ꝯceptionē p̄sonaꝝ. vt Petrus ꝛ ego disputamus.

Quero tibi quid est conceptio personarum. Dico conceptio p̄sonaꝝ est mediata associatio duorum suppositoꝝ diuersaꝝ p̄sonarum ad verbum pluralis numeri p̄me vel secunde p̄sone quod confor/mat se cum persona concipiente ꝛ non concepta. Et ponit alexan/der tria exempla, vt ego ꝛ tu damus. Ego ꝛ frater rogamus. Tu ꝛ frater datis. Uñ alexander.

Personas sibi dissimiles conceptio iungit.
Ac per et in medio posita conceptio fiet.

Die Martis

Concipiens simile sibi vult verbum retinere.
Quare dicis mediata associatio. Dico qm̄ supposita in ꝯceptōe sig/
nificāt diuersa: sz ꝯiūctio vult copulare inter diuersa. Quare dicis
ad verbū pluralis numeri. Dico qm̄ duo singl'aria copulata p̄ t.
valent numez pluralez.
Da exemplum sacre scripture. Et Uirgilij

Scriptura Pater tuus t ego dolētes q̄rebamus te.
Uirgilius. Tu puerq; tuus: egregiā laudē refertis.
Idem. Ipithus t peleas me cū diuellimur inde
Ibi est conceptio indirecta. Sicut hic Petrus me cū disputamus.
id est petrus t ego disputamus.
Quero tibi an ꝯceptio p̄sonarum posset fieri inter duas tercias p̄so
nas. vt Petrus t Paulus p̄dicauerūt. Dico q̄ non: sz est simplr
congrua p̄ quintam regulam sup̄ positam. Duo singularia copu
lata p̄ et tc̄. Uel dic ꝯceptio cōmuniter capta bene fit p̄ duas terci
as personas: sed non ꝑprie capta. quia illa fit inter dissimiles per
sonas.
Quero tibi an ꝯceptio posset fieri p̄ vtm̄. Dico q̄ ista q̄stio est magis
curiosa q̄z necessaria. Et ideo ō illa t alijs multis vide in alio ope
Tu tm̄ in breui dic q̄ nō. Rō est: qz in ꝯceptōe p̄sona ꝯcipiēs t p̄/
sona ꝯcepta debēt reddere suppositū t regi a verbo. Sz vtūs nō
reddit suppositū nec regit a vbo. Ad ꝓbat. qz vtūs semp̄ ponitur
absolute: vt patet p̄ Floristā t Brecistā dicētes. Tu semp̄ quintū
debes absoluere casum. sicut dictum est.

De conceptione generum.

Quero tibi quid est conceptio generum. Dico est mediata associatio
duorum substantiuorum diuersorum generuz ad adiectiuū plu/
ralis numeri quod conformat se cum genere concipiente t nō cō/
cepto. Unde masculinū genus ꝯcipit femininum t neutrum. t femi
ninum concipit neutrum t non econtrario.
Et ponit alexander tria exempla.

vt
- Hic vir t vxor sunt iuncti thoro
- Bos t iumentū sunt ligati ad p̄sepe
- Leges t plebiscita sunt coacte p̄ vim.

Unde alexander.
Ut personarum. generum conceptio fiet.
Adiectiua tenet generis conceptio. masc3.
Femineum recipit t neutrum. nec retrouerte. tc.
Scriptura Julianus apostata occidit gladio sanctos patrē t ma/
trem donati.

Dicta Octaua

Therētius Quesiuit mihi q̄ꝑpridem.teuto. wie lange.pater ꝛ mater mortui essent.

Ouidius Mulciberiq; capti marsq; venusq; dolis.i.mars ꝛ venus erāt capti dolis mulciberi.i.fabri iouis

Quero tibi q̄le viciū est in ꝯceptōne geneꝝ.Dico q genus ꝯceptum discōuenit cū adiectiuo in genere:qđ est ꝰ ꝑmā regulā ꝯgruitatis Et rō excusans vt sup̄.

An ꝯceptio geneꝝ possit fieri ꝑ oēs casus.Dico sic.vt.

Regnauit rex ꝛ regina/pīssimi in ntō
Potētia regis ꝛ regine/pīssimoꝝ in gtō
Seruio regi ꝛ regine/pīssimis in dtō
Honoro regē ꝛ reginā/pīssimos in accō
O rex ꝛ regina/pīssimi in vtō
Gubernor a rege ꝛ regina/pīssimis in ablatiuo

An ꝯceptio geneꝝ possit fieri ꝑ omnia substantiua diuersoꝝ geneꝝ. Ad hoc dico q non:sz solū ꝑ illa substantiua diuersoꝝ geneꝝ q̄ significāt res animatas vel sexatas.Si aūt substantiua diuersoꝝ geneꝝ significēt res inanimatas aut nō sexatas:tunc ex illis non pōt fieri ꝯceptio geneꝝ.sz aut zeugma aut regula indifferentie.

Exemplū vt nō est dicendū panis ꝛ vinū sunt boni.sz sunt bona.ꝑ regulam indifferētie.Aut panis est bonus ꝛ vinū ꝑ scōam speciē zeugmatis.Aut bonū vinū est ꝛ panis:ꝑ ꝑmā spēz. vel vinū ꝛ panis est bonus ꝑ terciam.

Contra.Alexander ponit ꝯceptionem geneꝝ inter substantiua q̄ significāt res inanimatas ꝛ non sexatas.Qđ ꝓbo.Nā exemplificat Per vim sunt leges ꝛ plebiscita coacte.Dico q alexāder cepit hoc exemplū a Lucano in ꝑmo q̄ dicit.Leges ꝛ plebiscita sunt coacta ꝛ non coacte.igit̄

Quinta regula de ntō figurate per prolepsim recto.

Quinta regula est q ntūs q̄nq; regit̄ a v̄bo sub disconuenientia numeri/psone ꝛ vtriusq; figurate ꝑ plepsim.vt nos studemus vnus bñ alius male. Ibi.

Disiungit regimen quod iunxerat ante prolepsis.
Hi metuunt.alius dominos.aliusq; magistros.

Quero tibi q̄d est plepsis.Dico ē ꝯgrua ꝓacceptio totius grāmatica lis cū v̄bo vel adiectiuo qđ postea ꝑ ptes figurate diuidit̄.Exemplū textus. Hi metuūt alius dños alius mgr̄os

Hoc est. Prolepsis fit q̄n ꝯgrue ꝓaccipiunt̄ suppositū ꝛ appositum in plurali ꝛ sequunt̄ duo ntī singulares.Et dī a ꝑ qđ est ꝓ ꝛ lepsis ꝙceptio q̄si ꝓsumptio.

Die Martis

Nota totū grāmaticale est dictio casualis pluralis numeri aut collectiua singularis numeri. z capit cōmuniť vt se extēdat ad genus logicū ad totū integrale zc.

Quod est vicium in plepsi. Dico vicium ē q̄ ptes grāmaticales diſſ/ conueniunt cum verbo vel adiectiuo in aliquo accidente respectiuo. hoc ē vel in numero vel in psona zc. Rōnes excusantes sunt vt sup̄. Nota q̄ plepsis etiam fit respectu adiectiui sub diſcōuenīē tia generis numeri vel vtriusq̄.

Scriptura Uidit duos āgelos: vnū ad caput; aliū ad pedes. Jbi ē diſconueniētia in numero.

Scriptura Dic vt hi duo filij mei sedeāt: vnus a dextris alius a siſ/ nistris. in numero

Uirgilius Cōuenimus ābo: tu calamos inflare leues: ego dicere versus. Jbi tu in nūero z psona.

Therētius. Luremus equā vterq̄ ptē. in numero z psona. i. tu cuſ/ rabis vnā ptē: z ego alterā.

Et est ibi plepsis implicita q̄ fit qñ vel totū vel ptes vel ambo simul intelligunť. Et est sile in scriptura. Uana locuti sunt; vnusquisq̄ ad primū suū. Alter alterius onera portate.

Quero tibi an hic sit plepsis. Orationum alia pfecta: alia impfecta. Sonoꝝ alius vox alius nō vox. Dico q̄ est simplr ꝯgrua p regu/ lam sextam de adiectiuis partitiuis. Nam alius a um est adiecti uum partitiuum z regit gtm̄ pluralem sub ꝯuenīētia generis.

Contra ibi est plepsis. Qō pbo. Qm̄ ibi est pacceptio totius grāmaticalis qō postea p ptes diuidit. Dico q̄ tota diffinitio non conuenit ei. Nā ibi nō est pacceptio totius cum verbo vl' adiectiuo. cum ibi non sit verbum vel adiectiuum. nec totum diuidit figurate cū ibi non sit vicium. Aliter pōt dici q̄ licet ibi sit plepsis loquutōis non tm̄ ꝯstructionis.

Sexta regula de ntō figurate per zeugma recto.

Sexta regula ntūs casus qñq̄ regit a v̄bo sub diſcōuenientia nūeri vl' psone vl' vtriusq̄ figurate p zeugma. vt ego scribo z petrus.

Quero tibi q̄d est zeugma. Dico ē mediata reductio v̄bi vl' adiectiui p̄us ꝯgrue ꝯstructi ad casum extra captū sub diſcōueniētia nūeri vel psone. Aut sub diſcōueniētia generis: nūeri: vel vtriusq̄. Exē/ plum textus. Hi pperāt z ego. Jbi.

Aut quod proposuit extra sumendo reducit.

Hi properant et ego, tu ludis et ille sedendo.

Quero q̄d ē viciū i zeugmate. dico qñ zeugma fit respectu v̄bi. viciū est q̄ casus extra captus diſcōuenit cum v̄bo in nūero vel psona

vel in vtroq; qđ est ꝫ regulam suppositi z appositi. vel ꝫ regulam
Uult intrāsitio. Sz qñ fit respectu adiectiui viciū est ꝙ casus ex/
tra captus discōueniat cū adiectiuo in genere vel numero vel in
vtroq; qđ est ꝫ regulā adiectiui z substantiui. Rōnes excusantes
sunt breuitas sermonis z cōmoditas metri.

Quero tibi q̄t sunt spēs zeugmatis. Dico tres. vñ Floristа. Pricipio
medio vl' fine fit ista figura. Prima spēs zeugmatis ē qñ v̄bū vl'
adiectiū ponit in p̄ncipio oz̄onis ita vt ꝯueniat cuz ꝑio casuali.
Et dī zeugma a zeugmos grece qđ idē est qđ reductio latine.

De verbo. disputant socij mei z ego.
De adiectiuo. Sanus est pr̄ z mater

Scđa spēs est qñ v̄bū vel adiectiuū ponit in medio.

De verbo. Socij mei disputāt z ego
De adiectiuo. Pater ē sanus z mater
Tercia spēs est qñ verbū vel adiectiuum ponit in fine: ita ꝙ sit ꝯue/
nientia cum ꝑimo casuali.
Exempla. Socij mei z ego disputo
Eadem. Pr̄ meus z mater est sana.
Cum q̄ casu verbū vel adicctiuū dz se ꝯformare in zeugmate. Dico
cū casu magis ꝓpinq̄. vñ Floristа. Personā v̄bi des semp ꝑimio
ri. vt pleni sunt celi z terra. pr̄ z mater est sana.
Contra. Ego sicut fenū arui. Ibi arui ꝯuenit in ꝑsona cū remotiori.
Dico ꝙ fallit qñ fit compatio ꝑ sicut/q̄si/vt/nisi/zc̄.

Da exempla.

Psalmista Mōtes sicut cera fluxerūt. Ego sicut fenum arui
Anima mea sicut passer erepta est
Therētius. Talē filiū nulla nisi tu pareret
Scriptura Nos q̄si senes leuiozis pugne cursum recipimus.

In quibus exemplis verbum z adiectiuum non conueniunt cū ca/
su magis ꝓpinquo.

Da exempla p̄me speciei ex scripturis z poetis.

Scriptura Qñ orabas tu z nurus tua sara obtuli zc̄ in ꝑsona
Erūt signa in sole z luna z p̄ssura gentiū. in nūero
Pleni sunt celi z terra gl'ia tua in genere
Psalmista Repletū ē gaudio os nr̄m z lingua nr̄a. in genere
In euāgelio Turbat⁹ ē rex herodes z ois hierosolīa cū eo. in genere
Assumpto petro z duob⁹ filijs Zebedei. in nūero
Uirgilius Egregiā v̄o laudē reportas tu z puer tuus. in ꝑsona
Tacet ois ager pecudes pictęq; volucres. in nūero

Da exempla scđe speciei.

Die Martis

Scriptura. In duob⁹ mãdatis.tota lex pẽdet.z ꝓphe in nũero
Sãcti tui dñe florebũt sicut liliũ in nũero
Paulus in epla. Hebrei sunt z ego in ꝑsona z nũero
Virgilius. O melibee caper tibi saluus.z hedi in nũero

Da exempla tercie speciei.

Scriptura. Caro z frater noster est in genere
Tauri mei z altilia mea sunt occisa in genere
Virgilius. Dulces exuuie dũ fata deusqꝫ sinebat. in nũero
Idem. Hec illius arma.h illius currus fuit in nũero
Idem. Atqꝫ deos atqꝫ astra vocat crudelia mr̃ in genere
Licero Cõseruate liberos fortunasqꝫ vras in genere
Therẽtius Uxor z liberi inuẽti sunt in genere z nũero

Septima de supposito figurate per antithesim recto.

Regula suppositũ qñqꝫ regit a vbo sub discõuenietia rectitudinis figurate ꝑ antithesim.vt Urbẽ est vra quã statuo.ibi accũs vrbem reddit suppositũ z ponit loco nti vrbs.vñ Floriſta

Antithesim casum demit ponens alienum.
Urbem quam statuo.simul omnis qui venit ad me.
Per talem disce quodcunqꝫ cadens variare.

Quero tibi q̃d est antithesis.Ego distinguo. Antithesis ꝓprie capta fit qñ casus ponit ꝓ casu.vt vrbẽ quã statuo ⁊c̃.Sz antithesis generalit̃ capta fit qñ vnũ accidẽs ponit ꝓ alio accidente.ſ. genus ꝓ genere.nũerus ꝓ nũero ⁊c̃.Et sub ista ponunt oia impedimenta cõgruitatis z oẽs oõnes nob̃ ꝓhibite.Et quõ noscã.Dico oẽs ille in quib⁹ est breuiloquiũ.

Da exempla sacre scripture z poetaꝝ

Numerus ꝓ nũero
- Scriptura. Plũma turba strauerũt vestimẽta in via.
- Item. Dis israel plangebãt eũ.
- Virgilius. Pars gladios stringũt
- Therẽtius. Uteꝫ exẽpla in te edent

Casus ꝓ casu.
- Scriptura. Sermonẽ quẽ audistis nõ est meus Jesum quẽ q̃ritis nõ est hic.
- Scriptura. Dis q̃ venit ad me nõ ej̃ciã foras
- Ps̃. In ꝙuertẽdo dñs captiuitatẽ sy̆õ ⁊c̃.
- Virgilius. Urbẽ quã statuo est vra.
- Therẽtius. Eunuchũ quẽ dedisti nob̃ q̃s turbas fecit.
- Scriptura. Mlta talia vidit oculus meus z fortia horum. Btũs hoꝫ ꝓ ablatiuo his.

Genus ꝓ genere, Scriptura. Duodecĩ milia signati. Jtẽ in iohãne.

Dieta Octaua

Sens hec q̃ nõ nouit legẽ maledicti sunt.

Virgilius Uenerũt ꝑs visuri eneydas .i. troianos. z ꝑs certare parati.

Persona ꝓ ꝑsona. Scriptura. O aq̃ bñdic dño q̃ sup celos extat.

Modus ⌈ Virgilius. Nos pauidi trepidare metu. ꝓ nos pauidi trepidamus ex timore.

ꝓ modo ⌊ Therẽtius. Ego sedulo negare factũ. Et ille ĩstat factũ. ꝓ ego negabam.

Ita q̃z tps ꝓ tpe. vnus gradus ꝓ alio gradu.

Nota q̃ oẽs dicte oõnes z ꝓsil'es sunt nobis ꝓhibite. vt patebit pulcre ad longum in alio ope.

Cõtra pocte vtunt talib⁹ oõnib⁹. q̃ z nos possumus vti. Dico multa metroꝝ gĩa licuerũt poetis q̃ nobis nõ licent.

Cõtra etiã doctissimi viri in stilo soluto z ligato vsurpãt has oõnes z dicunt eas elegãtissimas q̃ sequunt.

Licero. Nunq̃d q̃s ꝓtulit sapiones z metallos: añ fuerũt opinionis z glorie.

Quintilianus. Timeo ne q̃s porrexeri cibos venena fiãt

Therẽtius Quas credis esse has nõ sunt vere nuptie.

Dico q̃ñ relatiuum ꝓponit suo antecedenti sicut in dictis exemplis tũc oõnes sunt elegãtes: z nobis imitãde. Q̃ñ vo ecõtrario añcedens ꝓponit relatiuo sub disconuenietia eius cũ vbo sunt nobis ꝓhibite z fugiẽde. sicut pz in ꝑceptis elegãtiaꝝ: z supᷣ in regula oratoꝝ de suppositio z appositio.

Quero tibi an ḃ sit antitheſis. Nunq̃z putassem vt studiũ meũ z cura/quã ꝓ tua salute suscepi magis in te posset cumulari. Et videt q̃ sic: qr relatiuũ singulare videt poni ꝓ plurali. Dico nõ. sz est ibi tercia spẽs zeugmatis respectu relatiui quã qõ ꝯformat se cũ substãtiuo magis ꝓpinq̃. s. cura. Et posset hoc idẽ dici ꝑ regulã indifferentie ponẽdo relatũ in neutro genere z nũero plurali. sic nunq̃z putassem vt studiũ meũ z cura q̃ ꝓ tua salute suscepi zc̃.

De absolutione sex casuum.

Inuenies rectum quãdoq̃z regente solutum.

Postq̃z determinatũ ẽ de regimine nti septẽ regulis. s. duab⁹ ꝯgrue z q̃nq̃z figurate. Nic oñdit q̃ pacto ntũs ponit absolute. ḃ est sine regẽte. Regula ẽ q̃ ntũs casus q̃ñq̃z ponit in oõne absolute. ḃ est sine vbo ꝑsonali exꝑsso. vt Hlĩa tibi dñe. Pax vobis. Si q̃rat vñ regunt ibi gl'ia z pax. Dico nõ regunt sz ponunt absolute. Quare: qr ibi nõ est verbũ ꝑsonale. Quare nõ ponit verbũ. Dico ꝓpter brevitatem sermonis.

Die Martis

Sz ꝙro nõne possit ibi subintelligi verbũ. Dico sic. Qs est illud. Dñs co verbũ substantiuũ est/fuit/erit/sit/put snia reqrit. Per quã regulam. dico alexandri ibi.

Multotiens verbum substantiuum petis extra.

Ut Bl'ia (supple sit) tibi dñe. Pax. sit. vobis Qñqz intelligit aliud ꝟbũ. vt Bñdicite. Rñdet dñs. ibi intelligit bñdicat.

Quid. Nunqd nõ ecõtrario in ꝟbo intelligit ntũs. Dico sic

Primo in ꝟbis ꝑme vel scõe ꝑsone intelligunt ego nos tu vl' vos.

Scõo in ꝟbis exempte actõis intelligit deus vel natura

Tercio in istis ꝟbis aiũt dicũt vocãt ꝑdicãt famãt. z sil'ib9 intelligit homines zc.

Quero tibi an oẽs casus possint poni absolute. Dico sic. Qs ꝓbo: qz oc̃ ꝑus põt absolui a posteriori: sz sex casus sunt ꝓres suo regimine. g ꝑñt ab illo absolui. Quot modis ꝑñt poni absolute. Dico duob9 modis. s. causa breuitatis z causa relatiõis.

Cõtra ntũs ponit absolute sex mõis vt ꝓbat ꝑ illa metra. Absoluũt rectũ dubiũ breuitasqz relatũ. Atqz supscꝑtũ nũez titulũ supadde zc. Dico qꝫ ntũs in generali nõ ponit absolute nisi duob9 mõis: sz in spãli forte sex. Uel dic qꝫ alij modi reducunt ad cãz breuitatis.

Causa breuitatis. Bõa dies vobis. Pax huic domui

Exemplũ de ntõ. Gloria tibi dñe.

Causa certe relatõis fiẽde. Sanctus petrus ipe fuit ꝑmus summus pontifex.

Causa breuitatis. Jbo parisius post natiuitatis añ pascha subintelligit ly festum.

Exemplũ de gtõ

Causa certe relatõis fiende. vt in purgatorio degentiũ misereor eoꝝ

Causa breuitatis. vt pax vobis. Bl'ia pri z filio z spũi sancto. Pax hoib9 bone voluntatis

Exemplum de dtõ

Causa certe relatiõis fiẽde. vt Habitantib9 in vmbra mortis lux orta est eis

Causa breuitatis. Ecce prez. dij viaz fidem.

Exemplũ de accõ

In scrip. Mentẽ sctãz spõtaneã honorẽ deo zc.

Therẽtius. Ego ne illã: q illum: q me.

Causa certe relatõis. Uer z estatẽ tu plasmasti ea.

Uocatiuus ꝼm Brecistã z Floristã semꝑ ponit absolute.

Exemplũ de ablatõ

Cã breuitatis. vt qb9 ptib9 ꝟstat oõ ꝑfecta

Rñdet duab9: noie z ꝟbo. In rñsione

Oẽs tres ablatiui ponunt absolute.

Causa certe relatõis, vt summo bono fruẽdũ ẽ ipo. In

oĩb dictis est absolutio cõiter dicta. nã explicite ponunt absolute. z implicite pñt regi.

Nota q duo ablatiui positi in designatione ꝙsequentie ponunt absolute absolutione ꝓprie dicta. vt Sole oriẽte dies fit. q nec explicite nec implicite regunt.

De carentia rectoris.

Quero tibi q est differẽtia inter casum q ponit absolute z q caret rectore. Dico casus q ponit absolute ponit casualit z aptus natus ẽ regi ab alĩq subintellecto. Sz casus q caret rectore nõ ponit casus aliter sz aduerbialiter: z nõ est aptus natus regi. nec explicite nec implicite inq̃ztũ aduerbialit ponit: etiã absolutio fit ꝑ oẽs casus: sz carẽtia rectoris ꝑ tres.

Tres casus carent rectore. Gtũs. Accũs. Ablatiuus.

Quero tibi an oia nomia carẽt rectore in illis trib casib. Dico non. Pro quo nota regulam istam

Regula generalis. Sola ꝓpria noĩa ciuitatũ villaꝝ villagioꝝ z castroꝝ simplicis figure carẽt rectore.

Aut in gtõ. z ꝟ respectu vbi q̃etis in loco. si sint ꝑme vel scõe declinationis singularis nũeri. vt fui rome. studui louanij.

Aut in accõ respectu vbi motus ad locum. vt pr̃ meus iuit romam z frater londonium.

Aut in ablatiuo respectu vbi motus de loco vel ꝑ locũ. vt dux nr̃ venit Louanio Bruxellam.

Uerba quietis in loco. Et hoc interrogatiuũ vbi. requirũt in gtõ ꝓpria noĩa ciuitatũ villaꝝ villagioꝝ simplicis figure si fuerit ꝑme vl scõe declinatõis singlaris nũeri. z req̃rũt in gtõ ista ria appellatiua domus humus z militia. vt vult alexãder

Et rectore caret genitiuus sepe localis.

Cum nullum motum designat. dum preeuntis.

Sit numeri nomen. et prime siue secunde.

Exemplũ. vt pr̃ meus q̃ iã sp est domi fuit rome z padue in ytalia: z londonij in anglia. Sz si ꝓpria noĩa villaꝝ fuerit tercie declinationis aut pluralis nũeri illa carẽt rectore in ablatõ. vt plato studuit athenis z nõ athenaꝝ. Rex se tenet vernone: z nõ vernonis

Seruat idem verbum sine motu. dum societur.

Nomen plurale vel cui fit regula terne.

Uerba motus ad locum. Et hoc interrogatiuum quo requirunt in accusatiuo ꝓpria nomia ciuitatum villaꝝ villagioꝝ rum. Et ista q̃tuor appellatiua; rus domus humus z militia: q

accusatiuus caret rectore. vt quo pī tuus misit nunciū. q̄ ecq̄uit. quo nauigauit. Rñdet Uenetias/ Romā/ Londoniū. Traiectū vt dicit Alexāder ibi.

Sepe regente loci nomen caret vt babylonem.

Ruscꝫ domum vel militiam rex vadit humumqꝫ.

Uerba motus de loco. Et hoc interrogatiuū vnde. requirunt in ablatiuo ꝓpria noīa ciuitatū villarꝫ villagiorꝫ. Et ista q̄tuor appellatiua rus domus humus ⁊ milicia. q̄ ablt̄us caret rectore. Exempluꝫ. Uñ venit pī tuus. Rñdet Colonia vel Leodio. vt Alexāder dicit ibi.

Atqꝫ loci nomen quandoqꝫ regente carebit.

Roma militia vel humo vel rure domoqꝫ.

Rex venit. atqꝫ means. ⁊ce.

Uerba motus per locum. Et interrogatiuum qua. requirūt ꝓpria noīa in ablt̄o. Sꝫ melius est illa ponere in accō mediāte p̄positione p/ꝓpter ꝯfusionē vitandam. vt dux venit bruxella p Mechiliniā Antwerpiā.

Contra dicit Therentius. Nunq̄ꝫ tam mane egredior neqꝫ domuꝫ vespi reuertor/ quin te videā fodere. Ibi vespi caret rectore in dativo. ita ⁊ Cicero. Quid q̄cūqꝫ die dixeri: feceri: cogitaueri: mēorabor vespi. Dico q vespi nō est ibi dativi: sꝫ gti casus a vesper vespi vespo. Q̄d ꝓbo p Uirgiliū ꝑmo georgicorꝫ dicentē. Quid vesper serus vehat. ibi nō sexꝫ sꝫ serus in masculino. Sꝫ vesper tercie non est masculini sꝫ neutri. Et caret rectore ille gtūs vespi sicut iste gtūs vespe positus in antiphona paschali. De q̄ alexāder ibi. Uespe paschalis ℔ poni more videbis.

Die mercurij secunde hebdomade.

Dicta nona.

De verbis regentibus genitiuum.

In ista dicta ponunt sex regule de verbis psonalibus regentiby genitiuum. ponit materia ⁊ numerus verborꝫ impsonaliū actiue ⁊ passiue vocis ⁊ eorꝫ regimen quinqꝫ regulis. Postremo regimen dativi a verbis duaby regulis cum earꝫ practica bñ notāda.

Recapitulatio parua.

De noīby substātiuis regētiby gtiū sup̄ posita ē vna regula
De adiectiuis regētiby gtiū posite sunt regule q̄tuor.
De ꝓnoīby regētiby gtiū posite sunt regule q̄tuor.
Quero tibi quot sunt regule de verbis regentibus genitiuum post se. Dico q sunt sex.

Dieta Nona

Prima regula. Uerba recordationis z verba obliuionis possunt regere genitiuum vel accusatiuum. Exemplum. vt homo gratus recordari debet beneficiorꝝ sibi factorꝝ. vel beneficia sibi facta. vñ Alexander ibi.

Additur oblitus memini memor atqꝫ recordor.

Scriptura. Reminiscere dñe miserationū tuarꝝ

Sapiēs Memēto creatoris tui in diebꝫ iuuētutis tue

Memēto mei dñe dū veneris in regnū tuū

Gregorius. Cū poris vite recolo q̄si post tergū oculꝫ ducꝫ suspiro.

Augustinus. Percutit hac pena pctōr. vt moriēs obliuiscat sui q̄ dū viueret oblitus est dei.

Virgilius Nō me meminisse pigebit elisse. i. didonis dū memor ipa mei.

Therētius. Si q̄cq̄ turbe feceris: faciā vt huius loci diei meiqꝫ sp̄ memineris.

Pauca sunt
- Recordari atus sum. Memini verbū defectiuū.
- Reminiscor caret. Obliuiscor oblitus sum.
- Recolo ui. Memor atus sum

Quero tibi vñ regunt isti gti aduēti. tpis. diei. qñ dicit

Therētius Cū eius aduēti mihi venit in mentē

Licero Cū eius tpis mihi venit in mentē

Hieronymus. Cum huius diei mihi in mentē venit. nō solum non cōmoueor. Uerꝫ etiā toto corpe phorresco. z loquit de extremo iudicio. Dico ẽm Priscianum q̄ ibi est allosc/ ca vel antithesis: eo q̄ genitiuus ponitur loco nomi/ natiui.

Secunda regula. Uerba plenitudinis et verba inopie p̄nt regere illā plenitudinē z inopiā in gtō vel in ablt̄o. vt pauper pletus calamitatū vel calamitatibꝫ eget subsidiorꝝ vel subsidijs. Inde excipit careo qđ solū regit ablm̄. Ibi

Plenus inops casum dant sextum siue secundum.

Pauper egenus inops vino vel panis egebit.

Sed careo iungo casui tantummodo sexto

Scriptura Bonorꝝ meorꝝ nō eges dñe. Itē Horrea tua implebū tur saturitate z vino.

Salomon Ipe delicijs affluit cum p̄ncipibꝫ q̄ replent domos auro z argento.

Virgilius Implent veteris bacchi pinguisqꝫ ferine.

Esopus Nemo sibi sufficit eget ois amicus amico

Therētius. Quasi tu huius indigeas p̄is.

Die Mercurii

Trãsitiua plenitudinis	Impleo Repleo Refertio Saturo Dito Locupleto	Transitiua inopie	Uacuo Spolio Denudo Orbo Depaupero Depopulor
Neutralia plenitudis	Affluo Abũdo	Neutralia inopie	Egeo ꝛ Indigeo

Tercia regula. Uerba accusatõis laudatõis damnatõis ꝛ boꝝ ꝛia pñt regere accm cũ gtõ vel ablatiuo q̃ resoluit̃ p. propter. vt arguo vel accuso petrum furti vel furto. i. propter furtum. vt dicit Alexander ibi.

Accusansqz modo damnansve locatur eodem.

Nota regla ītelligit̃ de actiuis q̃ regũt accm cũ gtõ. Sz eoꝝ passiua ꝛ hoc ꝟbũ ago regũt gtm̃ vel ablatiũ. vt petrus accusat̃ a socio furti. Ideo agit iniuriaꝝ ꝯ eum

Scriptura Morte turpissima ꝯdemnabãt eum

Ouidius Parce tuum natum sceleris damnare cupido

Galterus Muneris accepti iudex arguit̃ iniquus

Florista Arguo te sceleris accuso te leuitatis

Uñ q̃dam Quid me insimilas auaricie, i. incusas ingeris

Sunt circiter octodecim. damno/purgo/mulcto/cõmendo/laudo/castigo/ago/vicio/punio/accuso/arguo/vitupero/incuso/reprehendo/quinco/excuso/increpo/insimilo.

Quarta regula. Ista duo verba deponentalia. miseror ꝛ dominor. ꝛ miserescо pñt regere genitiuum vel datiuum Iuxta illud. Sunt duo verba quib⁹ gtm̃ siue datiuum. Adiungas velu ti misereri seu dñari.

Scriptura. Qui miseret pauperis fenerat dño. i. lucꝝ duplex capiet

Item Miserere mei deus.

Quõ miset pr̃ filioꝝ misertus ẽ dñs timẽtib⁹ se.

Sctã trinitas vnus ds miserere nob. Exemplũ de dñor

Psalmista. Quis dñat tui in dijs dñe. ibi regit gtm̃

De datiuo. Tu dñaris potestati maris.

Uirgilius Oro miserere laboꝝ tantoꝝ. Miserere animi non digna ferentis. i. nõ digna patiẽtis

Ouidius. O virgo miserere mei. miserere meoꝝ

Uirgilius O vos superi q̃so. archadij regis miserescite

Differũt. Miserescо. misertus sum regit gtm̃ vel dtm̃. Et ptinet ꝑ prie ad deũ; lz q̃nq; ad hoies vsurpet.

Miserari ꝑme atus sumr egit solum accñ: ꝛ spectat ad homines.
Virgilius O sola oydo infandos troye miserata labores es. Jtez
Num miseratus amentẽ est.
Miseret impsonale misertum est regit accñ cum gtõ. vt pauptatis tue me miseret.

Quinta regula. Omnia verba contractus et appꝛeciandi actiua. i. que significant emere vẽdere taxare ꝛc. possunt regere ac/ cusatiuũ nõ cũ oĩb; genitiuis: ʒ solum cum istis q̃tuoꝛ tanti/q̃nti minoꝛis ꝛ pluris ꝛ eoꝝ compositis, vt tantidem tantilibet q̃ntili/ bet. Et eoꝝ passiua regunt istos gtõs cum suo casu ꝑpꝛio. s. cũ ab/ latiuo mediante a vel ab. Sʒ regunt ꝑcium certum semꝑ in abla tiuo; vt patebit.

De actiuis. vt vẽdidi domum tãti q̃nti nuꝑ emi
De passiuis. vt a me domus vẽdit tãti q̃nti empta est
Si q̃ras q̃ regula alexandri. da mihi si habes
Quero tibi an ista sit congrua. Quanto vendebas hunc libꝛum: q̃nto constat hec papyrus. Dico ꝙ non. Pꝛobo: quoniam verba cõ/ tractus aut verba ꝑciandi non regunt istas dictiones tantũ q̃ntũ plus ꝛ minus in ablatiuo sine adiuncto: ʒ in genitiuo. vt q̃nti vẽ/ debas ꝛ q̃nti constat. Vel cum addito q̃nto pꝛecio. quãta summa emisti hoc.
Cõtra dicũt vulgatissima metra. Quãti vel q̃nto ꝫstat res q̃rere de/ bes. Tãti vel tãto ꝫstat rñdeat alter. Dico ꝙ illa metra non sunt autẽtica: ꝛ ideo negãda. Quare ḃ: qꝛ ꝫdicunt eloquẽtissimoꝝ ꝛ do/ ctissimoꝝ scriptis. Que sunt illa. Do tibi.

Scriptura In actib; Nõne multis passeribꝫ pluris estis vos
Augustinus. Petrus ait. dic mihi mulier si tanti agꝝ vẽdidisti. Regnũ celoꝝ tãti valet quãti es.
Therẽtius. Quãti empta ẽ. Quãti dos ẽ. ꝛ nõ quãto.
Ouidius Vix tãti totaq; troya fuit
Juuenalis Balnea sexcẽtis ꝛ pluris porticus empta est
Licero. Nõ pluris vẽdo q̃ aliq; fortasse etiã minoꝛis
Quidam Homo locuples emit tãti: q̃nti pithias voluit
Esopus Quilibet est tãti: munera quãta dedit
Licero. Te tantidẽ estimasse quãtilibet sacerdotem

Ecce quo pacto iste dictiones ꝑ se capte semꝑ ponunt a ꝓbatissimis viris in gtõ ꝛ in ablatiuo qõ summope nobis imitandum est. ꝛ hoc respectu verboꝝ contractus.

Verba appꝛeciandi vel
contractus sunt.

Die Mercurii

Emo emi emptū kauffen. Cōparo aui atū idē. Mercor atus sū idē
Uēdo vēdidi itū verkauffen. Uenūdo venūdedi atū idem
Auctionari atus sum verkauffen hoher zu gebē vnd dē kauffmerē
Ueneo veniui vel ij venū ich wird verkaufft
Exemplū vt q̄nq; passeres asse veneūt. i. vēdunt.
Taxare aui atū schetzē rechnē oder lonē. Estimare aui atum idē
Appciare aui atum idē. Appciari atus sum idem
Scptura. Appēderūt mercedē meā triginta argēteis q̄b appciatus
sum ab eis. Teuto. ich wart geschatzt vff dryssig phēnig
Licitari atus sum kauff stegē veilben. Insto stiti itū dingē. Iñ institor. Cōducere xi ctū liben. Inde ꝯductio ꝛ ꝯductor.
Locare aui atū verlihē. Inde locatio ꝛ locator.
Ualere ui itū wert sin. Inde valor p̄ciū incertū
Cōstare stiti itū q̄rit de p̄cio. vt q̄nti ꝯstat. teuto. wie kostlich oō hoch
Aut cū addito q̄nto p̄cio ꝯstabit. in ablatiuo
Liceo sub o significat passiue. Teuto. ich werd gebrysen geacht oder geert ꝝbū neutrūpassiuū. Liceor sub or significat actiue. ich pryse oder ere. vñ Breciста. Nō licet asse mihi q̄ me nō asse licet. Sunt adhuc. Addico feneror paciscor pango pepegi ꝛ pauca alia. Sz ꝑ pueris ista sufficiūt
Quero tibi verba appciādi vel ☞ctus in quo casu regunt p̄cium. Dico ꝓmo q̄ p̄cium incertum significatum ꝑ tāti q̄nti minoris ꝛ pluris regunt in gtō vt supꝰ ꝓbat ꝑ multa exempla. Dico secundo q̄ regunt p̄cium certum semp in ablatiuo. Dico tercio q̄ p̄cium incertum aliud a dictis quatuor. vt valor aurꝫ argentum. multum paruū p̄ciū summa ꝛ silia etiā regunt in ablatiuo. Qō ꝓbat ꝑ q̄rita tam regulā alexādri ibi. Uerbū materiā cām spaciū p̄ciū ve ꝛc. Et ꝓbat autoritate sic.

Scriptura Emamus ducētis denarijs panē
Scriptura Hoc vngētū potuit venūdari trecētis denarijs
Uirgilius Exanimū corpus auro vēdebat achilles.
Scriptura Empti eī estis p̄cio magno
Ualerius Magno vbiq; p̄cio ꝝtus estimat
Quero tibi si q̄stio fiat in gtō. vt q̄nti emisti libꝫ. In q̄ casu dz rñderi
Dico si rñdeat p̄ciū incertū ponat in gtō. vt tāti emi vl pluris aut minoris emi. Sz si rñdeat p̄ciū certū: illud semp ponat in ablatiuo respectu ꝝbi. Hoc ꝓbat
Therētius Quāti empti ē. Rñdet. xx. minis. i. denarijs
Horatius Quāti empte. Paruo. Quāti ḡ. assibꝰ octo.
Licero Quāti addictus ē. Rñdet mille nūmū. i. millenario

nūmoꝝ ꝑ ſyncopā. Arguit dū q̄rit.q̄ti empta eſt.ꝛ rñdet aſſib⁹ octo.ibi interrogatiuū ꝛ reſponſiuū diſconueniūt in caſu.ḡ nō eſt ꝯgrua.Dico ꝙ illa regula de interrogatiuo ꝛ reſponſiuo fallit qñ nomen vel v̄bū pōt regere eandē dictōez in diuerſo caſu.ſic eſt hic Nam verba emendi ꝛ vendēdi regunt p̄cium incertum in gtō:ꝛ p̄cium certum in ablatiuo.

Sexta regula. Iſta quatuoꝛ verba. facio,pendo, curo,et eſtimo pñt regere accm̄ cū iſtis gtis.Tanti:q̄ti:minoris:pluris. Itē eq̄ boni flocci nihili magni pui multi ꝛc̄.

De Facio Therētius.Certe ch̄reme iſtud eq̄ boniq̄ facio. Licero. Quāti q̄ſq̄ ſeip̄m facit:tāti fiat ab amicis.

De Pēdo Therētius.Aut ꝭ tibi doleret:aut ego iſtud factū nihilipē derē.Uñ q̄dā comicus ait. Irrideāt vt libet q̄s minoris pendo/q̄ floccos indumēti mei.

De curo Therētius. Tu forte quid de me fiat parui curas.dum illi conſulas ꝛc̄.

De impſonalibus.

Quero tibi q̄d eſt verbum impſonale. Dico ꝙ ſolū ꝯiugat ꝑ tercias ꝑſonas:ꝛ terminat in t vel in tur.Exemplū vt placet placebat placuit.placuerat placebit ꝛc̄. Legit legebat lectū eſt vel fuit.lectum erat vel fuerat.leget ꝛc̄.

Quero tibi an verbum impſonale poſſet regere ſuppoſitū añ ſe.Dico ꝙ nō. Probo:qꝛ ſuppoſitū ꝛ appoſitū volūt ꝯuenire in nūero ꝛ ꝑſona.Sꝫ v̄bum impſonale nō hꝫ numeꝝ neq̄ ꝑſonam. Dec rō eſt ſolubilis.

Secunda rō verbū impſonale eſt inuentū vt actus verbi exp̄imat ſine ſuppoſito:ergo nō pñt regere ante ſe ſuppoſitum.Cōſequētia ꝓbat:qꝛ hoc eſſet ꝯ finem impſonalium. Nā ſicut finis verboꝝ ꝑſonaliū eſt vt actus verbi exp̄imat cū ſuppoſito.vt iohes pugnat in foro.ita finis verboꝝ impſonalium eſt.vt actus exp̄imat ſine ſuppoſito.vt pugnat in foro.laboꝛat in agro. De iſto patebit in ope maioꝛi ad longum

Quero tibi ꝗtuplex ē v̄bū impſonale.Dico duplex. Actiue vocis q̄d terminat in t ꝛ teutonizat ꝑ hat.ꝛ req̄rit infinitiuū poſt ſe.vt placet ſtudere.teuto.hat es dir geliebt zu ſtudierē. Aliud ē paſſiue vocis q̄d terminat in tur ꝛ teutonizat ꝑ men.vl̄ ꝑ der vl̄ iꝑ wirt non ſequēte infinitiuo.vt pulſat cāpanas.teuto.mā lutt die glockē.vl̄ pulſat a cuſtode.teuto.der vl̄ iꝑ wirt gelutt vō dē koſter

De numero et regimine impꝛſonalium actiue vocis.

Die Mercurii

Quero tibi qt sunt impsonalia actiue vocis ꝛ quē casū regūt post se. Dico circit. xxtiiij. q̄ꝫ tria regūt gtm̄. xxij. regunt dtm̄. q̄tuoꝝ accm̄ tm̄. q̄nqꝫ accm̄ cū gtō. De q̄bꝫ sunt regule q̄tuoꝝ. De impsonalibꝫ passiue vocis regula bimēbris vna

Impersonalia actiue vocis
regentia genitiuum.

Inter et est iunge demas pronomina quinq̄.
Intererit regis vt regnum iure gubernet.
Reginecꝫ refert vt viuat crimine pura.
Est intellectum pro pertinet additur istis.
Est patris matris pie succurrere nato.

Prima regula. Jsta tria ꝟba impsonalia actiue vocis interest refert ꝛ est/regūt post se oēz gtm̄ mūdi p̄ter istos q̄nqꝫ. Mei tui sui nr̄i ꝛ vr̄i. loco q̄ꝫ regūt ablatiuos possessiuoꝝ feminini generis. s. mea tua sua nr̄a ꝛ vr̄a. Quot sunt exēpla textus. Dico tria. da illa. Jnterest regis gubernare regnū iure.

Regine refert vt viuat pura crimine.
Est p̄is ꝛ matris vt succurrāt nato suo.

Boetius. Miserrimi ingenij ē sp vti inuētis ꝛ nunq̄ꝫ inueniendis. Quare nō p̄ot dici mei tui sui ꝛc. interest dicere gr̄as. sz mea vel tua interest dicere. Quō ꝓbabis hoc. dico autoritate ꝛ exemplis poetaꝝ ꝛ doctissimoꝝ viroꝝ.

Therētius Mea nihil refert dū potior mō. Teutonicum
Mich en ruet nit vff das ich sie mag gebruchen
Valerius. Mea nihil refert humi ne vl̄ sublime putrescam.
Licero. Si q̄d mea minus interest: id te forte magis delectat
Jta dī q̄ tua nō interest desine pscrutari. Qua rōne mouent isti. Dico optima rōne: sz difficili q̄ pz in alio ope maiori
De interest. Lōtra Jobes interest ꝛ interfuit lectioni. ꝟ interest nō regit gtm̄ sz dtm̄ post se. ḡ regula falsa. Dico q̄ interest nō capit ibi impsonaliter sz psonaliter.
Quot modis igit capit interest. Dico q̄tuoꝝ modis. Primo psonaliter ꝓ pr̄s esse. ꝛ sic regit aī se ntm̄ ꝛ post se dtm̄. vt ego interfui p̄dicatōi doctoris. Scō psonalit ꝓ distare vel differre. sic etiā regit dtm̄ post se. Therētius. Homini hō q̄d p̄stat. stulto intelligens q̄d interest. Tercio iste infinitiuus interesse capit ꝓ damno tunc supplet vicem nois. vt habeo magnum interesse. Jtem ꝓ interesse soluet decē scuta. Quarto capit impsonaliter ꝓ ptinet. i. pertinentia ad aliquid. vt ad me ptinet. i. pertinentia mea est. Jtem ꝓ importat ptinentiā status vel officij. vt clericoꝝ interest ꝓ populo orare. Sz militū interest ꝓ patria pugnare.

Dicta Dona

De refert. Cõtra nũcius refert nobis multa noua. Judas retulit triginta denarios. Jbi refert non regit genitiuum. Dico q̃ non capitur ibi ꝓsonaliter.

Quot modis capitur refert. Dico triby modis

Primo ꝓsonalit̃ z tũc tria significat. narrare retro trahere. z reportare. tunc ē ꝟbũ actiuũ seu transitiuũ.

Scõo impsonaliter ꝑ ptinet. vt dicit ptinentiã status vel officij. vt regine refert. i. ad statũ eius ptinet.

Tercio impsonalit̃ ꝑ distare vel differre. vt nõ parui refert.

Nota q̃ interest refert z est multũ elegãter ꝯstruunt cũ istis gtis magni pui/tãti q̃zti nihili. Et cũ istis aduerbijs magis minus maxime minime multũ plus plurimũ paꝝ modicũ ꝛc̃.

De interest. Licero. Jnterest magni eius q̃ vult dicere

De refert. Therẽtius. Jllud ꝑmagni referre arbitror

De est. Therẽtius. Dij vĩaz fidẽ q̃zti est sape.

De refert. Tullius. Jllud p̃mũ pui refert. De est

Quero tibi q̃t modis capit̃ est. Dico q̃tuor modis.

Primo ꝓsonalit̃: z tũc regit ntm̃ añ se. Sed quẽ casum regit post se. Dico oẽs casus p̃ter vnũ. Et qñ regit ntm̃: qñ gtm̃: qñ dtm̃. vt dictum ẽ ad longum sup̃.

Scõo capit̃ impsonaliter ꝑ ptinet. i. vt dicit ptinentiam status vel officij. z tunc regit post se omnem gtm̃ p̃ter istos quinq̃ Mei tui sui ꝛc̃. vt dictum est.

Tercio impsonalit̃ ꝑ differt. vt q̃zti est sape.

Quarto impsonalit̃ ꝑ ꝯingit: tũc regit dtm̃ post se. vt sancto Petro fuit bñ. Sz traditori iude fuit z erit male.

Quero tibi cũ Virgilius dicit. Nõ vim ē inter vos tãtos cõponere lites. Et scriptura. Scire tpa z momẽta nõ est vim. cuius casus ẽ vestꝝ. Dico noiatiui casus z regit̃ post est. z infinitiuus cum accõ supplet vicẽ suppositi: vt dictũ est sup̃ post Vult intrãsitio. Alij dicũt q̃ põt esse genitiui pluralis. vt nõ est hat nit zu gehort vĩm ꝛc̃ tũc est capet̃ impsonaliter.

Jmpersonalia regentia datiuum.

Contigit euenit accidit et placet adde datiuo.

Et libet atq̃ licet liquet et vacat additur istis.

Alexander ponit nisi octo impsonalia vocis actiue regentia dtm̃ q̃ patent in textu.

Contra Floriſta adhuc addit tria. suppetit/cõpetit/expedit. Et cõis vsus addit bñ. xi. ꝯ alexãder ẽ multũ diminutus

Quot ꝯ sunt impsonalia vocis actiue regẽtia dtm̃. Dico. xxij.

Die Rercurii

Pñs Preteritum Futuꝝ Teutonicum
Cõtingit contigit continget ist geschehet oder zugeuallen
Accidit accidit accidet idem.
Euenit breue. Euenit longũ Eueniet hat gekõmẽ.es geschiecht.
Placet placuit ebit het geliebt. Libet libuit ebit idẽ vel geluſt.
Licet licuit ebit het iſ gezimpt sich. Liquet liqt ebit.het iſ offenbar
Uacat vacauit abit anhãgt ledick zymlich oder bequem sin. Supꝑ petit suppetiuit petet. vberflussig.i.supabũdat. Cõpetit cõpetiuit petet.zu gehort an trifft gediben dint. Expedit expediuit diet nytz ist gut heilsam ist forderlich geratẽ. Fit fiat factñ ẽ fiet geschicht wirt. Cõstat ꝑstitit abit kũtlich ist offenbare wyssenclih. Est fuit erit ist. Succedit successit edet nach gat glucklich in bono. Sufficit suffecit ciet genug ist. Apparet appuit ebit.het gedũcket erschꝑnet. Pertiet ptinuit ebit zu gehort. Dolet doluit ebit rugt droflit
Prestat pstitit abit vber trifft. Cõgruit ꝯgruit gruet.zimpt bequem ist. Cõuenit breue. ꝯuenit media lõga. ꝯueniet het eſ zimlich oder bequem. antrifft geburt sich moiſ sin

Uacat capit

Uno mõ psonalit ꝑ carere. ledich oder ydel sin. tũc regit ablatiuũ: vt bestie vacãt rõne. i. carẽt.
Alio mõ psonalit ꝑ intẽdere: operã dare an gedencken oder besich sin. tũc regit dtm̃. vt iste vacat studio. Ille vo negociando.
Tercio impsonalit ꝑ ꝯuenit: tũc nullũ casum regit añ se ſz dtm̃ post se. z ita capit in textu.

Impersonalia in t regentia accusatiuum.

His iunges iuuat decet delectat oportet.
Quatuor sunt verba impsonalia vocis actiue que regunt accm̃ tm̃. vt iuuat decet delectat oportet. Exemplum vt sunt quos delectat litterarum studio vacare. Et sunt quos iuuat se negocijs oblectare. Item oportebat xpm laborare z sudare. ḡ non decet nos labores z sudores fugitare.
Scriptura. Nõne oportebat xpm pati z ita intrare zc.
Therẽtius. Sapientẽ decet oĩa ꝑus ꝯsilio q̃z armis expiri
Juuat iuuit abit hilff. i. delectari. Decet decuit ebit zimpt geburt
Delectat auit abit geluſt. Oportet oportuit ebit muſ sin
Cõtra dicit Therẽtius. Cũ decuit tibi tm̃ nõ licuit. Ibi decet regit dativũ. Dico ꝙ hoc nõ est nobis imitandum.
Penitet et tedet miseret pudet et piget ista.
Accusatiuis iunguntur cum genitiuis.
Quiq̃ sunt impsonalia in t q̃ regũt accm̃ cũ gtõ ꝯiũctim vl' diuisim

vt non pigeat te visitare egrotos.
Scriptura Tedet aiaz meā vite mee
Sapiēs Teduit me vite mee videntē mala vniuersa
Therētius Nōne te facti pudet. Idē. Sic me dij bñ amēt: vt me tu arum miſertum ē fortunaꝝ
Scriptura Tedere incepit ppl'm itineris ꝛ laboris
Saluſtius Ego liberius altiuſqꝫ pceſſi; dum me ciuitatis moꝝ pi get tedetqꝫ.
Licero Vt eos ptī ſceleꝝ ſuoꝝ: ptī ineptiaꝝ peniteret.
Penitet penituit ebit ruwet. Tedet teduit ebit verdrieſſen
Miſeret ertū eſt ebit erbarmt. Pudet puduit ebit ſchamt
Piget piguit ebit. idēꝫ in aio. i. penitere offendere ḡuare
Nota q tedet etiā hz ꝓteſum ē vel fuit in p̄terito. h ꝓbaī ꝑ Virgilū
Si nō ꝓteſum thalami tedeqꝫ fuiſſet. in q̄rto.
Nota ſcō q pudet etiā hz puditū eſt. vt ibi. neqꝫ me mei. neqꝫ te tui intus puditū eſt factis q̄ facis
Quero tibi quō differūt pudet ꝛ piget. Dico q pudet ptinet ad dede cus ꝛ ſcandalū. Inde pudor. Sz piget ptinet ad dolorē animi. vñ Therētius. Fratris me q̄dem pudet pigetqꝫ. i. verecūdor ꝛ doleo ſuꝫ fratre meo.
Nota ſub miſeret intelligīt miſereſcit. qō caret p̄terito. Therentius.
Atqꝫ inopis te miſereſcat mei.
Arguo tibi. plura ſunt impſonalia actiue vocis q̄ꝫ ſup̄ dicta ſunt. vt tangit ſolet mouet latet ꝓſuet ꝓſueuit. vt ſolet monere me ꝛc̄. Dij co q ꝓſonalia verba ſepe tranſeunt de ꝓſonalitate in impſonalita tem de q̄bus nō pōt certa lex dari. Sz quō noſcā. Dico ꝑ duo ſi gna. Primo ꝑ regimen qñ non regunt ntm̄ ante ſe.
Scō ꝑ teutonicū bet.

Impersonalia in tur.

Quero tibi q̄t ſunt impſonalia in tur. i. paſſiue vocis. Dico non ſunt in nūero certo. Probaī: qꝛ a q̄libet v̄bo actiuo ꝛ a q̄libet v̄bo neu trali; paucis exceptis. venit vnū impſonale in tur. Sz illa verba actiua ꝛ neutralia ſunt infinita. igiī.
Quero tibi quē caſuꝫ regūt a ꝑte poſt. Ego diſtinguo. Si veniāt ab actiuis ꝛ vulgarizentī ꝑ men: tūc regūt accm̄ cū vno vl' duob⁹ aut trib⁹ caſib⁹ cōib⁹. ſic̄ v̄ba actiua. Luz aūt vulgarizantī ꝑ der werd vel if wirt: regūt ablm̄ mediāte a vel ab cū caſib⁹ cōib⁹. Sz ſi ve niāt a neutralib⁹ regūt ablm̄ mediāte a vel ab cū vno caſu cōi vel pluribꝫ. Da regulā alexandri de accō.
Que ſine perſonis ſunt atqꝫ gerundia iunges.

Si tamen a verbo quod transeat illa creabis.
Matthеum legitur, psalmus erit ante legendum
Primi. vt matthеū legit. Jtē pulsabat cāpanas duas
horas cānonicis ad eccliaz vēturis.
Exemplū Scōi. vt legit a magro scholaribz. Jtē pulsat a custode
cānonicis multo labore. Ecce casus cōes
Tercij. Jtur dū scitur redit qn nescit
Licero. Duo sunt fundamēta iusticie. Unū ne alicui noceat. Aliud
vt cōmuni vtilitati seruiat.
De regimine gerundioz qd alexāder ibi tangit: videatur infra in di
eta vndecima.

De verbis regentibus datiuum.

Hic resumēde z cōmemorāde sunt qnqz terminatōes datiui in sin
gulari z tres in plurali fm qnqz declinatōes noīum.

Datiuus
Prime in e vel is
Scōe in o vel is
Tercie in i vel ib
Quarte in ui vel ib
Quinte in ei vel eb

Quero tibi quot sunt regule de verbis psonalibus regentibus dati
uum. Dico due.

Regula aurea de datiuo.

Damnum significans aut vtile pone datiuo.
Patri si prosit illud quod subtrabis hosti.
Regula generalissima est. Omia vba psonalia mūdi tā actiua pas
siua qz neutralia acqsitiue posita regūt post se dtm casuz cōmunē
oīuz vboz z pticipioz ex vi acqsitōis: q dtūs terminat in e vel in
is. in o vel in is. aut in i vel ib zc.
Et ponit duo exempla in textu.

Teucer repugnat	Ecclie sancte	spūi sancto
z aduersat	Pplo christiano	fidei catholice
	pri oipotenti	p qnqz declinatiōes.

Quare dicis oia verba mūdi regūt dtm. Dico ideo: qm dtūs est ca
sus cōmunis omniū verboz z pticipioz. Hoc pbat etiam p vul
gatissima metra.
Non est in mūdo verbū qdcūqz sit illud.
Quin possit regere casum qnqz dtm. Da exēpla de duplici actiuo du
plici passiuo: duplici neutrali.
De actiuis in o. vt Dnde nobis dne misericordiā tuā
Tres reges obtulerūt dno tria munera
Ego scripsi pri vnas lras. qui non rndit
De actiuis in or. Loquutus ē nobis deus p. pphetas

Dieta Dona

Deus minat ſupbis: t humilib⁹ dat gr̃az.
De paſſiuis in or. Dꝭs parẽtib⁹ t magr̃is nõ reddit equalẽs. Mundus mibi crucifixus ẽ: t ego mũdo
De paſſiuis in o. Hoc rogo fiat mibi ad ſalutẽ aie
Piſces veneũt. i. vẽdunt petro trib⁹ aſſib⁹
Soror mea nubit nupſit nubet filio ꝓpoſiti
De neutralib⁹ in o. Pecunie obediunt oĩa. Mibi viuere xp̃s ẽ. Vigilanti t non dormienti iura ſubueniunt. Pueri hebreoꝝ obuia uerunt dño.
De neutralib⁹ in or. Petrus aduerſat t iniuriat fratri meo. Scꝓtura. Fenerat dño. teuto. bie wirt geert der her. Qui miſeꝛ pauꝑis. vel. der woichert dẽ herrẽ der ſich erbarmt tc̃.

Verbo ſepe duos dabis acquirendo datiuos.
Hec mibi ſunt lucro, vobis ſunt cetera damno.

Secunda regula ẽ qꝫ verba ſepe regũt duos dtõs. t ponit duo exempla in textu. vt bec bõa ſunt mibi lucro vel decano lucro. teuto. dẽ dechẽ zu eym gewinne. Ita qꝫ vnus dtũs ꝑ dem vel den. alius ꝑ zu exponit. t b̃ ſi illi datiui nõ ſint ꝓꝛioꝝ noiuz: aut ꝓnoĩuz. vt ſepe dictum eſt.

Da exempla ſcripture t poetaꝝ.

Scriptura — Domine nõ eſt tibi cure qꝫ ſoror mea reliquit me ſolam miniſtrare.
Licero — Ego aũt ſemꝑ ornamẽto te mibi fore duxi; fuiſtiqꝫ mibi ꝑſidio triſtiſſimis meis tempꝫb⁹
Virgilius — Fiſtula quã mibi dono dedit amintas
Idem. — Phebo ſunt mea carmina cure
Vitis vt arboꝛib⁹ decori ẽ: vt vitib⁹ vue tc̃.

Ita nos dicimus. Tu es mibi ſummo ſolatio t icredibili voluptati. Sz laicus iſte fuit t erit doctis viris dedecori t infamie. Petro eſt cornelio in ſcribẽdo magno ipedimẽto t oneri. Stultus t praui⁹ filius ẽ ꝑri magne triſticie t moleſtie.

Nota qꝫ dtũs q nõ ſignificat rẽ rõnalẽ fere ſemꝑ vulgarizat ꝑzu.

Pro practica t intellectu prime regule ſumme nota.

Quare dr̃ in regula ꝑma acq̃ſitiue poſita. Dico ſi ꝟba nõ ponant acquiſitiue nõ regũt dtm̃. Per qd ſcia qñ ꝟba ſubſtãtiua t alia capiant acq̃ſitiue. Dicẽ difficultas nõ modica ꝑ pueris. Rñdẽt aliqui tũc qñ regũt dtm̃. Et cũ q̃rit qñ regũt dtm̃. Itez rñdẽt qñ ponunt acquiſitiue. Tales nibil docent: ſz petunt principiũ. Dicẽdo plane quãdo verba regũt datiuum. Ad boc ſciendum. notan⁹

Die Mercurii

da sunt duo signa vulgaria. Unū signū ē si in teutonico tuo post
vbū sonat vulgare dti casus. qđ est den oder dem. Illud vbū req/
rit dtm̄. Exemplū. Deyle die almusen den armen. Distribuite diui
dite erogate paupib⁹ elemosynas vīas. Brich das brot dem hun
gerigen. Frāge panem esurienti.

Sz ħ nō tenet in istis datiuis. mihi tibi sibi nobis vob⁹ z alijs ꝓno/
minalib⁹. Fallit in datiuis ꝓprioꝝ noiuz z oib⁹ qb⁹ adiungunt ꝓ
nomina. ideo ē aliud signū tale.

Quotiēscunqz alicui vbo in q̄stione teutonicali ꝓponit aut posset ꝓ/
poni signū interrogatiuū vulgare datiui qđ est wen wem welchē
oder wyenē. tūc illud vbū reget dtm̄. Et ꝓpter diuersitatē ydioma
tū forte nō placebit oib⁹ istud signū. Uos igit alterius ydiomatis
fingatis aptū signū ꝓ pueris vīs: sufficit nobis ꝓ nostris.

Da exempla.

wem
- Binnest du es — Ego faueo paci — dem fryden
- Uolgst duꝭ — Tu ꝙsentis bello — dem stridt
- Beuallē wir — Nos placem⁹ duci — dem hertzogen
- wem getruwē ir — Uos ꝙfiditis dño — dem herren.
- Ist das kynt vndertenig. Fili⁹ obedit pī. dem vatter.

wen
- Uersiecht got — Deus ꝓpuidet iustis dē rechtuertigē
- verzicht got — Deus ꝓcit pctōrib⁹ den sunderen.
- Dienē die knechte — Ministri ꝓuiūt dñis. den heren

Nota qꝺ sunt aliq̄ vba q̄ repiunt cū dtō z accō in eodē sensu q̄ sunt il
la. Dico noceo illudo indulgeo ꝛc̄.

Noceo
- Cū dtō z in frequētiori vsu. noces illi.
- Cū accō. Scꝑtura. Judica dñe nocētes me
- Et si trāseas p ignē flāma nō nocebit ei.

Illudo
- Cū dtō. Judei illuserūt xp̄o. Itē in Genesi
- Ne putetis me sibi velle illudere.
- Cū accō. Therētius. Satis supbe illuditis me
- Itē. Dignā me putas quā illudas

Indul/geo.
- Cū dtō. Catho. Indulgere gule noli
- Cū accō. Therētius. Nimiū me indulgeo

Presto lor
- Cū dtō. Licero. Qui tibi ad foꝝ p̄stolarent
- Cū accō. Therētius. Quem p̄stolare.

Benedico
- Cū dtō. Bñdicat tibi dñs ex syon
- Cū accō. Scriptura. Bñdicamus p̄ez z filiū cum san
- cto spū ꝛc̄.

Inten/do.
- Cū accō. Psal. Intende dñe supplicatōes nr̄as.
- Cū dtō. Psal. Intēde voci oꝛonis mee. intende sup. ꝛc̄.

Dieta Nona

Timeo
- Tibi.i.ne alius tibi malū inferat.
- Te.i.ne tu mihi malū inferas.vñ Therētius.Si illius scz filiū relinq eius vite timeo sin opitulor pīis minas timeo.vbi timeo regit dtm̄ z accm̄ in diuerso sensu

Consulo
- Tibi.i.do tibi ꝯsiliū.ich rat dir
- Te.i.peto ꝯsiliū abs te.ich frage rat von dir.versus.
- Consulo te posco:tibi ꝯsulo:ꝯsiliū do

Notandū est pueris q̄ sum es est capit̄ eleganter ꝑ habeo.z tunc regit dtm̄ post se.

Virgilius Est mihi pī domi.i.habeo pīez domi

Idem. Sūt nob̄ mitia poma.i.habemus poma matura

Idem. Quib9 neqz mos neqz cultus erat.i. q̄ nō habebāt neqz morem neqz cultū.

Verba que sepissime regunt datiuum sine accusatiuo pueris sepe legenda.

Licet bñ dicat̄.Diligo/video/laudo decanum in accō
- Amo/audio/voco.
- Lolo/molesto/duco
- Fauco/parco/obedio.

Nō tm̄ bñ dī Assentio/ꝯfido/puideo decanū.sz decano in dtō
- Assisto/credo/seruio.

Ergo v̄ba q̄ sepius dtm̄ z v̄ba q̄ sepius accm̄ postulāt.

Et signa vulgaria dictoꝝ casuū summope pueris sunt notāda

Accēsco.i.obedire. volgē.zu fryden sin.Aspiro zu gebē hilff zu thun.

Assentio v̄gunnē dē willē dar zu gebē.Annuo zeichē gebē winckē.

Abnuo nit gunnē.Appareo duncken.Appropinq̄ naben.

Adhereo ancleben.Auscultо lusteren.Assisto by ston

Asto idem.Bñfacio wol dun.Confido getruwen

Consentio mit hellē volgen.Cōtradico wider sprechen

Caueo hyeten.Cedo wichen.Credo glauben

Derogo verminderē.Detrabo idē abziehē die ere.Defuio bedienen

Displiceo mißhaben.Faueo gunnē.Insurgo gegē vff ston

Innotesco bekāt werdē.Infuio dienē.Incūbo anstan zu geburren

Noceo.i.officio schadē.Obedio gehorsam sin.Obtempo idem

Occurro gegē lauffen.Obuio idem.Obsisto gegen ston.

Obsto idem.Parco sparen.Pateo offenbar syn

Pareo vndertenig sin.Placeo wol gefallen.Preiudico schaden

Prouideo vorsehē.Proficio zu nemē wol komē.Repugno wider strebē.Resisto wider ston.Succurro zu hilff komen.Subuenio idē.Suffragari idē.Indulgere verhengē nach hengē.

Die Jouis

Jnuidere haſſen. Intẽdere vffmerckẽ. Jnherere anhãgẽ. Satiſſacio gnug ton. Seruio .i. famulari. Sordeo ſtinckẽ. Uaco ledig ſin vl' intẽdere. Et hoꝝ ſil'ia. Supius circa finẽ ſecundi tractatus poſita ſunt circiter .xlij. deponẽtalia q̃ ſepius regunt datiuum illa videãt z legant pueri.

Die Jouis hebdomade ſecunde.

Dieta Decima.

De verbis regentibus accuſatiuum.

In iſta dieta ponuntur quatuor regule de verbis que regunt accm̃. Una. ſ. de illis q̃ regunt accm̃ ante ſe: z tres de illis que regunt accuſatiuum poſt ſe. Poſtea de ꝟbis regentiby ablatiuum ponunt tres. Preterea quot modis verba paſſiua z neutralia regant accuſatiuos. Poſtremo ſubiungit̃ pulcra de regimine omniũ ver' boꝝ recapitulatio.

De verbis regentibus accuſatiuum ſunt regule quatuor.

Hic meminerit pueri ſignoꝝ accuſatiui caſus q̃ eadẽ ſunt cũ ſignis noiatiui: q̃ ſunt. Eyn den vl' daß. Etiã remiſcant̃ ſigni interrogatiui ipius accuſatiui qđ ẽ wie wẽ wilchẽ oder was. Sciãt q̃z meoꝛiter q̃tuor terminatões accuſatiuoꝝ in ſingulari z plurali ſm quinq; terminatões q̃ hic ponunt̃.

Accũs ter' minat in	Am vel as ꝑme	Uideo	Aulã aulas
	Um os a ſcõe		Bonũ bonos bona
	Em im es a tercie		Felicẽ felices felicia
	Um us a quarte		Fructũ tus cornua
	Em vel es quinte		Speciẽ vel ſpẽs

De regimine infinitiuorum ante ſe.

Jnfinitiuum ſibi vult ſupponere quartum.

Ait floriſta. alexãder. Jnfinitiui natura modi ſociat̃

Pria regula ẽ q; oĩs ifinitiuus ꝟbi ꝑſonalis ſiue actiuus paſſiuus ſiue neutral' regit accm̃ añ ſe: q̃ accũs t̃minat̃ in am vel as. in um vel os. in em vel es ꝛc. ſm aliquã q̃nq; declinationũ dictaꝝ.

De actiuis Scriptura. Quid me vis facere dñe.

Theretins. Meũ natũ rumoꝛ ẽ amare

De paſſiuis. Maleficos acriter puniri eſt bonũ

Uirgilius. Laſciua puella ſe cupit añ videri

De neutrali. Tyrãnos viuere nocet reipublice

Uirgilius. Phillida amo añ alias nã me diſcedere fleuit

In traductõe haꝝ oꝛonum oportebit eas mutari in appellata.

Ut dñe quid vis me facere. i. o dñe q̃d vis q; ego faciam. Uñ cũ dico placet tibi ſtudere traducit̃ ſine mutatione. Sed cum dico

placet te ſtudere.traducit de neceſſitate p appellatum.vt dictū eſt in p̄mo capitulo.

Cōtra dicit Therētius.Ego ſedulo negare:ego floccipēdere.ibi infinitiua regūt ntm̄ añ ſe.Dico q̄ illi infinitiui ponunt loco p̄terito/rū impfecto q̄ indicatiui.vt negare p negabā.floccipēdere p floccipēdebā.vt dictū ē ſup̄ in p̄ma regula de regimine noīatiui

Cōtra.petr⁹ cupit eē poeta.ibi eē nō hz accm̄ ſz ntm̄ añ ſe.Dico q̄ ille ntūs nō regit ab infinitiuo eſſe ſz a v̄bo cupit

Quero tibi quē caſum regūt eē z fieri poſt ſe. Dico talē caſum q̄lē bñt añ ſe:ideo qñ ntūs p̄cedit eē z fieri etiā ntūs ſequet:ſi gtūs p̄cedit gtūs ſequet ꝛc̄.vt pz in figura ſequēti.

Ego valde cupio	eſſe vel fieri	poeta
Egeo petri cupiētis	eſſe vel fieri	poete
Jubeo aīo meo	eſſe vel fieri	ocioſo.
Uellē ego meip̄m	eſſe vel fieri	ocioſum.
Amor a p̄re cupiēte	eſſe vel fieri	virtuoſo

Da exemplū de vtō.Dico nō pōt dari qm̄ repugnat nature vocatiui regi vel ꝯſtrui poſt verbū. Cōtra dicit Oratius.Macte eſto v̄tu/te.Dico q̄ in vi nominatiui ponit

Cōtra dicit ſcriptura. Nunq̄d pax eſt vobis eſſe moleſtos hoīb⁹.Et Licero.Liculi mallēt eſſe deſtos q̄z p te eſſe defenſos:ibi eſſe copulat int̄ diſſil'es caſus.Dico q̄ implicite copulat int̄ ſil'es:q̄ in vna intelligit accūs vos:z in alia ſe.

Quid.ſi eſt fuit vel erit ponat cū eſſe vel fieri ſine caſu medio q̄s caſus ſequet eſſe.Dico accūs.vt magnū onus ē eſſe curatū z nō curatus.pulcr̄ eſt eſſe doctū z eloquentē. De eſſe fore z fieri plura eſſent dicenda:ſed opuſculi huius breuitas non patit. Uidcatur in alio opere.

De regimine actiuorum poſt ſe.

Quero tibi quem caſum regūt poſt ſe verba actiua. Dico regūt accm̄ factiuum ſignificantē rem recipientē actū verbi tanq̄z caſum p̄priū. Et cum illo regunt vnū vel duos aut tres caſus cōmunes ſi ſnia. req̄rat.ſ.dtm̄ caſum.accm̄ vel ablatm̄ temp̄is: z ablatm̄ ſine p̄po ſitione ſignificantē inſtrumentū vel materiā ꝛc̄.vt patebit. Un̄ dicaſu p̄prio dicit alexander.

Accuſatiuis data per vim tranſitionis.

Si vox concordat.actiua frequenter habebis.

Secunda regula q̄ oia v̄ba actiua in o vel in or p̄nt regere vnum accuſatiuum poſt ſe.vt qui amat deum meretur vitam eternam Que ſunt actiua verba z quotuplicia ſint;dictum eſt in principio

Die Jouis

huius quinti capli videant ibi.
Quero tibi ꝗtuplicia ꝟba actiua cõprehendunt hic. Dico
Primo actiua in o. z sunt q̃ pñt vulgarizari p werden
vt scribo mitto video
triplicia actia Scõo actiua in or. s. deponẽtalia trãsitiua. z sunt que
pñt vulgarizari p werdẽ. vt lucror furor.
Tercio nouẽ ꝟba cõia. vt largior expior
Da exempla de actiuis in o.
Qui colũt adorãt z amant deũ saluabunt
Qui me elucidãt vitã eternã possidebũt
Psal. Arcũ ꝯteret z ꝯfriget arma: z scuta cõburet igni.
Psalmista. Logitaui dies ãtiqs z ãnos eternos in mẽte habui
Idem. Iniqs odio habui z legẽ tuã dilexi
In Psalmista infinita sunt exempla
Therẽtius. Obsequiũ amicos veritas odiũ parit
Da exempla de actiuis in or.
Qui machinant sequunt z opant iniquitatẽ: adipiscent z patientur
penam eternam.
Scriptura. Cur odis iustũ: cur inuides bono. Cur nõ pateris sim-
plicem: cur pseqris modestum
Qui sequit xpm z deuote meditat eius passionem: pcul dubio mere
tur regnuz celoꝝ. In quibus habes decem deponẽtalia regentia
accusatiuum.
Da exempla de cõmunibus.
Scriptura. Frẽs: hortor vos in dño z moneo
Deus largit penitentib gr̃az suam
Sicut filij suos parẽtes. Ita discipuli suos magistros z p̃ceptores
tenent venerari.
Uerba actiua que sepius regunt accu
satiuum sine datiuo.
Ista ꝟba q̃ sequunt sunt pueris sepe re legẽda z memorie cõmẽdan
da q̃ sepissime regũt accusatiuos sine dtõ: pñt tñ regere dtiñ acc̃a-
sitiue posita.
Amo lieb hon. Armo wappennẽ. Adiuuo helfen. Amitto. i. pdere
Ago egi don. Ampliare breytẽ. Apparare gereyt machẽ
Appetere begeren. Appellare. i. vocare vf heyschẽ
Aspicere ansehen. Audire horen. Augere meren
Lalcare. i. suppeditare. Lõfortare sterckẽ. Lõtaminare beschissen
Llamare rufen. Logitare gedencken. Lolere eren
Ledo cecidi schlahen. Lontẽnere verschmahen

Dieta Decima

Cupe begeren. Capē nemen. Complere vol machen
Cōperire vindē. Cogere. i. coartare zwingen.
Deuastare verderben. Desiderare begerē. Diffamare zu schand ma/
chen. Diffidare mißdruwē. Deglutire verschlinden
Deuorare idē. Diligere lieb habē. Despicere verschmahen
Decipe betriegen. Deiȝcere vßwerffen. Extenuare minderen dunne
machē. Exq̄rere erfaren. Existimare meynen
Exaudire verhoren. Extollere vberhebē. Efferre idem.
Exterminare. i. occidere. Expellere vß iagen
Eripe erlossen. Extinguere vß blasen
Fatigare mied machē. Fedare vnsuber machē. Fraudare betriegen.
Fugare scheuchē. venari iagē. Fugere fliegē. Fouere neren
Generare geberen. Gubernare regieren
Heredare erben. Exheredo enterben.
Increpare beraflen. Jugulare wurgē. Inuestigo erfaren
Inq̄rere idē sicut exq̄rere. Inuenire finden
Interficere zu dot schlahē. Juuare helfen
Laudare lobē. Liberare erlosen. Libare schmacken
Molestare myen quelen. Necare dottē. Noscere kennen
Occidere idē cū necare. Oppugre beuechtē. Optare begeren.
Predare beraubē. Precipitare sturtzē. Percutere schlahen.
Perpetrare dun. Putare meynen.
Stipare vmbsteckē. Supare vberwindē. Sumere nemē. Susci/
pere enpfahē. Submergere ertrinckē. Spernere verschmahen.
Tāgere tastē. Trucidare dot schlahē. Terrere erschreckē. Torquere
pinigen.
Uerberare schlahen. Uocare. i. clamare. Uertere vmbkerē. Uitupa
re lesteren. Uulnerare. i. sauciare.
Dīa dicta vba ꝛ multa alia sunt actiua q̄m vulgarizari pñt p werdē
regētia accm̄ p dictā regulā sine dtō. pñt tn̄ si sīa req̄rat regere ac/
cusatiuū cū dtō ꝛ alijs casib⁹ cōib⁹.
Uideāt iuuenes in fine p̄mi tractatus in dicta septima deponētalia
verba sup̄ cētū q̄ sunt vera actiua quod p vulgare actiuoꝝ cogno
sces. ꝛ hec q̄dem magis frequēter regunt accusatiuum: sicut acti/
ua in o p̄dicta.
Postulo posco peto doceo rogo flagito celo.
Exuo cum vestit monet induo calcio cingo.
Accusatiuos geminos hec verba requirunt.
Tercia regula q⁹ verba in textu posita ꝛ eoꝝ synonima regūt duos
diuersos accōs a pte post sine q̄iunctōe media. vnū significantem

rem recipientem actum verbi: z alium significantem obiectum circa quod versatur actus. Et sunt triplicia: vt patet in figura sequenti.

Primo oia ꝟba rogãdi ꝑter supplico qꝫ regit rem rõnalem in ot̃o: vt sunt ista in textu. Postulo poscopeto rogo flagito. ꝙbꝫ addunt ozo obsecro ꝑcoz.

Secundo verba docẽdi. vt doceo moneo z eoꝝ ꝫrium. Celo as are. nam qui celat non docet. quibus addunt instruo/erudio/imbuo introduco/instituo.

Tercio verba vestiẽdi. vt exuo/induo/vestio/calcio/cingo. ꝙbus addunt amicio/camisio/togo ꝛc̃.

Scriptura Uenite filij timorẽ dñi docebo vos
Jnduit eum dñs lozicã fidei.

Uirgilius Ait dydo ad sozorẽ. Tu mõ posce deos veniã

Contra dicit scriptura. Postulaui ꝑi meo z dedit mihi gẽtes in hereditatem. Dico qꝫ illa grãmatica nõ est nobis imitãda. nec apd doctissimos vsitata.

Cõtra dicit Uirgilius. Cui me fortuna ꝑcari voluit.

Dicit qꝫ Therẽtius. Credo q̃ mihi sicoret. ibi ꝑcari z ozare regũt dativos. Dico qꝫ illud est antiquũ nobis minime imitandũ. Et cadunt sub grãmatica phibitiua.

Quero tibi an ista sit ꝯgrua. Doceo petꝫ logicã. Dico sic ꝑ regulã dictã. Contra ꝟ sunt duo substãtiua ꝓtinẽtia ad diuersa: z neutꝫ est genitiui casus qd̃ est ꝯ regulã puerozꝫ z ꝯ illã Nomẽ significans. Dico illa regula intelligit de substãtiuis qꝫ vnũ regit aliud: sed ꝟ vnũ nõ regit aliud: qm̃ ambo regunt a ꝟbo.

Nota qꝫ ꝟ argumentũ põt argui in multis oõnib⁹. s. vbi verbũ regit duos otos. Et vbi regit duos ablos. Uel otm̃ cum accõ: aut ablatiuum cũ accusatiuo.

Regula aurea de tempore.

Ornatus verbum spacij morecꝫ gubernant.
Uir bone viue deum. sic viues secula cuncta.
Uerbum materiam causam spacium preciumve.
Aut tempus signans. ꝛce. vt nocte morans tota.

Quarta regula de ꝟbis regentib⁹ accm̃ ē aurea talis. Oia ꝟba mutandi psonalia z impsonalia: actiua passiua z neutralia pñt regere tẽpus in accõ vel in ablatiuo: sꝫ elegãtius in accõ. Et hoc ꝑ duas regulas dictas, Et est iste casus tempis cõis casus omniũ ꝟbozꝫ z pricipiozꝫ. Da exempla.

De actiuis. Therẽtius, Noctes atqꝫ dies me ames me desideres

Dieta Decima

De passiuis. Troya a grecis decē obsidebat annos
De neutralib⁹. Theretius. Filius clā p̄ie ꝓfectus ē mēses tres abest.
Virgilius Facilis descēsus auerni. Noctes atq; dies patet atri ia/nua ditis. Idē. Centū errāt annos volutāq; ꝛc̄.

Exempla de ablatiuo.

Scriptura Symō ap̄s anno centesimo vigesimo etatis sue cruc̄is tormēto interīt.
Scriptura Is sctūs fuit tpib⁹ decī;defūctus ē terciodecimo kl̄as februarīj vel februarias. intelligit ante
Psalmista Uespe ꝛ māe ꝛ meridie annūciabo laudē tuā.
Virgilius Lac nō estate nouū: nec frigore desit. i. hyeme
Cōtra tp̄s etiā regit in gtō. Qō ꝓbo. Nā scribit de sctō Symōe. Mirabat iuder ꝙ centū ꝛ viginti annoꝝ senex crucis patibulū ptulisset. Itē dicit alexāder. Etatē iungo velut annoꝝ puer octo. Dico ꝙ licet tempus a nomīe bñ regat in gtō: tñ a verbo semp regitur in accusatiuo vel ablatiuo.
Replicatur dicit scriptura. Cum Jesus factus esset annorum duo/decim. Ibi tempus a verbo regitur in genitiuo. De isto vide in opere maiori.
Quero tibi an ꝯgrue introget. q̄t annoꝝ es tu. Si dicas nō. Cōtra cōis vsus ita hz. Dico nō est vsus sz abusus. Et nō potes dare regulā nec poctā ꝓ te. Si dicas ꝙ sic. Contra. tp̄s semp regit a v̄bo in accō vel ablt̄o. vt ꝓbat ꝑ regulas ꝛ autoꝛitates dictas. Dico ꝙ est incongrua ꝛ inepta q̄stio. Sz dz sic q̄ri. Quot annos natus es aut q̄t annos agis vel habes. Item q̄t mēses dies vel horas studuisti scripsisti ꝛc̄.
Quero tibi q̄t accōs regunt v̄ba vehemētissime trāsitiōis post se. vt sunt postulo posco peto rogo ꝛc̄. Dico tres. s. duos ꝑ terciā ꝛ vnuz ꝑ quartā regulā. Exemplū vt magister Jacob⁹ docuit filiū meum poeticā tres annos. Si arguas. Ibi sunt tria substātiua ꝛ nullus ponit in gtō. Dic vt ꝓpus.

De verbis regentibus ablatiuū sunt regule tres.

De regimine passiuorum.

Quero tibi quē casum regūt v̄ba passiua post se. Dico ablt̄m mediāte a vel ab significantē rē agentē tanq̄z casum ꝓpriū: ꝛ cū illo vnuz vel duos: aut tres casus cōes sepe dictos si sēsa req̄rat. De casu ꝓprio dicit alexāder.
Iste datur casus passiuis a preeunte.
Cernitur hic a me, quandoq; videbor ab illo.
Prima regula. Omia verba passiua mundi p̄t regere ablatiuum

mediante a vel ab significantē rē agentē aut efficientem passionis tanq̄z casum .ꝓpriū. z q̄nq̄z dtm̄ resolubilē in talem ablatiuū. Dom nic alexāder duo exēpla in textu.

Quotuplicia passiua compbendunt hic. Dico q̄druplicia.

Primo oīa passiua in or q̄ deponēdo r trāseūt in actiua. vt Vgilius legit a magro. silis amat a sili.

Scōo nouem verba cōia. vt omne bonū largit a deo.

Tercio oīa deponētalia actiua in passiua significatōe capta. vt auꝝ furat a latrone. pecunia lucrat a scriptore.

Quarto sex verba in o q̄ passiue significant. vt Exulo vapulo venco fio nubo liceo. vt filius malus a pīe vapulabit. i. vberabit. opus malū nō fit ab opifice bono.

Cōtra multa vba actiua z neutralia regūt ablatm̄ mediāte a vel ab ergo abltūs nō est .ꝓprius casus vboꝝ passiuoꝝ .pbat

Scriptura. A vbis tuis formidauit cor meū. A testimoniis tuis nō declinaui. Redime me a calūniis hoīuz.

De neutris. Scriptura. A fortitudine manus mee defeci

Itē. Astitit a dextris tuis. Et multa silia.

Dico vno mō q̄ ablatiuus mediāte a vel ab ē casus .ꝓprius verboꝝ passiuoꝝ scōo mō .ꝓpriꝰ. hoc est oīa passiua regunt talem ablatiuū sz nō sola passiua. Alia solutio q̄ nō oīs abltūs mediāte a vel ab ē .ꝓprius casus passiuoꝝ. sz ille solus q̄ significat causam efficientez passionis q̄ pōt esse suppositū vbi actiui qn̄ oīo passiua mutat in actiuā: sic nō est in dictis oīonib⁹.

Nota diligēter q̄ oīs oīo passiua pōt mutari in actiuā z econtrario. z tūc solū tria mutant. s. passiuū in actiuū. ablatūs in ntm̄. z ntūs in accm̄. Et si sint casus cōes manebūt intacti. Exemplū vt Therentius legit a mgro scholarib⁹ suis multa diligentia. Mutat in actiuā sic. Magr̄ legit Therentiū z sequunt casus cōes. scholaris bus suis multa diligētia. Et ecōtrario ista actiua oīo itez pōt mutari in passiuā sub eodē sensu zc.

Quinq̄ modis verba passiua regunt accusatiuum.

Licet vba passiua nō regant accusatiuum transitiuū. i. accm̄ significantem rem recipientē actū verbi. pñt tm̄ regere aliud accusatiuū quinq̄ modis. Primo p synodochen. nō oīa passiua: sz illa q̄ significāt passionē alicuius ptis integralis extrīsecus illatā. vt mulier q̄ fucat faciē. meretricat mentē.

Virgilius. Dydo abscisa flauentes comas. ter q̄terq̄ manu pectus est pectus decoꝝ.

Secundo passiua verboꝝ regentium duos accōs. vt sunt postulor

poscor doceor. Scriptura. Sacerdotes tui induant iusticiã. Ites appollo potẽs in scripturis doctus erat viã dñi

Tercio regunt accusatiuum temporis. vt campane pulsabant tres horas.

Quarto p cõpositõez. Uirgilius. Interea magnũ sil' circũuoluit annũ. Itẽ cõsilio oẽs animis volẽtib⁹ hãc vrbẽ afferimur.

Quinto p trãsumptõez. i. qñ sumunt p vbo actiuo. vt capre pascuntur siluas. i. corrodũt. Regule sunt in de neutralib⁹

Uel si susceptum quod signat siue recessum.

Sic a te disco libros. a teqz recedo.

Secunda regula qꝫ vba suscipiẽdi aliqd ab alio. vba recedẽdi. distãdi ꝛ sepandi etiam pñt regere ablatiuum mediante a vel ab significantem locum tempus vel psonã a q̃ vel a q̃ suscipit recedit vel sepat. Et nõ significat cãz efficientẽ passionis sicut in p̃cedẽti regula. Et ponit duo exempla in textu vt puer discit libros a magistro suo. Ego recessi a palacio regis

Uerba
- Suscipiẽdi sunt. discо recipio accipio capio sumo
- Recedẽdi sunt. abcedo discedo reuertor regredior.
- Sepandi sunt. amoueo remoueo aufero eripio abijcio abripio abigo erpello extraho libero ⁊c̃.

Regula aurea de ablatiuo a verbis.

Regula pulcerrima ẽ ꝛ aurea. Omnia vba mundi actiua passiua ꝛ neutralia post q̃ in vulgari intelligit aliq̃ ista ꝙ septẽ p̃positionuz cum/de/ex/in/p/ꝓpter/p/hoc est. mit/von/vf/vmb/pñt regere ablatiuum sine p̃positõe significantẽ instrumentũ vl' materiam aut modum vel causam actus. Si queras regulam alexandri. Dico ꝙ alexander de ista regula facit decem ꝓfusas ꝛ plixas in tredeciz versibus ibi.

Remqz notans fieri regit id quo res ea fiet.

Ut vir bellicus vicit armis. ibi intelligit ista p̃positio cũ. teuto. mit.

Uerbum materiã. cãm. spaciũ. pciũue. Aut tps signans.

Ibi ponit quinqz regulas. Exempla sunt. vt Petrus fabricat frenũ ere. Intelligit ex teuto. vf. Ista pudore tacet. intelligit ꝓpter. teuto nice vmb ⁊c̃.

Nomen eis adiunge modum quod signat agendi.

Ut pferre solemnus multa acuto accentu: significat modum actus. ꝛ intelligit cum. teuto. mit.

Nobile vel verbum designans proprietatem.

Aut instrumenti vel cause nomina iunge. ⁊ce.

Die Jouis

Jbi ponit tres reglas. vt modestus fulget vtute. ꝑperat pede. ibi intelligit cū: teuto. mit. Arguo tibi nōne ꝯgrue dī nūcius venit curia, venit ꝓncipe. sz dici dz nūcius venit de curia. de ꝓncipe. z tm̄ post bvbū venit in vulgari intelligit de. g̃ regula falsa. Dico regla intelligit qn̄ regūt ablatm̄ significatē instrm materiā zc. sz dicti ablatiui nō significat instrm vl materiā. qn̄ em̄ significat psonā vl locū ꝓpositio dz exꝓmi. Locus tm̄ incēdū regit sine ꝓpositōe. Si dicas petrus magna cū benuolētia scꝓsit. magno cū honore susceptus est ibi exꝓmit ꝓpositio. Dico q illi ablti etiā nō fcāt instrm sz comitātiā: vt dic laurētius vallēsis. z tūc ꝓpositio pōt exꝓmi. Etiā possent regi sine ꝓpositōe. Da exēpla reglē ō actiuis passiuis z neutralibꝫ.

De actiuis. Scripsi calamo. Fecit sartor tunicā panno

De in or. Jste ꝑuo corde machinat malum

In canonica iohis. Filioli nō diligamus vbo neqz lingua: sz diligamus ope z veritate. Jtē. Corde z aio xpo canamus gliaz.

De passiuis. Penitētes absoluunt autoritate sūmi pōtific. ibi itelligit ista ꝓpositio ꝑ. Virgilius. Nullis illis mouet fletibꝫ. intelligit de. Jdē. Jupiter omps ꝑcibꝫ si flecteris vll. aspice nos. Therētius Dū in dubio ē animus paulo momēto huc vl illuc impellit.

De neutralibꝫ. Egrotus viuit modico cibo z potu.

In legenda quadam dicit dum filij debebant decapitari venit mater soluto capite scissis vestibꝫ vberibusqz ostensis ait.

Hec pulcerrima regula semp in vsum venit.

Ideo multis exemplis declarat.

Da exempla vbi intelligit Lum. teuto. mit.

Unde Sapiēs in parabolis sic ait.

Homo apostata / vir inutilis

Bradit ore puerso / mit eym verkertē monde
Annuit oculis / wincket mit den augen
Terit pede / zertribt mit den fuessen
Digito loquit / redt mit dem finger
Machinat malum / der arbeyt beses
Prauo corde / mit bosem hertzen.

Jurgia seminat omni tempe. ℔ intelligit in. Sz in oibꝫ alijs intelligit cū z ablatiui significant instrm naturale.

Sequit ex legenda sancti Ludouici.

Sanctus Ludouicus

Virginitate purissima flozuit.
Arsit incēdio feruētissime charitatis.
Portabāt eū voce magna clamātes
Glia z honore cozonasti eum dñe.

Dicta Decima

Exponunt dicti ablatiui p cum vel in.
Da exempla vbi intelligit de.teuto.von
Virgilius. Lamētis gemituq; ꝛ femineo vlulatu tecta fremūt maſ
gnis resonat clangoribꝫ ether.
Idē. At socijs gelidus sanguis subita formidine deriguit
Da exempla vbi intelligit ꝓpter.teuto.vmb.
Tullius. Ea rōne ad studium scientiaꝫ accessimus: vt bonaꝫ artiū
virtutem ꝯsequamur.
Nō p̄ce aut p̄cio: nō amore aut iuuidia. ſz iusticie zelo iudex iudicabit
Causa dāni vitādi: ꝛ gr̄a lucri ꝓpiēdi hoīes negociant.
Da exēpla vbi intelligit p. teuto. by/oder mit/oder vf/oder von
Paulus. G̃ra dei sum id qd̄ sum
Bonis artibꝫ atq; scientijs quisq; sublimat.
Tali pacto taliq; ꝯditōe ad intentū veniemus
Ait sacerdos. Autoritate mihi cōmissa absoluo te ꝛc̄.
Da exempla vbi intelligit in
Psalmista. Vespe ꝛ mane ꝛ meridie annūciabo laudē tuā
Virgilius. Montibꝫ ꝛ siluis studio iactabat inani. i. cātabat carmi
na vano labore. intelligit cum. Montibꝫ ꝛ siluis intelligit in.
Terra mariq; dñat deus.
Idē. Tunc gelidus toto manebat corpe sudor.
Nota. Sū fui ero ꝟbū generalissimū sepissime regit hos ablatiuos
Therētius. Nō adeo inhūano sum ingenio p von
Idem. Quantū timui vt esses duro ingenio vt olim p von
Scriptura. Iuxta ē deus his q̄ tribulato sunt corde p mit.
Multi ingenio tardo ꝛ corpe imbecilli sunt. p von
Tullius. Quis hoīuꝫ ē his moribꝫ: q̄ nō diuitijs ꝛ sumptibꝫ nō ꝓbi
tate neqꝫ industria cū maioribꝫ suis ꝯtendat. Primus abltūs. ſ.
his moribꝫ traducit p von. Alij q̄tuor p mit.
Quero tibi q̄t sunt deponētalia regentia ablatiuū. Dico sex. ſ. dignor
intellectū indignus. potior fungor vescor ibi ꝛc̄.
Dignus cum potior fungor vescor fruor vtor.
Et careo iungo casui tantummodo sexto.
Exemplū. vt in hac vita ꝓpali nos vtimur dei creatura. ſz in etna vi
ta fruemur visione diuina. Exemplū de dignor. vt bonus nō di/
gnat malum sua ꝯuersatōe ꝛ societate. Virgilius. Nec deus hūc
sua mēsa dignatus ē: nec dea hūc suo cubili.
Cōtra dicit Therētius. Tute illoꝫ officia fungere. Et in Leuitico.
Offerebat duos passeres viuos q̄s vesci licitū erat. ibi regūt accm
Dico q̄ est antiq̄ grāmatica nobis nō imitāda.

Die Jouis

De regimine verboꝝ neutraliu̇m.

Reducendū est ad mēoriā q̄ oīa ῡba in o. vt sto viuo. z oīa deponē/ talia in or. vt gradior iniurior q̄ nō pñt vulgarizari p̄ werdē sunt ῡba neutralia z absoluta vt sepe dictū est. de q̄ videat in principio huius capl̄i de ῡbis.

Quero tibi quē casum regūt post se ῡba neutralia. Dico nullū casuz regunt ꝓpriū sicut actiua z passiua: sz regunt tres casus cōes sepe dictos. s. dtm̄ casum accm̄ vel ablatm̄ tpis: z alium ablatiuum si/ ue p̄positione significantē instrumentū vel materiam vel moduz aut causam actus. Da exempla.

De neutralib⁹ in o. vt Sāctus paulus vigilauit laborauit z vixit po pulo christiano annos multos duris penis z laboriosis p̄dicatio nibus. Item vilescunt mihi animo z viluerunt multos annos q̄ habent in terris.

De neutralib⁹ in or. Impiissimus teucer cūctos annos vite sue iniu riat̄ ꝑtūeliat̄ z aduersat̄ christiano nomini bello truculentissimo. Ibi dicti ablatiui nō significāt instrumentū vel materiā: sz modū actus. Et regunt̄ datiui p̄ terciā regulā aureā. accusatiui tempis p̄ quartā: z ablatiui p̄ quintam. Ita pueri assuescāt assignare regu/ las vt arte non casu loquant̄.

Septem modis neutralia regunt accusatiuum

Licet verba neutralia nō pñt regere accm̄ transitiuum. i. accm̄ signi ficantem rem recipientem actum verbi: tm̄ pñt regere alium accu satiuum septē modis.

Primo regunt accm̄ p̄ synodochen nō omnia sz illa q̄ significāt pas sionem innatā alicuius ptis integralis regunt illā ptē in accō p̄ re gulam Sepe qō est ptis. Uel in ablatiuo p̄ regulā aureā q̄ntam Exemplum: vt multi frigent pedes vel pedibus: qui tamen calēt manus vel manib⁹. Secundo regunt accm̄ ῡtute p̄positiōis cuz qua ῡbū componit̄ ibi. Uerbo composito. vt postq̄z exiui domū: accessi ecclesiam.

Cōtra dicit Uirgilius. Quid facerē neq̄z me seruitio exire licebat. Ouidius. Cū foris vellēs ad troyā exire paternis. Et alexāder di cit Exire penates. De isto vide in ope maiori. Dic q̄ exire cōpositū ab extra z eo regit accm̄. sz cōpositū ab ex regit ablatm̄.

Scriptura.	Hi sunt q̄ trāsgrediunt̄ leges dñi. ῡtute	trans
Uirgilius	Junonē victrix affat̄ voce superba. ῡtute	ad
Idem.	Oppugnat ille celsam vrbem molib⁹. ῡtute	ob

Tercio ῡba neutralia sumpta foris. hoc ē extra suā significationem p̄ ῡbo actiuo. Ibi. Uerbaq̄z sumpta foris. vt bonꝰ vir ardet amo/

rem xp̃i.ardet.i.ardẽter amat.
Scriptura. Exultabit lingua mea iusticiã tuã.p exp̃met
Virgilius Sonitũ pedũ vocẽq; tremisco.p timeo
Quarto regũt accñ spacij ibi.Ornatus x̃bũ spacij.vt pgis septẽmi/lia.i.miliaria. Quinto regũt accñ tpis sicut oia x̃ba mũdi p regulã alexãdri.Ornatus verbũ.Et p regulã aurea q̃rtã. Virgilius
Noctes atq; dies patet ianua inferni.
Sexto regunt accñ significantẽ modũ vite. Ibi. Sepe regẽte caret.
vt bone vir viue deũ.ne viuas bestiã.i.viue deifice.ne viuas besti
aliter. Iste modus rarissimus est.
Septimo regunt accñ ꝓprie significationis.vt frater meus postq;
virit vitã obijt mortem
Scriptura Peccauit ppl's iste pctm̃ maximũ.
Therẽtius Scio dauũ mea gaudia solide gauisuꝫ
Quidã ad istũ modũ reducunt x̃ba plãgendi. Versus
Sunt lacrime x̃ba tibi cuncta regentia q̃rtum
Qui cãz signat:fleo pẽz lugeo matrẽ.

Breuis recapitulatio illorum que dicta
sunt de regimine verborũ ante se.z post.

Quẽ casum regũt x̃ba añ se.Ego distinguo. Verba sunt duplicia:p
sonalia z impsonalia. Iã dico q; impsonalia nullũ casuz regũt añ
se vt tenet cõis realiũ opinio. Sz x̃ba psonalia ꝯgrue regũt ntm̃
añ se sub ꝯuenietia nũeri psone z rectitudinis.sz figurate z sub dis
conuenientia regunt ntm̃ q̃nq; modis.s.p euocationem.p concep/
tionem plepsim zc̃.
Quẽ casum regũt x̃ba post se.Ego distinguo. Verba sunt duplicia:
impsonalia z psonalia. Iã dico q; impsonalia itez; sunt duplicia.
Actiue vocis:z talia sunt circiter.xxxiiij.q̃z tria regunt gtm̃.xxij.
dtm̃.quatuoz accñ tm̃.quinq; accñ cum gtõ. Et impsonalia pas
siue vocis regũt accñ si veniãt ab actiuis.vel regũt ablatiuũ me/
diante a vel ab:a q̃cunq; venerint.
Quid de psonalib9.Dico q; sunt triplicia.s.actiua in o z oz.passiua in
oz z o.z neutralia in o z in oz. Iã dico
Actiua in o z in oz regunt accñ transitiuũ tanq; casum ꝓprium:z tres
casus cõmunes si sentẽtia req̃rat.s.dtm̃ casum accñ vel ablatiuũ
tempis:z alium ablatiuum sine p̃positione p tres regulas aure/
as sup̃dictas.
Passiua in oz z pauca in o regunt ablatiuũ mediãte a vel ab signi/
ficantẽ rem agentẽ tanq; casum ꝓprium:z cum illo tres casus cõ/
munes si sentẽtia req̃rat.

Die Veneris

Neutralia in o z in or nō regunt casum ipis ꝓpriū: sz pñt regere casus cōmunes sepe dictos.

Sz notandū est ꝙ sub neutralibꝫ ꝯtinent tria ꝟba substātiua z q̄nqz vtā q̄ regunt ntm̄ post se. q̄nqz gtm̄ dtm̄ tc̄. vt pz circa illū textū

Sepe vocans verbum

Sunt etiam sextuplicia ꝟba regentia genitiuum: quoꝝ aliqua ꝯtinent sub actiuis. Aliq̄ sub passiuis. Aliq̄ sub neutralibꝫ. de quibꝫ sup̄ dictum est.

De actiuis in o et in or exempla.

Christiani gerunt inferunt ducunt	Actiua in o
Principes meditant z minitant	Actiua in or
Horribiles sz iustissimas strages	Accūs casus ꝓprius
Impijssimis turcis inimicis nr̄is	Dtūs casus cōis
Noctes atqz dies z annos etnos.	Acc̄ tpis casus cōes.
Autoritate sūmi pōtificis maturo ꝯsilio.	Ablatiui p ex
Cupidissimis aīs z fortissimis pectoribꝫ.	Ablatiui p cum
Patriaꝫ nr̄aꝫ defensione.	Ablatiui p ꝓpter
z christiani nois ampliatōe	Dēs sunt casus cōes

De passiuis.

Muta dictā oz̄onē actiuā in passiuā: in q̄ casus ꝓpr̄ij debēt mutari. z actiuū in passiuū. Sz casus cōes manēt intacti. sic

Horribiles sz iustissime strages.	gerunt inferunt ducunt	passiua
A christianis p̄ncipibꝫ	meditant z minitant	in or
		Abltūs casus ꝓprius

Tria mutata sunt: sequunt casus cōes nō mutādi

Impijssimis turcis inimicis nr̄is	Datiuus casus cōis.
Noctes atqz dies z annos etnos	Accusatiui tempis
Autoritate sūmi pōtificis z maturo ꝯsilio	
Cupidissimis aīs z fortissimis pectoribꝫ	Ablatiui casus cōes.
Patriaꝫ nr̄aꝫ defensione: z xp̄iani nois ampliatione.	

De neutralibus in o et in or.

Christiani	inuigilāt ꝓperāt occurrunt.	in o
Principes	grassant inimicant aduersant	in or

Impijssimis turcis inimicis nr̄is.
Noctes atqz dies z annos eternos
Autoritate sūmi pōtificis z maturo ꝯsilio. Dēs sunt casus cōes.
Cupidissimis aīs z fortissimis pectoribꝫ
Patriaꝫ nr̄aꝫ defensione.
Et xp̄iani nois ampliatiōe.

Ex quibus exemplis Luce clarius patet quo pacto neutralia nō re/

Dieta Vndecima

gant casum ꝓpriū: ſz tres casus cões. Sz actiua ꝛ passiua regūt casus ꝓprios: ꝛ cū illis casus cões. Jta q̄z dictoꝝ ꝓncipia regūt eoſ dē casus ꝓprios ꝛ cões. Q̄d vt sciāt pueri debēt ꝑceptores dare varia exēpla: ꝛ cū materiā ad dictādū vl' traducēdū dederīt. debēt ipi oões vulgares ex actiuis passiuis ꝛ neutralib⁹ sil'es excogitare ꝛ cū illis intermiscere adiectiua noialia ꝛ ꝓticipialia: casus ablati uos regēria ꝑ ꝑmā regulā aureā: q̄ res maximū in grāmatica pueris ꝑstabit fundamentū.

Die veneris. Dieta vndecima.

De materia gerundiorum.

Jsta dieta ꝑter spem multomaioꝛ ceteris creuit. Jdco lectoꝛ aut ꝑceptoꝛ poterit eā in duas ꝓtiri dietas: ita q̄z ceteras diuidere posset ꝑ q̄litate materie ꝛ puoꝝ.

Quero tibi an gerundia regant casum ante se. Si dicas q̄ sic. Lonſtra dicit Laurētius vallēsis q̄ nō regunt casum ante se: ꝛ fundat se in dictis poetaꝝ ꝛ oratoꝝ. Si dicas cū Laurētio q̄ nō regāt casum ante se. Cōtra Priscianus Floriſta ꝛ Alexāder dicūt q̄ gerūdia regant accm̄ ante se. vñ Alexāder.

Nunc q̄z gerundiuis casum veteres posuere.
Ut supponentem, quod multoꝝ tenet vsus.

Hoc ꝓbat etiā exemplis sacre scripture. Jn euāgelio. Cū impletum esset tꝑs elyzabeth pariēdi. Jbi ꝫ gerundiū pariēdi regit accm̄ elyzabeth añ se. Jn psalmis. Jn deficiēdo ex me spm̄ meū. Jtem. Jn ꝙueniendo ppl'os in vnum ꝛc. De ista q̄stione ꝛ multis alijs ad longum ꝑz in alio ope maiori.

Quid igit̄ tenebo. Dico tibi q̄ magis credēdum ē poetis oratoribꝫ ꝛ alijs peritissimis q̄ vtunt̄ gerūdijs sine regimine añ se: ꝛ ꝫ nobis imitandū ē non obstātibꝫ q̄tuoꝝ vel q̄nq̄z ineptis exēplis q̄ nullū apud doctissimos hñt fundamentū.

Quero tibi quē casum gerūdia regāt post se. Dico ꝑ vnā regulam generalē Floriste q̄ est.

Et quemcūq̄z regit casum modus initialis.
Illum quisq̄z modus et tempora queq̄z requirunt.
Jnfinitiua supina gerundia participansq̄z.
Obliquis et nō rectis hec regula detur.

Regula generalissima est. Jsta q̄tuoꝝ. infinitiua gerundia supina ꝛ ꝓticipia regunt eundē obliquum casum a ꝑte post quē sua verba a q̄bus descendunt. Exemplum sicut hoc v̄bum mitto regit post se accm̄ casum ꝓprium, ꝛ cum hoc duos vel tres casus cões.

Die Veneris

Jta ꝛ ſuus infinitiuus mittere ꝛ ſua gerũdia mittẽdi/do/dũ/ſuũ ſupinũ miſſum. ꝛ ſua ꝓticipia mittẽs/miſſurus/etiã regũt accm̃ cũ duob⁹ vel trib⁹ caſib⁹ cõib⁹.

Exemplũ vt { Ego volo mittere / Eſt nũc tps mittẽdi / Ego vado miſſum / Ego ſum mittens } patri meo vnas litteras magna beniuolentia.

Et quia iſta regula eſt ſatis ꝓfuſa: ideo in ſpeciali ponuntur regule ſequentes.

De regimine infinitiuorũ a parte poſt.

Regula trimẽbris eſt. Jnfinitiua ſunt triplicia. Quedã ſunt actiua. vt ſcribere/mittere/loq̃/polliceri. ꝛ illa regũt accm̃ poſt ſe caſum ꝓ prium: ꝛ tres caſus cões. Quedã ſunt paſſiua. vt ſcribi/mitti/vapulare/nubere. ꝛ illa regunt ablatiuũ mediãte a vel ab caſum ꝓprium. ꝛ tres caſus cões. Quedã neutralia. vt ſedere/viuere/ridere/luctari. ꝛ iſta nõ regunt caſum ꝓprium: ſꝫ caſus cões. pñt tm̃ ſeptẽ modis regere accuſatiuũ: vt ſup̄ dictũ eſt.

Exemplũ { Magr̃ vult legere Virgiliũ ſcholarib⁹ / Virgilius dꝫ legi a magiſtro ſcholarib⁹ / Petrus cupit ire dño ſuo ꝓ vino }

De regimine gerundiorum poſt ſe ſunt regule due.

Quero tibi quem caſum regunt poſt ſe gerundia. Dico ꝙ regulam generalem. Eundem caſum quem ſua verba a quib⁹ deſcendunt vt ſupra ꝙ Floriſtam: ſed ꝙ regulam ſpecialem. Dico ꝙ gerundia ſunt duplicia. Actiua ꝛ neutralia. De actiuis. Dico ꝙ pñt duplici/ter ꝯſiderari. vt ſequit̃.

Actum ſiue pati ſignare gerundia poſſunt.
Atqꝫ ſupina. per hoc datur his conſtructio duplex.
Si tamen a verbis veniant ſignantibus actum.
Hec delectatur in ſpectando quaſi pulcra.

Regula ꝓr eſt ꝙ gerundia v̄boꝝ actiuoꝝ. vt mittendi/do/dũ/pñt dupl̃r ꝯſiderari. Uno mõ vt veniant ab actiuo. ſ. mitto: tunc hñt ſignificationem actiuam: ꝛ regũt accuſatiuum ꝛ tres caſus cões. Alio mõ vt veniant a paſſiuo. ſ. mittor. tunc hñt paſſiuã ſignificationem. ꝛ ſm Alexandrũ Floriſtã ꝛ alios pleroſqꝫ regũt ablatiuũ mediãte a vel ab. ꝛ caſus cões. Sꝫ Laurẽtius dicit ꝙ gerũdia nõ regunt paſſiue: ſꝫ actiue. Jtem Floriſta addit ꝙ tercio pñt ꝯſiderari vt veniãt ab impſonali paſſiue vocis: ꝛ tunc regũt accuſatiuuꝫ vel ablatiuũ mediãte a vel ab. Uñ dicit Floriſta.

Dieta Vndecima

Omne gerundiuū qđ ab actiuo sit aboztū
Claudere naturā dic structure triplicatā.
Impsonalis simul actio passio monstrat.

vt hec gerūdia { mittēdi / mittēdo / mittēdū } veniūt a { mitto actiuo / mittoz passiuo / mittit impsonali. }

Et fm hoc regūt aliū z aliū casum. vt dictum est
Posterioz regula. Gerūdia vboz neutraliū stādi/do/dū pñt dupl'r ꝯsiderari. Uno mō vt veniāt a vbo neutrali sto. Alio mō vt veniant a vbo impsonali passiue vocis stat. z semp sunt absoluta a casu ꝓrio: ꝫ pñt regere casus cōmunes.

De constructione gerundiozum ante se.

Quero tibi quā ꝯstructionem bñt gerundia añ se. Dico licet gerundia eiusdem verbi ꝯueniāt in regimine a pte post: tñ multū differunt in ꝯstructōe a pte ante.
In di gerūdia sunt gti casus z petūt ꝯstructōes cū substātiuo p̄cedēti vt iā est tps penitēdi ozādi. Jrē faciēdi plures libzos non est finis. Oñqz cū q̄busdā adiectiuis. vt doctus/ptus/cupidus/auid⁹/audax/timidus/ꝯtētus.
In do gerundia sunt datiui z ablatiui casus. Et petūt ꝯstructionem cum verbo p̄cedenti. De dtō: vt petrus nō est bñ soluendo. De ablatiuo: vt paulus sedet scribendo. Etiam sepe ꝯstruuūt ante se cū istis ꝓpositionibus in/de/ex/p/cum: vt sedet in scribendo ꝓ lucrā do denario.
In dū gerūdia sunt nomiatiui z accusatiui casus. qñ sunt nti casus reddūt suppositū huic vbo ēfuit erit: vt ozādum ē: ieiunāduz erit Ouidius. Utendū est etate: cito pede labit etas. Sepissime sunt accusatiui casus: tunc petunt ꝯstructionē cum ꝓpositione ad/ob/ꝓpter/inter.
Notandū est tibi diligenter ꝓ oznate politeqz loquēdo q̄ gerundia multo elegātius ꝯstruunt sine regimine cū gtis accīs vel ablatīs a pte post sub ꝯuenietia generis numeri z casus: qz cuz regimine.

Exempla sunt

Elegātius dī Magister venit causa	legendi libri	vel legēdoꝝ libroꝝ
	legēde histozie	vel legēdaꝝ histoziaꝝ
	legēdi euāgelij	vel legēdoꝝ euāgelioꝝ.

qz si diceret venit causa legēdi libꝝ. historiam. euangelium.
Ita qz vado ad emendum libꝝ. emendā papyꝝ. Ad emēdos pisces ad emenda frumenta qz cum regimine vado ad emendū papyꝝ ad emendū pisces z frumēta.

Die Veneris

°Preterea rogatus sum ꝑ scribēdo libro. ꝑ scribēda lectōe ⁊c.
Quero tibi ꝙt casus hñt gerūdia. ⁊ cuius generis sunt. Dico ꝙ hñt oēs casus ꝓter vtm̄. Un̄ floriſta. Atqꝫ gerūdiuū cūctos retinet niſi ꝙntū ⁊c. Hoc idē vult Laurētius vt mō patebit. Et ꝓin eundē sunt oīs generis ⁊ hñt pluralē nūeꝝ. vt legēdus da dū pōt esse gerūdiū ꝑticipiū ⁊ nomē. tūc ē gerūdiū qn̄ significat tps pn̄s. tūc ꝑticipiū qn̄ significat futuꝝ. Sꝫ ē nomē qn̄ exponit ꝙ dignus. vt dictum ē in ꝓmo capꝫo de traductōe ꝑticipioꝝ
Quero tibi quō ꝙueniūt ⁊ differunt gerundia a ꝑticipijs in dus/da dum. Dico ꝙueniunt ꝙ hñt oēs casus numeros ⁊ tria genera sicut ꝑticipia. Sꝫ differunt qm̄ gerūdia significāt actionē vel passiōnē sine futuro tpe. Participia in dus significāt solā passionē cū tpe futuro. Virgilius. Voluēda dies attulit vltro. ibi voluēda gerundiū est: qm̄ nō tps futuꝝ significat sꝫ pn̄s. vt voluēda dies. i. ꝙ voluit non ꝙ voluet: ita vxit femina vidēdo. i. dum videt in pn̄ti. Sed tu sedes cum viro coronando: ꝑticipium est. i. cum viro qui coronabitur.

Ex Laurentio.

Da mihi exemplū de gerundijs in di sine regimine.

vt delectatio { Fruēdi ꝓncipatus / Fruēde ꝓuincie / Fruēdi impij }

Ita in plurali. Modestia educādoꝝ filioꝝ: educādaꝝ filiaꝝ: locandoꝝ pdioꝝ.
Dicit Laurētius ꝙ ḃ gtūs gerūdij regit aliqn̄ post se accn̄ casuꝫ. Licero. Efferor ego studio pr̄es nr̄os q̄s colui vidēdi
Da exemplū de gerundijs in do datiui casus.

Vaco { Agro colēdo/vel agris colēdis. / Vīnee pastinādo/vel vineis pastinādis / Nemori succidēdo/vel nemoribꝫ succidēdis. }

Itē Petrus ē male soluēdo, qđ nō patit secū substātiuū. Istud gerūdiū datiui casus nō regit post se casum.
Da exemplū de gerundijs in dum sine regimine.

Vado { Ad salutandū frēꝫ/vel salutādos frēs. / Ad salutandā sororē/vel salutādas sorores. / Ad salutandū sydus/vel salutāda sydera }

Dic accūs gerūdij sepe regit casuꝫ post se sꝫ minus elegant̄. vt vado ad salutādū frēs: ad salutādū sorores: ad salutādū sydera.
Da exemplum de gerundijs in do ablatiui casus sine ꝓpositione aliq̄: ⁊ sine regimine.

Dieta Vndecima

Fit iniuria dño fundi { Defringẽdo ramo / Uel incidẽdo ligno

Dicit Laurẽtius q͛ ꝟ ablt⁹ qñq; sine p̃positõe regit casum

vt fit iniu/ria dño { Defringendo ramnm / Incidendo lignum

Aliud exemplũ. hos accusando: illos occidẽdo: totã ciuitatẽ labefecit

Ita dicimus. sedet petrus scribẽdo libros. Etiã cũ p̃positõe in re/git casum. vt In tribuẽdo vnicuiq; ius suum.

Nota q͛ Laurẽtius facit difficultatẽ de gerundijs in do cum istis p̃ positionib⁹ ex/e/a/vel ab/an eis liceat dare regimẽ. Dicit ꝓterea q͛ cauendũ ẽ ne ꝟbũ cũ q̃ ponit gerundiũ in do p̃cedẽte a vel ab sig/nificet motũ: qm̃ nõ dici ꝺz reuertor ab arãdo vel arãdo agro. nec dicet redeo a spectãdo vel a spectãdis ludis. Sꝫ dicendum erit re uertor ab aratione vel ab aratione agri. redeo a spectaculo. vel a spectaclis ludoꝝ.

Quero tibi ꝓ quid cognoscis qñ gerundia ꝟboꝝ actiuoꝝ capiantur actiue qñ passiue. Ad ꝟ rñdet Laurẽtius qñ gerũdia sociata sunt substãtiuis passiue accipiunt. Disiuncta ꝟo. i. qñ non sociant substantiuis: tunc capiunt actiue. Si a neutris veniant neutraliter. Et addit qñ sine substantiuis capiunt. Etiã qñq; passiue tenent. ꝛ ꝟ qñ sine p̃positione ꝛ genere, in casu ablatiuo absolute ponantur. Hic q̃tuor dicunt q̃ ꝓ pueris satis sunt difficilia: ideo exemplis veniunt declaranda.

Virgilius — Supanda ois fortuna ferẽdo est. i. dum fert
Idem. — Uoluẽda dies attulit vltro. i. q̃ voluit. Et ẽ voluẽda gerundiũ nti casus. ita ꝛ supanda esse põt
Virgilius — Urit videdo femina. i. cum videt femina.
Idem. — Frigidus in p̃tis cãtãdo rũpit anguis. i. dũ cantat.
Idem. — Uiciũ crescit tegẽdo. i. cũ tegit viciũ
Et egrescit eger medẽdo. i. cũ medet curat eger.
M. fa. — Mẽoria excolẽdo auget. i. cũ excolit
Laurẽtius — Iniuria fit dño defringẽdo ramo: incidẽdo ligno expo nit passiue. i. cũ defringit ramus: cũ incidit ꝛc.

Dixit scdo q̃ gerũdia disiuncta sunt. i. sine substãtiuis: tũc actiue capiunt. sꝫ si a neutris neutraliter significãt. vt aia sedẽdo ꝛ q̃escẽdo fit p̃udẽs. i. cum sedet cum q̃escit.

Et rep̃hendit ibi Laurẽtius illũ q̃ dixit. Jam ꝟbs in piculo capiendi ẽ: eo q͛ capiẽdi cepit passiue vt sit sensus. ꝟbs in piculo capiẽdi est ꝓ eo q͛ ꝟbs in piculo ẽ vt capiat. q̃ sensus nõ est ibi: cũ semꝑ gerundiũ sine substãtiuo capiat actiue. Sꝫ quid diceret q̃s ad ista.

Die Veneris

Judex tribuēdo cuiqz ius suū bñ facit.i.dū tribuit.
Lucius.silla labefecit totā ciuitatē bos accusando:illos occidēdo.i. cū hos accusaret z illos occideret actiue. Et tñ gerūdia capiunt cū substātiuis.Dico q nō capiunt absolute:qz regunt accōs post se. z tunc semp capiunt actiue siue cū substātiuis aut sine substātiuis sumant. Replicat de istis
Dauid pcutiēdo vicit goliā.i.cū pcutiebat actiue.
Judas tradēdo dānauit se.i.dū tradebat actiue.
Deus saluādo miseret nri.i.dū saluat actiue.
Hic gerūdia in casu ablatiuo ponunt absolute cū substātiuis: z tñ nō pñt traduci passiue:qm actiue significāt igit
Dico pbabiliter q gerūdia sine regimine post se sunt exponēda fere semp fm exigentiā snie.vt diues venit causa vestiēdi:venit ad vestiendū p vestiendo traducunt actiue.Sz paup venit causa vestiendi ad vestiendū p vestiendo traducunt passiue.Hoc pbat.Nā dicit Laurētius q gerundiū in dū cū ppositione nō solum actiue accipi solet.vt tu es ydoneus ad discēdū.sz etiā passiue. vt hec res est facilis ad discendū. Sz qñ regūt post se accm semp actiue:qñ ablatiuū mediāte a vel ab semp passiue capiunt:ideo sup in pmo caplo boues ducunt gīa vēdēdi:z ad vēdēdū .traducunt passiue: qz ita snia reqrit.Melius tm casus a pte post exprmerent:sz ꝓpter defectū spacij qñqz omissum est.
Nota male dz. Non est opus nunc respondēdi:sz dicet nō est opus rñdere:vt infinitiuus sit suppositū ad est.Etiam male dz.Mandatum est mihi a dño capiendi te:sz capere te:qz mandatum est: hic pteritū est a mādat:cū q gerundiū in di nō pōt ꝯstrui.Sz habeo a dño mandatū capiēdi te:latine dz.De ista materia qd restat videat in ope maiori.

De constructione supinorum.

Quero tibi quō differunt ꝓna supina a posterioribꝫ bꝫ est supina in tū z sum.a supinis in tu z su. Dico ꝓna supina petūt ꝯstructionē cū ꝟbo significāte motū ad locū.vt vado auditū missam.sz posteriora supina ꝯstruunt cū qbusdā adiectiuis.vt hꝫ ē facile dictu.i.vt dicat.vl ad dicendū: sz difficile factu.i.vt fiat. Et exponunt semp supina in tu z su p suū ꝟbū passiuū:vel eius gerundiū in dū.vt bꝫ est mirabile visu.i.cū videt vel ad videndum
Que sunt hmōi adiectiua. Dico q sequunt
Facile.difficile.dignū.indignū.absurdū.triste.iocundū.raꝛ.turpe. fedum.horridū.suaue.credibile.incredibile. mirabile.stupendū. optimū.miserabile.abominabile.z silia.

Dieta Vndecima

Cōtra dicit Therētius. Quid ais dabit ne illa pāphilo nuptū. Idez ait. Pāphilū ītromittamus cōmessatū. Ibi ꝓpria supina ꝯstruū/ tur cum ꝝbis q̄tis. Dico ꝙ dare ꝛ intromittere importāt quēdaz motū latentē. vt vult Laurētius.

Arguo ꝫ scōm. Priscianus Alexander ꝛ tota grāmaticoꝝ schola di cunt posterius supinū debere ꝯstrui cum verbo significante mo/ tum de loco. vt venio lectu. venio auditu missam. igit. Dico ꝙ in ista materia magis credēdū est Virgilio Therētio Tullio ꝛ mul/ tis alijs doctissimis: qui semp vtunt posterioribꝫ supinis cum q̄/ busdam adiectiuis.

Virgiliū dicentē. Nec facilis visu. nec dictu effabilis vl li. Idem in tercio. Et dictu video mirabile monstrum. ꝛ multa silia.

Therentiū dicentē. Sum extra notā: sz nō est facile ex/ cusatu. Item Nec fabula nō solum auditu iocunda: sz ꝛ scitu digna videt.

Audi Tullīū q̄ ait. Nō facile dictu est: q̄ztopꝫ ꝯciliet animos comitas affabilitasq; sermonis.

Salustiū. Optimū factu ratꝰē fortunā bello tētare Idē Que sibi q̄sq; facilia factu putat: eq̄ aio accipit

Sequit ex dictis ꝙ sequētes oōnes nō solum barbare sz incongrue sunt ꝛ ineptissime.

Maneatis sessum Sz dicet maneatis sedentes si plures sint: aut maneas sedēs si vnus sit

Ego venio lusu. Sz dicet venio de ludo. reuertor

Incōgrue dr. nō aratu. nō: ab arādo. sz ab aratione. vt testat Laurētius.

Ego fui lusu Sz dicat fui ludēs

Petrus est lusum Sz dicet petrus fuit lusum

Petrus est vias Sz dicet petrus est absens.

De regimine supinorum.

Quero tibi quē casum regunt post se supina. Dico ꝙ posteriora supi na nullum hñt regimē: sz ꝯstruunt cū q̄busdā adiectiuis vt dictū est. Priora supina hñt regimen. Quem casum regunt ergo. Dico ꝙ de illo sunt due regule.

Prior regula. Supina in tū vel sum ꝝboꝝ actiuoꝝ pñt duplr ꝯsi/ derari. Uno mō vt veniāt ab actiuis in o vel in or. ꝛ tunc regunt accusatiuum casum ꝓpriū: ꝛ cum illo duos vel tres casus cōes si/ cut verba actiua. Alio mō vt eadem supina in tum vl sum veniāt a passiuis: ꝛ tūc regūt ablatiuū mediāte a vel ab casuz ꝓpriū. ꝛ cū

illo casus cões si sñia reqrat sicut coꝝ ẏba passiua.

Uado emptū
- Leleri passu — Ablatiuus casus cõis
- Dño ꝓposito — Dtūs casus cõis
- Pisces marinos — Accūs casus ꝑcius
- trib⁹ ducatis — Ablatiuus casus cõis

Pisces poꝛ tanꝛ emptū
- A piscatoꝛib⁹ vel seruis — Abltūs casus ꝑcius
- Dño ꝓposito — Dtūs casus cõis.
- Leleri passu — Ablatiui casus
- trib⁹ ducatis — cõmunes

Scõa regula. Supina in tū vel sum ẏbꝝ neutraliū ſp sunt absoluta: qꝛ nõ regunt accm trãsitiuũ sz casus cões. ꝑñt tn regere aliũ accm septẽ modis. sicut sua ẏba neutralia.

Uirgilius Haud grecis matrib⁹ ibo seruitū ego dardanis. i. ego creusa neptis dardani nõ ibo seruitū.

Exercitus magnus vadit pugnatum
- duci nr̃o ꝫ regem — Dtūs cõis
- fortissimis animis — Ablatiui casus
- Spe ꝛ gr̃a victoꝛie — cõmunes.

Capitulum de participijs.

Quero tibi ꝑ quid cognoscis ꝑticipia. Dico ꝑ terminationem ꝛ per teutonicum. Omnia enim ꝑticipia terminanꝛ in ans vel ens. in tus vl̃ sus. aut in rus vl̃ dus. Sz hoc nõ sufficit: ideo cum illo datur aliud signum.

Dia ꝑticipia.
- Aut vulgarizanꝛ in fine per ende. vt sunt ꝑñtis tꝑis in ans ꝛ ens. vt legẽs lesende. rogãs bittẽde.
- Aut vulgarizanꝛ in ꝓncipio per ist ge. vt sunt ꝑterita in tus sus. vt lectus ist gelesen. visus ist gesehen
- Aut ꝑ ist aut ver. vt itoxicat⁹ ist vergebẽ. cõpletus erfult
- Aut teutonizaꝛ ꝑ sol. vt sunt futuri tẽꝑis in rus ꝛ dus. vt lecturus ẽ. sol lesen. legẽdus ẽ. sol werdẽ gelesen. Hec signa q̃zq̃z grossa sint pueris tn̄ seruiũt

Quero tibi q̃t sunt tꝑa in ꝑncipio. Et vñ formanꝛ. Dico q̃tuoꝛ. pñs. ꝑteritū/futuꝝ in rus/ꝛ futuꝝ in dus.

Participia pñtis tꝑis terminanꝛ in ans ꝛ in ens. Ibi.

Participans quod in ans vel in ens fit dicito presens

Et formanꝛ a ꝑterito impfecto mutãdo bã vel bar in ns. vt ab ama bam amãs. a loq̃bar loquens.

Participia ꝑteriti tꝑis terminanꝛ in tus vel sus. Ibi.

Tus sus dat preteritum.

Et formanꝛ ab vltio supio addẽdo. s. vt a lectu lect⁹. a visu visus ꝛc.

Participia futuri tꝑis in rus etiã formanꝛ ab vltimo supino addẽ/

do rus. vt a lectu visu. lecturus visurus.

Participia futuri temp̃is in dus formant a genitiuo ptícip̃ij p̃ntis temp̃is mutando tis in dus. vt a legens legentis/tis in dus fit legendus. Vñ dicit alexander ibi.

Rus dusq; futurum.

Notandum q; singula ptícipia veniũt z formant a v̄bis: z ideo omnino h̃nt regimen suo; v̄bo; a quib⁹ veniunt: q̃ propter multuz necessarium; est scire quot participia veniant a verbo actiuo: q̃t a passiuo z̄c.

Quero tibi q̃t ptícipia veniunt a v̄bo actiuo. Dico duo. p̃ns in ans z in ens. z futuz in rus. vt a lego legẽs. lecturus. a video videns. visurus. Vñ alexander ibi.

Quere per actiua p̃sens. in rusq; futura.

Quot veniũt a v̄bo neutrali. Dico eadẽ q̃ ab actiuo. p̃ns z futuz in rus. vt a sedeo sedẽs sessurus ibi.

Que dedit actiuũ dabit hec eadem tibi neutrum.

Quot veniunt a passiuo. Dico duo. p̄teritum in tus vel sus. z futurum in dus. vt a legor lectus legendus. a videor visus videndus Vñ alexander ibi.

Sunt per passiua tibi cetera significanda.

Quot veniunt a verbo deponentali neutrali. i. absoluto non transitiuo. Dico tria. p̃ns p̄teritum z futuz in rus. vt a rixor rixãs rixaturus. ab aduersor aduersans aduersatus aduersaturus Vñ alexander ibi.

Deponens terna.

Quot veniũt a v̄bo cõmuni z a v̄bo deponẽtali actiuo. Dico q̃tuor. p̃ns p̄teritum z duo futura. vt a largior largiẽs largitus largiturus largiendus. a loquor loquens loquutus loquuturus loquẽdus. Vñ alexander ibi.

Tibi dat cõmune quaterna.

Contra. totum grãmaticoz vulgus dicit q; a verbo deponẽtali non veniunt nisi tria ptícipia. Dico ve; est a deponẽtali absoluto. Sz deponentalia actiua seu transitiua sunt vera verba cõmunia. vt pbatum est supza.

De regimine participiorum.

Quero tibi q̃t sunt regule de regímine ptícipioz; post se. Dico ẽ vna generalis: z q̃tuor spãles. Regula generalis est q; oĩa ptícipia regunt eundẽ obliquũ casum a pte post quẽ sua v̄ba a q̃b⁹ descẽdũt vt etiã dictũ est supz. Vñ alexander.

Die Veneris

Que iunges verbo iunges ꝛ participanti.
Sꝫ ista regula ē nimis generalis: ideo ponunt q̄tuor spāles.

Regule speciales quatuor optime.

Prima regula. Oīa pticipia presentis tpis in ans et ens Et oia futuri in rus q̄ veniūt a ῡbis actiuis in o. ꝛ ab actiuis i or vt sunt cōia ꝛ deponētalia trāsitiua pñt regere accm̄ casum ꝓpriū: ꝛ cū illo vnū vel duos vel tres casus cōes. s. dtm̄ ꝛ accm̄ vel ablatiuum tpis: ꝛ ablatiuū sine p̄positōe si sm̄a req̄rat. Et p̄ter istos casus pñt regere accm̄ vel ablatiuū mediāte p̄positōe.

Et nota q̄ sub ista regula comp̄hendunt triplicia ῡba. s. actiua in o. vt video vinco. Deponētalia trāsitiua. ꝛ cōia in actiua significatōe capta q̄ duo q̄si idē sunt.

Exemplum de participijs.

Ab actiuis in o. vt mgr̄ ē legēs vel lecturus ῡgiliū suis scholarib⁹ multa diligētia. lucri causa

A deponētalib⁹ actiuis seu transitiuis. vt parētes sunt lucrantes vel lucraturi victuꝫ ꝛ amictum suis liberis multis laborib⁹.

A cōib⁹. deus ē largiēs vel largiturus penitētib⁹ gr̄am. sua pietate saluandi gr̄a.

que veniūt

Uirgilius. Credo eq̄dē eneā medijs supplicia hausturꝫ scopulis ꝛ noīe dydo sepe vocaturꝫ.

Therētius. Quid credebas dormiēti tibi hec p̄fecturos deos

In p̄mo pticipia regūt accōs cū ablatiuis ꝛc.

Ouidius Expectabo ego illū q̄ me nunq̄ꝫ visurus abijt.

Idem. Remigiūq̄ꝫ dedi q̄ me fugiturus abires

Secunda regula. Oīa pticipia p̄sentis tpis in ans et ens ꝛ futuri in rus q̄ veniūt a ῡbis neutralib⁹ in o. ꝛ neutralib⁹ in or que sunt deponētalia nō trāsitiua nō regūt casuꝫ ꝓpriū sꝫ regūt duos vel tres casus cōes sepe dictos. Et p̄ter istos sepissime regunt accm̄ vel ablatm̄ mediāte p̄positōe. Et itē pñt regere aliū accm̄ septem modis: sicut eoꝝ ῡba neutralia. Exempla sunt.

A neutralib⁹ in o. vt dux noster ē regnās ꝛ regnaturus viuens ꝛ victurus subditus suis. annos duos ꝛ viginti. multa clementia.

que veniūt

A neutralib⁹ in or. vt impijssimus teucer est iniurians iniuriaturus. ꝛ aduersans vel aduersaturus ppl'o christiano noctes atq̄ꝫ dies. crudelissimo bello. spe delendi nomen xp̄i.

Tercia regula. Oīa partīcipia preteriti tpis in tus et sus.

Dieta Undecimá

Et futuri tpis in dus q̃ veniunt a verbis passiuis in or que faci/
unt ex se actiua in o. Et que veniunt a passiuis in or q̃ non depo/
nunt/r/regunt post se ablatiuũ mediãte a vel ab casum. ꝑtiũ. z cũ
illo pñt regere duos vel tres casus cões sicut eor̃ v̈ba passiua. Et
ꝑter hos casus pñt regere accusatiuũ vel ablatiuuz mediãte ꝓpo/
sitione. Item pñt etiã regere alium accusatiuum quinqz modis.
vt dictum est sup̃. Exemplum.

De
- ſ participijs passiuor̃ in or q̃ faciunt actiuã in o. vt Duo capones sunt missi vel mittẽdi a pñe meo, dño decano multo fauore suis optimis meritis.
- ſ participijs verbor̃ cõmunium in passiua significatiõe captorum. vt Gratia est largita vel largienda nobis a deo sua pietate.
- ſ participijs v̈bor̃ deponentaliũ in passiua significatõe captor̃. vt victus z amictus sunt lucrati vl̃ lucrandi a parẽtib⁹ filijs suis pluribꝰ penis z laboribꝰ.

Quarta regula. Dña ꝓticipia ꝑriti tpis in tus z sus que ve/
niunt a v̈bo cõi z a deponẽtali transitiuo. captis in actiua signifi
catione regunt accm̃ sicut v̈ba actiua; z cum illo vnũ vel duos vl̃
tres casus cões. Exemplum.

De
- ſ pticipijs in tus z sus v̈bor̃ cõiũ. vt deus largitus ẽ no bis suam gr̃az zc̃.
- ſ pticipijs in tus z sus v̈bor̃ deponẽtaliũ. vt sanctus pe trus ẽ sequutus iesum. Ego lucratus sum pñi meo du/os ducatos. Virgilius. Mater cõplexa miserabile cor pus sui nati vocat deos z astra crudelia

Hic nota q̃ licet ꝓticipia in dus semꝑ capiant̃ passiue z habent regi
men verbor̃ passiuor̃. tamen ꝓticipia in tus vel sus que veniũt
a cõmunibus z deponentalibus transitiuis qñqz capiunt̃ passi/
ue qñqz actiue. Uñ Floriſta.
Dus solum patit̃: p tus vtrũqz notat̃.

Quando participium fit nomen.

Quero tibi quot modis participium fit nomen. Dico quatuor mo/
dis. Unde alexander.
Dum mutat regimen fit participans tibi nomen.
Dum perdit tempus, dum cõparat associamus.
Istis cõpositum dum simplex sit tibi verbum.

Primo qñ mutat regimen. h̃ est qñ ꝓticipia in ans vel in ens. z in
tus vl̃ sus regunt gtiñ ex vi actus quasi in habitũ. vt Peritus z
eruditus poetice facultatis est l̃rar̃ amans z libror̃ cupiens. vt

dictū est supꝫ Sūtqꝫ regēdo pares.
Scdo qñ pdit tempus.q̄ sunt.Dico pticipia in dus qñ exponunt̄ p dignus:q̄ retinent regimen suum.Ut̄ Florista. Per dignus nomen:p debet pticipans est.
Tercio qñ cōpat̄.vt doct⁹ doctior isti⁹.amās amātior amātissim⁹
Quarto qñ pticipiū est compositū ⁊ verbū simplex. vt indoctus qđ est nomen:qr nō dī indoceor.

De constructione participiorum.

Quero tibi an pticipia regant casum ante se.Dico nō:quia sola verba regunt casum ante se:sꝫ pticipia non sunt verba.igit̄. Rō maioris patet alibi.
Quā ꝯstructōez hñt pticipia añ se.Dico qꝫ ipa pticipia in q̄cūqꝫ casu ponant̄ ꝯstruunt̄ cum nominib⁹ substātiuis ante se sub ꝯuenientia triū.s.generis/nūeri/⁊ casus.vt sol visus.stella visa.celū visuꝫ. vt dictū est in ꝑma regula ꝯgruitatis.
Quero tibi an ista sit ꝯgrua.Sole oriente dies fit. Inclinato capite emisit spm̄.Dico sic. Nā ibi sunt duo ablatiui positi absolute in significatōe ꝯsequentie qui sic se hñt qꝫ vnus sit noīalis:⁊ alter pticipialis ꝑ alexandrum.

Sunt ablatiui plures rectore soluti.
Discere discipuli debent doctore legente.

Quō se debēt hꝫe ablatiui positi absolute.Dico qꝫ erūt semꝑ duo.explicite vel implicite q̄ꝫ vnus sit noīalis vel ꝓnoīalis:⁊ alter pticipialis vel resolubilis in ablatiuū pticipialē.
Quot modis variant̄ ablatiui positi absolute. Dico sex mōis.vt patet in figura sequēti.
Primo qñ vnus ē noīalis cū pticipiali.Exemplū:vt cane latrāte fugiunt latrones ⁊ fures.
Scdo qñ vnus ē ꝓnoīalis.vt eo relicto fugierūt discipuli.
Tercio qñ neuter est pticipialis:sꝫ vnus est resolubilis in participialem:vt deo duce.i.ducente.vita comite.i.vita comitante.poeticis operam dabo.
Quarto qñ intelligit̄ ablatiuus participialis. vt videbimus deum facie ad faciem.i.facie existente ad faciem.petrus venit se tercio.i. se tercio existente.
Quinto vnus ablatiuus pticipialis vbi itelligit̄ noīalis.vt pluente intrandū est domū.i.natura vel deo pluēte
Sexto vnus ablatiuus pticipialis descendēs a vbo impsonali.vt dicto de nomine.i.dictione facta/prāso vl̄ cenato veniā ad vos.i. prandio vel cena facta.

Dieta Undecima

Quero tibi qñ nobis vtendi sunt ablatiui positi absolute. Dico per hanc regulã. Dis oro indicatiua optatiua vel coniunctiua p̃cedẽte aliqua istarum dictionum. Cum/dum/qñ/si/quia/postq̃/q̃q̃ elegãter mutat in duos ablatiuos absolute positos: quoꝝ vnus sit noialis vel p̃noialis: t alter p̃ticipialis. Et tunc seruandum ẽ vt oro actiua mutet in p̃ticipium suum p̃ntis tempozis. eo q ab actiuo non veniunt participia preterita: vt quando caput egrotat membza eius dolent. i. egrotante capite dolent eius mẽbza. Item q oratio passiua mutet in participium preteriti tempis. vt quando thesauri aperiebantur aut fuerunt aperti. i. thesauris apertis obtulerunt tria munera

Quero tibi an oia p̃ticipia p̃nt poni absolute in ablatiuo. Dico non ꝛ sola p̃ntis tpis t p̃teriti.

De p̃nti
- Uenięte spõso intrauerũt cũ eo ad nuptias
- Cũ hec dixisset vidẽtibꝫ illis eleuatus est
- O dñe dãte te colligẽt: apięte te ma. tu. tc.

De p̃terito
- Aptis thesauris obtulerũt tria mũera
- Rñso accepto in somnis p alią viã reuersi sunt
- Antiqui philosophi acq̃sitis necessarijs inceperũt philosophari.

Quero tibi quo pacto traducunt̃ isti ablatiui. Dico duobus modis traducunt̃ p̃ticipia p̃ntis tempis. s. p ende in fine: aut p/qñ/si/qz/teuto. als wan tc.

Exẽplũ spõso veniẽte
- der brutgemer komende ist oder
- als. wã der brugemer kompt

Ita ablatiui de preterito duobꝫ modis exponunt̃. Uno mõ p synde in fine. aut p qñ si qz.

vt aptis thesauris
- So die schetz vff geton synde. oder
- als die schetz vff getan waren

De isto videat̃ in p̀mo capl'o de vulgari p̃ticipioꝝ

Notandũ est q ablatiui positi absolute si debite sumant̃: oõnes nostras plurimũ exornãt atq; dilucidãt: tum etiã cũ grata venusta/te breuitatẽ sermonis afferunt

Grammaticus sine elegantia dicit.

Cum christus nascebatur t augustus cesar regnabat: tunc pax erat in toto orbe.

Postq̃ fluxissent dies pauci: t tres reges hierosolymã veissent summus timor inuasit herodẽ.

Quando vo stella p̃dita videbat̃: t rex regum xp̃s inueniebat̃: offerebant tria munera.

Die Veneris

Orator cum elegantia diceret.

Christo dei filio nascente Augustoq; cesare regnante: pax erat in vniuerso.

Paucis diebꝫ fluẽtibꝫ tribusq; regibꝫ hierosolymã veniẽtibꝫ sũmus Herodẽ timor inuasit.

Stella vo quam pdiderãt reuisa: regeq; regum inuẽto xp̃o tria munera obtulerunt.

Simile exemplum est in septimo elegantiaꝝ p̃cepto. Cũ roma florebat ꝛ scipio affricanus regnabat: respublica bene gubernabaꝫ. Hoc elegantius dĩ. Roma florente: scipioneq; affricano regnante: respublica bene gubernabaꝫ. videaꝫ tibi. Et hec de ablatiuis dicta sufficiant.

Quero tibi q̃re pticipia sunt inuẽta. Dico ꝓpt duo. s. oꝛonis breuitatẽ ꝛ sermonis venustatẽ. Nã p pticipia facimus oꝛones nr̃as breuiores elegãtiores ꝛ splẽdidiores. Pro q̃ nota

Per pticipiũ qñq; tacet ista ꝯiũctio et. Qñq; hoc nomen qui. Interdum aduerbia quando/cum/dum/plerunq; iste dictõnes q̃z q̃z/si/quia/postq̃z/ꝛ silia.

De et Sedens scribit. p sedet ꝛ scribit

De q́ Laborans fatigaꝫ. p q́ laborat fatigaꝫ.

De qñ Sole oriente dies fit. p qñ sol oriꝫ dies fit.

De q̃z q̃z Mortuo hoie aia viuit. p q̃z q̃z hõ moriaꝫ aia viuit

Nota q̃ ista breuitas sermonis nõ solũ fit p ntõs ꝛ ablatiuos absolute positos: sz p oẽs obliq̃s.

Da exempla de pticipio pñti p oẽs obliquos.

Justus laudaꝫ q́ laudat deũ. i. colens deum.

Misereor tui qui cares veste. i. carentis veste.

Parco tibi qui iniuriaris mihi. i. iniurianti mihi

Amo parẽtes qui me pascunt. i. pascẽtes me.

Amor a magr̃o qui me docet. i. docente me.

Da exempla de pticipijs futuri in rus.

Justus laudaꝫ qui colet deũ. i. culturus deũ.

Misereor tui qui carebis veste. i. carituri veste.

Parco tibi q́ iniuriaberis mihi. i. iniuriaturo mihi.

Amo pẽz qui me pascet. i. pastuꝝ me

Amor a magr̃o q́ me docebit. i. me docturo.

Ita suo modo practicabit de pticipijs p̃teriti ꝛ futuri in dus verborum passiuoꝝ.

Notandũ est etiã q; pticipia pñtis tpis plerũq; trahunt ad oẽz differentiã tpis ꝓ diuersitate vboꝝ quibꝫ adiungunt.

Dieta Vndecima

Aiunt ẽm logici q̄ ꝓticipia significãt cũ tꝑe limitabiliter. Exemplus vt sum scribẽs. fui scribẽs. ero scribẽs. In ꝑmo scribens est pñtis. In scõo ꝑteriti. In tercio futuri tꝑis. vt patebit iam q̄stione seq̄nti. De elegantiꝰ gerundiorꝫ supinorꝫ ꝫ ꝓticipiorꝫ. videat in ꝓceptis elegantiarꝫ.

Quero tibi ad quot valent ꝓticipia pñtis tempis in ans ꝫ ens. Dico ad duo. Primo valent ad hoc: si quis ignoret ꝯiugatões verboꝝ actiuorꝫ ꝫ neutraliũ in o ꝫ in or in pñti ꝫ in oĩb⁹ tempibus inde formatis. Tũc ꝓticipium pñtis tempis illius verbi. Et ꝓ verbum substantiuum sum fui ero/põt suum ꝯceptum exꝑmere in pñti ꝑterito ꝫ futuro ꝓ omnes modos: quem ꝯceptum alius ꝓ ipm ꝟbum exꝑmeret. Da exemplum.

In pñti. loco
- Ego lego. i. ego sum legẽs.
- Tu legis. i. tu es legẽs
- Ille legit. i. ille ẽ legens

Sic in plurali. loco Nos legimus vos legitis illi legunt. dicit Nos sumus legẽtes: vos estis legentes ꝛc̄.

In ꝑtõ. loco
- Ego legi. i. ego fui legẽs
- Tu legisti. i. tu fuisti legens
- Ille legit. i. ille fuit legens

Ita in plurali. loco Nos legimus vos legistis illi legerunt. dñ Nos fuimus legentes vos fuistis legẽtes ꝛc̄.

In futuro
- Ego legã. i. ego ero legens.
- Tu leges. i. tu eris legens
- Ille leget. i. ille erit legens

In plurali. loco Nos legemus vos legetis illi legẽt. dñ Nos erimus legẽtes vos eritis legẽtes illi erũt legẽtes. Ita suo mõ in alijs modis. Uñ scꝰtura. Nõ simus ꝯcupiscẽtes malorꝫ loco huius futuri optatiui Nõ ꝯcupiscamus mala.

Scõ valẽt ꝓticipia pñtis tꝑis ad breuiorẽ ꝫ elegãtiorẽ ꝑmonẽ faciẽdũ sicut ꝫ alia ꝓticipia. Exemplũ vt cum dñ

Per et — Rusticus laborat ꝫ sudat. ℏ breuius dicet ꝓ ꝓticipium sic. Rusticus laborãs sudat.

Per q̄ — Ut lucrat q̄ laborat. i. laborãs lucrat

Per dũ q̄ñ si q̄ ꝛc̄. vt dũ petr⁹ scribit iohes ludit. si tu nõ laborabis. Iste oõnes breuiꝰ ꝫ elegãtius dicunt ꝓ ablatiuos positos absolute sic: petro scribẽte iohes ludit. te nõ laborãte nõ mãducabis. Quero tibi ad q̄t valent ꝓticipia ꝑteriti tꝑis in tus ꝫ sus. Dico ad tria vt sequit

Primo ad ꝯiugandum triplicia ꝟba. s. passiua deponentalia ꝫ cõia

Die Veneris

In ꝑterito ꝑfecto ⁊ tꝑib⁹ inde formatis. Quō hoc:qꝛ illa ꝝba nō hñt ꝓꝛia ꝑterita:ſꝫ circūloq̄mur ea ꝑ ꝓticipia ꝑteriti tꝑis ⁊ ꝑ hoc verbum ſum vel fui/vt videoꝛ hꝫ viſus ſum vel fui/polliceoꝛ pol/licitus ſum vel fui. Scō valent ad circūloquendū futuꝝ infini/tiui tam actiui q̄ paſſiui. Exemplū vt legere hꝫ in futuro lectū ire ⁊ legi audiri hñt lectum iri auditū iri. Tercio valent ad breuioꝛeꝫ ⁊ elegātioꝛē oꝛonē cōponendā. Qñ aūt ꝯiungunt duo ꝝba ꝑteriti tꝑis. ꝑ hec ſigna qñ/dū/cū/qꝛ/ſi ⁊c. tūc accūs mutabit in ablatiuū noīalē ⁊ appoſitū in ablatiuuꝫ ꝓticipialē tꝑis ꝑteriti. Exēpla ſunt. Qñ antiq̄ ꝓbi acq̄ſiuerunt ſibi neceſſaria vite:inceperuut ꝓbari. breuius dī. Antiq̄ ꝓbi acq̄ſitis neceſſarīꝫs vite inceperunt ꝓbari. Dum accepiſſent rñſum ꝑ aliā viam reuerſi ſunt. Breuius dī. Ac cepto rñſo ꝑ aliam viam ⁊c. Qñ vł dum accepiſſent lāpades non acceperunt oleū ſecū. i. Acceptis lāpadib⁹ ⁊c.

Dū feciſſent monopoliū reſpublica vaſtabat. Breuius ⁊ elegantius dī Facto monopolio ⁊c.

Quero tibi ad q̄t valēt ꝓticipia in rus. Dico ad duo.

Prio ad circūloquēduꝫ futuꝝ infinitiui ꝝbi actiui in o ⁊ in oꝛ. ⁊ ꝝbi neutralis in o ⁊ in oꝛ. vt legere hꝫ in futuro lectū ire vel lectuꝝ eſſe loq̄ loquutuꝝ eſſe. currere curſuꝝ eſſe vel curſum ire

Scō valēt ad breuitatē ⁊ elegantiā ſermonis. Pro q̄ nota diligenť q̄ eadē ſnīa q̄ exp̄mit ꝑ verbū actiuū ⁊ neutrale in o ⁊ in oꝛ futuri tꝑis. Etiā dicet breuius ⁊ elegātius ꝑ ꝓticipiū in rus. Exemplum Dux nr̄ illuſtriſſimus mittet romā nunciū. elegātius dī. Miſſu/rus eſt romā nunciū. Qui qñ reuertet audiet rñſum. Elegantius dī. Quo reuertente rñſum audiet. Magiſter nr̄ incipiet Virgiliū ⁊ declarabit elegantias. Pulcrius dī. Magr̄ noſter Virgiliū in/cepturus elegantias nobis declarabit. Hoc nō ſolū ꝑ ntrōs:ſꝫ etiā ꝑ oēs obliq̄s p̄ticabis.

Miſereoꝛ paupis q̄ me rogabit. i. me rogaturi

Faueo petro q̄ tibi ſeruiet. i. tibi ſeruituro.

Laudo ſoꝛoꝛes q̄ deū oꝛabunt. i. deū oꝛaturas.

Eccl'ia ſoꝛoꝝ q̄ deū rogant. i. deū rogantiū

Preces ſoꝛoꝝ q̄ deū rogabūt. i. deū rogaturaꝝ

Traducunť iſte oꝛones ꝑ ſol.

Quero tibi ad qđ valent participia futuri tꝑis in dus. Dico ad vnſ ſꝫ ad elegantiā ſermonis. Pro q̄ nota q̄ eadem ſnīa q̄ exp̄mit ꝑ verbū paſſiuū futuri tꝑis etiā p̄ōt exp̄mi ꝑ participiū futuri tꝑis in dus. Exemplū. Nūcius ab illuſtriſſimo p̄ncipe mittet q̄ a chri/ſtianiſſimo Francoꝝ rege magnifice recipiet. b̄ elegantius dicet.

Dieta Vltima

Nuncius ab illustrissimo duce mittendus A rege magnifice re/
cipiet vel recipiendus est. Qm̃ therẽtiane comedie a magistro le/
gent z a nobis audient eas mibi compabo Hoc sic per participia
futuri temporis.

Qm̃ therentiane comedie a mgr̃o legende sint z a nob audiẽde eas
mihi comparaturus sum.

Notandũ ẽ q̃ pticipia in dus da dũ sepe significãt necessitatẽ. vt mo
riendũ est: laborãdũ ẽ: comedendũ ẽ. Aut significant dignitatẽ vel
deliberatões. vt noua hec tibi scribẽda vel notificãda putaui. i. di/
gna scribi z notificari. Hinc ẽ q̃ ista pticipia in dus sepe capiunt
noialit. Et tũc exponunt p dignus z tenẽt regimen sui ꝟbi. vt tps
qm̃ pciosum ẽ: nõ ẽ amittendũ. Hoc ẽ: nõ est dignum vt amittat.
Posset exponi p debet: tunc est pticipiũ.

Die Sabbati hebdomade secunde. Dieta vl/ tima que etiam posset diuidi in duas.

Capitulum de aduerbijs.

Quero tibi q̃t sunt ptes indeclinabiles vel minus p̃ncipales. Dico
quatuor. s. aduerbiũ/ ꝯiunctio/ p̃positio/ interiectio. Et dicunt in/
declinabiles: qz non declinant sicut noia, pnoia z participia. Nec
ꝯiugant sicut verba.

Quero tibi. quid est aduerbium fm Donatum. Dico est parsõonis
que adiecta verbo: significatões eius explanat atq; implet. Hoc
alibi dr̃. Uel sic. Aduerbium ẽ qđ iuxta verbum ponit ad determi
nandum eius significationem.

Quero tibi. ad q̃d seruiũt nobis aduerbia. Dico p̃ncipalit valent ad
determinandũ ꝟba z pticipia: z ideo dicunt adiectiua ꝟborũ.

Quõ b. Nã sicut noia adiectiua determinãt noia substãtiua z ea plu
rimũ exornãt. Ita z aduerbia maxime q̃litatis z q̃ntitatis determi/
nant z exornãt ꝟba z pticipia: vt fortissime pugnauit; ꝯsuluit pru
dentissime. Rñdit doctissime.

De constructione aduerbiorum.

De aduerbium
- Aut ꝯstruit cum ꝟbo
- Aut ꝯstruit cũ noĩe, pnoĩe participio
- Aut regit ip̃m nomen vel pnomen

Quero tibi quot sunt regule de ꝯstructione aduerbiorũ cũ ꝟbis. Di/
co ẽ vna generalis q̃ est. Regula. Dẽ aduerbiũ põt stare iuxta ver
bum vel participiũ ad determinandũ eius significatões. Et illa de
terminatio fit tot modis q̃t sunt significatiões in aduerbio q̃ fm
Donatum sunt vigintiquatuor. Nam dicit Aduerbia sunt aut lo
ci; aut temporis; aut numeri ꝛc.

Die Babbati

Intro foras huc illuc — loci
Heri nudiustercius ꝑ die — tempis
Petrus — Semel bis decies septies — numeri.
cucurrit — Neqq̄ minime nō currit — negandi
Etiā certe pfecto nimiꝝ — affirmādi
Fortiꝫ velociꝫ tarde celeriꝫ — q̄litatis

Que oēs sunt ꝯgrue ꝑ regulā dictā: ꝛ ēibi ꝯstructio ꝛ nō regimen vt patuit sup̄. Scōa regula ꝙ ista aduerbia en ꝛ ecce pñt ꝯstrui cum ntō vel accō: vt ecce pī tuus vel pīez tuū. Un alexāder

Ecce tibi rectum quartumue solet dare casum,

Sꝫ nota ꝙ ecce in ꝓsa iungiꝫ ntō: in versu accō.

Da exempla ex scriptura ꝛ poetis.

Scriptura — Ecce agnus dei dixit iohes de xp̄o
Ecce hō. dixit pilatus de iesu
Tullius — Ecce statius noster
Uirgilius. — En ꝑamus. En paridē hostem
Idem. — En q̄tuor aras: ecce duas tibi daphī duoqꝫ altaria phebo. Quero tibi q̄d significāt ista aduerbia. eccū eccā eccos eccas ellū ellā ellos ellas. Dico ꝙ eccuꝫ eccā eccos ꝛ eccas demonstrant hoies pñtes aspectui nr̄o: ꝛ ideo debēt resolui ꝑ h̄ cū subintellectione viri vel mulieris de q̄ vel q̄ fit sermo

Exemplum — Eccū. i. ecce hic viꝫ de q̄ est sermo
Sic eccos. i. ecce hic viros
Eccā. i. ecce h̄ feminā de q̄ est sermo

Et eccas. i. ecce h̄ femias de q̄b̄ nos loq̄mur. Jtē ellū ellos ellā ellas demōstrāt hoies abñtes vel lōge a nob̄ exñtes: ideo resoluunt ꝑ illic. Therētius. Eccū ꝓmenonē. Eccū me. i. ecce h̄ in pñtia ꝓmenonē: ꝛ ecce h̄ me. Sꝫ ellū ꝓmenonē. i. ecce illic abñtē ꝓmenonē.

Quero tibi cum q̄t casib̄ pōt ꝯstrui o. Dico ꝙ o pōt esse aduerbium pōt esse interiectio ꝛ ꝯstruit

Cum trib̄ casibus — Cū ntō/vt o festus dies hois
Cū accō/vt o lepidum pīez
Cū vtō/vt o pāphile salue

Quero tibi quā dīaꝫ hñt multū paucū paulū modicū tantū q̄ztū ꝑum finita a seipis ꝑ o finita. Dico ꝑ um ꝯstruunt cū ꝝbis vl' ptic̄ipijs. vt multū scribit: modicū q̄escit. Sꝫ sub o ꝯstruunt cū cō parat̄ius. vt multo fortior fuit hector Etiā cū istis dictōib̄ alius alit̄ aī post secus. Therētius. Mlto alit̄ euenit. Sꝫ nota qñ multū modicū ꝛc. regūt gtīm: potius sunt noia q̄z aduerbia

De regimine aduerbiorum sunt tres regule.

Dieta Vltima

Quero tibi quot casus pñt regere aduerbia. Dico tres. s. gtiñ datiuũ z ablatiuum: z pñt ꝯstrui cum alijs trib⁹. s. ntõ accõ z vtõ vt dictũ est de ecce z o.

Prima regula. Quadruplicia sunt aduerbia regẽtia gtiñ. Primo aduerbia tempis: vt tũc tempis. Nunq̃ diex meox dolui dentes. aliqñ diex visitabo parẽtes. Scõo aduerbia loci. vt vbi/ cunq̃ locox. vbiq̃ terrax. Licero. Vbinã gentiũ sumus: q̃ in vi/ be viuimus. Therẽtius. Quocũq̃ hinc asportant terrax. Tercio aduerbia q̃ztitatis. vt pax vini potaui. vel melius sunt sat z satis vt nõ satis pecunie habeo. Therẽtius. Nõ signi sat ẽ. Quarto ad/ uerbia suplatiui gradus. vt sicut tullius oiuz ornatissime orauit. ita Virgilius oiuz doctissime poetizauit. Therẽtius. Ego infelix hõ sum frẽm nusq̃ gentiũ inuenio. Licero. Proch dij imortales vbinã gẽtiũ viuimus. Therẽtius. Quẽ q̃zto fuerit pstabilius vbi uis gẽtiũ agere etatẽ q̃ huc redire. Idem. Is suax rex sat: ait. put sunt due dictões. Nota q̃ interea qñq̃ ꝯstruit cũ gtõ loci. vt interea loci. Qñq̃ cũ gtõ tpis. vt interea tpis.

Nota instar fm aliq̃s ẽ nomẽ. z fm alios aduerbiũ sil'itudinis z cõ/ struit cũ gtõ post se. Vñ Seruius vult q̃ istar fcat ad sil'itudinez vt fecerũt equũ: instar mõtis diuia palladis arte. Sz Laurẽtius dicit q̃ fcat ad eq̃patões vel ad mẽsurã. vt phebee lãpadis instar. In legẽda sancti Frãcisci legit. Nõ fuit plaga humanitus facta in star vulnerati lateris saluatoris.

Secũda regula. Omia aduerbia qualitatis que descẽdũt a noib⁹ adiectiuis potẽtib⁹ regere dtiñ: etiã regunt dtiñ. vt Petrus scribit sil'r henrico. filius venit obuiã patri z mgro suo. Nota sub ista regula ꝯtinent' triplicia aduerbia. Primo aduerbia descẽdẽ/ tia ab adiectiuis ꝓximitatis z ꝓximitatis. vt vicine ꝓpinq̃ amice ad uersarie: sil'r eq̃liter ꝛc. Scõo aduerbia q̃ descendũt a verbalibus in bilis. Tercio q̃ descendũt ab adiectiuis importantib⁹ damnuz vel vtilitatem. vt grate ingrate. fideliter infideliter. ꝓuenięter ꝓfor miter. ꝓria box z multa alia.

Tercia regula. Oia aduerbia ꝯpatiui gradus q̃ semp termi/ nant' in ius pñt regere ablatiuũ sic ꝯpatiui noiales. vt equus cur rit velocius asino. leo ml'to fortius pugnat lupo. vñ phs ait. Exp tus artifex certius opat' artifice non expto. Nota q̃ ista aduerbia ꝑdie. i. des vordrẽ dags, Et postridie. i. des dags dar nach ꝯstruũ tur cũ ist⁹ gtis kalẽdax/nonax/ydus. Et cũ box accis kalẽdas nonas/ydus, Exẽplũ vt acta sunt hec ꝑdie kalẽdax vel ꝑdie kalẽ/ das. ita ꝑdie nonarum vel nonas. pridie yduum vel ydus. Item

postridie kal'ax nonax vel yduũ. Et postridie kl'as uonas ydus Sic p ista noia tercio q̃rto q̃nto kalendax nonax yduũ. vl'tercio t q̃rto kalendas nonas t ydus.

De quatuor interrogatiuis locorũ t eorum responsiuis.

Quero tibi q̃t sunt interrogatiua locox. Dico sunt q̃tuor simplicis figure. vt q̊/q̃/vbi/vnde. Dico simplicis figure ꝓpter quorsum quo u q̃z ꝛc. Uñ alexãder dicit ibi.

Per quo qua vel vbi fit questio siue per vnde.

Quo q̃rit ad quẽ locũ q̃s vadit. Qua q̃rit p quẽ locuz q̃s vadit. Ubi q̃rit in q̃ loco q̃s q̃escit. Unde q̃rit de q̃ loco q̃s venit. Uirgilius. Quo ve ire iubes: vbi ponere sedes da pr̃ auguriũ. Quo .i. ad quẽ locũ iubes ire. Et vbi .i. in q̃ loco iubes ponere sedes.

Notãdũ ẽ summe cũ q̃bz ꝟbis hec interrogatiua debeãt ꝯstrui. Pro q̃ nota diligẽter. Quo sp̃ req̃rit ꝟba motꝰ ad locũ. vt sunt vado eo p go curro ãbulo gradior ꝓficiscor. mitto duco porto eq̃to nauigo t silia. Si g̃ hic q̃ras. Ubi vadis vbi portas hec inepta t barbara q̃stio est. Ubi sp̃ req̃rit ꝟba q̃etis in loco q̃ sunt infinita. t sunt fere oia illa q̃ significãt actũ qui nõ exercet pedibz. vt habito scribo au/dio studeo. Si g̃ hic q̃ras. Quo morꝛaris q̃ studes vel habitas es/set inepta q̃stio. Unde requirit ꝟba motus de loco. Et q̃ ꝟba mo tus p locum. Pauca sunt: vt venio redeo reuenio reuertor regre dior t sic de alijs.

Quero tibi q̃t modis respondet ad interrogatõez factã p q̊. Dico q̃/tuor modis vt pz in figura sequenti.

Ad quo vadis. zu zwas stat oder platz gast du. Respõdet Uno mõ p hec aduerbia q̃ sunt huc illuc istuc. i. ad hũc illũ istũ locũ eo. i. ad eũ locũ. Intro zu innẽ. Foras zu vſſnẽ. vt q̊ curris. Rñdet istuc. i. ad istũ locũ. Alio mõ p ꝓpria noia ciuitatũ villax villagio/rũ simplicis figure. t b̃ in accõ sine ꝓpõne. vt q̊ misisti nũciũ. respõ det coloniã vel louaniũ. Tercio mõ p noia appellatiua vl' p noia patriax aut ꝓuincix aut etiã ꝓsonax. t b̃ sp̃ in accõ mediãte p̃/positõe ad. vt q̊ eqtabit pr̃ tuus. Rñdet ad cãpũ: ad frãciã: ad yta liã: ad regẽ: aut ꝟsus ducẽ. Quarto p ꝑpoza supina. vt q̊ vadis per/gis curris. respõdet vado prãsum: curro allatũ carnes.

Quero tibi q̃t modis respõdet ad interrogatõez factã p vbi. Dico tri/bus modis vt sequit.

Ad vbi studuisti. vbi morat. vbi ẽ fuit erit frater tuꝰ. rñdet Primo p aduerbia q̃ sunt h̃ illic istic. i. in h̃ illo isto loco. Jtẽ intus in wenig. Foris vſſnẽ. Ubiqz in allẽ platzẽ. vt vbi est deus. rñdet h̃ t vbiqz. Scõo p ꝓpria nomia ciuitatũ villax villagiox. t b̃ duplr.

Dicta Vltima

Aut sunt ꝑme vel scde declinatõis singularis nũeri: tunc respõdebit in gtõ. vt vbi ẽ dux. Rñdet mechilinie: gãdaui: antwerpie ꝛc.
Aut sunt tercie declinatõis vl' ꝑme pluralis nũeri: tũc respõdebit in abltõ: vt rex ẽ vernone. Plato studuit athenis.
Tercio ꝙ noĩa appellatiua vl' noĩa pr̃iaꝝ ꝛ puinciaꝝ: tũc sp rñdebit in abltõ mediãte ꝓpõne in. vt vbi sũt frẽs vbi pisces. rñdet in claustro: in mari. vbi rex ẽ. rñdet in frãcia: in anglia: in bello.

Ad vnde venis. respondetur.

Prio ꝙ aduerbia q̃ sunt hic illic istic. i. de h̃ illo isto loco Intus võ intus wenig. foris võ vf wenig. Scdo ꝙ ꝓpria noĩa ciuitatũ villaꝝ ꝛ villagioꝝ simplicis figure: ꝛ h̃ in abltõ sine ꝓpõne. vt vnde venit fracer tuus. Rñdet roma colonia tornaco rothomago.
Tercio ꝙ noĩa appellatiua vel noĩa puinciaꝝ: ꝛ h̃ in abltõ mediãte ꝓpositõe de. vt vnde portant pisces. vnde frumẽta. Respondet de mari: de francia.

Ad qua venisti. respondetur.

Prio ꝙ aduerbia q̃ sunt hac illac istac. i. ꝙ hunc illũ istũ locũ. vt veni ad foꝝ illac. i. ꝙ illũ locũ. Scdo ꝙ ꝓpria noĩa ciuitatũ villaꝝ ꝛ villagioꝝ: ꝛ h̃ in abltõ sine ꝓpõne. Sꝫ ego ꝯsulo vt ad q̃ rñdeat in accõ mediãte ꝙ: ꝓpt ꝯfusionẽ vitãdã. Tercio ꝙ noĩa appellatiua vl' nomina pr̃iaꝝ. ꝛ h̃ sp in accõ mediãte ꝙ. vt q̃ venisti de hyspania ad brabantiã. Rñdet ꝙ britaniã: ꝙ franciã.
Pro cautela nota. Si in his respõsiuis nõ fueris bene doctus. Tibi ꝯsulo vt rñdeas sp cũ ꝓpõne. s. Ad q̃ rñdeas ad. ad q̃ ꝙ Ad vbi in. Ad vñ rñdeas de. Nam ita apud doctissimos inuenit Licero ait ea die veteres ad messanã venit.

De significatione aduerbiꝝ.

Faciãt petitões iuuenes ĩ significatõibꝫ aduerbioꝝ. Da mihi aduerbia loci ꝰm donatũ. Tunc q̃rãt. da loci q̃ addunt: ita de alijs suobia loci ꝰm donatũ. Tunc q̃rãt. da loci q̃ addunt: ita de alijs suo mõ. Da aduerbia loci. vt h̃ vl' ibi illic inde intro foras. Da q̃ addunt ĩtus foris istic alibi vbiq; nullibi. Huc illuc istuc. Hac illac istac. hinc illinc istinc. Aliũde horsum sursuz subtus palã q̃ad vsq; nusq; quoq; ꝓtenus ꝙ e cominus eminus aliq̃.
Da tpis. vt hodie heri nũc nup cras aliqñ olim tũc cũ dũ iã sp mãe mõ Da q̃ addũt: dudũ iãdudũ ꝑdẽ iãꝑdẽ ꝑdie pendie postridie mox diu donec sero diluculo cito. Nũq; vnq; tãdẽ vbi ꝙ postq; ꝛ vbi ꝙ qñ. q̃ad noctu posthac añ alias interĩ interea ĩterdũ interdiu ꝓpe diẽ q̃tenus ꝙ e hactenus eatenus impñtiaꝝ.
Da nũeri, vt semel bis ter q̃ter. Addunt q̃nq; es series decies vigesies centies millesies infinities totiens quotiens sepe multotiens ali

quotiēs bifariā trifariā multifariā plerūq. Da negādi. vt haud nō neq. Addunt haud quaq neq̄q neutiq minime. Da affirmandi. vt etiā q̄n ni certe. Addunt sic. imo ita sane iure nēpe q̄ppe q̄dni porro nimiꝝ vtiq pfecto eq̄dē etiā. amē. scz. videlicz neciniuria necimerito. Da demōstrādi. vt en ecce. Addunt eccū eccā eccos eccas. ellū ellā ellos ellas. Da optandi. o vtinam osi. Da hortādi. vt eya age ad vnū. Agite ad plures: agēdum vtroq mō. Da ordinis. vt deinde deīceps. Addunt p̄mitus p̄ncipio p̄mū ceterꝝ decetero postq̄ postea posteaq̄ post dcpost āplius ante prius nouissime. Da interrogādi. vt cur q̄re q̄obrē p̄sertim. Addunt An ne nū nunq̄d vtꝝ q̄re anne necne nōne itane q̄dita siccine q̄ñ qualiter q̄tiens quō. Da sil'itudinis. vt q̄si ceu tanq̄ velut velut sic sicut sicuti. Addunt vt vti acsi ita itemq̄ quemadmodū pinde eque equeac pindeac pindeatq̄. Da qualitatis. vt docte pulcre fortiter bene male. Addunt infinita in e a secunda declinatiōe sane valide egre dure t durit. Infinita in ter a tercia declinatōe facilit̄ grauit̄ prudēter Da q̄ntitatis. multū paꝝ modicū minimū minime valde. Addunt tantū q̄ntū paulū paululū ap̄pme nimis abūde sat satis aliq̄tenus aliq̄tulū. Da dubitādi. vt forsan forsitā fortassis fortasse fortuitu. Adde his an forte. Da p̄sonalia. vt mecū tecū secū nobiscū vobiscum. Da vocandi o heus hebo. Da rñdēdi vt heus. Da sepandi. vt seorsuz retrorsum. Addunt secus alit̄ alias seorsum singillatī sepatī. Da iurandi. ppol edepol castor hercle medifidius; q̄ potius vt ait Hieronymus sunt portēta q̄q noīa Da eligēdi. vt potius imo. adde magisq̄. Da ꝯgregādi vt simul vna piter. Addunt inuicē adinuicē mutuo ꝯiūcte cōiter. Da phibēdi vt ne. Adde neu. i. vt nō. Da euētus vt forte fortuitu forte fortuna. Da compandi vt magis minus vltā maxime minimū minime. Addunt q̄q plus fortius doctius satius melius. Infinita alia compatiua t suplatiua.

Addunt extra numerum donati. Da intensiua vt p̄rsus penitus omnino p̄tinus p i subito illico adeo ꝯtinuo admodū valde ap̄pme statim ꝯfestim repēte ꝯtinēter.

Da remissiua. vix paulatim fere pene ferme pedetentim passim sensim p̄pe p̄pemodum. Da excludiua. vt tm̄ tm̄mō solū solūmodo dumtaxat p̄cise. Da ꝯcessiua p ironiā esto sane. i. sit ita vt vis.

Da modificatiua possibiliter ꝯtingēter impossibiliter necessario vero falso q̄ possent ꝯtineri sub q̄litate.

De coniunctione.

Quero tibi q̄d est ꝯiūctio fm donatū. Dico ē p̄sonis annectēs ordi

nanſqz ſniaz. Hoc alibi dr. Coniũctio eſt q̃ ꝯiũgit ceteras ptes in oꝛone. Quero tibi quẽ caſum regit ꝯiũctio. Dico ꝙ ꝯiũctio nec regit nec regit. Vñ Floꝛiſta. Interiectio ꝯiũgẽſqz carebit vtroqz. Nota ꝙ ꝯiunctio copulat inter ſiles caſus ꝛ modos: ideo de ipa data eſt vna regula ꝯgruitatis ſup̃ cap'o ſcdo.

Quot ſunt ptãtes ſpẽs aut ſignificatões ꝯiunctiõis. Dico ſm dona/ tũ q̃nqz. Copulatiua/diſiũctiua/ expletiua/cauſalis/ ꝛ rõnal'. Alij rõnalem vocãt collectiuã vel illatiuã. Qui addũt ſextã ſpẽm. ſ. ad/ uerſatiuã. Da copulatiuas et etqz at atqz ac aſtqz q̃z. Et dicunt copulatiue qm̃ dictões ꝯiungũt inter ſe. ꝛ ad vnũ terciũ. Da diſ iunctiuas aut ve vel ne nec neqz. Addunt ſeu ꝙ. s. ſiue neue. Qua re dicunt diſiunctiue: qz dictões iungũt inter ſe. ſz diſiungunt ſen ſum. i. in oꝛdine ad vnũ terciũm.

Da cauſales. vt ſi etſi etiãſi ſiq̃dẽ qñ qñq̃dẽ. q̃n q̃netiã. q̃tinus ſin ſeu ſiue neue. nã nãqz ni niſi niſiſi ne ſed interea quãobꝛẽ p̃ſertim itez itemqz ceterim alioq̃n p̃terea. Addũt q̃dam Cum ꝙ vt neu nedũ ſin eoq̃tenus ꝓpterea nempe quippe ſcilicet videlicet q̃ ꝛ rõnales ꝛ cauſales ꝯgrue dici poſſent. Da rõnales: vt ita itaqz em̃ etem̃ enĩuero quia q̃ꝓpter qm̃ qm̃q̃dem q̃ppe nẽpe ergo ideo igit ſcz videlicet ꝓpterea idcirco. Alij loco rõnalis ponũt collectiuã vel il/ latiuã. Da collectiuas vel ex p̃miſſis illatiuas vt q̃re ergo itaqz ideo igit ꝓin ꝓinde quãobꝛẽ q̃circa q̃ꝓpter.

Da aduerſatiuas. ſz at aſt vel ſaltem tñ ceteꝝ q̃z q̃z q̃zuis licet etſi ve rũ mõ tãetſi etiãſi alioq̃n. Et dicunt aduerſatiue: qz rei de q̃ loqui/ mur ꝯtiari vident. vt h̃ ẽ auꝝ ſz nõ puꝝ. Fuaſti p̃ceptũ: ſz vel quã uis coacte. Da expletiuas vl' cõpletiuas q̃dẽ eq̃dẽ ſaltẽ videlicet q̃z quãuis q̃z aũt poꝛꝛo ſz tñ veruntm̃ ſinaũt ſinalit. Alij ponũt ſic Da expletiuas vl' ꝯpletiuas vt q̃z ỽo aũt q̃dẽ eq̃dẽ ſcz videlicet. Et dicunt ꝯpletiue: qz nulla ꝟcatõis neceſſitate: ſz ſolum oꝛnatus vel metri gr̃a ponunt. Notandũ eſt ꝙ multe ꝯiũctões cũ ſub vna vo ce diuerſas habeãt ꝟcatões plerũq̃z in aduerbia trãſeũt. Ita q̃z p̃/ poſitões vt patebit. Pñt h̃ pueri foꝛmare q̃ſtiones ſuas quot mo dis capit cũ; q̃t modis dũ hic ne ꝛc.

Cũ põt eſſe aduerbiũ tpis. tũc capit ꝙ qñ. põt eſſe ꝯiũctio cauſal': tũc capit ꝙ qz. põt eſſe p̃poſitio ꝓut iꝑtat circũſtãtiã inſtr̃i. teuto. mit tũc nõ exꝑmit vt puguit gladio. Sz cũ: dictõi comitẽ ſignificãti iſũ git ꝛ exꝑmit. vt cũ honeſtate. cũ bonis viris ãbulare debes.

Dum põt eſſe aduerbiũ tpis. Etiam poteſt eſſe ꝯiũctio cauſal' ꝙ q̃z Quitilianus. Qñ igit oꝛatoꝛ eſt vir bonus is citra ỽtutẽ intelligi non põt. qñ ꝙ qm̃ ibi capit.

Alias ē aduerbiū tpis. vt alias. i. alio tpe. Etiā est aduerbiū sepandi vt alias. i. alic. Dic ꝑ nūc aduerbiū tpis. Dic ꝑ in h̄ loco aduerbiū loci. Dic ꝑ iste ꝓnomē ē. Ne ſm ꝑscianū in. xvi. p̄posita est aduerbiū phibēdi. vt ne facias h̄. Sz postposita ē ꝯiunctio causalis. vñ ne capit ꝑ an. Therētius. Rogat velit ne: an nō vrorem ꝑ an. Etiā put Therētius. Timeo ne nō ipetrē. ibi ꝑ vt capit. Tercio ꝑ ne nō. Jbi id paues ne ducas. i. vt nō ducas. Quarto ꝑ vt nō. vñ Grecista. Ne ꝑ nō dicas ꝑ vt z nō ꝯuenīēter zc.

Ut capit q̄tuor modis. Prīo vt ē aduerbiū silitudis ꝑ sic vti velut q̄si. Scdo ē aduerbiū optādi ꝑ vtinā. ibi vt iuuidos dꝫ deeqz oēs pdāt. Tercio capit ꝑ ne nō. Therētius. Dies h̄ vt mihi satis sit vereor. ibi vt ꝑ ne nō. Etiā est ꝯiūctio causalis zc.

Leteꝝ ē aduerbiū ordinis. Etiā ē ꝯiunctio aduersatiua.

O ē aduerbiū vocādi. est aduerbiū optādi. Est z īiectio. lōgū foret hic de istis determinare z doctoꝝ exēplis ꝓbare. sz req̄rit specialis tractatus de elegātijs dictionū.

Ex istis hāc capias doctrinā q̄ si vnā dictōez positā inuenias inc aduerbia in diuersis locis. Aut inc aduerbia z ꝯiunctōes h̄ esse non vniuoce sz eq̄uoce ꝛo diuersis significatis.

De prepositionibus.

Quero tibi quid est p̄positio. Dico ſm donatū. Est ꝓꝛonis q̄ p̄posita alīs ptib⁹ in oꝛone significatōez eaꝝ aut ꝯplet aut mutat aut minuit. Da exemplum vbi p̄positio cōplet significatū illius cui p̄ponit. vt facio pficio ꝛo exoꝛo. Da vbi mutat significatum: vt rideo derideo struo destruo. iustus iniustus. Da vbi minuit significatum. vt rideo subrideo.

Nota q̄ p̄positio qñq̄z mutat gen⁹ v̄bi tm̄. vt spno aspnoꝛ. qñq̄z regimen v̄bi cū genere. vt venio inuenio. rideo derideo. Qñq̄z tollit regimen a v̄bo cui p̄ponit. vt facio sufficio.

Contra ista diffinitio donati nō ꝯuenit oīb⁹ p̄positionib⁹. q̄ non est bona. Añs ꝓbat: qꝛ ꝯuenit solum p̄positionib⁹ p compositōez positis z non p apposition̄. vt ad patrem apud villam. Jdeo q̄dam alij dicunt. Prepositio est parsoꝛationis indeclinabilis que extra compositionē casui seruit. z in compositōe significatiōez. aut complet aut mutat aut minuit.

Quero tibi quot sunt p̄positiones in toto. Dico quinquaginta due. Quarum triginta ſm donatum seruiunt accusatiuo tantū. vel regunt accusatiuum instrumentaliter: quibus addunt due. Retro z versus. Et illarum quindecim regunt ablatiuum tm̄ ſm donatum quibus additur vna. s. pcul. Et quatuoꝛ que regunt accusa-

tiuum ꝛ ablatiuū. vt in sub sup ꝛ subter vl' subtus. De istis videat sup̄ in nona ꝛ decima regulis ꝯgruitatū capl'o scō.

Quot p̄positōi accidunt. Dico duo. Casus ꝛ ordo. Quot casus. Duo accusatiuus ꝛ ablatiuus.

Contra. Prepositio non est ps casualis: qm̄ non declinat p casus sicut nomina ꝓnomina ꝛ participia. ergo casus non accidit p̄posi/ tioni. Dico q casus capit dupliciter. Uno mō vt est finalis inflexio dictionis casualis sub qua regitur ab alia dictione. ꝛ hic casus non accidit prepositioni. Alio mō capitur casus vt est accidens vl' principium per quod prepositio retorquet dictionem casualem ad actum verbi. hic casus accidit prepositioni. Et differunt sicut actiuum ꝛ passiuum.

Quero tibi q̄t casus hz p̄positio. Dico duos accm̄ ꝛ ablatiuū. Quō intelligis hoc. Prepositio hz duos casus. Dico. i. p̄positio hz in se accidens vel potestatē p quā retorquet duos casus. s. accusatiuum vel ablatiuū ad actum verbi.

Contra p̄positio etiā retorquet gtm̄ ad actū verbi. Uel sic. Prepositio etiā seruit gtō. vt tenus crux. q̄ habet tres casus. Dico q ista p̄positio tenus licet reperiat cum gtō: hoc est more grecox q̄ carent ablatiuo. hz more latinox: tenus debet regere ablatiuum: ideo dicit donatus tenus pube qō nos dicimus esse pubetenus qō nobis imitandum erit.

Notandum est tm̄ q ꝙdam periti asserunt tenus posse regere ablatiuum ꝛ gtiū sub tali differētia. Tenus regit ablatm̄ singularez. vt pube tenus. titulo ten⁹. Uirgilius. Capulo tenus abdidit ensez. i. vsqz ad pubē titulū ꝛ capulū. Et regit gtm̄ pluralē qui est rex ge/ minax. vt auriū tenus. vel q̄ caret singulari ꝛ postponit semp. vt athenax tenus.

Da exempla ex poetis ꝛ oratoribꝫ de tenus cum gtō

Uirgilius Et crux tenus a mento palearia pendēt
Quintilianus Ut auriū tenus in vsum lingua ꝓcepit
Lelius Illi rumores de comitijs cunax tenus coluerunt
Curtius Pauci hostiū tenus exacta penetrauē ad portum

Quero an ordo prepositioni accidat. Dico sic. Nam quedam sunt prepositiui ordinis. vt Lis trans apud. Quedam interpositiui: vt quem ad modū quam ob rem qua de re quo in loco. Quedaz sunt postpositiui ordinis. vt te sine quos vltra nequit consistere rectum. Unde cum ꝛ de sepissime postponuntur ablatiuo de qui vt quocum: quicum: quacum: quibuscum. quo de loquitur. qua de re agitur.

Die Babbati

Nota q̄ iste tres p̄p̄ones ten⁹ vsq; t ꝟsus. fere sp postponunt suis casib⁹. vt auriū t ocl'oꝝ ten⁹. de vsq;. vt romā vsq; pduxit. vadit hyspaniā vsq;. ó ꝟsus. vt vadit meridiē ꝟsus. Quero tibi q̄t casus regit p̄p̄ó. Dico duos acc̄ vel abl'tiū vel vtrūq; vt sepe dictū est.

Cōtra sūt aliq̄ p̄p̄ones q̄ nullū regūt casū vt dignioꝛes vadūt añ. Et sepe dicim⁹ arguo ꝫ. ibi añ t ꝫ nullū casū regunt. Dico q̄ñ p̄p̄ó nō regit casū aut nō deseꝛuit casui. tūc aduerbiascit. i. fit aduerbiū. vñ Floꝛista. Uoces p̄positе neq̄unt sine casib⁹ esse. Si careāt illis debeāt aduerbia dici. Da exemplū de ꝟ ex scꝑtura t poetis

Scꝑtura. Melioꝛ ē vicin⁹ iuxta q̄; frat̄ paul. Ps̄. Juxta ē dñs his q̄ tribulato sūt coꝛde. Idē. Pꝛope ē dñs oib⁹ inuocātib⁹ eū. Theꝛētius. J pꝛe seq̄r. Uirgilius. Et lōgo post tempe venit. Plautus. Post p̄ncipio paulo post. Hic petitōes faciāt iuuenes q̄d significāt. Ad q̄d/apud q̄d/cis/citra/q̄ dīa est inēt illa ꝛc̄.

Ad capit̄ p iuxta. vt assideo. teuto. by vl'an sitzē. capit̄ p ꝫ. vt pugno ad illū. i. ꝫ. Etiā ad dic̄ cāz. vt ad q̄d venisti. Pꝛo circit̄. vt ad tria milia venerūt. i. circit̄. Apud significat p̄sonam. vt libꝛi plures apud mgr̄m sunt. Significat locū in q̄: vt p̄dicat̄ apud iacobitas t req̄rit sp ꝟbū q̄etis; ideo barbare dī. vado apud decanū vel domū. Añ recipit tp̄s/locū/p̄sonā. vt añ hoꝛā p̄mā: añ eccl'iaz. Añ xp̄m iobes natus ē. Etiā capit̄ p p̄us citius. vt modico vel multo añ me venit ꝟgilius. Añ leues ꝗ pascent̄ in ethere cerui: tūc est aduerbiū ꝫpandi. Aduersum vl' aduersus: t amicitiā t inimicitiā recipit. p̄ncipes ꝗuenerūt in vnū t aduersus xp̄m eius. Jtē aduersum te gr̄as hēo. Cis t citra idē significatōe. sz ꝫ interest q̄ cis iungit̄ p̄p̄ris noib⁹ fluuioꝝ t montiū. vt cis renū: cis alpes. Citra ꝟo alijs noib⁹. vt citra tēplū. Etiā capit̄ p sine. Quintilianus. Oñ igit̄ oꝛatoꝛ ē vir bonus; is citra ꝟtutē intelligi nō pōt. Circū locale tm̄. Uirgili⁹. Que sit circū me copia lustro. Idē. Circū vbera nati. Circa tēplū iūgit̄ dictōi tp̄is vl' loci. Cōtra hostes inimicitiā notat. Erga ꝟo amicitiā. Intra ad nūeꝝ t spacium refert̄. vt intra decē dies: intra muros vrb. q̄ male dī infra decē dies. Infra refert̄ ad locū. vt sum infra tectū. i. subter tectū. vñ ꝫriū ad intra est extra. Etiā ad ꝗtēptū dignitatis refert̄. vt vir doctus infra indoctum est. Cōtrariū suū est sup̄ Ob p circū. vt obsigno. p p̄p̄t̄. vt ob merita. p ꝫ vt obuius. p ad. vt obire moꝛtē. i. ad moꝛtē ire. Pone. i. iuxta. vt pōe tribunal. etiā ē retro. vide sup̄. Per. i. p medium. teuto. doꝛch. i. valde. vt plucidū ppluo. iterdū capit̄ p p̄p̄t̄. vt p etatē aut occupationē ꝫ facere nō potui. seꝛuit etiā adiuratōib⁹ t obtestatiōib⁹. vt per has lachꝛymas te obtestoꝛ. Per. cōpositū est pfectiuum: vt pficio

poro.ꝑ etiã ponit ꝑ de.vt ꝑ noctẽ.i.de nocte
Scõm capit ꝑ iuxta:vt fm naſuz ẽ oculus.inẽduz fcat ꝑ.vt fm me iudica.ꝑ in/vt fm q̃tẽ.ꝑ poſt/vt fm deũ boies crũt vtiles boĩbꝫ ꝑ autoritate.vt fm euangeliũ.
Trãs noĩb fluuioꝫ iũgit:raro aũt alijs. Vltra ꝯo iũgit alijs rebus vt vltra mõtẽ vltra põtẽ. Pꝛeꝑ capit ꝑ vltra.vt erãt ꝑter mille.ꝑ ſine/vt debeo tres ducatos ꝑter ſex groſſos/oẽs ludũt ꝑter me. Supra denotat ꝙtiguitatẽ loci ꝛ locati vt ſedeo ſuꝑ lapidẽ/nõ ſup. Nã ſup diſtãtiã denotat rei a re.vt nubes ſũt ſup nos.inẽdũ tñ ſup idẽ eſt qõ ſuꝑ.vt ãbulo ſup terrã. Jtẽ ſubt ꝙtiguitatẽ locati cũ loco nota/vt ſubt aquã nato. Uñ titus liuius vbi circa muros/ſuꝑ ſub/terqꝫ terrã ꝑ dies.xx.pugnatũ ẽ. Circit iũgit dictõi tꝑis/vt circiter kalẽdas.ꝛ dictõi nũeri/vt ãnos natus ẽ circit viginti.debes mihi circit duos ducatos. Etiã ad locũ refert/vt circit in medio. Male dĩ circa horã nonã:ſz circit dicendũ ẽ. Penes.dñiũ ꝛ ptãtẽ fcat/vt penes arbitros.i.in ptãte eoꝝ eſt.pecunia penes diuites.i.in eoꝝ ptãte. A/ab/e/ex/de/idẽ ſignificant/vt audiui a pñe meo/audiui ex pñe meo/audiui de pñe meo:ſic vocaui te a via/e via/de via.
Cũ.nõ iungit ablõ fcãti inſtrm ſz comitẽ:ideo ꝓcuſſi gladio.non cũ gladio:video te oculꝫ;nõ cũ oculꝫ dicẽdũ ẽ. Sz qñ dĩ cũ honore ac/ceptus ẽ:cũ beniuolẽtia loquutus ẽ:nõ inſtrm ſz comitẽ fcat
Pro.fcat ſcõm vel q̃ztũ/vt ꝑ ſe q̃ſqꝫ ꝑ virili/ꝑ viribꝫ/ꝑ mea ꝙſuetu/dinc.i.fm vires ꝛ ꝙſuetudines vñ ꝑ vno die libꝝ mihi comoda. male dĩ ſz ad vnũ diẽ bñ:qm̃ dies libro nõ indiget.ꝑ futuro ãno hec facio male dĩ/ſz in futuꝝ ſiue in ſequẽtẽ annũ dicendũ eſt
In qñ cõponit fcat valde/vt inualeſcit increpuit.capit ꝑ nõ/vt inius ſtus ifirmus.ꝑ inẽ/vt bñdicta in mulieribꝫ.ꝑ ꝫ/vt in hoſtes.in ꝑ ad idifferenẽ ſic ponunt/vt vado ꝙfero me.eo ꝑficiſcor ad villã vl in villã. Supꝝ iũgit accõ ꝛ nõ ablõ ꝑ ea fcatõe q̃ eſt/feci cõmentariũ ſupꝝ grãmaticã ſupꝝ ſcõaz ptẽ/nõ ſupꝝ ſcõa pte:ꝛ fcat diſtantiam rei ad rẽ/vt celũ ſupꝝ nos eſt ꝛc. Supꝝ etiã vltra fcat/vt ſupꝝ mediã noctẽ vel nocte/ſupꝝ media ſtudui. Etiã denotat in/vt ſupꝝ cenã venit.i.in. Supꝝ oẽs/añ alios/ꝑter ceteros/hec nõnunq̃z cõpatiuũ ꝛ ſuplatiuũ patiunt. Contrariũ de ſupꝝ eſt ſubter

De interiectione.

Quero tibi:q̃d eſt interiectio. Dico fm donatũ. Interiectio eſt q̃ inte/iacet ceteris ptibꝫ in oõne. Uel aliꝫ ſic. Jnterlectio ẽ ꝓpoõnis mẽtis affectũ ſignificans voce incognita. Nota greci ponũt interiectionẽ inter aduerbia:nec diſtinguũt eã ab aduerbijs. Et ꝓſcianus ponit eam diſtinctã:ſz immediate poſt aduerbia:ꝛ hꝰ ꝑter magnaz

vicinitatē aut ſilitudinē quā hz cū aduerbijs in determinatōibz v
boz. Sz donatus ponit in fine: ꝯſideras eoz dīias
Interiectioni ꝙt accidūt. Dico vnū. vt fcatio. Quot ſunt eius fcatio
nes. Dico fm donatū ꝙtuoz. Nā aut leticiā mētis ſignificamus:
aut dolorē: aut āmiratōez: aut metū. Sz ſunt alie ꝙ ad iſtas redu
cunt vt pz in figura ſequēti.

Dis interiectio

Aut ſignificat leticiā mētis: vt euax euge yo heya
Ad ꝙ ridētis: vt haha he: reducunt
Aut dolorē: vt heu/heuheu/o/ah/hey/prochdoloz
Aut timorē vel metū: vt aratat/atat/aſt
Aut admiratōez. vt pape/hem/hohe
Aut idignatōez. vt ve vah proh nefas infandū
Aut blandiētis: vt ſodes amabo media breui
Aut ploratis: vt au/ohiohi/z ſiꝙ ſunt ſilia

Notādū ē qz interiectio dī ab int z iacio: qz fmonibz nris ē intiecta ad affectū mētis ſignificandū inuēta. Per iteriectōez ponit qñqz verbū: vt amabo. interdū pticipiū: vt infandū. nōnunqz integra oīo. De pticipio Virgilius. Nos tua pgenies nauibz infandū amiſſis pdimur. De oīone Therētius. Hoccine eſt officiū pīis: proch deū atqz hoiez fidē. qd eſt ſi nō ꝯtumelia eſt: ꝙ nō ꝯceptū ſz affectū animi indicāt. Sile eſt. Tāta ē infandū dei blaſphemia: heu nos infeliciſſimos vt ferre debeat nemo. Quāt ne amabo: penas blaſphemi: luēt vtiqz. Nec audiēt illud interiectōis leticie. Euge ſerue bone in modico fidelis: ſup multa te ꝯſtituā intra in gaudiū dñi tui. Ad ꝙ nos eternaliter pfruēda ꝯducat ꝙ ſup oīa benedictus cū gl'ioſiſſima matre ſua in ſeculoz ſecula regnat. Amen

Finit feliciter tractatus ſcōs exercitij pueroz grāmaticalis: in ꝙ de regimine z ꝯſtructōe oīuz dictionū fm ordinē octo ptiūoz onis p ceſſum ē p regulas z ꝙſtiūculas adeo lucidas/faciles/atqz breues doctiſſimoz virōz exēplis creberrimis roboratas: vt ꝙſqz ſine p/ ceptore eas diſcere/ſcire/z intelligere poſſit. In ꝙ ſi qui grāmatici ſtudioſi: cuiuſcūqz ſtatus fuerint/pueri/frēs/ſoroes/mercatoes ceteriqz ſeculares aut religioſi legerint ſtuduerint atqz ſe oblecta/ uerint/finē grāmatice (auſim dicere) breuiſſime ſine magno labo re ꝯſequent. Impſſus de nouo z ſumma cū diligētia optime cor/ rectus. Anno gr̄e Milleſimoquadringenteſimononageſimoqn to. Septimo Kalendaz Nouembrium.